

C. U. PRAGENSIS
UNIVERSITAS
CAROLINA

kat. komp.

18182

I

Mag. St. Dr.

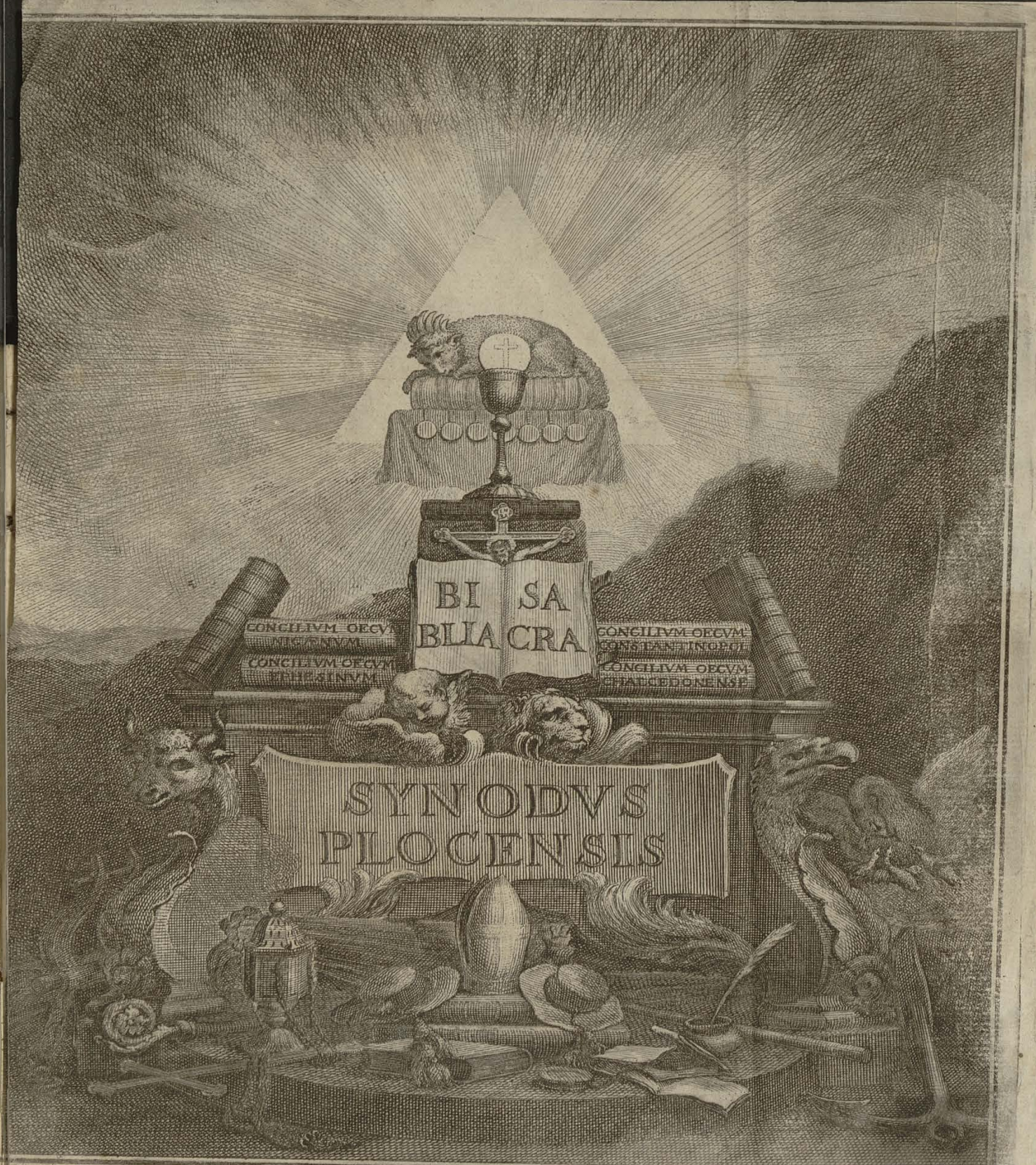
P

2983 Prawo.

VIII. f. 17.
Bd. III. 34.

S. Mock. 3

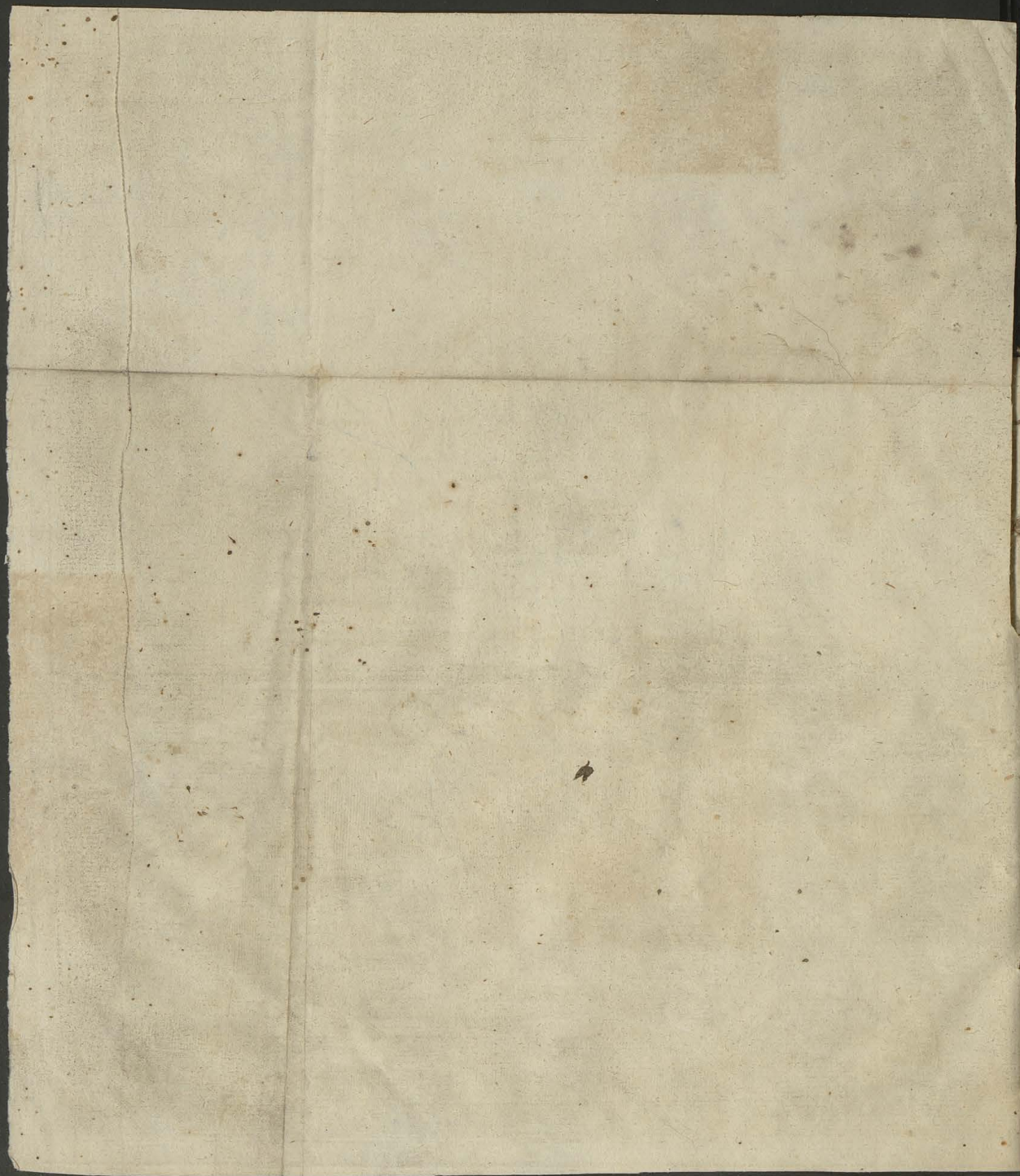

CONCILIVM OECVM
NICANVM
CONCILIVM OECVM
EPLIESINVM

BI SA
BLIA CRA

CONCILIVM OECVM
CONSTANTINOPL
CONCILIVM OECVM
CHALCEDONENSE

SYNOIDVS
PLOCENSIS

C

S

S

D

D

E

A

C

V

CONSTITUTIONES

&

DECRETA

Synodi Dioecesanae Plocensis.

sub

*Illustrissimo Excellentissimo Reverendissimo
Domino*

D. ANDREA STANISLAO
KOSTKA

in Zaluskie

ZALUSKI

DEI, & Apostolicæ Sedis Gratiâ
EPISCOPO PLOCENSI

Pultovia

Anno Domini MDCCXXXIII. Die 4. Augusti.

CELEBRATÆ.

CONSTITUTIONES

DECRETIS

SYNODI DIOECESANAE MORAVICAE

ANNO DOMINI MDCCXXVII

D. ANDREW STANISLAV

KOZAKA

ZAKUSKI

PROFESSORIS SEDIS GRAEVI

T. 2818

FRANCISCO FLOCHENSI

Patris

ANNO DOMINI MDCCXXVII DIE 14 AUGUSTI

CELEBRATA

ANNO DOMINI 1727

Ad

Illustrissimum Excellentissimum
ac Reverendissimum Antistitem
Plocensem, Nominatum Luce-
orientem, Supremum Regni
CANCELLARIUM.

ORATIO DEDICATORIA.

Operit vel hanc primam praeliminaris pa-
gina faciem justa confusio ubi Tuo sistitur
obtruit. ANTISTES ILLUSTRISIME. Pri-
dem jam etenim Synodaliū hic Codex Le-
gum in publicam prodire lucem, ac ad Præ-
suleas devenire, an potius redire debuerat
manus (& de venisset procul dubio) nisi exlex retro lapsorum an-
norum obicem posuisset vicissitudo. Temporum proinde injuria,
non nostra PRÆSUL OPTIME adscribe incuria, tantam in deferen-
do hoc TIBI moram obsequio, cui frustra alas addere, noster sumus
erga PASTOREM conabatur amor, dum undiq; millenis hactenus
premeremur obstaculis. Quod si communis effato inter arma
filere cogantur leges, quid mirum! si hæc quoq; Synodaliū

edicta legum, strictum tantisper quodammodo silentium, inter
districtos enses tenere debuerint, donec respirante tandem ab hac
luctuosa temporum tempestate Patria, suam darent vocem in
pagina, ut eo vocaliùs Tuorum fama rectefactorum, totum
qua latè patet Sarmaticum divulgaretur per Orbem. **Q**uan-
quam nec potest liber hic Tuo non militare Honori, in quo,
quot verba, tot viva Tua vocis oracula, quot Decreta, tot
immortalia gloriae Tuae leguntur authographa. **Q**uidquid
enim angustis hisce impressum cernes paginis, totum id longè
angustius in TE, viva exemplarissima vita Idea expressum,
nemo est qui non videat. Hinc esto caetera [qua in TE vide-
mus innumera] omnigena Tuae probitatis deessent iudicia,
vel ex ipso huius Synodi compendio, facile illam quisq; colli-
geret: ubi nihil sanxisti, nisi quod priùs ipse observasses sa-
crofancte; nihil inhibuisti, nisi quod à TE semper erat alienum,
Et ut verbo concludam, non aliunde nisi ex TE Ipso, sanctiorem
nobis vivendi praescripsisti formam. Et certè credo ego
Et scio PRÆSUL Aestimativissime, unicum id Pastoralis Tuae
circa nos sollicitudinis fuisse votum, ut cum Ipse sis optimus,
omnes nos Tuo subjectos regimini, quàm optimos, hoc est Tui
quàm simillimos efficeres. Nec assentatoriae haec sunt reverentis
calami auxeses, verùm Sole clarior Tuarum narratio laudum,
imo etsi nihil de TE loqueremur, disertius ipsa Tuae testarentur
rectefacta, quidnam egeris imò quidnam non egeris pro com-
muni Tuae Dioeceseos bono. **L**eva oculos **E**t vide PASTOR vi-
gilantissime quantam Dextera Domini Tecum ac per TE in
ea fecit virtutem, dum quà salutaribus monitis, quà integer-
rima vita exemplis novam illi rerum indidisti faciem, postquam

*cuncta ad meliorem redegeſti ordinem, ſuum Templis cultum,
 Aris reſtituendo ſplendorem, ac in ſterileſcente quodammodo,
 tot inter vitiorum zizania, Vineæ Domini, extirpatis radicibus
 vitioſis ſentibus, recentes ubiq; virtutum implantando propagi-
 nes. Videmus enim Tuo ſub regimine exemplaritatē in Clero,
 devotionem in populo, in viris gravitatem, in juvenibus vere-
 cundiam, in pueris diſciplinam: videmus reſtaurata Sanctuaria,
 extructas Aras, & quas, tempus edax, Eccleſiis, Urbibus, fu-
 ſtitia Sacrariis, intulerat, reparāſti injurias, ruinarum imper-
 territus vindex. Quanta hinc ergo Tua gloriæ pullulat meſſis,
 ex tam copioſo laboris Tui Paſtoraliſq; vigilantia fructu?
 quanta in cordibus univerſorum excreſcit exultatio? tanto bea-
 ri PRÆSULE, qui benefici ſideris more, non poteſ publice non pro-
 deſſe utilitati. Sed ò breve nimis [duodenario annorum cin-
 ctum zodiaco] Noſtra Diœceſeos ſolatium, cūm ubi maximè de
 TE noſtro letari deberemus ANTISTITE, jam dolere cogimur, qui-
 bus amœnam hilaritatis frontem, unā cum vultus Tui ſub-
 trahis ſereno, Luceoriēſi novum ſidus affuſurus hemiſphærio.
 Aſiſte nonnihil gradum Inſulte grandium honorum Stadiodrome,
 gementiſq; populi, quæ TE detinent vota, excipe. Itane PASTOR
 deſideratiſſime gregem Tuum deſeris! quem non in virga ferræ
 ad terrorem, ſed in Spiritu lenitatis regebas & regis ad amorem.
 Itane quos Tuis animāſti favoribus, fovisti gratiis, beneficiis
 cumulāſti, luctuoſo cibus pane lachrymarum! ac panē momento
 perimis, dum à nobis avelleris. Ponimus interim dolori mo-
 dum, ne Tuæ injurioſi videamur gloriæ, & licet juſtus ex una
 parte de Tui amiſſione ſauciet corda dolor, ex altera tamen eſt,
 quod hunc ipſum leniat, ubi TE in Supremo MAGNICAN-*

CELLARII Honoris constitutum fastigio & Tuo Nomini & nostra
 gratulamur fortuna. Et certè sic omnem decuit explere justitiam, ut
 pro mensura meritorum, par quoq; honorum responderet celsitudo, TI-
 BIq; Præsulum Gemma. Sigillaris Regni concrederetur gemma. Decuit
 imò debuit ut Avito ZALUSCIANI Nominis AGNO, non solum
 mysteria, sed & Regni paterent ministeria, qui se totum jam pridem in
 victimam devovit Ecclesie & Patrie. Cedimus itaq; privatis nostris dum
 TE publica avocant, commodis: quanquam etiam nostra non postremus
 hic est titulus fortuna, TE Nostrum PRÆSULEM, tantis in facie
 Regni grandescere titulis, quibus ad Supremam gloriae evectus augem,
 pro innata clementia beneficos gratiarum in nos haud desines spargere
 influxus. Et quoniam PATER ac PRÆSUL OPTIME sic placi-
 tum est ante TE. sicq; annuentibus Populorum, Quiritum, totiusq;
 Sarmatie, ratum, fixum, conclusumq; votis, ut Luceoriensis jam audias
 Antistes. Perge à nobis, at non sine nobis utpote quem nostris semper
 comitabimur affectibus; nos verò Sigillari Tuae gemma SUPREME
 Regni CANCELLARIE, hac candida inaramus vota: tandiu, o
 Decus Antistitum, de Ecclesia, Patria, mereare, donec fortunam in
 TE premiando fatiges: Emetiare facilis, quidquid in Regno celsif-
 simum, ultra montes eminentissimum, bene enim novimus, quòd etiam
 ex tanta sublimitate oblivisci non voles Diœcesis hujus, qua tota,
 quanta est, cum suo Clero nunquam intermoritura veneratione, PRÆ-
 SULEIS TUIS se adsternit plantis. Ita vovet & precatur totius
 Diœcesos Nomine.

Honori & Nomini

Illustrissimæ Celsitudinis Tuæ.

Devotissimus & obsequentissimus servus
 PAULUS DOMINICUS DROMLER U. F. D.
 Archidiaconus in Cathedrali Ploceñsi Pultovienfi
 Synodi Promoter.

In Nomine Domini Amen.

Acta Synodi Dicecesis Plocensis

Anno Domini Millesimo Septingentesimo
Trigesimo Tertio. Indictione Romana XI.
Pontificatûs Sanctissimi Domini Nostri Pape
CLEMENTIS Ejus Nominis XII. An-
no III. Diebus verò quartâ & quintâ
Mensis Augusti. In Ecclesia Collegiata
Pultoviensi.

Præsidente Illustrissimo & Reverendissimo Domino Do-
mino ANDREA STANISLAO KOSTKA in *Zaluskie*
ZALUSKI DEL, & Apostolicæ Sedis Gratiâ, Episcopo
Plocensi.

Præsentibus itidem: Illustrissimis & Reverendissimis
MARTINO ZALUSKI Episcopo Drazdensi, Suffraganeo
ac Decano Plocensi, Secretario Regni. Adamo Rostkowski
Episcopo Philadelphienfi, Suffraganeo Luceorienfi, Archi-
diacono in Cathedrali Plocensi Dobrynensi, Præposito
Varfaviensi & Pultoviensi. JOSEPHO ZALUSKI Archidi-
acono in Cathedrali Plocensi, Pultoviensi, Canonico Cra-
coviensi, Referendario Regni.

Perillustribus, Illustribus & Admodum Reverendis: A-
dalberto Mdzewski Archidiacono & Officiali Generali

Plocensî. Casimiro Łempicki, Gregorio Konarzewski, Casimiro Rokitnicki, Paulo Dominico Dromler Uq; J. D. Causarum Curiāe Suāe *Celsitudinis* Auditore, Paulo Rosciszewski, Ecclesiāe Cathedralis Plocensîs Canonicis. Reverendissimo Valentino Zoitowski Ordinis S. Benedicti Conventûs Plocensîs, Abbate Coadjutore. Balthasaro Nowowieyski, Francisco Włozzkiewicz, Dominico Węgrzynowski, Petro Henik, Matthæo Niski, Stanislawo Potkański, Antonio Formica, Medicināe Doctore; Josepho Synhaiewski, Ecclesiāe Collegiatāe Pultoviensîs Canonicis. Josepho Gułkowski, Martino Strachocki Canonicis Ecclesiāe Collegiatāe Plocensîs, ac respectivè ex Capitulis suis; Nuncijs:

Ex Decanatu Plocensî: Adalberto Motyliński, Decano Foraneo Plocensî, in Sykorz; Simone Przedpelski, in Wozniki, Curatis. Adamo Wilgieński, Prapósito S. Spiritûs Plocensî.

Ex Decanatu Dobrzydensî: Andrea Zakrzewski, Decano, in Sobowo; Mathia Miłodrozki, in Dobrzyń, Curatis.

Ex Decanatu Pultoviensî: Josepho Komorowski, Decano in Zgierz, Joanne Bagiński, Canonico Honorario Pultoviensî, in Gzy; Jacobo Czachorowski in Szyski, Paulo Kozniewski in Winnica, Petro Lorkowski in Dzierzeń, Curatis.

Ex Decanatu Bielscensî: Balthasaro Drozdowski, Decano, in Biała; Josepho Sieklicki, Ordinis S. Benedicti in Bielsk, Curatis.

Ex Decanatu Sieprcensî: Simone Rudzki, Decano, Hospita-

spitalis S. Spiritus; Stanisław Dąbski, Canonico Honorario Plocensis, Sieprcensis, Præpositus; Andrea Dudkiewicz in Szczutowo, Curato.

Ex Decanatu Bodzanoviensi: Joanne Gierwatowski, Decano, in Orszumowo, Andrea Kraszewski, in Pilichowo, Curatis.

Ex Decanatu Wyszogrodensi: Paulo Winnicki Decano, in Gumino, Casimiro Mikorski, Ordinis S. Augustini, Canonico Regulari Lateranen: in Skołatowo; Balthasaro Brygiewicz Ordinis S. Sepulchri Christi, in Wyszogrod: Antonio Zawistowski in Kobylniki, Joanne Gąsiorowski in Radzyki.

Ex Decanatu Raciążensi: Joanne Rychlicki Decano, in Jezewo, Francisco Peydzyński in Raciąż.

Ex Decanatu Bieżunensi. Antonio Bełkowski Decano, in Skrwilno, Mathia Jędrzycki, Canonico Honorario Pul-tovien: in Chamk, Mathia Świętochowski in Lutoczyno, Valentino Kowalewski in Zawidz.

Ex Decanatu Srenenski: Adalberto Przełęcki, Decano in Kuczborg, Luca Czernicki in Sarnowo, Francisco Rozwadowski in Radzanowo.

Ex Decanatu Młzewensi: Adamo Budziński, Decano, in Zmijewo, Mathia Cwierzakowicz, in Wyszyny, Thoma Sękowski in Dzogurzyno, Laurentio Koziński in Niedzborz.

Ex Decanatu Janoviensi: Adamo Niński, in Krzynowłoga majori, Gregorio Gądomski, in Chorzele, Adalberto

Miecznikowski, Ordinis S. Augustini, Canonico Regulari Lateranen: in Wiec̄nia, Michaële Gaſiorowski in Dziergowo, Josepho Kowalewski in Grzebsko.

Ex Decanatu Prasnensi: Adalberto Kozakiewicz, Decano in Bogale, Felice Szymanowski, Ordinis S. Augustini Canonico Regulari Lateranensi in Krasne, Simone Zebrowski in Węgra, Thoma Szempliński in Węgrzynowo, Paulo Konarzewski in Gołymino, Stanisławo Uzdowski in Zielona.

Ex Decanatu Ciechanoviensi: Andrea Strusiński, Decano, in Lekowo; Francisco Zaleski, in Lysakowo; Alexandro Janiszewski, in Ciechanowo, Adamo Miłobęcki in Czernice.

Ex Decanatu Novocivitatensi: Gregorio Grotkowski Decano, in Sochoczyno, Josepho Brochocki, Ordinis S. Augustini, Canonico Regulari Lateranen: in Nasielsk; Francisco Łempicki in Czechcino, Raphaelo Brochocki in Nowemiaſto, Casimiro Rozeński in Sask.

Ex Decanatu Płonscensi: Adalberto Miłobęcki Decano, in Głinoiecko, Francisco Miecznikowski in Baboszewo, Joanne Moszyński in Sarbiewo, Martino Tyfzka in Maluzyno.

Ex Decanatu Zakroczymensi: Jacobo Łempicki, Decano in Zakroczym, Paulo Komoszewski, Ordinis S. Augustini, Canonico Regulari Lateranensi in Pomnichowo, Felice Wisniewski, Ordinis S. Augustini, Canonico Regulari Lateranen: in Kamienica, Joanne Kryśielewicz in Joniec.

Ex

Ex Decanatu Gostynensi: Michæele Serowski Canonico Collegiatae Plocensis, in Gostynin.

Ex Decanatu Lipnensi: Petro Chądzyński Decano, in Czerniechowo, Andrea Polytowski in Lipno, Francisco Bielski in Łążyno.

Ex Decanatu Rypinensi: Łuca Zrzelski Decano, in Zale; Laurentio Bagiński in Sadłowo.

Ex Decanatu Gurznowsi: Matthæo Zieleniewski Decano, in Osiek; Antonio Sulewski in Jastrzębia, Valentino Burdziński in Brzozia, Valentino Czechowicz in Swie-dziebna, Clemente Antasz, Ordinis Miechovitarum SSmi Sepulchri Christi in Gurzno.

Ex Decanatu Makowienfi: Francisco Modzelewski Decano, in Makowo; Stanisłao Bałtkowski in Gaśewo; Josepho Damięcki in Swielice.

Ex Decanatu Wiszowienfi: Abrahamo Davidis, Canonico, Honorario Pultowien: Decano, in Goworowo; Martino Wisniewski, Canonico Honorario Pultowienfi in Barćice, Petro Gorgius in Pniewo, Josepho Cieszelki in Obryte, Paulo Smożewski Ordinis S. Benedicti, in Zamk; Hieronymo Modtkowski in Łubiel; Petro Kućiński in Długosio-dło. Fabiano Szczepkowski in Troszyn.

Ex Decanatu Ostrowienfi: Bartholomæo Gutowski in Ostrow, Adamo Koffowski Ordinis S. Aug: Cañ: Reg: Lat: in Lubotin; Martino Gutowski in Złotoria. Antonio Małkiński in Jelonki.

Ex Decanatu Andrzeiowienfi: Josepho Łacki, Canonico

Honorario Plocensi, Decano, in Nur; Stephano Ramotowski, Canonico Honorario Plocensi, in Czyżewo; Matthæo Łada in Zambrowo, Stephano Głowczyński in Rutki, Josepho Czarzasty in Zaremby.

Ex Decanatu Łomzensi: Josepho Trzaska Decano, in Kleczkowo; Alexandro Mokronowski Canonico Honorario Plocensi, in Nowogrod, Joanne Bienkowski, in Rzekuń.

Ex Decanatu Wiznensi: Jacobo Sokołowski Decano in Radziłowo, Stanisławo Borawski, in Przytuły, Stanisławo Tańkowski, in parva Płocko,

Ex Decanatu Wąsoszensi: Jacobo Bruliński Decano, in Wąsosz; Stanisławo Słucki in Słuck; Adalberto Obidziński in Lachowo, Laurentio Bobr, in Niedzwiadnia.

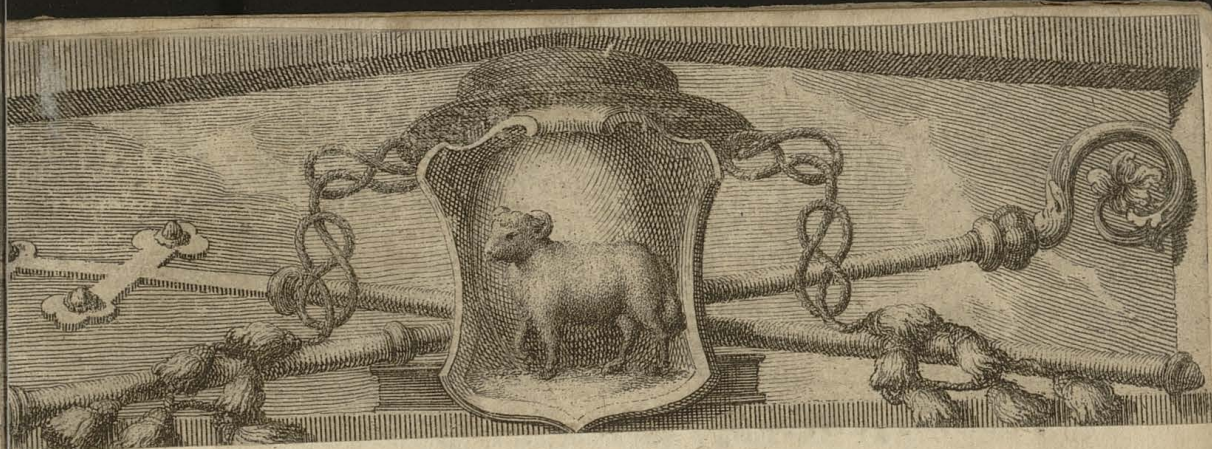
Ex Decanatu Camenecensi: Francisco Lobertij Decano, in Kamieńczyk; Nicolao Ołędzki, in Niegowo, Thoma Wielgowicz, in Postoliska, Adalberto Szulkowski in Stoczek, Thoma Noiszewski in Korytnica.

Ex Decanatu Stanisławoviensi: Matthæo Dąbrowski Decano, in Okuniewo; Josepho Staniewicz, Canonico Kruświcensi in Kobyłka. Adalberto Rogulski in Pniewnik, Marcellino Zbroski in Kłembowo.

Ex Decanatu Radzymiensi: Adalberto Bieglecki Decano, in Radzymin; Carolo Kreni Uśq; J. D. Can. Honorario Pultoviensi, in Skaryszewo. Thoma Wieszczycki Ord. S. Aug. Can. Reg. Lat. in Tarchomino, Matthæo Krzywczynski in Okunino, Præpositis, & respectivè Curatis, ac alijs plurimis Commendarijs, Vicarijs, cæterisq; Presbyteris.

PRævia deductione sua JLLUSTRISSIMÆ CELSITUDINIS processionaliter ex Arce Pultoviensi, ad dictam Ecclesiam Collegiatam Die Quarta Augusti, horâ nonâ matutinâ, Missa de Spiritu S. per suam JLLUSTRISSIMAM CELSITUDINEM pontificaliter celebrata fuit. Orationibus verò & Cæremonijs juxta præscriptum Pontificalis Romani peractis, infra scriptæ Constitutiones conditæ, lectæ, & à Singulis receptæ sunt.

INTI-

INTIMATIO SYNODI.

ANDREAS STANISLAUS
KOSTKA *in Załuskie* ZAŁUSKI
DEI, & Apostolicæ Sedis Gratiâ
Episcopus Plocensis.

Uniuerso Clero tam Seculari, quàm
Regulari, Diœcesis Nostræ Plocensis,
jisq; omnibus, Qui de Jure & con-
suetudine Diœcesanæ Synodo tenentur interes-
se

B.

se, salutē in Domino, & Benedictionē Pastora-
lem. Vigilantissima, ac in omnes sui partes cir-
cūspectissima, utriusq; Statūs Xsti Fideiū Gu-
bernatrix Ecclesia, Episcoporū mung & Officiū
speciali lege definiens, non satis esse censuit, Pa-
rochias, earumq; Rectores, Visitationi Generali
subijci, Congregationibus Decanalibus, cun-
ctos ad vitam juxta normam Sacrorum Cano-
num instituendam cogi, & compelli, nisi etiam
id ipsum Synodali Sanctione, sententijs, & De-
cretis statuatur, atq; promulgetur. Unde
per Sacrosanctum Concilium Tridentinum
Sess. 24. Cap. 2. de Refor: haberi voluit, præ-
cepitq;, quatenus Synodi Diœcesanæ quotan-
nis celebrentur, proq; moderandis moribus,
corrigendis excessibus, Controversijs compo-
nendis Statuta Synodalia innoventur. Ex-
pedivimus jam dudum Visitationem Genera-
lem, Congregationes Decanales opportunè atq;

CUM

cum fructu peractæ sunt, nil nobis restare judicamus, quàm Synodum Diœcesanam indicare, cogereq̃. Ad hanc ejusmodi obligationem tantò magis nos accingimus, quantò majores necessitates occurrere, casus, quibus sanandis omnino incumbendum est, novos emergere conspicimus. Stimulat præterea ab annis permultis, eò usq̃, propter varias temporum vicissitudines, intermissæ Synodi Diœcesanæ celebratio; Quapropter ut S̃ præcensitæ obligationis morem geramus, omnem pravitatem de medio Gregis nostri auferamus, errantesq̃ in viam planam reducamus, hanc Synodum indicendam, cogendam, intimandamq̃ esse duximus; prout S̃ defacto per præsentis Literas Nostras indicimus, atq̃ intimamus; illiq̃ diem celebrandæ, Vigesimali Septimam Mensis Julij, Anni præsentis præfigimus, assignamus ac determinamus. Ut autem debita

cum solennitate peragatur, ad illam Venerabile Capitulum Nostrum Cathedrale Plocense, Reverendissimos Abbates, Præpositos, & eos, qui de Jure & consuetudine interesse tenentur, invitamus. Requiritur insuper Capitula Ecclesiarum Collegiatarum, Insignis Pultoviensis & Plocen: mandamusq; Dominis Decanis & Parochis, & alijs curam animarum quomocunq; exercentibus, ac singulis, qui in hac nostra Diœcesi Plocensi Beneficia possident, seu Officia Ecclesiastica obtinent, idq; in virtute Sanctæ obedientiæ, & sub pœnis Jure sancitis, ut pro die supramemorata, ac duabus diebus immediatè sese sequentibus, in Ecclesia Nostra Collegiata Pultoviensi, ante horam nonam matutinam, habitu quisq; & tonsurâ convenientibus, & superpelliceati peremptoriè compareant; sicq; ut præmittitur, indictæ Synodo præsentés adsint & assistant.

Ne

Ne autem hocce Synodali tempore, cura animarum & alia Officia Ecclesiastica, aliquod detrimentum patiantur, respiciendo paupertatem nonnullorum, atq; à Civitate Pultovia longè habitantium Parochorum, viarum incommoda; quatenus unusquisq; Decanus & ejus Beneficiati, hocce obligationis munus, per Commissarios, jam aliàs in Congregationibus Decanalibus electos & destinatos adimpleant, Paternè dispensamus ac permittimus. Eos verò, qui nomine cæterorum ad hujusmodi Conventum Synodalem sese conferent, ut suas Ecclesias, si fortè Vicarijs carent, substitutis Sacerdotibus, sive Sæcularibus, sive Regularibus, modò non vagis, non suspensis, nec Censuris Ecclesiasticis irretitis sedulò commendent, ordinamus. Ut autem huic Nostræ ordinationi plenè satisfiat, DD. Decanorum Officium hac in parte adstringimus, volumusq;

quatenus iidem DD. Decani, quisque sui Decanatus Commissarios, an omnes adsint? diligenter inspiciant, suisque Decanatus, Ecclesiarum Parochialium, cum expressione, quae sunt consecratae, & quae non idem tam vacantium quam & non vacantium, tum actu existentium Parochorum, Vicariorum, Mansionariorum, Altaristarum, specificè cum adnotatione Nominum & Cognominum Catalogum conscribant, ac pro Terminò Synodali ferant & producant. Tandem, ut hic actus Synodalis feliciter & cum Ecclesiarum utilitate peragatur, ut omnes Presbyteri tam Seculares quam Regulares, singulis Diebus Dominicis, post publicationem praesentis Edicti Nostri, in Missis, Collectas de Spiritu S. recitent; utque Dominus Omnipotens, consilia Nostra particulari & superna sua Benedictione praeveniat & prosequatur, orationibus Christi Fidelium,
præ.

præcipuè post concionem seriò commendent,
mandamus, & obligamus. Volumus insuper
& mandamus, ut præsentis Nostræ Innote-
scentiales literæ, per affixionem copiarū valvis
Ecclesiæ Nostræ Cathedralis Plocensis, Colle-
giatarum & aliarum Ecclesiarum, tum per
Decanatus, viâ solitâ cursoriâ publicentur,
atq; per eas taliter affixas & publicatas, sin-
gula prout mandantur, ita omnes compre-
hendant, & adstringant, ac si eorum cuilibet
personaliter & expressè forent intimatæ. Cer-
tificantes ipsos, qui de Jure & consuetudine,
Synodo hujusmodi interesse tenentur, quòd si-
ve in Terminò præfixo comparuerint, sive
non; Nos nihilominùs ad celebrationem Syno-
di præsatæ, cum adiutorio Gratia DEI pro-
cedemus, & ea, quæ pro utilitate Ecclesiarum
Dioecesis Nostræ fore videbuntur, decerne-
mus & constituemus; contumaciâ cujuscun-
què non obstante, pænis tamen, prout de Jure

contra inobedientes & absentes inflictis &
extensis. In quorum fidem &c. Datum
Pultoviae Die Decimâ Mensis Julij Anno
Domini 1733.

ANDREAS EPISCOPUS.

Joannes Ignatius Temerzari Apostolicus
Causarum Curiae suae ILLUSTRIS-
SIMÆ CELSITUDINIS & Consi-
storij Generalis Pultovien-
Notarius.

Appropinquante Termino indicto, quoniam imminabat solennis
eductio Corporum glor: mem: Serenissimorum Regum Poloniae
AUGUSTI II. & JOANNIS III. cum Serenissima ejus Conjuge
MARIA, Varsaviâ Cracoviam, & ILLUSTRISSIMUS ac RE-
VERENDISSIMUS DOMINUS EPISCOPUS sermonem fune-
bralem, dicturus, Varsaviam pro tali Actu se contulit, prorogatus est
terminus, viâ cursoriâ, per omnes Decanatus, ad diem quartam Mensis
Augusti Anni currentis.

IN

In Nomine Domini Amen.

CONSTITUTIONES

*Acta & Statuta Synodi Diœce-
sanæ Plocensis.*

CAPUT I.

De Fide Catholica, ejusq; Professione.

ides Catholica iustitiæ & sanctitatis
caput, initium, fundamentumq; &
radix justificationis nostræ, tametsi
firmiter in Ducatu Masoviæ, Palati-
naru, totaq; Diœcesi Nostra Plocensi,
Patrijs sit stabilita legibus, altèq; in
cordibus gregis Nostrî impressa, ut
vitam sibi potiùs, quàm fidem vitâ cariorem, eripi pati-
antur; cùm tamen motivum & finis præsentis Synodi
non sit aliud, nisi major DEI gloria, salusq; animarum,
quæ cùm finè Fide, extra quam nemo salvus esse potest,
nullatenus subsistere & obtineri valeat, ideo, quidquid
à Christo Domino, à Sanctis Apostolis, per scripturam,

¶

five

five traditionem accepimus, quidquid Sancti Patres
 commendaverunt, Oecumenica Concilia definiverunt,
 Summi Pontifices approbaverunt & constituerunt, ac
 ab Ecclesia credendum declaraverunt, quidquid deinde
 Provinciales Synodi Regni hujus, à S. Romana Eccle-
 sia, approbatæ decreverunt, id totum observandum esse
 censuimus, & ab omnibus observari præcipimus. Im-
 primis itaque, totis præcordiorum Nostrorum medullis,
 Sanctam Fidem Catholicam unam, solam ac infallibilem
 veritatis Magistram agnoscimus; & sicut unum Deum
 colimus, unamq; cælestem hæreditatem exambimus, ita
 eandem in fide, mundam & immaculatam tenemus uni-
 tatem; omnia, quæcunq; Sancta Mater Ecclesia creden-
 da proposuit ac proponit, credimus ac admittimus, il-
 laq; juxta præscriptam à Pio IV. Formulam, quæ incipit.
Injunctum. pia compositione animorum professi sumus.
 Et quia corde credi debet ad justitiam, ore autem profi-
 tendum est ad salutem, ad hanc professionem Fidei e-
 mittendam, obligatos esse volumus, & auctoritate præ-
 sentis Synodi decernimus: ut omnes Beneficiati istius
 Diœcesis, qui circa suas Institutiones, personaliter non
 præstiterint hanc Professionem Fidei, eandem, intra de-
 cursum duorum mensium, à data Institutionis Plenipo-
 tentis computandorū, indispensabiliter facere, & ad Ec-
 clesias suorū Beneficiorū descendere, possessionem capere,
 ac onera supportare teneantur; sub pœna amissionis fru-
 ctuum,

Quum, usibus illius Ecclesiæ, cujus fuerit Beneficium, applicandorum. Si quis verò in decursu ad maximum quatuor mensium, Ecclesiam in qua Beneficiatus est, adire, dictamq; Professionem Fidei, personaliter in Officio, in quo institutus erit, facere omiserit, & per editum publicum, ad valvas ejusdem Ecclesiæ, in qua Beneficium habuerit, affigendum, vocatus ac monitus, huic salutari monitioni non paruerit, ultra memoratam amissionis fructuum pœnam, etiam Beneficio privetur. Jis duntaxat exceptis, qui causâ studiorum, cum scitu & assensu Nostro, & Successorum Nostrorum Episcoporum Plocensium, extra Regnum sunt vel erunt, sub rigore hujus Decreti non comprehensis. Cæterum cum redierint, statim eidem ordinationi sub rigore supra expresso parere, sint adstricti. Quam ordinationem circa Institutiones Plenipotentibus dandas, cum clausula, personaliter à Principali faciendæ Professionis Fidei, Officia Nostra observare teneantur.

Idem statuimus de Regularibus: ut nullus ad prædicationem Verbi Divini in Ecclesijs quibusvis, etiam suorum Ordinum exponatur, nisi priùs Professionem Fidei emiserit, testimoniumq; de præstita, Nobis, sive Officio Nostro exhibitum fuerit.

Scholarum præterea Rectores, in civitatibus & oppidis principalioribus, ad docendum literas admittendi, nisi id Parochi sui testimonio docuerint se fecisse, Officio suo arceantur.

CAPUT II.

Disputationes privatas de fide intra convivales confessus, aut alios quosvis ad negotium fidei, impertinentes discursus, formare & promoverè; Scripturam Sacram in alium, quàm jubet Ecclesia sensum trahi; verba illius ad jocos, irrisiones, detractiones, libellosq; famosos formando usurpari; libros quoq; hæreticales ac prohibitos, quàm publicè, quàm privatim retinere & legere, tam Spiritualibus, quàm Sæcularibus Personis seriò & sub pœnis interdiciamus; super quo Parochis & Decanis locorum, seriàm animadversionem injungimus; & contravenientes ad Nos, Officiùmq; Nostrum deferre mandamus.

Sicut autem Decreta quævis, quocunq; tempore à S. Sede Apostolica, ad profligandas & confutandas Hæreses edita, cum omni reverentia & submissione suscipimus; ita pariter propositiones, assertiones, theses ab eadem profligatas, confixas, damnatas; damnamus, rejicimus & execramur.

CAPUT II.

De Hæreticis.

TOtius quidem Regni encomium est: quòd omnes, quascunq; intra viscera ejus venire contigerit hæreses, vel penitus extinxit, vel extra fines ac limites suos expulit, vel sic legibus compeditavit, ac contrinxit,

strinxit, ut palam profiteri cogerentur: Fidem Catholicam esse in Polonia Dominam, Principem, Matrem familias ac Hæredem; eorum verò seclam, hospitem ac advenam. Specialiter tamen de Ducatu Masoviæ, Diocessiq; Nostri Plocensi, id asseri potest; ejus enim populus ut Fidem Sanctam incruenta manu suscepit, ita semper amabili sinu, humili corde, ac ferventi animo fovit ac nutrit. Exstat hujusce laudis, auro cedroq; notandum, in gestis VLADISLAI IV. Regis Poloniæ monumentum; Eo enim tunc sceptrum tenente, dum colendi Deum, quo quis vellet ritu, hæresis moveretur, Masovitæ adversus ejusmodi licentiam, innato incolarum hujus Provinciæ succensi zelo, cum primis sunt indignati; quapropter Gens hæc, ea vel maxime ex ratione, magnis privilegijs exstitit cumulata; & defacto, hunc fervorem & zelum Fidei, ab animis Procerum & populi, intra Diocesim Nostri habitantium, cernimus non exesse. Divinæ itaq; Providentiæ & Majestati ejus infinitæ, nunquam dignas rependere gratias valemus, quòd Diocesim hanc, multis in locis hæretica pravitate cinctam, post tot adversantium sæculorum discrimina (*) ab (*) *Dingoff* Anno nongentesimo sexagesimo sexto, quo Fides Sancta in cordibus credentium illuxit, ad hæc usq; tempora, puram, neq; in suis Civibus ullo heterodoxo errore contaminatam conservaverit; & sicuti ad hanc Synodum diu desideratam congregati, reveremur tanti beneficij

neficij magnitudinem, ita unanimi corde & voto, Regi sæculorum vota fundimus: ut in eadem unice salvifica Fide, hanc Dioecesim perseverantem ac immobilem tueatur ac foveat, usq; cum universa militante Ecclesia, Judici vivorum ac mortuorum, in unitate credentium occurrat in die novissimo. Cupientes tamen hæreticam pravitatem, tam Sacris Canonibus, quàm & Constitutionum Regni sententijs, Decretis, & novissimè Anno 1717. in novella lege circumscriptam, magis & magis, oves Christi ab hædis sequestrando, propulsare, feramq; pessimam ab ovili Nostro amovere, sequentia statuimus observanda: Cùm vel maximè in Ducatu Masovix, per statutum Janussij Ducis, & alia privilegia à Serenissimis Regibus data, & à tota Republica approbata, & sæpiùs renovata, ab incolatu, Hæretici sub pœnis criminalibus arceantur, inhibemus omnibus Catholicis: ut domus suas, lapideas, cellaria, fornices illis non elocent, nisi fortè tempore nundinarum & transientibus tantummodò.

Magistratus Civitatum diutiùs eosdem intra, Civitatem habitare, aut mercaturas exercere, ultra privilegiorum tempus & modum, mercatoribus extraneis concessum, non permittant; id ipsum Decreto Regio, feriâ secundâ post Dominicam Lætare Quadragesimalem, Anno 1715. edito, rigorosissimè commendante.

Mercatores cujusvis Civitatis, Hæreticos ad servitia
merca-

mercaturæ suæ non admittant, imò illos amoveant, sub pœna quinquaginta marcarum, à singulis persolvenda.

Dominos bonorum, & quoscunq; Patresfamilias, ut filios suos, scholas eorum, extra Patriam frequentare non sinant, per viscera Christi obsecramus.

Cùm autem uti in Ecclesia Dei constituti Oeconomi scire teneamur, quisnam hospes & advena? quis erro? quis profugus? statuimus, ut omnes Ecclesiarum Curati sedulo inquirant ac investigent: ne quis hæresi infectus, intra fines Parochiæ eorum demoretur; quòd si verò aliqui comperti fuerint, eorum numerum, genus, qualitatem Nobis vel Officio Nostro deferant, & quotannis Dominicâ quartâ Quadragesimæ, elenchum eorum consignent & transmittant sub pœna decem marcarum, Seminario Diœcesano applicandarum; quo casu, Nostri, vel Successorum Nostrorum erit muneris: vel malè sanis medicinam salubrem procurare, vel nata zyzania extirpare.

Monemus pariter Parochos & alios Presbyteros, ne matrimonijs A catholicis cum Catholica, & è conversò assistere audeant, nisi de expressò consensu Nostro inscriptis obtinendo, & prævia submissione de prole ex ipsis suscipienda, in Fide Catholica educanda.

Præcipimus iisdem Rectoribus, & rigorosè mandamus: quatenus omnem diligentiam in inquirendo, si qui Clerici vel Laici suspectam doctrinam denunciare præsumant, adhibeant; qui si reperti fuerint, ejusmodi faci-

nus, Officio vel Visitatoribus secretò deferant, denunci-
antes, & prava dogmata disseminantes, etiam adhibito
& implorato brachio sæculari, vinc̄tos ad Officium No-
strum conducant.

CAPUT III.

De Judæis.

Quòd in Diocesi Nostra Plocensi, ubi cæteræ nequa-
quàm grassantur impunè hæreses, sola Judæo-
rum perversitas, gens inimica Deo, civitates
occupat, ubivis locorum plantatur ac radices figit, &
pariter cum Catholicis sese situat ac collocat, indolere
ex animo debemus; scimus equidem: quòd in alijs Re-
gni Provincijs, tum externis Regionibus, infidelis hæc
gens toleretur, idq; ex eo: quòd reliquiæ Isràél conver-
tentur, quòd radix sustineri debeat propter venustatem
Floris, qui ex gente eorum prodijt; tum quòd ex Judæis
conversis, Ecclesia primò fundata fuit; tum ut nobiscum
commorantes, memoriam nobis referant Passionis Do-
mini; ut ex reprobatione eorum & pœna, quâ inter nos
ut servi degunt, Divinæ Justitiæ districtio fiat manife-
sta; ut tandem ex dispersione eorundem, per universum
orbem, Fides Catholica roboretur; propter hoc enim il-
la gens regno suo pulsa est, & dispersa per terras, ut
ejus

ejus Fidei, cujus inimici sunt, testes ubiq; fieri cogentur. Sed quia intra fines Masoviæ (ubi Decreta Ducum & Excepta Ducatus Masoviæ, si A catholicos, eò magis infideles Judæos, de toto Ducatu Masoviæ fieri exules volunt & imperant) numerus horum Infidelium in tantum superabundavit & exuberavit, exclamare omnino cogimur: in tam cultis novalibus unde hæc zyzania? Profecto cum hocce malum in Diœcesi Nostra atq; cordibus Fidelium, qui eos sinunt crescere, tam altas radices fixerit, de extirpatione illius, jam per multiplicatos toties Processus, hac in causa publicatos egimus; & cum exploratum sit, quod gens hæc Judæorum multas hæreses effutiat, sit in Christum, Beatissimam, Sanctos, fidemq; Catholicam blasphema & blaterans, Spiritui Sancto rebellis ac repugnans, veritati resistens, corrupta mente ac reprobata circa Fidem, stulta ac tarda corde ad credendum, in omnibus, quæ locuti sunt Prophetæ; ac tandem cum illius dissimulare non debemus opprobrium, qui probra nostra delevit, hac de causa; hæc Synodali Sanctione, facimus eos, ad mentem SS. Canonum, quàm & Constitutionum Regni, communitos ac circumscriptos.

Cum antiquis Legibus Masoviæ, non liceat Judæis, in eodem Ducatu, domos aut habitationes figere, ut novissimè per *Laudem Terræ Varsoviensis*, feriâ tertiâ post Dominicam Cantate proximâ; Anno Domini 1720. & An-

no 1733. factum, declaratum est; easdem Leges in speciali animadversione haberi volumus, ut non amplius in Civitatibus, oppidis & pagis domos ædificent, virtute ejusdem Laudis interdiciamus.

Licet quidem ob pœnam infamiæ, quæ illis est ab ævo prognata & ingenita, nullis dignitatibus veniunt decorandi; ut tamen indignitatis suæ non sint immemores, noverint, officia & iurisdictionem in Christianos, subditorum possessionem, Christianorum in servos adhibitionem, esse sibi penitus interdictam. *Cap: cum sicut. de Judæis. § cap: 1. § 20. hoc tit.*

Pari quoq; ratione interdictum est iisdem, tabernas tam suo, quam alieno nomine tenere, liberam mercandi in omnibus facultatem habere, mercaturas & fora in villis facere, idquæ sub gravissimis pœnis, amissione rerum & mercimoniorum juxta Statuta antiqua confiscandorum; quod ita statuit *SIGISMUNDUS I. Cracovia 1538. § SIGISMUNDUS AUGUSTUS Petricovia 1562. § 1567. Anno.*

Specialiter autem de tabernis & arendis, in quarum mentionem, sese avidissimè ingerunt, ipsis, non solum præfatas Constitutiones, verùm etiam & Decreta, recentissimè verò *Decretum Castri Ciechanoviensis feriâ secundâ ante Festum S. Michælis Anno 1717. pro amovendo Judæo à taberna; § aliud iidem feriâ secundâ post Dominicam Conductus Paschæ proximâ 1718. de relegando Judæo arendatore*

De Judæis.

II

datore de bonis Rembelinko, latum; & alia innumera, in memoriam revocamus.

Præcipimus item: ut Judæi, Sacerdoti Parochiali, intra cujus Parochiæ terminos manserint, pro eo, quòd loca, in quibus Christiani habitare deberent, occupant, juxta quantitatem damni, quod ei ex hoc inferunt, ad arbitrium Diocesani loci, omnes proventus refundere compellantur. *Const: Provin: Gnesn: lib: 4. de Judæis.*

Prohibemus etiam, ne balnea Christianorum frequentent; nec servos, nec ancillas, aut nutrices Christianas die noctuq; in suis domibus retinere præsumant. *Const: Provin: ibidem.*

Districte quoq; præcipimus; ut Judæi inter Christianos permixti non habitent, sed in aliquo sequestrato Civitatis vel villæ loco, domus suas sibi contiguas habeant, ita, ut à communi habitatione Christianorum, septo, muro, vel fossato, Judæorum habitatio separetur. Nec hoc commentitium præceptum Nostrum esse autument, id enim palam declaratur *in cap: Judæi 2. & eod: ubi dicitur: Præcipimus autem, ut per Episcopum Diocesannum, & per Dominum temporalem, tam Christiani quàm Judæi, quorum domus intermixtae sunt, ad venditionem, seu permutationem earum, ad arbitrium bonorum virorum, censurâ, quâ convenit, compellantur.*

Si quando Sacramentum Altaris, ante domos Judæorum deferri contingat, ipsi Judæi, audito sonitu, quàm

primùm intra domos suas se recipiant, & fenestras ac ostia sua claudant, sub pœna triginta marcarum, in casu contraventionis, ad primam delationem, per totam communitatem Judæorum oppidi illius solvenda.

Iisdem Judæis districtè præcipimus, & sub pœna proximè constituta mandamus: ne diebus & Festis, quibus memoria Dominicæ Passionis recolitur, in publicum prodeant, verùm domi absconditi, fenestras & ostia habitationum suarum, tota die occlusa teneant, præsertim in die Parasceves, & tunc, dum publica Processio ac solemnitas consuevit celebrari.

Prohibemus quoq; ne prædicti Hebræi, qui etiam in direptione bonorum & facultatum attrectatione, quam studiosissimè Christianis nocere percipiunt, usuras ab iisdem Christianis exigere & emungere audeant; *C. post miserabilem. de usuris.* idq; sub pœna restitutionis per eorum Dominos & aliàs Judices Sæculares decernenda.

Cùm autem nostris devotionibus ac ritibus Catholicis contraire, Festa & Dominicos dies consultò violare, habeant in consueto, iisdem, ut prædictis diebus Dominicis & Festis cessent à quovis opere, signanter verò, potus varios & liquores, hisce diebus Deo dicatis, conficere non audeant, præcipimus; & ut ignorantia tollatur occasio, eos de imminente Festo, ante Vesperas, per servitores Ecclesiarum avitari debere decernimus; & si habitâ notitiâ, præmissis operam dederint, eos coram Dominis suis accusa-

accusari, incorrigibiles ac impunitos ad Officium Nostrum deferri, & ad instantiam Fiscalis judicari volumus & statuimus.

Interdicimus insuper Judæis, Processiones publicas noctu diequæ facere, Christianos sepulchris custodiendis aut effodiendis adhibere, corpora defunctorum psallendo ad tumulos deducere; sed ut eorum mos & antiqua consuetudo obtinet, cadauera secretò deducant & deponant; quo in passu si refragarii extiterint, post primam denuntiationem eorum, pœnâ carceris & solutionis marcarum quinquaginta mulctabuntur.

Quoniam verò per conniventiam Possessorum bonorum, contra Statuta Regni & Provinciales Constitutiones, propter aviditatem & lucrum majoris proventus, Judæis, in oppidis & villis, Synagogæ ædificari permittuntur; quinimò, quod magis dolendum! ipsimet Hæredes & Domini directi, ad ædificationem hujusmodi Synagogarum concurrunt; Ideo quilibet Curatus & Decanus foraneus, in suo Decanatu quoties resciverit, quòd Synagogas construere intendant, vel attentent, tempestivè ad Judicium Nostrum deferat, ut inhibitionem, Parochus loci exportari, contra eos faciat, quam si temerè contemnere præsumserint, extunc Nos ad alias pœnas processures, ac pro contemptu Jurisdictionis Ordinariæ, per Commissarios seu Plenipotentiarios, in Synodo præsentis destinatos, in quovis Judicio Regni, se-

riâ animadversione acturos, tam contra ipsos Judæos, quàm eorundem Fautores declaramus.

In causis quorumvis criminum & excessuum, tam per Statuta Regni, quàm Constitutiones Synodales Judæis prohibitorum, & cum Fautoribus eorundem, maximè Synagogas noviter extrui permittentibus, eliguntur & deputantur Commissarij & Plenipotentes: Admodum Reverendi Stanislaus Bastkowski, in Gasewo; & Bartholomæus Gutowski, in Ostrowo; Curati. Quibus etiam præsentis Synodi vigore, cuius in solidum, damus plenam potestatem, causas hujusmodi, in quovis Foro & Judicio competenti promovendi, Plenipotentiarios quosvis in locum suum substituendi, nec non facultatem criminaliter agendi, in Judicijs tam Castrensibus, quàm Supremi Tribunalis Regni.

Omnibus Ecclesiasticis tam Sæcularibus, quàm Regularibus seriò inhibemus: ne bona Ecclesiarum, præsertim braxatoria, Judæis in arendam concedant; quam inhibitionem etiam ad bona Monialium extensam habere volumus.

Et quoniam Bulla specialis à gloriosæ memoriæ Clemente Papa XI. Anno 1704. quinto idus Martij, favore Neophytorum, & ad Fidem Catholicam conversorum emanavit, quâ cavetur: ne odio fidei, ad quam conversi sunt, à Judæis exhærentur, aut successione, Jure naturali sive per testamentum, vel post intestatos, ipsos

ipſos concernente, deſtituantur; ideo eandem Bullam ab omnibus, ad quos pertinet, inviolabiliter obſervari mandamus; eamq; in Appendice *ſub Numero 1.* ſemel de Anno per Eccleſias publicandam, apponimus.

Quia verò flagranti odio, calumniis ac cavillationibus, Judæi, converſos è medio ſui, ſolent impetere, illos irridere, fatuos proclamare, ac convitiis ſimilibus laceſſere; ſi quidpiam horum, in dictos converſos attentaverint, graves & irremiſſibiles, à talia præſumentibus, decernimus pœnas exigendas.

CAPUT IV.

De Sagis & Maleficis.

EXperientiã edocti, quòd Magiſtratus Sæculares in oppidis, homines plerumq; rudes & illiterati, iudicium ſibi & poteſtatem, in ſagas & maleficia & his ſimilia delicta uſurpent & vendicent, ex merisq; ſuſpicionibus, & tantum prævio, vano & illegitimo alicuius ſimplicis ruſtici delatoris juramento, vel præmiſſã illicitã per aquas probatione, modis nullibi practicatis, nec in Legibus expreſſis tractari; in dolia, ligatis poſt tergum manibus & oculis, modo crudo & duro imponi; dein ad torturas deſtinari, & tribus diebus manu carnificis, per trinos quãlibet die tractus

torqueri, igneque; aduri; post quamlibet torturam sine ulla refocillatione & discretionem iterum in eadem doli, similiter ligatis manibus & oculis reimponi; ac ita omni genere miseriarum, enormibusque; excogitatarum mortificationum modis consumi, & tandem crudeliter comburi; plurimos etiam per extorsivas complicitatis provocationes diffamari, ac per consequens infinitis dissensionibus & persecutionibus exponi sinunt & faciunt, nil cogitantes: quod ex solis suspicionibus nemo puniri debet; quodque; sanctius est: impunitum relinqui facinus nocentis, quam innocentem condemnare; unde cum non solum Christiana charitas hac ratione minuitur, verum etiam odia inter vivos crescunt ac pullulant, mortuorumque; sanguis vindictam clamat ac efflagitat; licet evidens sit tam ex Jure Canonico, quam statutis Regni, maleficia ac sortilegia ad forum Spirituale pertinere, idque; ut talium cognitio, ex se difficillima, per Theologos & Jurisperitos prius discutatur. Proinde obviando in posterum ejusmodi inconvenientiis, auctoritate Synodi presentis, omnibus Magistratibus Saecularibus inhibemus: ne immediatam, in ejusmodi causis, sibi iurisdictionem praetendant, sed easdem prius ad Nos, Judiciumque; Nostrium, seu Officialis Nostri Generalis discutiendas & trutinandas remittant.

Quod vero similes causae ad Judicia Spiritualia perti-
 ti nean

tineant, edocet *Constitutio SIGISMUNDI Regis, Cracovia Anno 1543. lata, in Statuto Herburti, ut: Spirituales, inserta.* Intercessit etiam hoc in passu *Decretum Regium Assessoriale Varsaviae feriâ secundâ post Festum S. Jacobi Apostoli, 1672. & aliud in crastino S. Aegidij Anno 1673.* quibus mediantibus, iudicatio & cognitio causarum præexpressarum, antequam cognoscantur à *Judicio Spirituali, Judicibus Sæcularibus penitus est adempta.* Emanavit ex post Rescriptum piæ memoriæ *Serenissimi Regis AUGUSTI II. Anno Domini 1703. datum; ac tandem idem Serenissimus AUGUSTUS II. speciali suo Rescripto, ad hanc Diœcesim Plocensem de data Varsavia, die 25. Mensis Aprilis, Anno 1727. directo, districtè præcepit, & iudicijs quidem Civitatenfibus sub pœna mille Hungaricalium; Villanis verò sub pœna capitis, ne sinè scitu Officij Spiritualis, causas sagarum judicare audeant & præsumant; quæ Decreta & Rescripta, ut à memoria Judicum Sæcularium non excidant, obligamus; & Rescriptum pro nostra Diœcesi in appendice subjungimus: sub Numero 2. declarantes: quòd Nos obligationis nostræ memores, ad delationem talium criminum Commissarios nostros, Theologos, Jurisperitos, & Medicinæ non ignaros, ad inquirenda motiva & fundamenta accusationum, tum & ad opportunas faciendas inquisitiones, assignabimus & deputabimus. Qui quidem Commissarij, quòd ju-*

stitiæ fuerit, discernent, & si opus fuerit, Iudicio Sæculari, prudenti & docto, negotium ejusmodi, pro ulteriori processu remittere non different.

Decanos verò & Parochos monemus: ut seriò animadvertant & præcaveant: ne præstigia diversa, quæ inter homines maximè rudes, praticari aliquando solent, peragantur; in Catechismo quoq; doceant populum: qualiter debent vitare quasvis divinationes, vanas observationes, & vel minimas superstitiones, ne sensim ad maleficia descendant; & quamprimùm Parentes vel minimùm quidpiam adverterint, filios & filias puniant. Ipsi etiam Parentes præeant bono exemplo infantibus; doceantq; ipsos ante omnia, amorem & timorem DEI; nihilq; sinè permissione DEI nobis accidere posse; & quidquid DEUS permittit, hoc totum fieri in pœnam peccatorum, vel in probationem virtutis & patientiæ. Item instruant illos: quòd non debeamus nostris modis agendi confidere, sed magis meritis CHRISTI, intercessioni Beatissimæ Virginis MARIE, ac omnium Sanctorum, tum etiam Angelorum Custodum, illorum Patrocinium invocando; tum pro repellendis & evitandis maleficijs: ad res benedictas, aquam scilicet, herbas in festo Assumptionis benedicti solitas, ad cereum Paschalem, ramos palmarum, quæ salutarem Christi triumphum significant: tum deniq; ad Reliquias Sanctorum, devotè & cum conscientia bona,

na, cumq; spe ac fiducia in DEO, qui vitæ ac mortis
Author est, recurrendo.

CAPUT V.

De Maledictionibus, Blasphemis, & Bla- phematoribus.

Blaspheemia, peccatum ex pravo cordis affectu, Divi-
næ bonitati detrahens, etiam si in Beatissimam &
Sanctos directa, nihilominus in ipsum DEUM re-
dundans, severissimè venit punienda. Indicat id
Textus *Levitici 24. v. 14. ubi dicitur: Educ blasphemum ex-
tra castra; & ponant omnes, qui audierunt, manus suas su-
per caput ejus; & lapidet eum populus universus.* Et quo-
modo tantum facinus tolerari debeat, ac impunitum
permanere, quando juxta *D. Augustinum: Plus peccant
blasphemantes Christum regnantem in celis, quam qui cru-
cifixerunt Eum ambulantem in terris.* Ea de causa & *Rich-
ardus de S. Victore, blasphemiam sceleratissimum genus
peccati, quo nihil est horribilius* pronunciat. Adeoq; ut
hoc detestabile vitium à fideli populo longè exulet,
& exterminetur, Parochi, cæteri q; curam animarum
gerentes, tam in Concionibus, quàm in doctrinis Chri-
stianis, moneant Parochiæ suæ subjectos Dominos, Pa-
tres familias, ac Parentes: ut si benedictionem Divi-

nam habere & consequi voluerint; filios, famulos, servosq; suos, Christum aut Beatissimam, atq; Sanctos, blasphemantes & maledicentes durè increpent; quòd si in prava consuetudine perstiterint, è domibus suis eijciant, ne cum socios eos habuerint, Divinæ ultionis fiant participes.

Perfvadeant ac instruant sæpè sæpiùs: quòd crimen blasphemix, si fiat scienter & consideratè, sapiat hæresim, & consuetudini tam prauæ obnoxii, veniunt ultimâ supplicij pœnâ puniendi. *C. statuimus: de maledicis. & Cardinalis de Luca, in praxi Crimin: verb: Blasphemia, in principio.*

Exponant item: quòd sit obstructum os loquentium iniqua; quòd lingua magis excruciat, quàm gladius; & ut Populus absterreatur à maledictionibus, juvabit allegare casum punitionis, pueri quinq; annorum, qui propter maledictiones, è manibus Patris, à Diabolo ereptus, ad inferos delatus fuit; *quod refert D. Gregorius Dial: lib. 4. c. 19. Quod practicum pariter fuit cum illis pueris, qui Eliseo maledixerant. l. 4 Reg. c. 2. v. 23.*

Ideo ad eradicandum hoc vitium, de cordibus Fidelium, Parochi locorum invigilabunt & seriò attendent: ut in domibus Parochianorum omnis modestia, pietas & sanctitas vigeat; maledictiones, perjuriam, Divini Nominis frustra hæc invocationes, ab eis & eorum habitatoribus arceantur. In foro autem Pœnitentiæ eis, qui

qui horum criminum rei fuerint, gravem pro modo culpæ pœnitentiam, Confessarii imponant.

CAPUT VI.

De Concubinariis.

Horrendus & abominabilis, summèq; perniciosus Concubinariorum status est; præterquàm enim, quòd eos, summo ac execrabili odio, Omnipotens Dominus aversetur, juxta illud: *Non permanebit Spi. Gen. 6. 6. ritus meus in homine, quia caro est,* etiam quotidiano, *v. 3.* eoq; palpabili damnationis suæ, ipsimet versantur in periculo, salutem, animæ prorsus negligentes, & ad carnis illecebras ausu nefario sese conferentes. Ita; omninò justum est, in tales punitionis gladio desævire.

Et quia Conc: Trid: *Seff. 24. c. 8.* graviter in eosdem Concubinarios invehitur, nec eos sinè debita correptione præcipit tolerare; Nos quoq; morem illius gerentes, imprimis fideles Christi uxoratos, sive solutos cujuscunq; sexus, gradus ac conditionis existant, hortamur in Domino: ut ab hac fœda consuetudine toto virium conatu abstineant, sed tanquàm membra Christi & Ecclesiæ, corpora sua, veram & immaculatam hostiam DEO & Angelis exhibeant.

Si quis ejusmodi facinorosorum hominum, in tam

detestabili vitio vitam agens, intra fines alicujus Parochiæ compertus fuerit, is sinè mora ac dilatione ad Nos Officiumq; Nostrum deferatur, & ut pravam consuetudinem deserat, pijs exhortationibus, salubribusq; persuasionibus, ad deferendum statum pessimum, moneatur & inducatur.

Quodsi charitativæ monitioni non obtemperaverit, exnunc ad Forum Spirituale, ad instantiam Fiscalis vocetur & adicitur; præviâq; inquisitione, ad quam, solius Parochi & alicujus honesti viri testimonium sufficere decernimus; ad ejiciendam concubinam, consuetudinemq; abominabilem, iudiciali sententiâ compellatur.

Si verò nec ejusmodi Decreto paruerit, sed in malè cœptis perseveraverit, ac se à turpi commercio concubinæ non sejunxerit, post trinam monitionem, sententiâ excommunicationis feriatur, non priùs ab ea, donec mulierem expediaverit, & idoneam cautionem de non revocanda dederit, absolvendus.

Considerantes tandem, quòd tantò gravius est peccatum, quantò diutius, infelicem animam detinet alligatam, si censuris posthabitis, ejusmodi culpæ ac vitio, per annum operam dederit, cum prævia citatione, pro suspecto de hæresi declarandum decernimus, ac tandem ad sæcularia Judicia, pro pœnis criminalibus remittendum, statuimus.

Patres-

De Concubinariis.

43

Patresfamilias quicumq; in domo sua, Magistratus ac Communitates, qui in civitate vel oppido, ejusmodi noxam & offensam Divinam passi fuerint, prævia citatione, ad solutionem marcarum centum, pro fabrica Ecclesiæ suæ Parochialis condemnentur; & ad pellen- dos hostes, scelestos contubernales severè compellantur.

Et quoniam nonnullorum etiam conjugatorum mentes, hostis humani generis adeò excæcavit: ut relictis propriis consortibus, alienas nuptias profanare, mulieres suspectas publicè fovere, iusq; thori proprii & alieni, contaminare non reformident; contra eos, ne multiplicetur offensa DEI, gravissimè & irremissibilitèr, simili, quem ad mentem Concilij præscripsimus, modo procedatur; quod delictum tantò gravius in viris puniatur, quantò magis ij, ad prælucendum exemplo, suis mulieribus obligantur.

Et ut, quos virtutis amor à delinquendo non continet, saltem pœnarum exaggeratio & honoris temporalis privatio cohibeat, Concubinarios à Magistratibus & functionibus arcendos, præcipimus. *Const: Syn: lib: 4. Tit: eod.*

CAPUT VII.

De Simonia.

Simonix crimen, Apostolorum temporibus, à Simone
E4. Mago

Mago inchoatum & introductum, per Principem Apostolorum condemnatum, in tantum radices fixit, ut nec hodie etiam è mentibus hominum valeat extirpari. Sunt enim ac inveniuntur nonnulli, qui authorem hujus teterrimi sceleris imitantes, donum Spiritus Sancti pretio æstimant, & Spiritualia vel Spiritualibus annexa, muneribus non reformidant comparare; minime cogitantes: quàm rigidè suus Author punitus est; & quomodò Giezi Elisei servus: 4. Reg. 5. ejusq; posteritas in pœnam delicti, lepræ morbo fuit, vindice DEO, defœdata. Quare:

Cùm detestanda quorundam Collatorum, præsertim sæcularium cupiditas, in tantum gliscere cœpit: ut salutis animarum suarum immemores, obringente vacatione Beneficij in Collatione sua existentis, quærant Clericos, Simonis successores; ac tandem inventos, acceptâ ab illis summâ pecuniariâ, vel pacto de illa in posterum persolvenda constituto, aut etiam cautione promissioneq; super non repetendis aut remittendis sibi decimis, censibus, liberâ propinatione, nonnullisq; proventibus Ecclesiam concernentibus, condonandis; sub his & alijs similibus damnatis contractibus, eos obtrudere ac præsentare Officio non verentur. Ne igitur hoc execrabile licitationis & mercationis genus, in prævium usum impunè transeat, inhærendo dispositioni SS. Canonum de labe Simoniaca, præsentis Synodi vigore

gore decernimus: quòd Collator five ille Clericus, five Sæcularis fit, hac pactione vel illicita conventionne peractâ, aliquem præsentans, ac de præmissis graviter infamatus, iustisq; probationibus & testimoniis convictus, eo ipso pro illa vice Jus præsentandi amittat; & protunc, vacans Beneficium, ad quem pertinet de Jure institutio, conferatur. Præsentatus verò taliter, non solum præsentatione cadat, verum etiam ad alia quævis Beneficia obtinenda, ipso facto reddatur inhabilis.

Pro majore verò hujus delicti abhorrentia, in animos fidelium inducenda, pœnas per *Constit. Pauli II. quæ incipit: Cùm detestabile.* & per *Constit. Pii IV. de confidentiis. Anno 1564. xvi. Kalendas Novembris* promulgatam, & aliam Pii V. contra Simoniacos latam, omnes hæcæ labe contaminatos, non evasuros declaramus.

CAPUT VIII.

De erudiendo populo in Doctrina Christiana.

TRemendum nimis ac inevitabile manet iudicium Parochos & Pastores, qui postquam ad regimen fidelis populi sunt assumpti, eum verbo & doctrinâ pascere, illiq; evangelizare vel nesciunt, vel negli-

1. Cor. 9. gligunt. Val' mihi, inquit Apostolus, si non evangeliza-
 v. 16. vero! Præcepit DEUS per Prophetam dicens: Sacerdotes
 Eze: 44. populum meum docebunt: quid sit inter Sanctum & pollu-
 v. 23. tum, & inter mundum & immundum. Ne ergo per ejus-
 modi Doctrinæ Christianæ defectum, in vinea Domini,
 ubi sperabantur uvæ, labruscæ generentur; unde spe-
 rabatur judicium, procedat iniquitas; unde justitia,
 inde clamor eveniat; ne inquam, in auribus nostris
 querelam illam: *Parvuli petierunt panem, & non est qui*
 Thre. 4. *frangat eis*, contingat obtrepere; hac Nostra Synodali
 v. 4. sanctione sancimus:

Ut Parochi, & alij curam animarum habentes, maxi-
 mē in villis, non solum in templis, festivis diebus, dum
 concionantur, vel quando pro loci & hominum ratio-
 ne, opportuniùs videtur ipsis, per se vel suos Vicarios,
 modum signandi se Sanctâ Cruce, Orationem Domini-
 cam, Salutationem Angelicam, Symbolum fidei, & Re-
 ligionis rudimenta, Decalogum, Præcepta Ecclesiæ,
 confitendi & communicandi normam, diligenter popu-
 lum edoceant; verum etiam visitando sæpius domos sin-
 gulorum, ac quàm piè & Christianè vivant, inquiren-
 do, hæc eadem, fidei & religionis rudimenta, sedulo
 inculcent, moneantq; Patres & Matres familias: ut eru-
 diendis, in iisdem, liberis, atq; familiâ suâ, strenuè invi-
 gilent.

In Civitatibus autem & oppidis, ubi & cultior est
 popu-

populus, & exercendæ hujus tam necessariæ eruditio-
nis commoditas melior, non contenti diligentiam supra-
dictâ, dent operam Parochi: ut pueri in scholis, præter
alias disciplinas, pro ætate & captu illorum proponen-
das à Magistris, Catechismum etiam diligenter ediscant,
& ipsimet Parochi, seu illorum Vicarij, ejusmodi Cate-
chismum Concilij Tridentini, aut alicujus Authoris
probatî, singulis diebus Dominicis, populum doceant,
cum omni svavitate, affabilitate, quæstiones proponant;
easq; absq; indignatione, increpatione, in lenitate Spi-
ritûs resolvant.

Ab adutorum interrogationibus & examine Cate-
chisantes abstineant, ne ij, malo pudore suffusi, ab in-
structionibus ejusmodi audiendis & adeundis terre-
antur, sed puerorum scientia collaudanda, ut senio-
rum animus ad condiscendum ea, quæ narrantur, ex-
citetur.

Quòd si verò Parochi tam Sæculares, quàm Regula-
res, præmissum catechisandi officium neglexerint, &
ter à Decano moniti non se emendaverint, pœnâ dua-
rum marcarum, unâ pro fabrica Ecclesiæ, alterâ ad De-
cani dispositionem, pro qualibet omissionis vice, solven-
darum, mulctabuntur. Si verò neq; post trinam hanc
monitionem & punishmentem se correxerint, à Divinis
per Decanos suspendantur, & cum præfixione termini,
ad Nos vel Officium nostrum, pro sumendis gravioribus
pœnis remittantur;

Quia verò non sinè dolore, ex visitatione intelleximus, prima fidei rudimenta ita à multis ignorari: ut ex plebe non pauci jam adulti reperiantur, qui ea addiscere negligunt; unde fit, quòd operâ hostis humani generis, rudis plebecula impiè, superstitionibus potius ac avidius studeat, quàm ijs, quæ ad salutem sunt necessaria. Ideo huic malo occurrere cupientes, statuimus: ut post primam alicujus matrimonij denuntiationem, vocentur neosponsi à Parocho, ac de mysterijs necessarijs ad salutem, de Oratione Dominica, Salutatione Angelica, Symbolo Apostolorum, ac de Præceptis DEI & Ecclesiæ examinentur & instruuntur; neq; copulentur, nisi prius ista omnia didicerint; dum enim Parentes illa probè scient, prolem suam similiter instruent; & sic successivè Doctrina Christiana propagabitur in filios filiorum.

Nemo etiam ad officium Patrini & Matrinæ, in Baptismo admittatur, nisi præmissa omnia benè calleat.

Examinatorum conscientias volumus esse oneratas: ut quandocunq; Parochi, sive Vicarij, pro approbationibus ad excipiendas Confessiones venient, utrum habiles ad catechisandum, & prompti in doctrina inveniuntur, seriò inquirant; & deficientibus, in his, testimonium capacitatis denegent. *Si enim lumen, quod*
in illis est, tenebræ sunt, ipsa tenebræ quanta erunt?

*Matt. 6.
v. 23.*

CAPUT IX.

De Prædicatione Verbi Divini.

GRande Prædicationis officium ab ipso Christo institutum, & totâ vitâ illius exercitum, Nostris quidem humeris impositum esse agnoscimus; utpotè qui dati sumus *in lucem gentium, ut aperiremus oculos cæcorum.* Sed quia non ille Nobis oculus est: ut *Isai. 42. v. 7.* universo gregi singulariter prospicere, non illæ aures: ut distinctè & figillatim ad omnium suspiria advertere, non tanta manus: ut ipsimet, quæ sunt lapsa relevarè, debilia consolidare, confracta redintegrare, valeamus; scientes: quòd *Num. 11.* Nobis præcipitur & dicitur: *Congrega viros de Senibus Israël, quos tu nosti, quòd Senes populi sint & Magistri; auferam de Spiritu tuo, tradamq; eis, ut sustentent tecum onus populi, ut non tu solus graveris.* *Num. 11. v. 16. 17.* In Parochos & animarum Curatores, eosq; qui legatione seu missione funguntur, id munus Nostrum dispartimur, proq; maiori stimulo, hac Synodali declaratione adhortamur.

Quanta sit Prædicatorum dignitas & prærogativa! ultra quàm manifestum est; præterquàm enim, quòd Tuba Spiritûs Sancti, Vas electionis portans Nomen Domini coram gentibus, Dispensatores mysteriorum DEI, Custodes Vineæ Domini, Verbiq; Divini Preco-

nes nuncupentur; ij sunt, in quorum etiam pedibus, *Isaia 52.* quendam decorem & pulchritudinem Propheta depre-
v. 7. hendit, inquit: *Quàm speciosi sunt pedes evangelizan-*
Rom. 10. *tium pacem, evangelizantium bona.* Qui enim prædica-
v. 16. tioni invigilant, etiam in ipsis pedibus sunt veneran-
 di; quippe bona, pacemq; nempè: reconciliationem
 cum DEO, remissionem peccatorum, gratiam & dona
 Spiritûs Sancti, & tot alia beneficia, subindè testatissi-
 mis miraculis comprobata adferentes.

Primò tamen & principaliter eos, Concionatorum
 volumus fungi munere, quos pietas & vitæ honestas,
 tum & doctrinæ puritas facit commendatos. Pulchrum
 est enim, cum de Concionatore dici potest, quod olim
Euf. 1. 6. de quodam ex veteribus, teste Eusebio dictum est:
v. 3. Eccl. *Hic est, qui quale habet verbum, talem habet & vitam.*
Hist. Turpe autem est Doctore, cum culpa redarguit ipsum;
 & Apostolus ejusmodi Prædicatores, reprehendit acer-
Rom. 2. bissime: *Qui alium, inquit, doces, te ipsum non doces; qui*
v. 21. 22. *prædicas non furandum, furaris? qui dicis non mæchan-*
dum, mæcharis? qui abominaris idola, sacrilegium facis?
qui in lege gloriaris, per prævaricationem legis DEUM
inhonoras?

Modum verò rectè concionandi perbellè conscripsit
Lib. de Hugo Victorinus inquit: *Tres sunt Prædicatoris vo-*
claus. ani *ces: una suavis, quæ ad infirmos dirigitur; altera dulcis,*
ma. *quæ morientibus adhibetur; tertia alta, quæ surdis omnino*
incutitur.

incutitur. Atq; considerent omnes, Prædicatoris munus exercentes: conditionem, capaciatem, statum & auctoritatem auditorum; ut nimirum infirmis, de quibus dicitur: *Spiritus quidem promptus, caro autem infirma,* Matt. 26. v. 41. more Samaritani subveniant, vinum propter eos, acerbiorē scilicet reprehensionem, suavi persuasionē moderentur; porrò: morientes ad dulcem DEI amorem, & amaro-dulcem pœnitentiæ ducant amarorem. Surdos tandem, & more aspidis aures obturantes, altâ & sonorâ voce compellant, instando *opportune, importune,* 2. Timor. 4. v. 2. arguendo, obsecrando & increpando.

Licet verò insectari vitia, quæ magis grassantur in populo, teneantur; caveant tamen, ne fortè exprobrationi illi, locus in eis tribuatur: *Emulationem DEI habent, sed non secundum scientiam;* Rom. 10. v. 2. videlicet: ne quempiam, nominatim insectentur, & ita vitium ejus, verbis depingant: ut facilè audientes, de quo sermo est, valeant penetrare.

Per lectionem librorum & per connotationem ac memoriæ impressionem dicendorum in concionibus, tempestivè se præparent; & ut commodius habeant tempus, pro hac præparatione, hortamur DD. Parochianos: ut diebus festivis, ante Missam, visitationibus suis, Curatum non impediatur; ipsos verò Parochos, ut ejusmodi visitationes & conversationes antemissales, serio declinent, admonemus; datum est enim tempus legendi,

di, scribendi & cætera faciendi; qui verò ascendunt Cathedram sinè præparatione, sinè fructu & honore solent descendere.

Cùm autem ipse Salvator Noster; cujus omnis actio, nostra debet esse institutio; primùm cœperit facere, postea docere; necesse est eum, cui prædicandi munus incumbit, singulari vitæ innocentia, sanctissimis moribus, & omnibus virtutibus, debere esse excultum. Proinde diligentissimè cavebit: ne alicujus peccati mortalis reus, Spiritum Sanctum contristet, tractationemq; tanti muneris attingat, sed conscientiam antè, ab omni peccatorum impuritate, Sacramento pœnitentiæ expuret, quàm ad prædicationem Verbi DEL accedat, vehementerq; pertimescat, gravissimam illam Prophetæ

*Psal. 49. objurgationem: Peccatori dixit DEUS: quare tu enarras
v. 16. 17. justitias meas, & assumis testamentum meum, per os tuum?
tu verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos re-
trorsum; &c. detq; operam: ne quæ verbis ædificat, ea
factis destruat, remq; adeò Divinam violet.*

Nullum autem præter Parochos & Ordinarios, Cathedralis & Collegiatarum Ecclesiarum, Concionatores, ad prædicationis munus exercendum, nisi per Nos approbatum, sive Sæcularem sive Regularem Sacerdotem admitti volumus. Præterquàm: si Regulares prædicare voluerint, in Ecclesijs suorum Ordinum, tunc enim

*Sess. 4. c. 2 Trident: Concilio ita jubente, sese cum licentia suo-
rum*

rum

rum Superiorum, coram Nobis præsentare, & à Nobis benedictionem petere teneantur. Quòd si quis temerè in id se ingesserit, debitas temeritati, suæ luet pœnas.

Prædicationis munus, omnibus diebus Dominicis & Festis, exerceri volumus; in villis tamen, ut loco concionis, Festis minùs principalioribus, instructio catechetica dici possit, indulgemus.

Præcipuè verò ex Sacramentis, quàm sæpissimè admoneant fideles: recordetur crebrò quisq; sponfionis in baptismo, quâ se DEO obligavit; simulq; illud cogitet: an vitâ & moribus talem se præbeat, qualem ipsa Christiani nominis professio pollicetur.

Frequentem præterea usum pœnitentiæ, tam præsentissimam spiritualibus morbis medicinam, atq; Eucharistiæ, in hac peregrinatione & exilio, salutare Viaticum sedulò commendent.

Confirmationis item, & extremæ unctionis usum, magno studio in populo revocent, admonentes eum sæpè: ne suâ culpâ, suoq; maximo malo, hæc Divinæ gratiæ beneficia, in remedium animarum suarum instituta, quod absit, contempnant, aut suscipere negligant.

Ex Decalogo verò & Oratione Dominica, ad charitatem DEI & proximi; ad debitam Festorum omnium, nunquam omittendam sanctificationem; ad obediendum Præpositis suis; ad assiduitatem orationis cum je-

junio, & eleemosyna, fideles inducant.

Otium, à quo omnia ferè vitia fluxerunt, acerrimè infectentur; cùm non in otium & inertiam, dignatus *Matt: 11.* fit nos vocare DEUS, quinimò: *Regnum calorum*
v. 11. vim patiatur, & violenti rapiant illud; & Si volumus
Matt: 19. ad vitam ingredi, debeamus servare mandata. Quàm
v. 17. sæpissimè verò locos perpetuæ Christianæ meditationis, de morte, de judicio, de inferno, de gloria, & præmio cælesti, populo proponant.

Omnes deniq; suos labores & curas, referant ad homines in pietate sic erudiendos: ut post mysteria fidei, revocentur à vitijs, & ad virtutes incitentur; utq; sit
a. Tit. *populus DEO acceptabilis, sectator bonorum operum; &*
v. 14. ut pœnam æternam evadere, & cælestem gloriam consequi valeat.

Fabulas, nugas, historias suspectas, jocos, invectivas, convitia, omittant; nihil præterea, quo honestæ, & piæ aures offendantur, proferant; memores: quòd
Psal. 11. *eloquia Domini, eloquia sunt casta; & quòd hæc de-*
v. 7. deceant eos, qui os suum Evangelio consecrârunt; & in populo multorum scandalorum causam præbere possunt.

Concione absoluta recitabunt cum populo, actus fidei, spei, charitatis; aliàs Confessionem generalem; ut vel sic affvescant ad usum actuum eorundem.

Volumen, ac codicem Evangelij, ut quisq; bonæ ac
 vul.

vulgatæ editionis, in ambone suæ Ecclesiæ, idq; non lacerum vel distortum, sed compactum, & integrum habeat; volumus, & mandamus.

¶ Laudabilis mos, ac usus in alijs Diocæsis practica- tur: quòd diebus Dominicis, scholares vel servitores Ecclesiarum, ad id consultò destinati, soleant per domos, lapideas, casasq; fidelium cursitare, ibiq; prævia aspersione aquæ benedictæ, Evangelium, quod pro illo die incidit, vernaculo sermone recitare; qui quidem mos & usus, cùm sit proficiuus, & salutaris, non enim omnes domestici, aut famuli concionibus interesse, ibiq; Evangelium possunt auscultare; eundem morem per Ecclesias Parochiales civitatum, & oppidorum absolute, etiam villarum, ubi id commodè fieri poterit, introduci & reassumi volumus.

CAPUT X.

De Missionibus & Missionariis.

Singulare tutamen, præsidiumq; animarum, est Missionum exercitium; per illas enim & Verbi Divini prædicatio propagatur; & salus animarum adaugetur; & vitiorum monstra, quoquo modo in cordibus fidelium radicata, fugantur & propulsantur. Et satis quidem instructionis, & animadversionis unicuiq;

ad munus Missionis, à Superioribus suis destinato, propria conscientia & Fundatorum intentio ingerit, & instillat; verùm tamen ad maiorem fructum proferendum, & tam gloriosam functionem laudabiliter obtundam, adhortando:

Obtestamur, tam RR. Patres Soc: JESU, quàm RR. Presbyteros Congregationis Missionis, missiones exercentes: ut in eradicandis vitiis, cultu & maiore DEI gloria propaganda, sedulam navent operam; quid enim prodest Missionarij nomen gerere, & ea, ad quæ exercenda mittuntur, negligere.

Quia verò nòrunt sese ad ædificationem, non destructionem, esse: ne Parochis invitis, in jura sese Parochialia ingerere; munia quævis, quæ Parochos concernunt, administrationem Sacramentorum exercere; populum ab Ecclesia Parochiali, ubi salutis initium consequitur, & ad quam frequentandam, juxta dispositionem SS. Concilij Tridentini hortandus est, ad Ecclesias Residentiarum suarum avocare audeant; hac Synodali Sanctione, præcavimus.

Quotiescunq; verò eosdem, Missiones suas obire contigerit, non prius ad easdem excurrant, donec Nobis, vel Officio Nostro, ad quas Ecclesias sint perrecturi, plenè notificent, & licentiam in scriptis, ad has, & non alias Ecclesias, Missionem exercendi, pariter à Nobis, vel Officio Nostro, consequantur; fructum etiam
suarum

De reſta Sacramentorum Administratione 37

ſuarum Miſſionum, noverint à Nobis exigendum; proinde ut eum quolibet anno Nobis præſentent, ac demonſtrent, Paternè illos exhortamur; caveantq; ut non tam temporalia, quàm ea, quæ DEL ſunt, quærant; & omnia, quæ ipsis, fui inſtituti reſpectu incumbunt, diligenter obſervent.

CAPUT XI.

*De reſta Sacramentorum Admini-
ſtratione.*

PAſtor, aut Sacerdos, Sacramentorum Miniſter, diligenter ſtudeat, ne ſacra & tremenda myſteria, utpotè theſauros redemptionis noſtræ in ſe continetia, ore polluto, ſœdiſvè manibus, peccatorumq; ſordibus inquinatus, conficere, tractare, attingerevè audeat; ſed ad ſancta, ſanctè & religioſè tractanda, integritate morum, ſanctimoniâ vitæ, ac munditiâ conſcientiæ inſtructus, accedat.

Cùmq; *Maledictus ſit ille, qui opus Domini facit frau-* Jerẽ: 48.
dulenter; caveat ſummoperè quiſq; ne abſq; debita di- v. 10.
ligentia, attentione, & intentione Sacramentorum ad-
miniſtrationem exercendo, errorem aliquem commit-
tat, circa materiam, aut circa formam; eamq; maledi-
ctionem, in ſe inducat.

G3

Mini-

Ministrent autem ex ritu, & cerimoniais, in libro Agendorum præscriptis, superpelliceo, & stolâ induti; ac in talibus, memoriæ, ac tenacitati suæ confidere non audeant; in multos enim errores solent impingere, qui de se, suaq; memoria præsumere non verentur.

Qui quidem liber Agendorum, ut penes quamlibet Ecclesiam non laceratus, totus atq; integer habeatur, inspectioni Decanorum ac seriæ animadversioni eorundem, commendamus. Parochi qui Agenda maiori carere comperti fuerint, ad Nos deferantur, graviter puniendi.

Quocunq; tempore ad exercenda, & conferenda hæc Divina mysteria vocati fuerint, semper paratos, promptos ac vigilantes, animarum Curatores, sese præbeant, & exhibeant; & idcirco animo libenti, spontaneo ac beneyolo, citrà omnem renitentia significati- onem, sacro muneri, & labori sese accingant; vultu placido, ac sereno officium suum peragant; ne casu quo mora admissa fuerit, aliquod, utinam non æternum, eveniat detrimentum.

Collimitaneos Catholicos inter hæreticos manentes, qui non *in loco pascuæ*, verùm *Canticum Domini* Ps. 136. *cantant in terra aliena*; & nonnisi rariùs templa nostra accedere possunt, Rectoribus Ecclesiarum, in confinijs existentium, maximè recommendatos esse volumus; obsecrantes eos per viscera misericordiæ: ut talibus

libus quisq; omni possibili modo succurrat; & ubi ad illos, pro administratione Sacramentorum, vocati fuerint, nullâ distantîâ loci, nullis viarum incommodis, se excusent; quinimò, uti oviculas errabundas, paternè præ reliquis, complectantur; gratis, etiam spontè oblata non recipiendo, solo lucro animarum & gloriâ DEL contenti.

Ne tandem fidelis populus, à perceptione Sacramentorum, quovis modo terreatur, præsertim cùm Parochi, gravi supercilio, illa petentes excipiunt, aut ultra fortem eorum, aut debitum justitiæ, gabellas quasdam, aut solutiones exigunt; ne inquam, vel paupertate cogente deterriti, vel indignatione revocati, redemptionis suæ causas, adire despiciant; interdiximus omninò omnibus Presbyteris: ne quid verbis vel signis directè, vel indirectè, pro administratione Sacramentorum exigant; secùs Simoniacæ labis, & turpis avaritiæ, suspicionem nequaquam effugient, sed pœnas luent, Canonicis Sanctionibus assignatas. Consuetudinem tamen, post administratum Sacramentum, liberè aliquid offerendi Sacerdoti pro sustentatione, non tollimus; sed exactiões, & licitationes, sub gravibus, iisq; irremissibiliter à Nobis, sive Officio Nostro pœnis, prohibemus.

Ut verò hæc Divina mysteria Fideles venerentur impensius, majoriq; ad illa desiderio accendantur, illis explicanda est dignitas, & præstantia Sacramento-

rum, tum in concionibus, tum in catechismis; exponant item: quid sibi velint laudabiles & sacrae, quibus Ecclesia in Sacramento quolibet utitur, ceremoniae; quid scilicet significant? quid connexionis, aptitudinis, & coalescentiae cum re signata habeant? ne forte à rudi & mysteriorum incapaci plebecula inane, & vacuum esse videatur ritus, ac ceremonias ejusmodi, circa Sacramentorum exercitium adhiberi. Quod, ut melius, & ipsi calleant, ac condiscant, & Christi fidelibus explanent: Gavanti Opera, in quibus, de *Ritu Sacrorum* consultò differitur, accuratè legant, & præstò habeant ad docendum.

CAPUT XII.

De Baptismo.

Baptismus, cùm sit janua ad cætera Sacramenta, & per hocce salutiferum *regenerationis lavacrum*, ex filiis iræ, filii gratiæ efficimur; quare, ut quantocyùs fideles recurrant, ad Sacrum hoc Baptismatis Sacramentum, cum suis infantibus, seriò iisdem inculcandum; & illa S. Cypriani instructio fortiter exaggeranda: *Sciamus*, inquit, *diaboli nequitiam pertinacem, usq; ad aquam salutarem valere, in Baptismo verò, omnes nequitiae suae vires, amittere.* Et licèt:

3. Tit. 5.
S. Cypriani
libro 4.
Epist. 7.

Parochi

Parochi sint ordinarij Baptismatis Ministri, vel ab
 ijs delegati Sacerdotes; in casu tamen necessitatis, ubi
 periclitatur vita infantis, non modò Sacerdos quicumq;
 vel Diaconus, sed etiam Laicus & mulier, imò hære- Con. Tri.
Sess. 7.
Can. 4.
 ticus, baptizare potest, modò ea intentione faciat, quâ
 facit Ecclesia, & adhibeat materiam, nempe simplicem,
 & communem aquam, ac integrè proferat baptismi
 formam hanc: *Ego te baptizo in Nomine Patris, & Filii,
 & Spiritûs Sancti*, baptizare potest. Advertendum ta-
 men diligenter: ut dum pronuntiatur forma, applice-
 tur simul, & semel materia.

Nullus extra Ecclesiam, ac in domo privata, hocce
 Sacramentum audeat administrare, id enim solis Prin-
 cipibus ac Senatoriæ dignitatis hominibus, per Syno-
 dales Constitutiones, permittitur; nisi fortè domi, immi-
 nente mortis periculo, id facere compellatur.

Monemus quoq; & hortamur omnes Parochos: ut
 plebem, ac præsertim obstetrices fœminas, doceant:
 quidquid est necesse ad hoc Sacramentum, non solum
 validè, sed etiam licitè administrandum; ne contingat
 ipsorum negligentia: ut parvuli minimè renati, ex
 aqua & Spiritu Sancto, non intrent in Regnum cælo-
 rum. Cæterùm noverint: si recens natus infans, aut
 etiam adultus, ab extraordinario Ministro baptizatus,
 mortis imminens periculum evaserit, ad Ecclesiam
 deferendum esse, ut sacre ceremoniæ adhibeantur.

Quòd si prudens dubium subsit, infantem non fuisse baptizatum, eò, quòd aliqua, ex iis, quæ ad substantiam Sacramenti pertinent, sint omissa, hæc conditionis formulâ, baptizetur: *Si non es baptizatus, Ego te baptizo &c. ut supra.* Neq; hæc repetita, cum conditione, Baptismi collatio, iteratio dici potest: nam, ut benè monuit Gregorius Magnus: *Non monstratur iteratum, quando certis indicijs, non ostenditur ritè peractum.*

Unum duntaxat Patrinum, & unam Matrinam, ad levandum de fonte baptismali, Parochi admittant; quos noverint, ita esse fidei mysteriorum gnaros: ut eos, quos è Baptismo susceperint, præceptis & moribus Christianis imbuere, partesq; sibi impositas adimplere possint. Quamobrem admittendi non sunt hæretici, excommunicati, publicè criminosi, infames, amentes, & qui decimum quartum ætatis annum, nondum attigerunt. Doceantq; Parochi: cognationem spiritualem, impediens, & dirimentem matrimonia, hoc nomine

Con Tri. Sess. 24. de Ref. c. 2. contrahi, inter suscipientes ex Baptismo, ac baptizatum ipsum, & inter illius Patrem ac Matrem, nec non inter baptizantem ac baptizatum, baptizatiq; Patrem ac Matrem tantum. Quòd si plures baptismis interfuerint, Parochus, antequàm ad conferendum Sacramentum accedat, diligenter, ad quos spectabit, sciscitetur: quem? vel quos elegerint? ut baptizandum ex sacro fonte suscipiant, ut inter eos tantum, quos designaverint,

cogna-

cognatio contracta intelligatur; cæteri verò pro testibus habeantur.

Nemini Parochorum, liceat baptizare subditum alterius Parochiæ, sub pœna quinque marcarum, proprio Parocho applicandarum. Si autem probetur eum, fraudulentè omisissè nomen Parochiæ, vel etiam nomen baptizati falsè annotâsse, vel absolutè libro metrices, talem baptismum non inseruisse, pœnâ dupli, & alijs arbitrarijs, veniet puniendus. Quòd si verò de licentia proprii Parochi, vel etiam in casu necessitatis, finè licentia, alienus Parochus aliquem baptizaverit, tunc hic, baptismi sic collati notulam, eadem, vel subsequenti die, statim transmittet proprio Parocho, quæ ab utroque libris Baptizatorum inseratur.

Ut autem libris hujusmodi, plenior adstruatur fides, Volumus: ut omnes eorum paginæ notentur, numerorum serie, prout conspicitur in libris typo impressis; utque iidem numeri, apponantur singulis baptizatis, eo ordine, quo describuntur, inchoando à primo baptizato, ineunte anno, ad ultimum, qui annum claudet. Liber verò Baptizatorum, habeatur sub diligenti custodia, sitque decens, ac benè compactus, in quo ipsemet Parochus, vel Vicarius, qui ex illis baptizaverit, propria manu, describat nomina, & cognomina Patris, & Matris, infantis baptizati; nec non Patrini ac Matrinxæ; diemque & annum collati baptismi, hoc modo:

Die Mense Anno Ego N. Parochus Ecclesie N. baptizavi N. Filium N. N. legitimorum Conjugum, natum die Patrini fuerunt N. N. Quòd si partus illegitimus fuerit, scribatur: Baptizavi N. ex incertis Parentibus natum &c. nisi Parentes ipsi, partum pro suo agnoscant, velintq; nominatim exprimi. Studeant itaq; in iisdem libris metrices conscribendis, exactos se, ac diligentes exhibere; aliàs noverint se gravibus pœnis plectendos.

Ad consignandas autem, & firmioris fidei gratiâ, sigillo muniendas attestationses, ex libris metrices, desumptas, tùm, cùm sæpè etiam in aliis causis, signanter Matrimonialibus, sit necessarium Parochi testimonium; ex ignorantia verò illius manuscripti & sigilli, mendax possit esse fides, si alterius malitiâ confingatur; proinde ad quamlibet Ecclesiam Parochialem, sigillum Ecclesie proprium, ex ferro aut aurichalco, effigiem S. Patroni vel Patronæ, cum exaratione literarum in circumferentia, nominatim suæ Ecclesie, vg. *Sigillum Ecclesie Parochialis N.* Omnes & singulos Parochos, sub pœnis arbitrariis, in prima visitatione præsentandum, habere mandamus; ut etiam longè distantes, ex scriptura, tali sigillo firmata, testimonium præstitum, verum esse cognoscant.

Hortentur deinde Parochi, Matronas nobiles: ut pro benedictione consveta post partum, ad Ecclesiam conde-

condescendere non erubescant; quam quidem consuetudinem, benedicendi illas, in aula vel domo, uti Rituali Romano contrariam, abrogamus. Moneant etiam sæpius puerperas, vel nutrices: ne in eodem lecto ponant infantes, ob periculum oppressiois.

Ad extremum, negligentia Parochorum, ac perditioni animarum obviantes, si quando Nobis, vel Officio Nostro plenè constiterit, aliquem sinè baptismo infantem, ob absentiam, vel notabilem, culpabilemque; Parochi incuriam, è vivis decessisse; talem districta Canonica ultione puniri; sique pluries, ejusdem criminis perpetrati, convictus fuerit: beneficio privari; imò tanquam Cain à facie Diœcesis, eò, quòd sit peioris malitiæ, animæ homicidium, quàm fuerit Cain fratricidium, eijci, & exturbari debere, declaramus.

CAPUT XIII.

De Confirmatione.

Parochi diebus aliquot, antequàm Confirmationis Sacramentum, quod nos armat, & induit virtute ex alto, in aliquo loco ministrabitur, ejus rei tempus, populo denuntient.

Et licèt peculiariter Festis Pentecostes, & aliis docere debent populum: de vi, & virtutibus ejus Sacramen-

ti, deq; magno religionis studio, quo suscipiendum est hoc Sacramentum; cujus ministrandi solus Episcopus ordinariam potestatem habet; id tamen accuratius tum faciant: ne populus rudis, & imparatus ad illud percipiendum accedat.

Egregiè proderit: illam Melchiadis Papæ admonitionem proferre in medium, hic enim quasi in eos invehendo, qui post Baptismum, Confirmationem super-

Epist. ad vacaneam judicabant, & eam negligebant; dixit: *co-*
Episc. Hi. gitat fortè aliquis, quid mihi prodest, post mysterium
6. 2. Baptismatis, mysterium Confirmationis? & quantum video, non totum de fonte suscepimus, si post fontem, adjectione novi generis indigemus? non ita dilectissimi, attendat Charitas Vestra, sicut exigit militaris ordo, ut cum Imperator quemcunq; militum receperit in numerum, non solum signet receptum, sed etiam armis congruentibus instruat pugnaturum; ita in Baptizato, illa munitionis est, dedisti militem, da ei adjuvamenta militiæ; nunquid prodest: si quisquam Parentum, magnam parvulo confert facultatem, nisi providere studeat & Tutorem; ita Paracletus regenerationis in Christo, Custos, & Consolator, & Tutor est; ideo

Pf. 126. dicit sermo Divinus: *Nisi Dominus custodierit Civitatem, frustra vigilat, qui custodit eam.* Ergo Spiritus Sanctus, qui super aquas baptismi, salutifero descendit illapsu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocen-

2. de Con-
secratio.

nocen-

De Confirmatione.

47

nocentiam; in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam: & quia in hoc mundo, tota ætate victuris, inter invisibiles hostes, & pericula gradiendum est, in Baptismo regeneramur ad vitam, post Baptismum confirmamur ad pugnam; in Baptismo abluimur, post Baptismum roboramur. *Hæc ille.*

Videant autem: ne quis eorum, qui sibi in curam traditi sunt, duodecimum annum agens, illud suscipere negligat.

Adulti confirmandi moneantur: ut confessi & jejuni accedant. Item, ut nemo sine Patrino uno tantum, aut Matrino una, jam confirmatis, ad suscipiendum hoc Sacramentum accedat, non Patrem tamen aut Matrem, non vitricum, vel novercam, maritumvè, aut uxorem, confirmandus pro Patrino, vel Matrino, adhibeat; meminisse enim oportet: cognationem Spiritualem in hoc Sacramento contrahi, inter confirmantem & confirmatum, illiusquè Patrem, & Matrem, ac tenentem. Sa-
cerdotes præsentibus, tempore confirmationis, non se ingerant in supplendas vices Patrinatorum, quòd Clericis, qui sacris sunt initiati, minimè convenit, & prohibetur.

*Con. Tri.
Sess. 24.
cap. 2. de
Reform.*

CAPUT XIV.

De Eucharistia.

Multis quidem Scripturæ locis, innumeris Docto-
rum

rum, & Sanctorum Virorum testimonijs, quotidianis, & hactenùs durantibus miraculis, dignitas, excellentia, virtus, & eminentia hujus Sacramenti, fideli populo commendatur, illam tamen apprimè mellifluus Doctor circumscripsit, dum hocce augustissimum Eucharistiæ Sacramentum: *Sanctum Sanctorum, Sacramentum Sacramentorum, amorem amorum, dulcedinem omnium dulcedinum* nuncupavit. Accessit cum suo elogio Doctor Angelicus, dum idem Sacramentum: *Miraculorum à DEO factorum maximum* appellavit; & quomodò non miraculum, cum in eo Filius DEI, Majestas illa, in quam *Angeli desiderant prospicere, exhibuit quodammodò se ipsum, formam servi accipiens*, humano generi in cibum, & potum proposuit, & propinavit. Verè: *memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus*. Quapropter scientes: quòd si *haberemus Angelicam puritatem, Sancti Joannis Baptiste Sanctitatem, non essemus adhuc digni accipere, & tractare tantum Sacramentum*; sicut enim nullum est tantæ majestatis, ut est Sacrosancta Eucharistia, quæ ipsum salutis Auctorem & fontem continet, ita etiam nulla gravior, sceleris alicujus animadversio, à DEO metuenda est, quàm si DEUS ipse aliena velatus specie, indignè tractetur, aut sumatur. Ideo unusquisq; *dijudicet Corpus Domini, & se ipsum priùs probet: ne quid ei, ad summam animi integritatem & innocentiam*

tiam desit, cùm ad hæc Sacra mysteria accedit, ut & iram DEL effugiat, & gratiæ uberioris, fructus capiat.

Diligenter igitur populus Christianus in concionibus instruendus est: qua, & animi, & corporis præparatione, opus habeat, ad percipiendum hoc cæleste alimentum. Summoperè autem cavendum Sacerdotibus, quàmvis & in alijs Sacramentis administrandis, tantò verò in eo magis, quantò cætera dignitate antecellit, ne ab illo Divino interdicto discedant: *Nolite Sanctum dare canibus, neq; mittere margaritas ante porcos.* Math. 7.
v. 6.

Proinde arcendi sunt ab hoc Sacramento: publici concubinarij, ebriosi, feneratores, excommunicati, interdicti, & alij publicè scandalosi, qui semel atq; iterum, promissa emendatione, revertuntur velut *canis ad vomitum, & sus ad volutabrum luti*; nisi postea eos, vitam & mores, re ipsa emendasse, Parochi perspexerint. 1. Petr. 2.
v. 22.

Nec admittendi sunt quoq; pueri, usum rationis nondum habentes; adolescentulis autem, qui prima vice, Eucharistiam sumere voluerint, nisi benè examinatis: an hujus admirabilis Sacramenti, cognitionem aliquam acceperint, & gustum habeant, Parochi ne præbeant, & priùs illos, de vi & ratione hujus Sacramenti informet.

Amentibus quoq; & furiosis denegandum, præterquam cùm vel lucida habent intervalla, vel in mor-

tis articulo versantur, si modò vomitùs, aut alterius irreverentiæ & incommodi non timeatur periculum, & si antequàm in amentiam inciderent, desiderio hujus Sacramenti flagraverint.

Executienda est eorum segnities, qui satis esse existimant: si semel duntaxat in anno, juxta præceptum Ecclesiæ, Corpus Domini accipiant, inducendiq; sunt: ut quemadmodùm corpori, ob ejus reficiendas vires, in singulos dies, alimentum subministrare, necessarium ducunt; ita etiam hoc Divino cibo, animam alere; nutrire, & reficere frequentissimè, saltem majoribus Festivitatibus curent.

*Con. Tri.
Sess. 13.
Can. 9.*

Cùm autem nemo Paschali tempore (quod in hac Diœcesi, à Dominica Passionis, ad Dominicam secundam post Pascha inclusivè, durat) Eucharistiæ sumptionem, ulla de causa differre debeat (nisi fortè jubente vel svadente id Confessario) quicumq; id facere neglexerint, & quidem in propria ipsorum Parochiali Ecclesia, deq; manibus Parochi, aut Vicarii ejus, eorum nomina, Parochus scripto notata, Nobis vel Officio Nostro statim, post finitum tempus Confessionis Paschalis deferat, & nisi moniti resipuerint, ab ingressu Ecclesiæ arceantur, & si moriantur, in locis Sacris ne sepeliantur, sub pœnis arbitrarijs. Non ob-

*Ex Epi.
Past: Ma-
cieiioviana*

stante: quòd aliqui inimicitijs, aut aetione in Jure, impediri se à Sacra Communionem causentur; quando-
quidem

quidem petita veniâ & oblata satisfactione, semotâq; penitens ex animo irâ & cupiditate vindictæ, habilem se quilibet ad eam reddere potest.

Ad effectum autem habendæ melioris notitiæ, qui huic Præcepto Ecclesiastico paruerint, vel non? sciant omninò Parochi, & habeant inscriptum numerum Parochianorum suorum; septimanâ verò, ante Confessionem Paschalem, schedulas impressas vel scriptas, omnibus distribuant; quas postea durante tempore Confessionis Paschalis, ab unoquoq; recipiant, sicquè numerum schedularum, cum numero personarum confrontent ac conferant.

Quòd si quis à Parochia propria, tempore Paschali, Communionisq; ab Ecclesia præceptæ, absens fuerit; idem, intra dies octo post reditum, in dicta Parœcia sua communicare, sub pœna excommunicationis teneatur, nisi huic præcepto, in Ecclesia alia, se satisfecisse attestatione legitima, iustoq; deduxerit documento.

De illis verò, qui modò sub una, modò sub altera Parœcia domicilia habent, illud observari volumus: ut Parochorum alter, alterum sciscitetur, an tales præcepto Ecclesiæ satisfecerint, quòd si contrarium, ex relatione alterius Parochi perceperit, præscriptum supra, admonitionis modum, in eo exequatur.

Quia verò reperiuntur persæpè nonnulli, sub hoc Sacro Paschali tempore, in lecto ægritudinis depositi,

in carceribusq; detenti, ut hac cœlesti consolatione non priventur, illis, communionem in Paschate deferri, illosq; Agno vivifico refici præcipimus.

Abusui nonnullorum curam animarum gerentium, Statuto Synodali obviantes, ne quispiam Parochorum, sub tempus Confessionis Paschalis, labores circa Ecclesiam vel domum Plebanalem, ab accedentibus ad Confessionem exigere, populum fidelem gravare, per idq;, indispositos ad Divina reddere audeat, sub pœnis rigorosis interdicimus.

Ne turmatim ad Confessionem Paschalem, universæ Parochiæ habitatores confluant, commodissimum erit, Villarum Parochialium divisionem facere, & quæ quando Villæ earumq; populus ad Confessionem & Communionem venire debeat, tempestivè decernere, & ex ambone nuntiare.

Muneris etiam omninò erit Parochorum, seu Concionatorum, populum sibi subiectum, sæpiùs admonere, ne infirmis, sine tam salutaris Viatici perceptione, ex hac vita decedant, ut tempestivè eis notificent, quoties aliquem infirmari contigerit; ut ad eum, Sacramentissima Eucharistia summa cum reverentia deferatur.

*Triden.
Sess. 13.
Can. 7.*

Quando itaq; infirmis, hoc Sacramentum ministrandum erit, in oppidis & villis, ubi Ecclesia consistit, ut à Sacerdote induto stolâ & superpelliceo, in vasculo decenti & velato, sub umbella, ubi id commodè fieri poterit,

poterit, præcedentibus Ministris Ecclesiæ cum facibus, cereisvè accensis, & tintinnabulo, hymnosq; aut antiphonas, convenientes huic Sacramento canentibus, insistendo Statuto Serenissimi & Reverendissimi Principis Poloniarum, Caroli Ferdinandi Prædecessoris Nostri, in Synodo Plociæ, in Cathedrali Anno 1643, 22. Mensis Septembris habita, deportetur; statuimus, ut Parochi pro maiori populi devotione excitanda, & notabiliori, tam Sanctissimo & Augustissimo Sacramento, honore ac veneratione exhibenda, Viaticum eo modo, quo supra dictum est, ad infirmos deferant, ut vel sic populus devotus, illud comitari assuescat, idq; in contravenientes Parochos, sub pœna quinque marcarum, ab Officio Ordinario ex delatione cuiusvis extendenda.

Quòd si remotius, Villa vel oppidum, ac proinde equitem oporteat ire Presbyterum, tunc omisso dicto apparatu, in Capsula auro vel serico texta, ex collo Sacerdotis, cum tintinnabulo pendente, modestè deferatur, ubi verò ad locum pervenerit, superpellicum & stollam omninò adhibeat, ministratoq; Sacramento, sine sonitu Campanulæ, atq; occultatâ capsulâ revertatur.

Præmonendi verò sunt diligenter ij, qui ægroti curam habent, ut ægrotantis cubiculum, ab omni sordè purgetur, res profanæ inde omnes amoveantur, mensâ mappâ mundâ constricta, cruce & aliqua imagine sacra, ubi esse potest, candelabris, cereisq; saltem binis

instruēta apparetur, pro collocando super Corporali Venerabili Sacramento.

Hoc autem Sacramentum, ne ad eum deferatur, qui illud verè sumpturus non est. Quòd si, dum Sacerdos ad infirmum venit, eum vi morbi, ita affectum invenerit, ut illud ei, ritè administrare non possit, tunc posita super mensam pyxide, immoretur paululùm, prostratusq; genibus, unà cum alijs, qui aderunt, DEUM supplex oret, actus amoris, doloris, spei ac fidei recitet, deindè consolatus salubriter pro tempore ægrotum, videndam, si id optet, atq; adorandam eidem Eucharistiam exhibeat, aut saltem recessurus, inclusâ in vasculo benedicat.

Potest autem, imò debet Sacramentum hoc, ministrari ægrotis, cùm periculum sit, ne sine Viatico cedant, quandoq; etiam noctu, post sumptum etiam cibum, si nil aliud obstet.

Monendi etiam sunt Magistratus, ne mulctandos capite, mori sine sacra Communionem permittant, communicaturosq; hujusmodi, exolutos vinculis, educi è carcere, in liberiores ac decentiores locum, pro reverentia tanti Sacramenti faciant, nec quenquam eo die, quo Eucharistiam sumpsit, supplicio affici patiantur.

Ad extremum præcipimus districtè omnibus Parochis, eorumq; Vicariis, ut quotiescunq; hoc Sacramentum, fidelibus ministraverint, pro meliori recipienti-

um

um dispositione, actus fidei, spei, & charitatis eliciant, tam ante, quàm post Communionem, juxta præscriptas formulas, in appendice Numero III. appositas, idq; sub pœnis gravissimis irremissibiliter in contravenientes extendendis.

CAPUT XV.

De Sacrificio Missæ.

Magna Sacerdotum dignitas, quia illis datum est, quod Angelis concessum non est, ij enim in eo, quod peragunt Sacrificio, mittunt ad DEUM hostiam, victimam offerunt, & quotidiana consecratione, mediatorem inter DEUM & Hominem, Christum constituunt; sed vœ illis! qui dum pro alijs, Divinam exorant majestatem, sibi ipsis per indignam hujus mysterii tractationem, thesaurizant iram DEI, Omnipotentemq; provocant ad vindictam.

Considerent igitur Sacerdotes, quàm puras, illibatas, & omnis labis expertes eorum, oporteat esse manus, quæ Panem Angelorum de celo descendentem, Cibum Psal. 77.
Ioan. 6.
3. Re. 19. in cujus fortitudine ambulamus, Agnum immaculatum tractant, & alijs distribuunt; quàm pura, & cautè custodita lingua esse debeat, quæ verbis consecrationis, Christum de thalamo cœlesti evocat; quàm casta la-

bia, quæ quotidie fiunt Christi cruore rubentia; quàm
1. Reg. pura anima, quæ continuis vicibus Christo agglutina-
18. 1. tur tanquàm *Jonatha*; quàm deniq; fervens cor, quod
S. Phil. illum cælestis ardoris clibanum recipit assiduò, *Vere! quo-*
Nerius. tidie *DEUM* manducare, & ipsum non amare, res est
 terribilis!

Advertant ex animo, atq; in id incumbant studiosè,
 ut in actu tam tremendi operis, fidem veram, opera
 bona, intentionem purissimam, cæterasq; virtutes, sibi
 habeant assistentes; quomodò enim cum tanta majesta-
 te congregari poterunt, quam totus Angelorum comita-
 tur exercitus.

Ante Missam præmittenda est duplex præparatio:
Card. Bo- vespere præcedente, cogitet Sacerdos se crastina die Ho-
na. Trac- stiam salutarem DEO Omnipotenti immolaturum, eiq;
de Sacrif. cogitationi indormiat, addat brevem aliquem affectum
Missæ. reverentiæ, amoris, & desiderii. Sequenti die in eadem
c. 7. cogitatione & affectu evigilet, caveatq; diligenter,
 ne amplius ita se negotiis immergat, & ad externa di-
 labatur, ut cum tempus ad celebrandum advenerit, se
 recolligere non possit; proximè ante Sacrum, terrenis
 omnibus cogitationibus abjectis, omniq; rerum agenda-
 rum sollicitudine, mentem erigat ad cælestia; perpen-
 dat, qua devotione se sentiat ad celebrationem invita-
 ri, quo fine moveatur, conscientiam excutiat, & si ali-
 quam maculam inesse deprehenderit, Confessione Sa-
 cramen-

cramentali eluat, cum intimo doloris sensu, ac firmo proposito emendationis, tum breve tempus sumat, quo fidem mysterii excitet, charitatem accendat, Passionem Domini commemoret, dirigat intentionem, & DEI opem sibi, & aliis efflagitet, auxilium quoq; B. MARIE Virginis, & Sanctorum ferventer ac devotè imploret.

Ad inducendam verò in animos Sacerdotum puritatem, cum eos semper stolâ innocentiae indutos esse oporteat, sæpè ad Christum, totius innocentiae Fontem confugiant, ascendant quotidie Tribunal cordis sui, & per serium bis in die, examen conscientiae, pravitates omnes inspiciant, & per poenitentiam sæpius DEO reconciliari satagant

Sub tempus celebrationis Missarum, de negotiis domesticis, aut aliis quibusvis, nullum verbum proferant, sed silentium quò ad omnia externa observando, totos se Divino impendant ministerio. Rubricas Missalis accurate observent, quæ ex libro legenda sunt, memoriter non recitent; quæ ab adstantibus audiri debent, altè pronuntient; quæ secretò proferenda, submissè legant; neq; voce neq; actione nimium festinent, aut è contraplus æquo moras trahant, ne ex festinatione, irreverentia & irreligione notentur, tarditate verò, adstantes tædio afficiant, quare nec breviores sint horæ quadrante & dimidio, nec longiores semihorâ.

Publicè aut notoriè criminosos, aut scandalosos, à ce-

K

lebran.

*Con. Tri.
Sess. 22.
c. 5.*

*Con. Tri.
Sess. 22.*

de obser. lebrandis Missæ Sacrificiis, arcendos præcipimus; qui
Evitan. secus fecerit & admiserit, ab exercitio Sacrorum suspen-
in celeb. detur, temerè verò ad Altare accedentes pœnis etiam
Miss. corporalibus subijcientur, excusatione illa, quòd à Cu-
 ria Nostra, super eorum publicis criminibus, processum
 non fuerit, minimè suffragante.

Sess. eadē. Peregrini quoq; & vagi Sacerdotes, absq; literis com-
 mendatitiis & Authenticis suorum Ordinariorum, &
 respectivè Regulares suorum Superiorum, à Missæ cele-
 bratione arceri volumus, nec tales ad administranda Sa-
 cramenta admitti, & multò magis in Vicarios suscipi; si
 quis præfata observare neglexerit, sacris interdicetur.

Quia verò passim Parochi & Beneficiati, ob deper-
 ditas Foundationes, aut ignorant, aut negligentia suæ
 connivendo, scire recusant, quæ & qualis celebrandi
 Missas, ijs incumbat obligatio? idcirco sub pœna duo-
 rum aureorum, Hospitali loci applicandorum, ut sedulo
 perquisitis, inspectisq; omnibus scripturis Archivi Ec-
 clesiæ, onera Missarum ex iisdem depromant, tabulâq;
 lignea decenti confectâ, in illa, dicta onera, quot sint?
 titulo Beneficii vel pii Legati, ad tempus vel perpe-
 tuò, quo die? & quoties in septimana? vel in mense?
 aut qua anni parte? & quorum ex voluntate Funda-
 torum, conscribant, ac in Sacristia appendi faciant,
 quod ipsum faciendum decernimus, in aliquo libro ad
 id contexto, in quo etiam, non autem in Rubricellis, ab-
 solutæ

Solutæ obligationes annotentur, idq; statim postquam gratiarum actionem absolverint.

In celebrandis Missis pro eleemosyna, valdè sint cauti, cuncti Presbyteri, ne paciscantur aut quidpiam exigant, caveantq; ne sicut Catholicos Sacerdotes, de appreciatione Missarum, & vulgus imperitum & adversarii criminantur, eorum temerariè dicta, facto suo flagitioso confirmet; quinimò ab hac infamia, Sacerdotalem dignitatem unusquisquè vindicare studeat; accipere tamen liceat, cum ab aliquo fidelium, ultrò & voluntariè quidpiam offeratur; sint tamen circumspècti, ne dum Missas, sola spe mercedis illecti, celebrant, gravibus culpis, conscientias suas illaqueant; non posse enim Sacerdotem illa intentione celebrare, ut ex hoc pecuniam consequatur, instruit S: Thomas.

*Sess. 22.
qua supra*

*Ep. 65.
Tit. de
Horis
Can.*

Missas, quæ certis diebus mensium vel hebdomadarum sunt appositæ, nemini liceat, in alios dies vel loca remove, vel transferre, nisi sit dies Festo aliquo impeditus, tunc in proximè sequentem, translatio fiet. Missa enim suffragium est, quod à Fundatoribus suis, præcipuè defunctis, nequaquam convenit expectari, & intentiones illorum defraudari.

Nemo item ad prædicta Sacrificij mysteria, nisi recitatis horis Canonicis, saltem matutino & laudibus accedere, & contra dispositionem Rubri Dicecesani celebrare, quantò magis Officium de diverso, Missam de alio

Festo, absolvere audeat. Qui verò repertus fuerit Rubro Diœcesis carere, hunc poenâ quinq; marcarum, per Decanum loci, mulctandum decernimus.

Ad mentem autem Concilii Tridentini ordinamus:

Cong. Conc. in Lucana
10. Maj
1681. &
10. Maj
1692. in
Meliten.
apud Mo-
nacell.
part. 1.
tit. 2.
form. 2.
n. 4.

ut quilibet Curatus Missæ Sacrificium celebrando, saltem diebus Dominicis & Festis, pro populo idem offerat, non immemor tamen illius quod V. Beda dixerat: *Sacerdos legitime non impeditus, celebrare omittens, quantum in eo est, privat Sanctissimam Trinitatem laude & gloriâ, Angelos lætitiâ, peccatores, & in purgatorio existentes universos, justos subsidio & gratiâ, Ecclesiam Spirituali beneficio & semetipsum medicinâ ac remedio.*

Hostiæ habeantur ad Sacrificium Missæ, ex farina triticea, munda, recenti, & vinum purum, clarum, non acidum, benè servatum, in quo sæpè defecisse, multi Parochi præsertim Villani sunt reperti; & quò ad hanc materiam Sacramenti, obligat Synodus, omnes Beneficiatos, sub gravissimo onere conscientiæ & reatu, licet conscientias illorum, etiam obliget ipsa fides, & præscriptum Sacrorum Canonum.

Hortentur item Curati, cunctos suæ Parochiæ fideles, ut omnes, Festis diebus Missam audiant, in Ecclesia Parochiali; in qua per baptismum regenerati, atq; heredes Regni cælestis facti sunt, moneantq; diligenter, teneri unumquemq; Parochiæ suæ interesse, ubi id commode fieri potest, ad audiendum Verbum DEL.

Sic ubi

Sicubi verò copia Sacerdotum, circa Ecclesiam Parochialem reperitur, prima Missa summo mane dicatur, ut illi, qui huic interfuerunt, domum redire, & qui ibi remanserant, inde ad Ecclesiam, antequàm altera Missa incipiat, tempestivè venire valeant; summo Sacrificio celebrando, horam decimam, ita ut mediâ ad duodecimam, devotio finiatur, designamus; etsi quis, horâ decimâ, pro audiendis Divinis non venerit; etiâmsi Jure Patronatûs gaudeat, expectandum non esse decernimus, quia propter unum expectando, sæpius alii tædio affecti, non auditâ Missâ, domum revertuntur.

Sacerdotes celebrantes, pileos, chirothecas, manicas in Altari ne ponant, nec quidquam aliud, præter ea tantum, quæ ad Missam celebrandam pertinent. Nec Parochi permittant, panes, caseos, & id genus, rusticorum oblationes, in aliquo altarium reponi, sed ad ea excipienda, sportam ab Altari aliquantò remotiùs, collocatam habeant, nec etiam patiantur superstiosè bestiis, Altare circumduci, quæ cum offeruntur, ad portas Ecclesiæ recipiantur.

Missarum celebrationes, pro eleemosyna futura, in posterum danda, uti ab Ecclesia improbatas, præsentii Synodo interdiciamus.

Et quia plures abusus, in Diocesim nostram, irrepsisse advertimus, cum Magnates, Dominiq; sæculares, copiam Ecclesiarum, circumquaq; habentes, privata

Oratoria in domibus Curiarum suarum erigere, imò in hypocaustis, à profano usu, non segregatis, Divina mysteria celebrare facere, ad idq̄, Indulta sollicitè inquirere, habent in consveto: Quocirca his abusibus obviando, Decretum p. m. Clementis XI. Papæ, die 15. Mensis Decembris, 1703. latum, octavâ verò Januarij 1704. publicatum, omnibus Capellanis, & Sæcularibus & Regularibus Presbyteris, ponimus & in memoriam revocamus. In domibus itaq; Oratoriis & Capellis privatis, nullus Sacerdotum tam Sæcularium quàm Regularium, cujuscunq; Indulti prætextu præsumat, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, celebrare Missæ Sacrificium; nisi hujusmodi Indultum per Nos ac Successores Nostros admissam seu datum fuerit.

Promulgamus etiam, quòd Regularibus cujuscunq; Ordinis, nec non Societatis JESU, & quibuscunq; aliis Sacerdotibus, ne audeant celebrare in Oratoriis privatis, quæ per Sedem Apostolicam concedi solent, in diebus Solennioribus, in Indulto exceptis, in reliquis verò diebus, præter unicam Missam, horâ debitâ, & nunquam post meridiem, totaliter sit inhibitum; Deniq; omnibus & singulis, notum facimus, personas contravenientes huic Decreto, Ecclesiæ præcepto, de audienda Missa, nullatenus satisfacere, & Regulares, Privilegio Altaris portatilis, tanquàm per Concilium revocato, uti non posse, nec debere.

Scire

Scire tandem volumus universos, datam & concessam esse facultatem Ordinariis locorum, procedendi contra quoscunq; contravenientes, quàmvis Regulares, ad pœnas à *Concilio Tridentino* præscriptas, ac etiam ad censuras latæ sententiæ, contra eosdem publicandas. *Sess. 22.
c. unic.*

Ad pleniorè verò notitiàm, quænam Capellæ intra Diocesim inveniantur? eas, in spatio duorum mensium, à publicatione præsentium, per Decanos locorum visitari, circumscribi, Indulta revideri, à quonam? quo Die & Anno? & ad quod tempus data sint? adnotari, & hancè informatiønem ad Nos transmitti; celebrantes, ac Decreto contravenientes, per Decanos deferri, sub pœna suspensionis, præcipimus.

Commendamus tandem Officiis Nostriis, ut Indulta ad Oratoria privata, nemini concedant, quorum concessiønem Nobis ipsis reservamus.

CAPUT XVI.

*De Conservatione Sanctissimi Sacramenti,
Processionibus cum eodem, atq; ejus
Expositionibus.*

Quàm indignum ac vituperabile est, tam pretiosum nostræ felicitatis pignus, CHRISTUM, sub
K.4. Specie-

Speciebus latitantem, taliter qualiter, non procuratâ eidem condigna Sede, in Altaribus collocare, quisq; judicet; si hospitem majoris prærogativæ, aut Sæcularem Dominum; temporalis boni datorem, eâ, quâ par est, reverentiâ excipimus, eiq; congruam Sedem procuramus, quantâ convenit reverentiâ, æterni boni Largitorem, intra penetralia Ecclesiæ suscipere, eiq; sedem ac stationem, thronum, ac locum decentem providere. Et tamen, quàm multi hanc causam DEL relinquimus, & ordinatis, ad nobis necessaria, fructibus, ac redditibus Ecclesiæ, Panem Angelicum, parvo ergastulo ac ciboriolo, contentum esse toleramus. Quocirca venerationi Illius, ac observationi omni possibili, consulentes:

Cunctis Ecclesiarum Rectoribus ac Parochis, sub interminatione Divini Judicii præcipimus, ut pro aservando hoc Sanctissimo Sacramento, Tabernaculum affabrè factum, in altari majori, ita ut moveri de loco nequeat, affixum, decenter intus & foris adornatum, conopeo ex serico contexto, desuper contectum, bene clausum, ac forti clausura præmunitum, in suis Ecclesiis habere contentur, nec in iisdem Ciboriis, aliquid aliud, etiam Sacrum recondi, aut reponi sinant.

Cong.
Epis. 6.
Decēbris
1594.

Injungimus etiam sub pœnis gravissimis, ut claves à Ciborio nemini tradantur, sed penes solos Parochos, seu eorum Vicarios, perpetuò maneant, sive in Sacri-
stia

De Conservatione Sanctissimi Sacramenti. 65

stia in aliquo armariolo asserventur, ita ut Laicis, nefas sit, easdem claves habere, quod etiam de clavibus ab Oleis sacris observetur.

Cum autem species, sub quibus, Humanatum Verbum latere credimus, corruptioni subjacere novimus, ut hostiæ consecratæ, hieme singulis quindecim, æstate verò octo diebus, renoventur, renovationisq; tabula, in Sacristia, consultò appensa sit, in eaq; quocunq; tempore, facta fuerit renovatio, connotetur, præcipimus.

Animadvertimus etiam, ex crebra Sanctissimi Sacramenti expositione, vilescere observantiam & reverentiam, tam præcelso Sacramento debitam, insistendo itaq; Declarationi per Breve Innocentii Papæ X. pro Regno Polonia, 20. Aprilis Anno 1645. emanatum, prohibemus: ne quis sine Nostri vel Officii Nostri Generalis licentia, cum Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, Processiones facere, illudq; exponere præsumat, præterquam in Festo, & per Octavam Sanctissimi Corporis Christi, in Festo Patroni Ecclesiæ, sub cujus invocatione, illa erecta est. In Ecclesiis autem Regularium, etiam in Festis SS. Patriarcharum, eorundem Ordinum, tum aliorum Sanctorum sui Ordinis, ab Ecclesia canonizatorum; pariter in illis Ecclesiis, ubi Confraternitates, sub invocatione Beatissimæ Virginis MARIE institutæ sunt, si talis consuetudo recepta, in Festivitatibus ejusdem Glorio-

fissimæ DELparæ, expositiones & Processiones fieri annuimus. Nec non in diebus Quadragesimæ, quando in aliqua Ecclesia, Devotio, communiter nuncupari solita, *Passio* peragitur. Item si Confraternitates, sub Titulo aliquorum Sanctorum, canonicè erectæ fuerint, licitum maneat illis Confraternitatibus, in die Principalis Patroni, à primis Vesperis, usq; ad secundas, in reliquis verò quatuor solennioribus Festivitatibus, quæ consueverunt adjungi, Processio Sanctissimi Sacramenti de mane tantum fiat.

Circa expositionem Sanctissimi, illud etiam observari volumus, ut circa tabernaculum, seu aliàs in Altari, sex ad minimum candelæ, exceptis lampadibus accendantur, servitoresq; Ecclesiæ, ad emungendas candelas, accedentes, superpelliceo semper induantur.

CAPUT XVII.

De Oneribus Missarum, Reductioneq; earundem.

Diximus sub Capite XV. aliquantulum de Missarum oneribus, & ea præscripta in tabulis, ac in Sacristia appensa, haberi præcepimus; Verum pleniorẽ, hoc in passu, instructionem Clero Diocesano
 commen

commendantes, imprimis districta prohibitione vetamus: ne quispiam Beneficiatorum, plures, quàm sunt ad præsens, obligationes in se, suamq; Ecclesiam assumere, Inscriptiones clandestinas admittere, & non tam **DEI** Gloriam quærere, quàm avaritiæ & cupiditati suæ, indulgere audeat & præsumat.

Si quo itaq; tempore, aliquis proborum ac devotorum hominum, animæ suæ, vel alienæ suffragium facere, eoq; sine Anniversaria, Missarum celebratione, constituere voluerit, id prius Officio Nostro deferatur, & servatis servandis, approbatio vel admissio procuretur.

Et ne in iisdem admittendis vel approbandis, Officia Nostra prompta sint, hac Synodali Constitutione declaramus, quòd nisi proventus ac redditus, adjunctis oneribus respondeant, approbationis & admissionis beneficium nullatenùs fortiantur.

Cùm autem temporum iniquitate, rerum æstimatione, valoris monetæ immutatione, Fundationes antiquas in suffragium animarum institutas, in suis censibus & proventibus, ita extenuatas esse comperimus, ut plerumq; intentiones piæ ac voluntates depereant: Idcirco inhærendo Declarationi & Facultati S. Congregationis Eminentissimorum & Reverendissimorum DD. S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, SS. Conc. Tridentini Interpretum, Nobis Anno Millesimo, Septingentesimo Vi-

gesimo Octavo, *Die 29. Novembris concessæ*, ita reduci ordinamus. Postquam coram Nobis vel Nostriis ad revivenda Privilegia, Erecciones, Fundationes Beneficiorum, Deputatis Commissariis, de veritate narratorum constiterit, à Nobis moderationis Decretum, in scriptis, in eum modum obtineant, ut ex Proventu unius floreni, currentis monetæ in Regno, una Missa legatur; Cantata verò, habita ratione Sacerdotis, & Ministrorum ad Cantum pertinentium, juncto Officio Defunctorum, pro tribus florenis; in Communitatibus autem, pro quinque florenis; ita tamen, ut eorum Benefactorum piæ intentioni, præmissis modo satisfiat, & commemoratio eorum, nunquam omittatur; cum ea tamen conditione & cautione, ut hæc indulgentia & reductio Missarum, negligentibus Sacerdotibus, & proventus suorum Beneficiorum, non vindicantibus, nullatenus suffragetur. Ad effectum autem, hujusmodi revisionis Fundationum, Perillustres, Illustres, Admodum Reverendos, Archidiaconos Plocensem, Dobrynensem & Pultoviensem, tum Casimirum Lempicki Canonicum Plocensem, in Wizna; Boguslaum Bromierski, Canonicum Plocensem; Casimirum Rokitnicki Canonicum Plocensem, in Prasnysz; Paulum Dominicum Dromler Uq; J. D. Canonicum Plocensem, Curia Nostre Auditorem, in Brańszczyk; Joannem Bagiński Canonicum Pultoviensem, in Gzy; Carolum Kreni Uq; J. D. Canonicum

nicum Pultovientem, in Skaryżewo; Martinum Strachocki Canonicum Collegiatæ Plocensis, in Gralewo; Augustinum Fompre, in Stanisławowo Curatos, Commiffarios Nostros deputavimus.

Quatenus autem tam Sæculares, quàm cujusvis Ordinis Regulares, sine expresso Consensu, scitu & Auctoritate Nostra Ordinaria, ac Superiorum suorum Regularium, post publicationem præsentis Nostre Constitutionis, novas Foundationes, aut nova onera, perpetuò Missas absolvendi suscipere, ac summas quasvis, eo nomine super bonis quibusvis, officiosè inscriptas, de loco in locum, sine speciali Nostra licentia, in scriptis obtinenda, transferre minimè audeant & præsumant, sub pœnis Canonicis inhibemus.

CAPUT XVIII.

De Pœnitentia.

Non satis erat, Divinæ bonitati, peccata nostra per Baptismi gratiam condonare, voluit etiam seculis delictis, eadem suâ clementiâ subvenire; proposuit idcirco, per Pœnitentiæ Sacramentum, nitrum & herbam fullonum, quæ non corpora, sed animas red- dit nitidissimas, & resnam illam Galaad quæ tamen si carnem, quadam mordacitate, pungit & corrumpit, ta-

Malach.

3. v. 2.

Ier. c. 8

v. 22.

men mentis medetur & succurrit vitiis, internumq; hominem renovans, ad firmiorem in dies provehit sanitatem. Hæc, CHRISTI in terris repurgat Ecclesiam, exhibens ei gloriosam, non habentem maculam, neq; rugam a deo, ut sit Sancta & tota pulchra, non quod in ea peccata non fiant, sed quod peccata in ea hæerere nequeant, cum quotidie per pœnitentiæ subsidia repellantur.

Quàm mirè autem per Pœnitentiam, flectatur Omnipotens, exemplis, præter Sacram Scripturam, plena ubiq; sunt Sanctorum Patrum volumina. Josaphat ubi se cum toto populo, in pœnitentiam coram Domino prostravit, contra Ammonitas & Idumæos, numero militum & armis superiores, victoriam obtinuit: Achab ingens malum, à capite suo per pœnitentiam depulit: locutus est Dominus, contra Ninivitas ut disperderet eos, mox ut illi priorem peccatorum suorum fastum, Pœnitentiæ humiliatione mutaverunt, Dominus quoq; rescissâ pœnarum Sententiâ, iram suam in subitanam commiserationem convertit. Quapropter & David ex Ps. 102. clamat tripudians: *Benedic anima mea Domino &c. qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas.*

Cùm autem Sacerdos, qui audit Confessiones, magni ponderis & momenti Officium exerceat; Judicis enim peccatorum & Medici simul personam gerit, non vulgari scientia instructus sit, necesse est: quâ & peccata investi-

De Pœnitentiâ.

investigare, & ex variis peccatorum generibus & speciebus, quæ mortalia, quæ venialia? quæ commissa, quæ omissa sint? ubi restitutioni? ubi reiterandæ Confessioni sit locus? tum quoq; qui casus, irregularitatis, excommunicationis, & alias Censuras Ecclesiasticas annexas habeant? qui sint Summo Pontifici, quivè Episcopo reservati? & quæ cuiq; peccato pœna conveniat? quivè solvendi vel ligandi sint? pro cujusq; hominis Statu & Officio, benè dijudicare possit.

Ut autem Medicus est, summâ prudentiâ indiget, in circumstantiis peccatorum indagandis, & in talibus remediis ægroto adhibendis, quæ ad illius animam sanandam, & in posterum, contra vim morbi muniendam, aptiora sint.

Bonitatis item affectu præditus esse debet, ut peccato mortali careat, & cum ipse quoq; *circumdatus sit infirmitate*, sciat *condolere ijs, qui errant*, offendunt & prolabuntur in viis Domini, cum ea discretione tamen, ne indulgentiùs cum pœnitentibus agendo, & minus salutare & convenientes pœnas, ipsis injungendo, clavium potestatem, in vilipendium adducat; & ne ipse peccatis alienis communicet, sed ut eos summâ curâ erigat, adjuvet, eorumq; salutem animarum diligat.

Quantumvis autem omni qualitate, scientiâ & prudentiâ sit præditus Sacerdos, præter potestatem Ordinis, ad valorem absolutionis, debet habere etiam potestatem

Jurisdictionis. Nemo itaq; Confessiones etiam peccatorum duntaxat venialium, extra mortis articulum excipere audeat, nisi à Nobis, vel Vicario Nostro Generali, prævio examine & licentiâ in scriptis obtentâ, fuerit approbatus. Quæ approbatio etiam per Regulares, ad audiendas Confessiones præsertim Sæcularium, est obtinenda; nec eam ultra terminos præscriptos durare, nec extra fines locorum, ad quæ restringitur, valere debere declaramus.

*Con. Tris
Ses. 14. c.
7. de Pœ-
nit. & Ses.
um, 23. c. 15.
de Ref.
Constit.*

Cùm autem scientia, vel maximè Authorum lectio-
ne crescit, & augetur, Confessarii non per accidens, sed ex professo lectioni Casisticae dent operam, habeantq; ad manum volumina, quorum resolutionibus sese instruere, vel difficultate quapiam occurrente, ad ea, pro excipienda resolutione possint recurrere.

*Clement.
X. qua
incip: Su-
perna.*

Sedem autem pro audiendis Confessionibus, in Ecclesia habeant, non tamen in locis obscuris, & à conspectu hominum distantibus, neq; in Sacristia, sine necessitate, vel domo privata, Confessiones audire præsumant, nisi tempore morbi; & cùm hoc Sacramentum administrant, superpelliceo & stolâ utantur. Cùm autem ipsi Sacerdotes confitentur, non debent accedere in alba, sive superpelliceo & stolâ, quia hæc sunt signa innocentiae.

Caveant etiam, ne à circumstantibus, Confitentium peccata audiantur, sedeant recto vultu, tanquam Judices,

dices, in loco DEI constituti, nullum, compositione sui corporis, Pœnitenti inferendo incommodum, nec dent ullo signo externo indignationis, peccatorum aliquam notam, sed leniter & suaviter audiant confitentem. Etsi ignorantem adverterint, tùm benignè, & cum compassione interrogent, quàm pridem confessus fuerit? an pœnitentiam absolverit? an sciat rudimenta fidei? examinent etiam cum discretionè, ne ignorantem indiscreta interrogatione in peccatis instruant. Interrogabunt deinceps simplices, pro validitate & integritate hujus Sacramenti; an aliquod peccatum, vel ex simplicitate vel oblivione, vel ex malitia aut pudore, consultò non celaverint in Confessione præterita? admoneant ipsos, ut sincerè fateantur peccata sua, quia exindè pendet integritas Confessionis.

Inquirant præterea de conditione, ætate, juvat enim ad dignoscendam gravitatem & malitiam, ejus notitia; de numero & circumstantiis delictorum aggravantibus vel mutantibus speciem peccati, an Censuris non sint innodati? ob quam causam? & à quo? iracundis, qui ignoscere nolunt, recidivis, qui statim *ut canes redeunt* 1. Pet. 2. *ad vomitum* sine omni etiam brevi abstinencia à peccato, & conatu abstinendi, nolentibus proximas occasiones peccandi relinquere, dum possint, cum scandalo publico viventibus, vel nolentibus famam aut bona alterius restituere, aut damna alteri caulata compensare,

Decimas & Census, utpotè quæ sunt DEI, DEO tribuere, absolutionem denegent aut suspendant.

Afflictis & tribulatis, proponant finem malorum, & futuram finè sine beatitudinem; Superbis, vanitatem gloriæ transitoria; dissolutis & voluptuosis, *momentaneum quod delectat, æternum quod cruciat*; pusillanimes erigant, spe misericordiæ Divinæ, & Passione Christi; contemptim peccantes & duros corde, terreant justitiâ & pœnis inferni, ac incertitudine diei pœnitentiæ, hæc & similia ubi opportunitas exegerit, insinuando.

Et cùm soleat contingere, quòd in concursu magno populi, properanter Confessiones expediantur, Confessarios omnes, seriò admonitos habere volumus, ut non attenta multitudine populi, satius paucorum audiant Confessiones, quàm ut multos expediant, finè exacta dispositione, & cum periculo defectus integralis, aut aliàs invalidæ, seu infructuosæ Confessionis. Cum rudibus & simplicioribus, actus contritionis, actus propositi & Divini amoris eliciant, & illos nunquàm nisi intellectu vero dolore, cum absolutionis beneficio dimittant.

In pœnitentiis verò injungendis, maxime Conjugatis, ex quibus aliqua suspicio delicti exoriri possit, Confessarii sint discreti, in publicis autem pœnitentiis sint cauissimi.

Caveant præterea, ne peccata audita in Confessione

ne, verbo vel signo aut quovis modo, directè vel indirectè, extra illam prodant, sub pœnis depositionis, aliisq; rigorosissimè in Jure sancitis.

Valdè nobis displicet intemperata Sacerdotum quorundam garrulitas, qui in publicis maximè congressibus & Conviviis, improvidè, casus & historias ex Confessione acceptas, plerumquè risui & audientium cachinnis obijciunt, quàmvis enim Pœnitentium famæ, non revelato eorum nomine consulant, tamen ipsi Pœnitentiæ Sacramento, cujus materia, sub secretissimis silentii clavibus custodienda est, turpiter detrahunt. Quocirca cùm ejusmodi inconsulta loquacitas, scandali scopulum non effugiat; vel enim audientes peccare docentur, & in imaginationibus maculantur, vel similium peccatorum conscii, à confitendo absterrentur, vel deniq; per brevem aut longam, ad unum & alterum, malæ fabulæ traditionem, ad Authorem à suspicionibus devenitur; ejusmodi discursus, sub pœna suspensionis ab audiendis Confessionibus, interdiciamus. Insuper si quis, de ejusmodi temeritate, delatus fuerit, ipsum severæ reprehensionis pœnam, non evasurum declaramus.

Et quia plerumq; in falsi Testis manū est, ut non solum facultatibus homines, sed sæpius etiam honore & vitâ priventur; quod scelus, in hac Diœcesi, non adeò rarum esse videtur; idcirco caveant diligenter Confessores; à Nobis, casuum reservatorum facultatem haben-

tes, ne quenuquam absolvant, qui falsum testimonium in Judicio, vel extra, cum alterius detrimento dixerit, nisi prius parti læsæ, pro damno, & pro violata existimatione, quatenus sarciri poterit, satisfecerit.

Seriæ etiam sollicitudini Confessariorum, seu veriùs Parochorum commendamus, & intimamus, sub pœnaq; suspensionis, & alia graviori imponenda, interdiciamus: nequis illegitimè, de veneficio, per Laicalem solùm disquisitionem, suspectis & condemnatis hominibus, assistere audeat, & præsumat; nisi fortè de Nostra, vel Officij Nostri, Inquisitione, de qua *sub Capite de sagis* suprâ innuimus, ejus criminis cognitio processerit, ut per id, Sæcularis potestas, à dijudicatione talis Causæ, quæ est inchoativè verè Spiritualis, arceatur; inaniterq; homines vitâ suâ temporali non spolientur & priventur.

Tandem pro ratione Præcepti Ecclesiæ, omnes Christi Fideles sub mortali obligantis, ad Confessionem & Communionem Paschalem quotannis peragendam, inculcamus Parochis, præcipimusq; ut omnes, suæ Parochiæ subjectos, incipiendo ab his, qui septimum ætatis annum expleverunt, per aliquem Ecclesiæ ministrum, fideliter describi, & ordine Villarum disposito, ex qualibet Villa, distincto die, ad Ecclesiam convenire, & Confessionem ac Communionem, quotannis absolvere faciant; exactionibus, prætextu schedularum,

mu. to

multò magis laboribus servilibus, intuitu audiendæ Confessionis, eosdem non gravantes.

Summoperè ad administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, pertinet cognoscere, Censurarum vim & rationem, casus reservatos, qui Jure Canonum, Summo Pontifici? qui Ordinario? qui præterea in Bulla Cænæ Domini? quiq; pro varietate temporum Episcopo sunt reservati? pro meliori Bullæ Cænæ Domini notitia, eandem in Appendice sub *Numero IV.* adjungimus, Feriâ Quintâ, in Septimana Sancta, quotannis, coram populo, ad Divina audienda, congregato, ex ambone publicandam.

CAPUT XIX.

De Casibus Reservatis.

TAmetsi quilibet Sacerdos, in Sacro Presbyteratûs Ordine constitutus, ligandi atq; solvendi habeat potestatem, quia tamen *Authoritas & Jurisdictio Superiorum*, condignè non posset eminere, si inferiores, parem sibi præsumerent usurpare; idè hæc potestas certis terminis venit limitanda. Deinde cùm majora delicta, majori quoq; Superiorum animadversione indigeant, ne delinquentes à quibusvis, sed à summis Sacerdotibus absolvantur, taliterq; per necessarium recur-

sum, à graviter peccando arceantur, necesse sit. Propterea salutis animarum, magis ac magis providere cupientes, Decreti præsentis Synodalis vigore, fancimus: ut nullus, tam Sæcularis quàm Regularis Presbyter, sine speciali à Nobis facultate obtenta, quenquam, nisi fortè in mortis articulo, absolvere audeat, à Casibus inferiùs descriptis, qui Sedi Nostræ Ordinariæ reservantur

- I. Levis percussio Clerici.
- II. Omne crimen Pontifici reservatum, si fuerit occultum.
- III. Incendium frugum, Domorum, si fiat ex deliberata voluntate, pariter consilium, auxilium ad id dantes.
- IV. Blasphemia publica & notoria.
- V. Peccatum publicum, ob quod publica & solennis poenitentia est imponenda, præcipuè concubinatus publicus, & adulterium publicum.
- VI. Homicidium voluntarium, vel realis alicujus membri abscissio.
- VII. Crimen falsi, cum quis Scripturas vitiat, vel dat falsum Testimonium.
- VIII. Sacrilegium, hoc est rei Sacræ, vel etiam profanæ, in loco Sacro, per furtum vel rapinam ablatio.
- IX. Usurpatio bonorum, post Clericos demortuos, sive testatos, sive intestatos, si id fiat, sine scitu & licentia Nostra vel Officii.
- X. Procuratio abortivus.
- XI. Sorti-

XI. Sortilegium, divinatio, incantatio, per tacitam vel manifestam Dæmonis invocationem.

XII. Oppressio infantum in lecto.

XIII. Incestus.

XIV. Violatio monialis, vel Sacrilegium cum eadem commissum.

XV. Peccatum Sodomiticum, vel bestialitas.

XVI. Detentio legatorum, Censuum, Decimarum, Missalium & aliorum Proventuum, ad Ecclesias pertinentium.

XVII. Ultimatum voluntatum, intra annum, vel superveniente aliqua causa, intra biennium, non executio.

XVIII. Inter Conjuges, qui legitimè matrimonium contraxerant, dissensionum concitatio, eorundemq; ad procurandum divortium sollicitatio.

XIX. Percussio Parentum.

XX. Occultantes malitiosè ultimas voluntates, malitiosèq; easdem impediens.

XXI. Abutentes Sacrosanctâ Eucharistiâ, & Sacris oleis, vel Sacris Reliquiis.

XXII. Violatio Ecclesiæ seu Cœmeterii.

XXIII. Servientes & famulantes continuo Judæis.

Regulares, etiam si vigore Privilegiorum suorum, à Sancta Sede Apostolica, sibi concessorum, habeant facultatem absolvendi à Casibus Papæ reservatis, non possunt

sunt tamen absolvere à Casibus reservatis Episcopo, nisi ad hoc, specialem ab eodem, vel ejus Officio, habuerint facultatem, in quo illos præmonitos esse volumus.

CAPUT XX.

De Extrema Unctione.

Ecc. 49. v. 1. **O**ccupatio magna, inquit Sapiens, creata est omnibus hominibus, & jugum grave super filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum, usq; in diem sepulturae in matrem omnium; Verè magna occupatio! quæ nisi in mortis articulo terminatur, ex quo enim in lucem vitalem egredimur, culpa peccati, infauusta Adæ hereditas, quâ per transgressionem Parentum, rei constituimur iræ DEL, mortiq; obnoxii, exnunc nos comitatur, imò insequitur. Post hæc, novi hostes contra Nos cumulantur, nam & in carne nostra, latens concupiscentia, rebellionem molitur contra spiritum; & ad iteranda peccata, sollicitare non desinit; & mundus quidem, aut voluptatibus mulcet & allicit, aut fraudibus dolisq; circumvenit, aut terroribus oppugnat, & periculis. Jungitur ei Diabolus pertinaci invidia salutis nostræ insidians, & *1. Petr. 5. v. 8.* tanquam Leo rugiens circuit, querens quem devoret. Conflitando tandem cum utroq; currimus, ut brævium prehendamus; sed & in via sæpè deficimus & currendo fatigamur. *1. Cor. 9. v. 24.*

gamur: Et quia via nostra, periculorum est secundissima, aut per negligentiam, aut per infirmitatem, hostis infidias prægustamus. Sed provida Patris æterni in nos filios suos sollicitudo, adversus hæc pericula, quæ nobis toto vitæ tempore insidiantur, multiplicia præparavit auxilia, variisq; naturæ nostræ infirmitatibus, diversis gratiæ suæ medetur remediis, nimirum contra mortem, à Protoplasto nostro derivatam, novæ regenerationis lavacrum ordinavit; contra conflictus mundi & satanæ, Confirmationis Sacramento nos præmunivit; ut iam non nostris viribus, sed DEI virtute præliemur, deq; munere gratiæ illius victoriam teneamus. Ne tandem deficiamus in via, Dominus de mensa sua, efficaci & salutari sui Corporis & Sanguinis cibo, nos pascit & nutrit: ut fortes, & contra omnes Sæculi adversitates, nos reddat validos & infractos. Ast quia sicubi, tum vel maximè imbecillitas nostra, in mortis agone, gravissimis tentationibus concutitur, primò enim, dolor ex corporis infirmitate proveniens, molestiam infert ægrotanti, deinde naturalis animæ ad corpus amor, quia nolumus illo spoliari, membra hominis, pavore & timore excruciat; his autem spiritualibus infidijs, horribilis & fœdus Dæmonum aspectus conjungitur, adversariusq; nostrer, *calcaneum hominis observat*, ultimis ejus insidiatur, *Psal. 55.*
& in exitu animæ, tentationum suarum machinas ex-
v. 7.
erit; ne tunc etiam malitia ipsius, adversum nos prævale-

N

at,

at, bonus Dominus, in periculosos morbos incidentibus, mortisq; anxietatibus circumventis, alleviationis & consolationis remedia, de gratiæ suæ munere, in Extremæ Unctionis Sacramento, providet ac procurat.

Advertant itaq; Parochi, quàm strictam DEO rationem, sunt reddituri, qui tam svaves, dulcesq; Sacramenti Extremæ Unctionis fructus, populo explanare negligunt, prætermittuntq; fideles serio adhortari, ut tam salubre animæ & corporis remedium, suscipere non differant, donec sensibus fiant destituti.

Animadvertant itidem, ut eo potissimum tempore, coelestem hanc medicinam, infirmis adhibeant, cum eorum etiam pietati & religioni, qui curandi sunt, magis profuturam intellexerint. Adeoq; post Viaticum, ægroto ministratum, subinde Extrema Unctio tribuatur, ne infirmus exponatur periculo, sinè illa decedendi, aut saltem cum minori animæ fructu eam recipiendi.

Cum autem peccati ratio, ex voluntate descendat, qui usu rationis privati, voluntatum suarum Domini non sunt, Sacramentum Unctionis percipere non debent, cum actuale peccatum nullum habeant, Originale verò beneficio Baptismi sit sublatum. Unde Ecclesia non permittit illud administrare infantibus, perpetuo amentibus, & qui nunquam habuerunt lucida intervalla.

Simili-

Similiter, denegari debet publicis peccatoribus, vel quasi ex professo peccantibus, uti sunt usurarii, concubinariii manifesti, meretrices, publicè rebelles Ecclesiæ, neq; quicumq; sciuntur esse in peccato mortali, vel affectu illius, nisi dederint signa pœnitentiæ. Permittitur phreneticis & furiosis, à cane rabido morsis, si nil aliud obfit, pueris jam doli capacibus, præsertim si aliud Sacramentum, uti Pœnitentiæ vel Sanctissimæ Eucharistiæ, percipere non possint.

Rituale Romanum censet magis, ungi debere quemlibet, qui catholicè vixit, etsi non petierit; quia Ecclesia quemlibet præsumit petere, cujus vita non contradixit; sed permittit semel tantùm, in eodem morbo, si quidem non modò pœnitentiæ, sed & totius vitæ Christianæ, quæ perpetua pœnitentia esse debet, consummativum est.

Obligationem etiam Parochorum tangit, quatenus sæpiùs visitent infirmum, quantum fieri poterit, inquirendo de periculis, tentationibus, inquietudinibus, scrupulis ægrotantis. *In fine hominis denudatio operum ejus,* Eccl. 11. v. 29. cui salutaria remedia, prout eis in Domino visum fuerit, providebunt.

Religiosi qui Clericis aut Laicis, Sacramentum Extremæ Unctionis vel Eucharistiæ ministrare, Matrimonia solennizare, non habitâ super his Parochialis Presbyteri licentiâ, aut qui Excommunicatos à Canone, præter Clement. Relig. de Privilegiis Tit. 7.

præterquam in Casibus à Jure expressis, vel per Privilegia Sedis Apostolicæ concessa eisdem, vel à Sententiis per Statuta Synodalia aut Provincialia promulgatis, seu ut verbis eorum utamur, à pœna & culpa absolvere, quenquam præsumpserint, Excommunicationis incurrunt Sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam duntaxat absolvendi, quos etiam Locorum Ordinarij, postquam de hoc eis constiterit, Excommunicatos, faciant publicè denuntiari, donec de absolutione ipsorum, eis, fuerit facta fides, nullo, Religiosis eis, super hoc exemptionis vel alio Privilegio suffragante.

Ijs quoq; irrelevantibus, quæ in *Mari magno* express. Sess. 25. fa, & ad terminos Decretorum Sacrosancti Concilii de Reg. Tridentini, per contrarias Constitutiones Pii IV. quæ incipit: *In principio Apostolorum*. Gregorii XIII. quæ incipit: *In tanta rerum*. Clementis VIII. quæ incipit: *Santissimus*. Et ejusdem Gregorii, quæ incipit: *Inscrutabili*. sunt redacta; quæ inquam omnia & singula, in eodem tenore & sensu, in quo & quomodo data sunt, accipientur & observabuntur, nil contra expressam Juris inhibitionem, in & contra Jura Parochialia, circa administrationem Sacramentorum, sepulturas, funeralia & alia faciendo vel involando in illa.

CAPUT XXI.

De Sacramento Ordinis.

Provifis collatisq; Salvator noster, omni homini in gremium S. Matris Ecclesiæ cooptato, adversus peccati originalis noxam, conflictus & bella hostium, contra famem inediaq; in via, infidias diaboli, nec non contra lapsum, ultimæq; resolutionis angustias, opportunissimis remediis; cupiens quoq; ut in Ecclesia taliter præmunita, unitas perduraret, confusio cederet, schismata exularent, Ordinem instituit, quo ad ministeria Ecclesiæ delecti, ex omni fidelium multitudine, certi homines, Sacramento huic destinarentur, deputarenturq; simulq; hâc notâ Plebs Christi manifestum haberet, quinam illi sint? apud quos certitudo doctrinæ, puraq; veritas inquirenda, à quibusvè vera Sacramenta essent expetenda. Nec quisquam ejusmodi Ordinem humana præsumptione censeat esse adinventum, Christus & Author & Institutor illius est, *Ipsèq; dedit quosdam Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consummationem Sanctorum, in opus ministerii in adificationem Corporis Christi.* Et de Ordine specificè dicens subdit: Ordinem ad retinendam in Ecclesia unitatem, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & ut jam non simus parvuli

Ephes. 4.

v. 12.

Ibidem.

v. 13.

v. 4. *fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrina, in nequitiâ hominum, in astutia ad circumventionem erroris, sed simus stabiles in fide, sciamusq; callidam adversantium doctrinam effugere.*

Propterea noverint ad Sacros Ordines promovendi,
S. Petr. quod non honor aut questus debet esse Ordinis vocatio, sed
Bles. E- Christi charitas & salus anima; quapropter perpendant se.
pist. 23.
ad Rich. rior, quonam titulo ad ejusmodi dignitatem capeffendam
 moveantur? qua intentione ducuntur? esumnè an pro-
S. Bern. pter JESUM? *Qui enim non fideliter introivit neq; per*
Dul. *Christum, faciet ad quod venit, ut mactet unq; & disperdat.*
ca. 17.

Advertant præterea, quòd Sacerdotis Officium, inno-
 centiam, scientiam, aptitudinem, intentionis rectitudi-
 nem, Sanctitatem & exemplaritatem, vitæ constantiam,
 continentiam, cæterasq; virtutes sibi vendicet. Adeòq;
 habeant vitæ innocentiam, vel à Baptismo conserva-
S. Greg. tam, vel Pœnitentiæ operibus reparatam, *ne qui placa-*
in Past-re iram DEI posse creditur, hanc ipse ex proprio reatu me-
part. 1. *reatur.*
ca. 11.

Superbiam & omne vitium penitùs excludant &
 reijciant, qui enim in hoc ministerio, se ipsos arroganter
 inferunt, atq; intrudunt, eo hominum genere nihil in-
 felicitiùs ac miseriùs, nihil Ecclesiæ calamitosiùs esse
 potest.

Ut autem signa veræ vocationis, Ordinandi queant a-
 gnoscere, hæc præcipua esse meminerint. *Primum si-*
 gnum

gnum est vocari ad statum Ecclesiasticum à proprio Episcopo, id certè Concilium Tridentinum inlinuat, cum dicit: *Quòd nullus debeat ordinari, qui iudicio sui Episcopi non sit utilis, aut necessarius suis Ecclesijs.* Et in Evangelio legimus, quia dixit Dominus Vineæ, Procuratori suo: *voca Operarios.* Secundum vocationis signum est, Propensio ad Clericalem militiam, quam DEUS animo ingerit, vel ab ipsis teneris annis, vel procedente ætate, cui comitem addit, singularem existimationem hujus sublimis Statûs. *Tertium.* Intentio pura & recta, solam in eo statu, DEI gloriam & proximorum salutem quærendi; eo enim fine, Christus Dominus Sacerdotii sui dignitatem communicavit hominibus. *Quartum.* Amor constans officiorum, quæ Clericorum sunt propria, ubi præfertim amor, aptitudo ad illa exercenda, conjuncta est, quæ Spiritûs Ecclesiastici haud leve est indicium. *Quintum.* deniq; si virtutibus, quibus Virum Ecclesiasticum ornatum esse oportet, præditus sit, aut minimùm earum peculiari flagret desiderio, ejusmodi sunt: in DEUM pietas, erga proximum charitas, Divinæ gloriæ ardens zelus, animi constantia, honorum & divitiarum contemptus, literarum studium, castitas &c.

Cùm autem sanctas inspirationes, Divini Pneuma S. *Ber-*
 tis ex favore conceperint, voluntatem suspensam tene *nar. Ser.*
 ant, donec Prælatum interrogent, & ab eo querant, num *Quomo-*
 veram vocationem habeant? quam si iudicio Superioris ex *do volun-*
 ploratam *tas no-*
 stra Di-

*vine sub-*ploratam habuerint, nihil cunctentur, prompti, & senè mo-
ficiatur ra vocanti obediant, & se DEI adiutorio committant. Da-
 §. 3. bit virtutem, qui consulit dignitatem.

Serm. 1. Quodsi ad Sacros minores Ordines accedere volue-
*in die as-*rint, testimonium quàm frequenter confiteri, Eucha-
*sumptio-*ristiam sumere, consueverint; quòd sobrii, & honestæ
nis sue ad conversationis sint, quòd de ijs nihil mali audiatur,
Pontif. quòd studio tali, vel tali, in hís, vel aliis scholis va-
 caverint, quòd nullis censuris sunt irretiti, quòd sci-
 entiâ & literaturâ competenti instructi, cum testimonio
 legitimi ortus, Nobis Officiòq; Nostro, aut Dominis E-
 xaminatoribus se præsentent, qui illos utrum legere,
 scribere sciant, linguam latinam calleant, Fidei rudi-
 menta memoriâ teneant, examinabunt, & testimonia
 exhibita trutinabunt. Quæ quidem testimonia ut vera
 & sincera, ij ad quos pertinet, perhibeant, sub commi-
 natione Divini Judicij obtestamur. Ersi, quòd absit, in-
Synodus habiles aut scandalosos commendaverint, præter gra-
Consemen- vissimum falsi crimen, quòd incurrunt, sciant se tan-
Wes. yko quam impios in DEUM & Ecclesiam exemplariter pu-
riana. niendos.

Ordinati ad minores, priusquàm, ad Sacros majores
 Ordines promoveantur, studeant perfectioni ac discipli-
 næ, illi, quo sunt initiandi, Ordini, competenti; addi-
 scant Cantum Gregorianum, Rubricas Breviarii, Ceri-
 monias circa Ritum Sacrorum usitatas. Sciant item red-
 dere

dere rationem Sacramentorum, tam in genere, quam in specie, sint apti ac idonei ad docendum populum. Præterea qui ad Sacros Ordines promovendi sunt, ante quemlibet ex ipsis, Exercitia Spiritualia per octo saltem dies absolvant; in Archidiaconatibus quidem Plocensi & Dobrzynensi in Seminario Plocensi, in Archidiaconatu verò Pultoviensi, in Seminario Pultoviensi, & de iisdem absolutis testimonium à Præfeto vel Superiore loci illius, ubi illa absolverint, Nobis vel Officio Nostro præsentent; aliàs sciant, se indispensabiliter ab Ordinibus reiiciendos, quod etiam ante primam tonsuram & minores Ordines semel faciendum præcipimus.

Omnes verò ad Statum Ecclesiasticum aspirantes, hortamur & obsecramus: ut in Seminarijs saltem per annum integrum maneat, ibiq; scientiam Sanctorum, doctrinam statui suo requisitam, & modum, ministerium suum rectè adimplendi, addiscant; certòq; sibi persvadeant, eos semper ad Beneficia obtinenda, priores, & cæteris anteferendos fore, qui in iisdem Seminarijs scientiæ & pietatis specimen præ cæteris dederint.

Præcipimus quoq; & hac Synodali sanctione sancimus, ut ad mentem SS. Concilij Tridentini qui ad Sa. Sess. 24.
Ordines promoveri volunt, publicè, uno ante Or. c. 5.
dinationem mense, die festo ex ambone in Ecclesijs, de Ref.
tùm ubi nati sunt, tùm ubi commorantur, juxta formam
in Appendice Numero V. præscriptam, denuntientur.

Impedimenta ad Ordines, in quavis Ecclesia Parochiali, ad portam Sacristiæ, idioma Polono, ut infra in Appendice, affixa habeantur. Testimonium verò peractarum denuntiationum, à Parochis sigillatum deferent; illudq; Examinatoribus præsentent; in qua de natalibus, ætate, vita & moribus Ordinandi, scilicet an sobrius, castus, modestus, honestæq; conversationis sit, & nihil de eo mali audiatur, exprimatur, in quo testimonio perhibendo, juxta veritatem, conscientiam suam, ut supra jam insinuavimus, Parochi noverint esse obligatam, & si de falso testimonio convicti fuerint, pœnâ carceris, & aliis arbitrariis punientur.

CAPUT XXII.

De Examinatoribus Synodalibus.

DEcreta Sacrosancti Concilii Tridentini, in viridi semper observantia habere, ea ad amussim observare, ac illis in omni circumstantia, obtemperare cupientes, cum ex præscripto ejusdem Concilii, Examinatores Synodales, non aliter, quàm sub actu celebrationis Synodi Diocesanae, proponere & statuere teneamur, eos tam ad Ordinandorum, quàm ad Beneficia sive per concursum, sive per Præsentationem promovendorum, tam pro excipiendis Confessionibus, Prædicationeq; Verbi Divi-

Sess. 24.

c. 18.

de Ref.

Divini exponendorum, ritè recipiendum examen, decrevimus nominare, & nominamus: Perillustres Reverendissimos, Illustres, Religiosos & Admodùm Reverendos, Adalbertum Mdzewski Archidiaconum & Officiale, Theodorum Machciński Custodem; Franciscum Kanigowski, Cantorem; Jacobum Cieszewski, Joannem Kraiewski, U. J. D. Casimirum Rokitnicki, Paulum Dominicum Dromler U. J. D. Curiae Nostrae Auditorem, Plocenses: Petrum Henik, Balthasarem Nowowieyski, Stanislaum Potkański, Carolum Kreni, Uq; J. D. Joannem Bagiński Pultovienses Canonicos; Martinum Strachocki, Ecclesiae Collegiatae Plocensis Canonicum, Seminarii Pultoviensis Directorem; Jacobum Trochon Domûs Congregationis Missionis, & Seminarii Plocensis Præpositum; Stanislaum Szygowski Soc: JESU, Patrem Spiritualem, in Collegio Pultoviensi; Petrum Wierzeyski Soc: JESU Patrem Spiritualem Plocensem; Quibus ut in examinando, non aliquo affectu privato, aut præpostera quadam charitate, seu alio quovis humano respectu moveantur, preces seu instantias, favore examinandorum factas & subordinatas, reiiciant & contemnant, illud Sancti Bernardi in memoriam

revocamus. *In hoc negotium non se ingerat rogans, consilio non prece agendum est.*

Oz

CAPUT

lib. 4. de
Conf. 6.
4.

CAPUT XXIII.

De Seminariis eorumque Directoribus.

INter præcipuas sollicitudinis Nostræ Pastoralis curas, illam esse censemus, ut sedulæ Clericorum institutioni, opportunè prospiciamus; nihil enim in Ecclesia DEI, magis valet, ac est fortiùs, ad piè & Sanctè instituendos aut depravandos fidelium mores, quàm virtutes & vitia eorum, qui aliquando tanquàm plantæ novellæ in Vineam Domini transplantandæ, svaves in ædificationem, sive acerbos in ruinam multorum, producunt fructus. Nullum autem ad exercendos Clericos, in doctrina, ad curam animarum necessaria, pietateq; & religione informandos, præsentius ac efficacius remedium inveniri potest eo, quàm quod sapientissimi totius Christianitatis, & Spiritu DEI repleti homines, in Sacro Oecumenico Concilio Tridentino, sapientissimè statuerunt, ut Seminaria fundentur; ubi verò jam fundata sunt, sed congruis redditibus ad alumnorum, magistrorumq; sustentationem, destituta reperiuntur, opportunè provideatur.

Cùm itaq; non multis abhinc retro annis, Seminarium sit fundatum, penes Ecclesiam Nostram Cathedralē, sub directione RR. Presbyterorum Congregationis Missionis, à piè defuncto Antecessore, & Patruo No-

stro

stro desideratissimo, Illustrissimo olim LUDOVICO ZALUSKI, qui unà, cum Capitulo Cathedrali dotem pro Clericis; pro Præfeto verò & Magistris, fundum piè defunctus Illustrissimus Severinus Szczuka, Suffraganeus Culmensis inscripsit & assignavit; numerus tamen Alumnorum alendorum, non sit præfixus; trutinatis igitur pluries, per Nos proventibus & redditibus ejusdem Seminarij, Statuimus: ut Alumni ex Fundatione alantur ad minimum continuò duodecim. In Seminario verò Pultoviensi, quod Fundatorem suum agnoscit Illustrissimum olim Albertum Baranowski, Episcopum Plocensem, cum iniquitate temporum, ita ejus Seminarij rationes, in angustum contractas invenerimus, ut vix quatuor vel quinque Seminaristæ, sustineri potuerint; Innovationem ejusdem Erektionis, cum auditione dotis, ad numerum Clericorum quindecim, sub directione perpetua Presbyterorum Sæcularium, perfecimus; & ut taliter ordinata, erecta, & innovata maneant, vigeantq; in perpetuum, ac pios strenuos ac diligentes Operarios, in agrum Dominicum proferant, Authoritate præsentis Synodi, eadem Seminaria approbamus & confirmamus.

Quia verò Fundationis Seminariorum, primus ac singularis est finis, ut subiecta idonea præsto habeantur, Ecclesiis Diocesanis servitura, præcipimus: ut ad Seminaria, ij tantum admittantur, qui jam in literis per-

alias scholas fuerint versati, morumq; imprimis honestate, spem futuræ frugis, certissimam afferant, & à Professoribus suis, tum Parochis testimonium probitatis vitæ, tum scientiæ producant.

Professores, ut Controversias Fidei cum hæreticis, casus Conscientiæ, rationem prædicandi Verbi Divini, atq; administrandi Sacramenta, Cantum choralem, ceremoniasq; Ecclesiasticas, Rubrum in Seminariis doceant, paternè adhortamur.

Mores præterea, profectum, motusq; animi & corporis diligenter considerent Clericorum, probentq; studio cujus Spiritûs? an elatæ mentis sive humilis sint? cujus virtutis & scientiæ? in quibusnam magis vocationis dignitas zelusq; animarum excellat? ut cum eos ad laborandum in Vineam Domini mittere contigerit, sciamus, cui rem Divinam committere valeamus, ne sinistra informatione seducti, serò oleum & operam in iisdem perdidisse doleamus.

Quia verò educati, ac enutriti in Seminariis, reperti solent, qui beneficii immemores Religiones ingredi, vel à Diœcesi propria in aliam transmigrare consueverunt, ideo quibusvis Regularibus districtè & sub pœna excommunicationis interdiciamus, ne ipsi quempiam ex Seminaristis, uti ære alieno onustum & obligatum, ad suâ regulam amplectendam, verbo, Consilio, aut alio quovis modo inducere, avocare aut allicere; nullus verò

Semina-

Seminariorum extra Diocesim, sine speciali nostra facultate, à Nobis duntaxat, sive Successoribus Nostri largienda, proficisci & abire audeat & præsumat. Si verò quispiam ex Seminaristis, inconsultis Nobis & sine Nostri licentia in scriptis obtenta, manuq; Nostri subscripta, Diocesim reliquerit, aut in aliena Diocesi, contra tenorem concessionis, & mentem Nostri manserit, & sciatur ubi sit? eo casu, vigore laudi communis, Statutorumq; Provincialium, etiam in aliena Diocesi, ad instantiam Instigatoris, vel Provisoris Seminarii, ut ad terminum sibi in Citatione præfigendum redeat, citari, contumacem verò, & pro termino non comparentem, pœnâ suspensionis, ab exercitio Ordinum affici; aliàs si post suspensionem ejusmodi, intra dies viginti non redierit, Censuris Excommunicationis ipsum innodari, ac tunc demùm, ad taxam damnorum & expensarum, pro ejus Persona in Seminario factarum, procedi constituimus & mandamus. Similem processum contra eos, qui ubi sint? ignoratur, per edictum duntaxat, si profugus ex Seminario Plocensi fuerit, valvis Ecclesiæ Cathedralis, si ex Seminario Pultoviensi, valvis Collegiætæ affigendum observari, literasq; excommunicationis per suos gradus publicari, ac in vicinas Dioceses transmitti volumus ac demandamus.

Provisores autè utriusq; Seminarii, qui juxta Tridentini dispositionem à Nobis dependere debent, sciant de omnibus

omnibus & singulis perceptis & expensis, administratione, secundum mentem & intentionem Fundatorum facta, & adimpleta, Nobis, singulis annis, fidelem rationem se reddituros.

CAPUT XXIV.

De Matrimonio.

Matrimonium in prima mundi constitutione, ad officium tantum destinatum, Proto-parentis Adæ, *Genes. 2. v. 24.* verbo Prophetico divulgatum, tribus constitit temporibus; & primo quidem statu innocentiae perdurante, quando liberorum procreandorum officium, sine omni concupiscentia & inordinato appetitu poterat exerceri, solaque propagatione sobolis adimpleri. Secundo, cum homo per peccatum saucius exstitit, & tunc quod sanis fuerat in officium, accessit infirmis in remedium, & utriusque sexus infirmitas, propendens in ruina turpitudinis, nuptiarum honestate extincta est. Tertium Matrimonii tempus invexit Christus, qui veram illius conditionem, repudiis violatam, & secundum quandam, istius vetusti temporis dispensationem, per multiplices Patrum nuptias, ultra debitas metas dilatam, ex sui primæva institutione restituit, & ad unius tantum viri cum una muliere indissolubilem conjunctionem

junctionem redegit, Sacramenti Sanctitatem addens nuptiis & gratiam, qua operante, justa Conjugum commercia, jam non modò excusantur à peccato, sed pietatis laudem obtinent & virtutis, æternæq; vitæ meritum accipiunt.

Est ergo Matrimonium in præfenti tempore verè & Con. Tri Sess. 24. c. 1. de Sac Matr. propriè Sacramentum, à Christo Domino institutum, cum Ecclesia genuinum connubii Symbolum; ille enim Patrem suum reliquit, & venit ad terras, ad mentem quodammodò Scripturæ dicentis: *Dimittet homo Patrem & Matrem, & adhærebit uxori suæ.* Mat. 19.

Cavere itaq; debent Parochi, ne circa administrationem hujus Sacramenti, vel in trinæ denuntiationis omissione, vel intra gradus prohibitos copulatione, vel raptæ cum raptore, etiam mutuo consensu accedente (nisi priùs rapta pristinæ libertati restituatur) conjunctione, vel in hominibus alterius Parochiæ, aut etiam vagis & ignotis ad id admittendis, aut temporibus ab Ecclesia prohibitis, nuptiarum solennitatibus adhibendis, aut aliquo alio ab institutis Majorum, Sacrisq; Canonibus aut Tridentini Concilii Decretis, alieno modo, animadversione dignum committant; sed potiùs in occurrentibus aliquibus difficultatibus, aut dubiis casibus, Officia Nostra consulant.

Admoneri debent ij, qui Matrimonium inire volunt, quò ex eo Sacramento uberioris gratiæ fructum conse-

quantur, ut se ad id, per peccatorum Confessionem & Sanctissimæ Eucharistiæ sumptionem saltem, triduo ante Matrimonii solennizationem, præparent.

Matrimonium contrahere volentes non desponsentur, nisi præmisso examine, an rudimenta Fidei calleant? nisi respectivè ad personas, examen hujusmodi necessarium non videretur.

Ut autem denuntiationes debito ordine fiant, necesse est fieri illas, continuis tribus Festis diebus, qui tamen dies festi continui, non illi censendi sunt, qui se proximè sequuntur, quales sunt Natalis Domini, Resurrectionis, Pentecostes, sed ij, qui duorum saltem die-

Sanch. rum spatio, ab invicem dividuntur; Continui verò i-
l. 3. de deò censendi sunt, quia denuntiationes sequentibus ex
Matr. intervallo Festis diebus, quoquomodo intermittere, in-
disp. 6. choatasq; denuntiationes interrumpere, nequaquam li-
n. 8. cet cuiquam.

Quando Matrimonium contrahitur inter Virum, qui sit de una Parochia, & Mulierem de alia, sufficit, si contrahatur coram Parocho in propria mulieris Parochia, vel coram Parocho in Parochia Viri; sic Congregatio censuit, quod & ipse Gregorius XIII. confirmavit, *vide Navarrum c. 25. n. 144.* Denuntiationes tam in Parochia Sponsi, quàm Sponsæ, omninò tamen præmittendæ sunt, nisi à Nobis desuper dispensatum esset, & cautos esse volumus Parochos, ut testimonium factæ
 trinæ

trinæ Denuntiationis non dent, priusquàm tertia fiat ejusmodi Denuntiatio.

Desponsati de futuro, non permittantur cohabitare secum sub uno tecto, quovis sub prætextu, vel causâ disponendæ rei familiaris. Et quantum fieri potest, absq; dilationibus solennizent matrimonium, ad evitanda pericula incontinentiæ & scandala, quæ ex protelationibus ejusmodi sæpiùs contingunt.

Et quia non rarò Domini Sæculares, subditos suos invitos ad contrahendum Matrimonium, cogere cum hac vel illa persona consueverunt; hinc ad pleniorum Parochorum notitiam, ne talia Matrimonia benedicant, sanctionem Concilii Tridentini, contra impediens libertatem Matrimonii apponimus: *Ita plerumq; temporalium Dominorum ac Magistratum mentis oculos, terreni affectus atq; cupiditates excæcant, ut Viros & mulieres sub eorum jurisdictione degentes, maximè divites, vel spem magna hereditatis habentes, minis & pœnis adigant cum ijs, invitos, Matrimonium contrahere, quos ipsi Domini vel Magistratus illis præscripserint. Quare cum maximè nefarium sit, Matrimonii libertatem violare, & ab eis injurias nasci, à quibus Jura expectantur, præcipit Sancta Synodus, cujuscunq; gradus, dignitatis, vel conditionis existant, sub anathematis pœna, quam ipso facto incurrant, ne quovis modo, directè vel indirectè subditos suos, vel quoscunq; alios cogant, quominùs liberè matrimonium contrahant.*

Sess. 24.
de Ref.
Matr.
c. 9.

Grave ac immane facinus, quo DEUS offenditur, frequenter in hac Diœcesi committi experimur, in tenellis infantibus, quos matres ac nutrices secum in lecto, nulla cautione collocatos, sæpiùs opprimunt & suffocant. Quæ nefaria immanitas ut coerceatur, interdici- mus, ne ulla mulier infantem lactentem, secum unà in eodem lecto, noctu unquàm teneant, si secùs fecerit, etiam si suffocatio infantis non sequatur, publicà pœnitentià per Parochos delinquentem, pleetendam decernimus: & ut talis per totam Quadragesimam, Diebus Dominicis & Festis, cruce extensa in Ecclesia jaceat, demandamus. Si verò suffocatio actu subsæcuta sit, Volumus, ut ultra pœnitentiam superiùs comminatam, tales, feriã quintã in Cœna Domini se fistant, coram Nobis, vel Deputato Nostro, ad recipiendam publicam absolutionem; in foro tamen conscientie, licitum erit Decanis locorum, tales delinquentes absolvere.

Mulieres fornicariæ non introducantur post partum, in Ecclesiam, ne crimen earum approbetur.

Plurimas experti sumus sæpiùs molestias, à Dominis & Heredibus Bonorum, ubi subditi illorum derelictis quandoq; Conjugibus divagantur, creduntq; si per aliquot annos ad cohabitationem non redierint, esse arbitrii Nostri, illis, ad alia vota convolandi, facultatem concedere; ad reprinendas igitur similes instantias, Officiis Nostri, ob oculos ponimus: quando quis Conjugem ha-
buit,

buit, & nunc dubitat, an obierit? quod Lucius III. Cap. Dominus, de secundis nuptiis ait: *Id vobis respondemus, ut nullus amodò ad secundas nuptias migrare præsumat, donec ei constet, quòd ab hac vita migraverit Conjunx ejus.* Et Clemens III. Cap. *In præsentia.* de sponsal. & Matr. ita statuit: *In præsentia quasi vultis, quid agendum sit de mulieribus? quæ viros suos causâ captivitatis vel peregrinationis absentes, ultra septennium præstolata fuerint, nec certificari possunt de vita vel de morte ipsorum, licet super hoc sollicitudinem adhibuerint diligentem, & pro juvenili ætate seu fragilitate carnis, nequeunt continere, petentes aliis matrimonio copulari: Respondemus, quòd quantocunq; annorum numero ita remaneant, viventibus viris suis, non possunt ad aliorum consortium canonicè convolare, nec auctoritate Ecclesiæ permittas contrahere, donec certum nuncium recipiant de morte virorum.*

Cæterùm cavere debent Parochi, ne aliquos extra Ecclesiam, in privatis ædibus, sinè licentia Nostra, ne vè solemniter in tempore ab Ecclesia prohibito, à prima videlicet Dominica Adventûs ad Epiphaniam Domini, & à feria quarta Cinerum, usq; ad Octavam Paschatis, inclusivè conjugant.

Ut autem non tantùm Parochi, sed & Contrahentes ipsi sciant, num aliquod non subsit inter eos impedimentum? Impedimenta Matrimonii in Appendice vernaculâ linguâ conscripta, sub Numero VI. adjicimus,

& quotannis, binis vicibus, nimirum Fefte trium Regum, & Dominicâ in Albis, populo ad Divina audienda congregato, per Parochos locorum, publicari ac promulgari, hac Synodali Noſtra Conſtitutione, ſub pœnis rigorofiffimis præcipimus.

Deniq; peractis omnibus ijs, quæ de ritu & adminiſtratione Sacramenti hujus, fuſè in libro Agendorum tractantur, notet diligenter Parochus: Nomina & Cognomina tam Conjugum, quàm teſtium, diemq; & locum contracti Matrimonii in deſtinato ad id libro, in hunc modum: *Anno Die Mense Sc. Ego N. Parochus vel Vicarius Eccleſiæ Parochialis N. Matrimonium inter N. & N. contractum, confirmavi in eadem Eccleſia, vel alibi. Præſentibus N. & N. & aliis multis de populo, præmiſſis ſolitis Denuntiationibus.*

CAPUT XXV.

*De Sacroſanctis Eccleſiis: Cathedrali Plo-
cenſi, Collegiatis, & Parochialibus, deq;
immunitate & decore earundem.*

EXpeditis, latisq; per præſentem Synodum, tam in ratione fidei, quàm reſpectu Prædicationis Verbi Divini, Sacramentorumq; omnium adminiſtrationis,
Decretis

Decretis ac Constitutionibus, naturalem ordinem id exigere judicamus, ut ad Sacrosanctas Ecclesias, Nobis divinitus concreditas, Paternæ prospectiois, ac Pastoralis sollicitudinis oculos convertamus.

Primum itaq; in Cathedralem, Sponsam Nostram Charissimam, curæ ac vigilantia Nostræ conijcientes intuitum, hanc, uti in Anno Christi nongentesimo sexagesimo sexto fundatam, ac idcirco antiquitate clarissimam; ex quo verò, Primatiale Caput tanquam nativum sui Cæli Sidus, Prælatorum & Canonicorum suorum numerat in consortio, dignitate ac prærogativa fulgentissimam; cæteris tandem dotibus, qualitatibus, primis in Regno Diocæsibus non imparem, uti suis honoribus clarescere exoptamus, ita ad ejus majorem cultum ac decorem, ut eam dignissimis semper fulciat subjectis amuniat, Omnipotentem DEUM exoramus. Concordata autem inter Nos, ac hanc Cathedralem Nostram, à S. Sede Apostolica approbata, ad calcem hujus Synodi ad futuram rei memoriam adjecimus.

*Diagof-
sus.*

Collegiatam Pultoviensem, tam ex suis Prælatibus & Canonicis, quam & ex interno externoq; decore, continuarum devotionum, speciali ordine verè Insignem; pari quoq; affectu complectimur, & ut in illa *fructus* Eccli. 24
honoris & honestatis suum quotidie sumant incrementum, 23. cordiciter exoptamus.

Ad eum ferè honorem accedere, percupimus Ecclesiam

Colle-

Collegiatam, in Civitate Plocensi constitutam, quæ si-
quidem juxta conventiones, contractus, variaq; scri-
pta & gesta tam Cathedralium, quàm & ipsius Præla-
torum & Canoniorum, cum Patribus Societatis JESU
Collegij Plocensis facta & formata, Fabricam suam Ti-
tulo S. Michæelis insignitam, ob vetustatem summope-
rè ruinofam, mediante ad id Beneplacito Apostolico, sub
Datum Romæ die 7. Mensis Aprilis 1731. Anno, impe-
trato, dicto Collegio Plocensi Societatis JESU cessit &
donavit, ejus cessionem uti jam numeris omnibus abso-
lutam, firmum, stabile, ac perpetuum, irrevocabileq;
robore obtinere debere declaramus. Et quoniam eadem
Collegiata, de loco suo antiquo, Ecclesiâ scilicet S. Mi-
chæelis olim nuncupatâ, est ad Ecclesiam Archipresby-
teralem S. Bartholomæi, ibidem in Plock sitam & jacen-
tem, mota & translata, primævisq; suis Foundationibus,
dote, Privilegiis ac munimentis ijsdem gaudet ac frui-
tur, quibus ante translationem fruebatur, innovationem
tamen antiquæ Foundationis illius, cum auctione Cano-
nicorum, adjectis adijciendis, mediante ad id seorsivo
instrumento, confici curavimus, quam & præsentis Con-
stitutione Synodali approbamus.

Quia verò eo fine ad Cathedrales & Collegiatas Ec-
Con. Triclesias, Collegia & Capitula sunt constituta, ut omnis
Sess. 24. pietas atq; disciplina Ecclesiastica crescat & augeatur,
c. 12. de
Reform. omnes Prælatos & Canonicos, signanter Ecclesiæ Nostræ
 Cathe-

Cathedralis in Domino exhortamur, ut qui primi post Episcopum esse judicantur, adeòq; cæteris dignitate, eminentiâ, gradu, honore antecellunt, etiam pietate, virtute, exemplaritate, iisdem ducatum præbeant, suæq; prærogativæ, vitâ moribusq; respondeant, scientes: quòd ad motum primi mobilis, reliqua illud consequentia regulantur.

Si quis ex Prælatorum & Canonicorum numero in aliquem, quod DEUS avertat, excessum lapsus fuerit, eum ut Capitulariter Confratres admoneant, obligamus, & in hoc passu V. Capitulo correctionem, de Jure communi & Constitutionum Provincialium sanctione, committimus; lex enim Personas non respicit, sed facta Personarum.

Anniversaria & Officia debita pro Fundatoribus, Episcopis & Confratribus defunctis, juxta consuetudines & obligationes Capitulares, cum accurata mentis dispositione, devotè ac sinè distractione persolvant, *quâ enim mensurâ mensi fuerimus, eâdem remetietur nobis*, *Matt. 7.*
& ab alijs expecta, alijs, quod feceris. *v. 2.*

Quia etiam Canonici sunt Divini cultûs inspectores à Canone, Regula scilicet ita nuncupati, non solum Ipsi ad normam SS. Canonum vivere, verum etiam alios ad vitam sanctè & exemplariter transigendam provocare & adhortari obligantur; adeòq; si aliquid peperam vel contra Constitutiones Canonicas & præsentis

Q

Synodales

Synodales fieri adverterint, quàm primùm ad Nos, Judiciumq; Nostrum deferant, nam *error, cui non resistitur, approbatur, & melius est initijs obviare, quàm inveterata mala extirpare.*

Præbendæ & Dignitates, quæ annexa officia habent, curent eorum Possessores, ut illis quoad fieri potest, satisfiat, ne legi obnoxij sint, vitupereturq; in illis ministerium, quod sustinent.

Quia tandem Canonici Episcopo, in rebus Ecclesiæ atq; difficultatibus occurrentibus, tenentur consilio subvenire, non possunt autem alij fidelius meliusq; consulere, quàm qui ejusdem Corporis membra, domesticiq; sunt Ecclesiæ & Alumni; idcirco eosdem DD. Prælatos & Canonicos Cathedralis, ac etiam Insignis Collegiæ Pultoviensis, uti propè Residentiam Nostram habitantes, quatenus sub tempus Residentiæ Nostræ, in utroq; loco, Nobis præsentés adsint, & assistant, obligamus, & cum contigerit eos in causis vertentibus coram Nobis sive Officijs Nostris, in Commissarios

pro recipiendis testium depositionibus assignari,

ut ad tale munus pronos se offerant, & cum

omni alacritate animi, commissâ sibi ex-

pediant, seriò requirimus & ob-

ligamus.

CAPUT XXVI.

De Capellis, Altaribus & Oratorijs privatis, Sacraq; Suppellectili.

Compertum est Nobis, qualiter nonnulli Sacerdotes Sæculares & Regulares, salutis suæ immemores, operas suas Sæcularibus Personis, cum summo Statûs & Ordinis sui dedecore addicere, & quod turpius ac periculosius est, etiam fœminis, titulo Capellani famulari, in privatis Sacellis, ac interdum etiam in privatis ædibus, Sacrum Missæ Sacrificium peragere, sinèq; scitu & consensu Nostro, indecenter per Diœcesim nostram evagari, audent ac præsumunt; Quibus tam enormiter in SS. Canones delinquentibus, licentiam auferre, & scandalis obviare cupientes, Decreta SS. Concilij Tridentini præcipuè *Sess. 22. de observandis in Sacrificio Missæ*, observata habere volentes; prohibemus Auctoritate præsentis Synodi, ne in privatis quarumvis personarum (etiam in dignitate constitutarum) ædibus & residentijs, in portatilibus ullatenùs celebrare, in Capellis verò seu Oratorijs nonnisi obtentâ à Nobis licentiâ, audeant; Declarantes Nos contra talia præsumentes, ad pœnam Suspensionis, & alias arbitrarias processuros. Inhibentes præterea tam Sæcularibus, quàm Regularibus, ne quis deinceps, etiam prætextu Privilegio-

rum & Missionum, ejusmodi vagæ administrationis Sacramentorum, in domibus & Sacellis privatis se immisceat, nisi prius facultates sibi concessas in ipsis Originalibus, Nobis recognoscendas exhibuerit.

Quoties autem acciderit, siue Sæculares siue Regulares Presbyteros, ad Capellanas vocari, non prius ad easdem se conferant, nisi prævia à Nobis, per deputandos Commissarios revisione, quòd Capella siue Oratorium in eo loco, ubi Capellanas suscepturi sunt, extructum & ornatum, ac ab usibus quibusvis profanis sit separatum, habeatq; omnia ad celebrandum Missæ Sacrificium necessaria. Quam quidem revisionem, ante omnia, peractam Nobis præsentare, & licentiam suscipiendi ejusmodi Capellanas petere tenebuntur; alioquin sin secus fecerint, ipsos, pœnam suspensionis ipso facto incurfuros declaramus.

Postquàm autem præmissa fecerint, & licentiam obtinuerint, advertant diligenter, clausulas in Indulto appositas, ut nunquàm amplius, quàm una Missa, sola de die, in Capella siue Oratorio privato celebretur; ut absq; præsentia Personarum, quarum contemplatione, gratiosa concessio emanavit, vel extra debitas horas, & post meridiem, vel illis etiam diebus, quibus per Constitutiones Diocæsanas, aut etiam per Decreta Sacræ Congregationis Concilij, celebrari prohibetur, nunquàm Divina absolvantur.

Capella-

Capellani in Aulis Magnatum, cæterisq; locis, se exemplares & morigeros exhibeant, à lusibus chartarum, alearum, computationibus & commestationibus abstineant; post cœnas tempestivè se ad quietem recipiant; cunctis verò, verbo & opere præluceant, sub obtestatione Divini Judicij præcipimus; Superioresq; Religionum, quatenùs ejusmodi è sua Religione Capellanos, ad faciendas Recollectiones spirituales, ad claustra quotannis convocent, & aliàs ipsimet Capellani, easdem Recollectiones non negligant, volumus & mandamus.

Oratoria seu Capellas campestres, quæ reparatione indigent, ut Domini & Heredes locorum, suis sumptibus reparent, admonemus; quòd si id non fecerint, à Parocho specialiter moneantur; quæ quidem monitio, si fortè ab eis contempta fuerit, ejusmodi negligentiam, Parochi intra mensem à die monitionis factæ, Nobis vel Officio Nostro significare teneantur, ut sic elapso tempore, quod reparationi præfigetur, jussu & mandato Nostro demoliantur, quæ autem integra hætenùs permanent, ita ostiolo obserentur, ut illic, neq; vagi homines pernoctare, neq; animalia valeant accedere.

Cùm autem ejusmodi Capellarum usus, Parochialibus Ecclesijs cernatur esse obnoxius, idcirco Constitutionem Synodi W. zykovianæ Annii 1628. de hujusmodi novis Capellis, sinè consensu Ordinarij, non ædificandis, hoc loco reassumimus, & eam, quàm exactissimè à DD. Parochis observari præcipimus. Quan-

Quantum autem ad Altaria pertinet, in eis Imagines non nisi Sanctorum, easq; decentes, & quæ ore, affectu, habituq; corporis, religionis speciem præferant, & ad pietatem animos intuentium alliciant, collocari præcipimus; & ut eadem Altaria sint munda, operiantur umbellis desuper, seu telâ coloratâ ad arcendum pulverem, insuper gradus firmos, declives, & pro capacitate loci spatiosos habeant, injungimus.

Præcipimus item, ne Altaria, ultra necessitatem in Ecclesijs construantur, sed si quis Benefactorum, pro tali ædificatione quidpiam conferre voluerit, ut id pro conservatione Ecclesiæ, vel alia necessitate, intus & extrâ magis urgenti impendat, ab eo expetatur.

Cùm autem vigore SS. Canonum, pro conficienda sacra suppellectili, fructus & proventus Beneficiorum se-

questrare valeamus; idcirco ne ad exercitium hujusmodi facultatis condescendere compellamur, Ecclesiarum Rectores, ut suis Ecclesijs de suppellectili Sacra, omni possibili modo provideant, præmonemus.

Universa autem hæc tam Sacra, quam profana suppellex, in vestiarijs, sive armarijs benè clausis & mundis, sacrarioq; non obscuro, nec humido, quàm ordinatissimè disposita servetur; semelq; ad minùs in anno, omnes sacræ vestes ficcandæ, in solem exponantur; lineæ tamen sæpè, sed corporalia & purificatoria nonnisi à Sacerdotibus, vel saltem Diaconis, intraq; Sacrarium, ac in destinatis ad hoc ipsum vasis laventur. Habeat

Synod.
Weżyk.
Gnez.
Anno
1628.

Monacel
Form.leg
pract.tit.
15. alleg.
Decret.

S. Cong.
Conc. 18.
Maj
1590.

De Capellis Altaribus, Oratorijs privatis &c. III

Habeat quoq; unusquisq; Parochus, Inventarium totius supellectilis suæ Ecclesiæ, mundè ac distinctim, per titulos descriptum, sigillo Decanali atq; Vitricorum, nec non aliorum probatorum hominum signatum ac communitum, libro ad id consultò comparando, infertum; cujus Copiam similem unam Decano suo, ad Archivum Decanale tradat, & alteram similem Copiam, ad Acta Consistorij Generalis transmittat.

Synod.
Wezyk.
Anno.
1628.
cod. tit.

Stolæ circa collum linteolis obducantur, nec eæ, uti & casulæ nimis ad collum adstringi permittantur, ne per id sudore deturpentur.

Siquis Sacerdotum lacera, aut nimum detrita, aut non talari veste indutus, aut absq; colari, vel cum eodem, sed notabiliter denigrato, si tandem cum calceis immundis celebrare voluerit, eidem apparatus nullatenus extradatur, sub gravi in contrafacientes animadversione.

Communicationem Apparatum unius Ecclesiæ ad aliam, celebrationemq; in calice non inaurato, vel in cuppa sua ab intra læso, nec non usum patenæ, saltem in medio non inauratæ, interdiciamus.

CAPUT XXVII.

De Pluralitate Beneficiorum.

Beneficiorum pluralitas, quantumvis legibus Canonicis

nicis sit attemperata, in tantum tamen est in nonnullorum Ecclesiasticorum cordibus radicata, ut nec terminis quidem Juris valeat extirpari; cum enim de Jure communi Canonico, nulli liceat bina Beneficia, secum incompatibilia possidere, quorundam execrabilis ambitio, in trinorum etiam adeptione, non vult consistere, sed numerosiora quærendo, importuna prece extorquet potius Beneficia, quam obtinet, avarèq; haurit interitum ac perditionem animæ, absolutè non considerans.

Mat. 16. Quod nihil prodest homini, si universum mundum lucratur, anima verò sua detrimentum patiatur. Quapropter ut Justitia Distributiva non lædatur, Præceptum verò Ecclesiæ imò Divinum observetur:

Noverint omnes Beneficiati, quòd grande sit crimen, pluralitas; præterquam enim, quòd sit malorum omnium radix & origo, specialiter ac nominatim charitatem, quæ debet esse inter Fideles, extinguit ac minuit; dum Sacerdotes quantumvis dignos, portione Christi, ac pane meritorum privat & destituit, facitq; famelicos; insuper materiam dissolutionis administrat, detrimentum ac damna varia Ecclesiæ generat, devotionis & curæ animarum fervorem extinguit, fructus ac redditus Spirituales, dum taliter qualiter expenduntur, profanat ac violat, Ecclesiasticum Ordinem antevertit, Divinorumq; absolvendorum necessitatem, per absentiam eorum, qui per plura Beneficia cursitant, penitus tollit ac destruit. Cùm

Cùm autem talem noxam, parturiat damnata Beneficiorum pluralitas, ideò dispensationes super incompatibilitate, si quas se habere quispiam prætendit, & gloriatur; ut intra dies quadraginta à publicatione præsentis Decreti producat ac remonstret, præcipimus, aliàs ad pœnam restitutionis dupli, cæterasq; arbitrarias procedemus.

Quicumq; autem in posterum pro dispensatione Apostolica, super pluralitate Beneficiorum, ad Sedem Apostolicam supplicare voluerint, literas patentes seu Testimoniales, super veritate narrativæ à Nobis ipsis, & non aliter accipere, executionem dispensationum à Nobis, & non alio quopiam, petere tenebuntur.

CAPUT XXVIII.

De Ecclesiis desolatis, illarumq; Restauratione ac Provisione.

EX Visitationibus Generalibus per Diœcesim peractis, compertum habemus, aliquas Ecclesias Parochiales, signanter in Archidiaconatu Dobrzynensi, ita desolatas extare, ut legitimis, à multo tempore orbatae Rectoribus, in suis tantùm sepultæ ruinis conspiciantur. Quis itaq; non cuperet ex animo, ut quanto cyùs in pristinum reducantur statum, & redditibus

R

suis

fuis restituantur? Sed cùm hæc, præfertim moderno re-
rum statu, ob interitum proventuum, & frigescentem
Collatorum charitatem, difficile præstari posse existimen-
tur, propterea Majestas Divina, in qua unica spes salu-
tis, & singulare ad eam refugium, ardentibus votis e-
xoranda, ut hunc fervorem Sancti Spiritûs, in cordibus
Patronorum & Parochianorum ejusmodi Ecclesiarum,
superveniente sua gratia infundat; quatenus Majorum
suorum exemplo, quod horum pietas ad Cultum Divi-
num & salutis humanæ ministerium, & ad animarum
suarum suffragium instituit, illi per incuriam suam in
abominationem desolationis converti non permittant,
atq; has desertas Domos DEL, Domos Orationum, for-
midantes justissimam DEL indignationem, cadere non si-
nant. Quod in vicinioribus Ecclesiis Verbi DEL Prædi-
catores, Sæculares & Regulares, in suis concionibus,
feriò illis ad memoriam revocare non omittant. Interim
autem ne Parochiani, Ecclesiarum sic desolataram, sinè
ullo maneant Pastore, debitisq; fraudentur obsequijs, in-

Trid. hærendo aperto textui SS. Concilii Tridentini, ac Con-
Sess. 21. stitutionum Provincialium, easdem Ecclesias, aliis Pa-
c. 5. de rochialibus vicinioribus, incorporandas & invi-
Reform. scerandas constituimus; hujusmodi incorporatio-
nem & unionem, vocatis, qui de Jure fue-
rint vocandi, coram Nobis fieri volumus,
& nunc dispositivè præcipimus.

CAPUT XXIX.

De Hospitalibus.

CUM ex vi & præscripto Sacrorum Canonum *Patres* D. 68. c.
Pauperum appellamur, jure merito in eorum nego- quoniam
 tia introspicere obligamur, *Gloria enim Episcopi est* S. Hier.
inopiis pauperum providere. Ne ergo Nobis interesse ec- Epist. ad
 rum relinquentibus, Omnipotens qui *novit causam Pau-* Nep.
perum, faciat Dominus Judicium inopis, pauca de iisdem Prov. 29.
 ordinamus. v. 7.

Nosocomia & loca, quæ pietas Christiana, illorum u-
 sui destinavit, omnia speciali inspectioni, curæ, tutelæ
 ac Patrocinio DD. Parochorum, seu aliâ suorum Præ-
 positorum, & eorum, qui illa gubernant, provident ac
 sustentant, commendamus; & cum magnus census sit
 pauperum, Fidelium charitas, & *diligens atq; ordinata* Const.
Hospitalium administratio, ut non solum ipsi, ex frugali- Synod.
 tate atq; parsimonia, necessitatibus illorum subveniant, Gembic.
 verum etiam alios, quibus cura Xenodochii incumbit, Tit. eod.
 ad explendum suum officium sedulo inducant, obliga-
 mus; *Ignominia enim Sacerdotis est, propriis studere divitiis,* d. 12. qu.
ratione pauperum prorsus deserta. 2. c. glo-
ria.

Quapropter, Fideles etiam CHRISTI sedulo ad-
 moneant, ut præter eleemosynas quotidianas quas, se-
 dentibus ad januam Ecclesiæ mendicis liberaliter distri- Const.
 buunt, Synod.
Gembic.

buunt, specialiter & scorsivè viscera charitatis adaperiant; Carbonas in rem Hospitalium in Templis collocatas suâ munificentia adimpleant, cæterisq; indigentium necessitatibus, benignè provideant.

Si quis virorum deprehendatur inhonestus, facinorosus, ebriosus, nequaquam ad eorum consortium admittatur, admissus & detectus incunctanter expellatur, quod & de fœminis censendum est.

Ut autem in Hospitalibus, non modò singularis charitas, sed etiam totius honestatis leges, accuratissimè observentur, caveant omnes Parochi, & dictorum nosocomiorum, quovis modo Rectores, ne in iis finant promiscuè, in eodem cubiculo, mares & fœminas dormire, habitare aut quiescere; quamobrem in quolibet Hospitali, cubicula atq; hypocaustra Virorum, distincta à fœminis exigimus ac ordinamus.

A gremio pauperum Xenodochialium mendici, qui vel operâ suâ victum & sustentationem sibi possunt quærere, vel aliàs habent undè vivant, arceantur; ne prætextu elemosynæ, inertia otiosorum hominum augeatur, verùm confecti morbo vel ætate, ad laborem minimè idonei, ac præsertim incolæ loci illius depauperati, eorum societati aggregentur.

Ses. 25. c.
8. de Ref. Hospitalia quæ ex Fundatione sua, vel Statuto sive Privilegio, Tutores seu Provisores retinent perpetuò assignatos, ad mentem S. Concilij Tridentini circa e-
 jus.

jusmodi usum ac consuetudinem conservamus. Si quæ
 ejusmodi ordine sunt destituta, ea Viris probis, idone-
 is & boni testimonij, qui sciant, velint & valeant lo-
 ca ipsa, bona eorum, ac Jura viriliter regere, & eorum
 proventus ac redditus, in usus destinatos erogare, eos,
 super fideli administratione, Juramentum præstare, ac
 de Pauperum Bonis, inventaria conficere, Nobis vel
 Officio Nostro, de administratione sua rationem reddere,
 ipsorum tandem Officium ultra triennium non durare
 ac perseverare, imò elapso triennio, ipsos tali Officio re-
 psâ privatos esse volumus.

Quia verò hoc depravato Sæculo, nec bona paupe-
 rum, quæ sunt *deposita pietatis*, rapinam invidorum ne-
 queunt evitare, omnes eorundem raptores, usurpatores,
 violatores, occupatores, five per se, five per alium de-
 tentores, & quovis titulo bonorum, jurium, censuum,
 fructuum, emolumentorum ac obventionum appropri-
 atores, imò etiam ne præfata bona ad illos deveniant, im-
 pedientes, in Bullam Cænæ Domini incidisse, nec à Cen-
 suris excommunicationis ejusmodi, nisi à Summo Pon-
 tifice, aut eius Delegato, absolvi posse, excepto mortis ar-
 ticulo, declaramus.

Parochis omnibus, ut cum hujusmodi panis Paupe-
 rum, quem cum Christo communem habent, Raptoribus,
 aut quovis titulo Possessoribus jure agant, bona
 erepta seriò vindicent, præcipimus; aliàs secus contra

R3

iplos,

Tri. Sef.
7. c. 15. de
Reform.Con. Tri
ibid.Tert. in
apologia
c. 39.Bonac. in
Bull. Cæ-
næ qu. 18.
punct. 4.
n. 9.

ipfos, uti alienatores bonorum Ecclesiasticorum, V. In-
stigatori actionem reservamus.

Thren. 3 Ne tandem Pauperes, CHRISTUM, qui *Vir vi-*
v. 1. *dens paupertatem suam* dicitur, exprimentes, & qui ve-
stigia Christi, ex professione sua sectari & vitam Illius
imitari, sunt adstricti, in pane, qui favore & respectu
CHRISTI eis tribuitur, luxurientur, aut eo sagina-
ti, DEI ministerium, quod illis incumbit, atq; Eccle-
siæ obsequium intermittant, eos, in porticu Ecclesiæ pa-
cificè, distincto & segregato in suam partem sexu, se-
dere, ibidem Divinam Majestatem precibus exorare, post
matutinum, & tum, dum alia devotio in Templis non
absolvitur, cantui alicujus sacri pæanis operam dare;
Ecclesiæ in casu occurrenti inservire; ejus pavimenta
purgare; in custodia Ecclesiæ donec ostia claudantur,
perdurare volumus & mandamus; & horum inspectio-
nem, seu aliàs etiam necessitate impellente, correctio-
nem eorum charitativam DD. Parochis committimus.

Ne tamen ad labores alios, tam domesticos Plebana-
les, quàm campestres, nisi fortè soluta mercede debita
adigantur, sub pœnis interdiciamus.

Morem tandem Bullæ Pii V. quæ incipit: *Cum primum*.
gerentes, quatenus Parochi, pauperes mendicantes, seu
eleemosynas petentes, per Ecclesias tempore missarum,
prædicationum, aliorumq; Divinorum Officiorum, ire
non sinant, sed eos, ad valvas Ecclesiarum stare faci-
ant, seriò præcipimus.

Audi-

Audivimus etiam, permultos ex alienis Dicecesibus adventantes mendicos, in faccis, per varia Oppida, Pagos, & Civitates curfitare, & Suffragia ac eleemosynas, à populo fideli in rem alienarum Ecclesiarum emungere, cum tamen à Nobis vel Officio Nostro, facultatem super id & licentiam non habeant, proinde ut tales vagi, & extorres homines, à dicto quæstu arceantur, præcipimus & mandamus, nisi fortè iis expressa ab Officio licentia suffragetur.

CAPUT XXX.

De Decimis.

Mirabilis Ordo Divinæ Bonitatis, quæ postquam altissimæ Majestatis suæ oculo, *vidit cuncta, quæ fecerat, esse bona; ea humanis subjecit pedibus, unica* Gen. 1. v. 31. Psal. 8. eorum omnium portione, in signum universalis sui Dominii, sibi reservata, quasi post elargitam tam numerosam bonorum quantitatem, probaret gratitudinem creaturæ, forte in minima:

Et primis quidem mundi incunabilis, cum & DEI amor, & omnis rectitudo atq; sinceritas, sceptrum tulit in orbe toto, primitias sibi vendicavit: *Offer primitias* Exod. 34 v. 26. Gen. 6. v. 12. *Domino.* Inclinate verò ad malum universo, & succedente, quo *omnis caro corruperat viam suam;* tempore, primitias

mitias quidem liberalitati reliquit, sed Decimam partem eligendo, ac humanæ avaritiæ quodammodo cedendo, illam Decimam partem sic Juri suo adscripsit & mancipavit, ut illum, negare DEUM judicaret, qui Decimam dare detrectaret: Quare æternâ suâ præ-

Mal. 3. cepit sententiâ: Inferte in horreum meum, omnem Decimam, & sit cibus in domo mea, & probate me super hoc.

Quid est probare DEUM? non virtutem ejus perquirere, qui enim scrutatur Majestatem, opprimetur à gloria;

Prov. 25. Sed ejus potentiæ & reali existentia assentiri, eumq; qui carnis oculis non cernitur, saltem recognoscere hoc tributo. Ast fons malorum cupiditas, sic mentes hominum brutales fecit, ut ejus imperio potius se submittant, quàm Divino, per quod Apostasiæ sese subjiciant evidenti. Quid autem post hæc subsequitur? Ecce!

Jerem. 2. inquit, quia averterunt faciem suam à me, dorsum & non v. 18. faciem ostendam eis. Et alibi: Quia respexistis ad amplius,

Agg. 1. & ecce! factum est minus.

v. 9. Advertant ergo omnes, Decimam, rem DEO dicatam, aut retinentes, aut penitus denegantes, quàm manifeste fidem suspectam teneant, dum colunt avaritiam, & idolorum suscipiunt servitutem, & Decimarum pensione renuunt probare DEUM, noluntq; agnoscere, quòd

Isai. 45. DEUS sit Dominus & non est alius.

Hocce verò tam detestabile crimen, quod vel maxime multa templa & Parochias facit desertas, reprime-

re

re cupientes, præfenti Synodo inhibemus, ne quispiam qualiscunq; dignitatis ac honoris prærogativam habens, Decimas manipulares, quæ, tam Divino quàm humano Jure, à Sereniffimis olim Ducibus Masovix, Privilegijs fpecialibus concesso, Clero debentur, & etiam in pecunia, five quavis alia re consistentes, de cætero occupare, seu occupari mandare, liberam venditionem illarum impedire, aut illas in suis villis locari, & per subditos suos convehi, prohibere audeat, alioquin Sententiam excommunicationis incurfurus.

*Const.
Prov.
l. 3. tit.
de Dec.*

Tri. Sef.

*25. c. 12.
de Ref.*

Nemini quoq; liceat confvetudinem Patriæ, Decimam manipularem, de quolibet grano in agro perfol vendi, autoritate propria infringere, alteri Ecclesiæ vel Personæ donare, & applicare, sed ea, ut ex antiquo pendebatur, futuris quoq; ac fecuturis temporibus, finè contradicitione ad quem pertinet, conferatur.

*Const.
Prov.
ibid.*

Terras omnes, campos & agros five cultos, five colendos, aut aliis ad colendum dandos, à folutione Decimarum absolvere, nullus præfumat; alioquin absolventes & denegantes, ut talium Defensores & Fautores ab Ecclesiastica fepultura arceantur, Sacramento- rumq; Ecclesiasticorum privatione puniantur.

*Statut.
Reg. H.
v. Dec.
§. Item
decerni-
mus.*

Penfionem Decimæ manipularis, in pecuniariam commutare, rigorosè interdiciamus; nifi fortè ad normã Bullæ Urbani VIII. aliquis velit procedere: fieri autem fæpiùs confvevit, quòd ex Beneficiatis inveniuntur, qui aut

alicujus muneris intuitu, aut sanguinis, vel amicitiae & favoris ratione inducti, ipsi spontè in has commutationes consentiunt, contractusq; de Jure illicitos & adventales super præmissis faciunt, unde graves & intolerabiles, in recuperandis illis, difficultates Successoribus pariunt, & eorum causâ, ut plurimum prædictæ Decimæ sic immutatæ intereunt. Ideò præsens Synodus, hac in parte salubriter providere cupiens, & tam detestabile in Ecclesiis detrimentum reprimere volens, ne ullatenus absq; expressâ voluntate & licentia Loci Ordinarii, quicumq; Sacerdotes Beneficiati, Curati & non Curati, dictas Decimas & Proventus, genusq; & speciem eorum, permutare audeant, præsumantvè sub amissione Beneficii, cujus res ageretur.

Statut.
Reg. H.
v. Dec. Campos & agros per recessum & fugam subditorum, qui eos colebant, desertos, si per Curias & aulas consumentur, nolumus à decimatione esse liberos.

Quandoquidem autem per incuriam Parochorum, magnum in segetibus, eò, quòd decimationem diu differant, evenit detrimentum, sicut Dominos & Nobiles, circa Præceptum de Decimis persolvendis cupimus obediens experiri, ita eosdem, à mora percipiendi Decimas optamus relevare. Adeòq; non obstante quavis consuetudine, Constitutione & ordinatione, postquam segetes in agro collectæ fuerint, Parochus cui debetur Decima, cum adminiculo Testium, per intervalla congrua,

grua, quorum quodlibet ad minùs duos dies habeat, ut suam Decimam tollat, requiratur, ac trina vice obdestinetur, statuimus; quo Decimam tollere & recipere recusante, elapso triduo à tempore denuntiationis ultimò factæ, novem partes liberè licebit unicuiq; asportare.

Hortamur insuper in Domino, & tam Sæcularibus quàm Regularibus Presbyteris, sub pœnis in Clementina: *Cupientes* statutis, præcipimus, ut confitentibus peccatâ, conscientiam omninò faciant, de obligatione tradendi Decimas iis, ad quos spectat, nec eos absolvere præsumant, nisi plena restitutione subsequuta.

Concionatôres quoq; imò Parochi Ipsimet, primo quoq; Dominico Die Adventûs & Quadragesimæ, instruere ac informare tenebuntur populum, quales Censuras à SS. Canonibus propositas, ratione Decimæ denegatæ vel retentæ incurrere, quàm gravem DEL offensam, eo modo causare, ultionemq; Divinam in se ac posteros suos trahere soleant, ac propterea monita ad CHRISTI Fideles, quæ in *Appendice* adjunguntur *Numero VII.* quatuor vicibus in anno, scilicet Dominicâ secundâ Quadragesimæ, Dominicâ infra Octavam Ascensionis Domini, in Festo S. Laurentii Martyris, & Dominicâ Vigesiinâ tertiâ post Pentecosten, idioma Polonicò relegend, & publicabunt, ut vel saltem tali modo ad restitutionem adigantur, & à detentione Decimæ terreantur.

Quoniam in super sunt nonnulli, qui, modicam præfertim in pecunia pensionem, pro Decima tribuentes, atq; ad naturalem Decimationis ordinem, reverti penitus recusantes, nulla habita desuper compositione, aut pacto per Ordinarium approbato, petentibus Decimam manipularem, consuetudinem antiquatam, sic exdecimandi obtrudunt & opponunt, iisdem cum S. Cypriano responderi volumus: *Quòd qualibet consuetudo quantumvis vetusta, quantumvis vulgata, veritati omnino est postponenda, & usus veritati contrarius est abolendus; & Ratio est, quia si DEUS omnem Decimationem in suum horreum inferre voluit, defacto plenè & non cum injuria, Decima venit & est extradenda; non enim erit omne, quod per divisionem seu diminutionem mutilatur.*

a. Si consuetudinem. 5. dist. 8.

Abolendo itaq; malas consuetudines & abusus, ne faltem ab hoc nostro tempore, memoria Decimarum elaboratur, & usus earum, ubi Foundationes interierunt, extinguatur; ipsarum, earundemq; Decimarum ordinem, naturam, numerum, cæterasq; circumstantias, in registro seorsivo ad id comparando, quotannis per Parochos annotari; quietationes de extraditis Decimis punctualiter in scripto dari; illud autem registerum sub tempus Visitationis, DD. Visitatoribus demonstrari, per eos, verificari & subscribi; casu quo verò à quopiam non haberetur, carentes, solutione marcarum quinq; pro Seminario

De Censibus & reliqua Dote Ecclesiarum. 125
minario Pultoviensi affici volumus, & perpetuò ordi-
namus.

CAPUT XXXI.

De Censibus & reliqua Dote Ecclesiarum.

CUM paupertatem nonnullarum Diœcesis Nostræ Ec-
clesiarum conspicimus, non aliam depauperationis
earum, nisi alienationem bonorum, censuum, ac
proventuum, causam & rationem esse judicamus. Mul-
ti enim census ac redditus, vel negligentia Parocho-
rum, quæ sua sunt vindicare nolentium, extincti sunt;
vel solutioni obnoxiorum astutiâ, malitiâq; absolutè sub-
lati; & tamen unicuiquè tam perfida mente, cum DEO
& ejus Ecclesia procedenti, horrendum D. Augustinus
intonat clasticum, nimirum: *per illud infernus emitur, s. Aug.*
quod cum injuria pauperum & etiam Sacerdotum avidius
retinetur, & quò plus cum pravi affectus admixtione possi-
detur, eò plus in ponderosorem pœnarum taxationem asser-
vatur.

Quocirca per Viscera CHRISTI, adhortamur cun-
ctos, ad solutionem censuum proventuumq; Ecclesiæ ob-
bligatos, ut inscriptionibus suis, suorum Antecessorum
Foundationibus, plenè satisfaciant, satisfieriq; fatagant;
qui enim tollit Majorum suorum pietatem, benedictio-

nem sibi subtrahit, quam ipsi à DEO meruerunt.

Sed ne quispiam Beneficiatus, Divinam in se maledictionem invehat, eò quòd segniter fortunam Ecclesiæ vindicet, sub interminatione Divini Judicii omnibus præcipimus: ut quosvis census, proventusq; si quos vel in dubium vocari, vel penitus negari adverterint, omni conatu vindicent, inscriptiones ad manum habeant, omnemq; in vindicando adhibeant vigilantiam.

Nullus Beneficiatorum cujuscunq; Dignitatis fuerit, summas in censum annum reemptionalem collocatas, sine Nostra, Officiiq; Nostri expressâ licentia, in alia Bona transferre, vel diminutionem earum, seu censuum ab iis provenientium, quocunq; titulo & respectu, permittere audeat & præsumat; alioquin tam contra non vindicantes, quàm & talia præsumentes, uti contra alienatores Bonorum Ecclesiasticorum, ad instantiam Instigatoris procedatur.

Cùm Bona Ecclesiastica, sint verum CHRISTI Patrimonium, locationes autem & conductiones Bonorum Ecclesiasticorum, sunt species alienationis, ac propterea quàm sint damnosæ & perniciosæ, continuâ edocti experientiâ, sancimus, ut omnes Beneficiati Diœcesis nostræ, necnon Moniales cujuscunquè Ordinis, Jurisdictioni Nostræ subjectæ, in locandis Bonis Ecclesiarum, Beneficiorum & Monasteriorum suorum, quàm cautissimi sint, eaq; Viris probis, ac duntaxat Catholicis, qui ea melio-

meliorare, non, quòd sæpè contingit, defolare valeant; & quidem non ultra triennium, idq; ex causa coram Nobis ipsis, proponenda & approbanda, licentiâq; à Nobis, in scriptis obtentâ; cautiones quoq; super locationibus & arendis, nullo modo faciant, coram foro Sæculari, sed tantùm coram Ecclesiastico; cùm id vergat in diminutionem libertatis Ecclesiasticæ, nec in Contractibus, forum Sæculare ullatenùs in casu contraventionis reservent, sed tantùm Spirituale, sub nullitate eorundem Contractuum & pœnis gravissimis per Nos infligendis.

Prohibemus etiam, ne à modo quispiam Beneficiatus, pecuniam Ecclesiæ propriam, ex ipsius proventibus, seu ex pia largitione Fidelium congregatam, in proprium ac peculiarem usum suum convertere, mutuò cuiquam dare, sed sub sua, & Vitricorum clavibus, in Sacratio asservet, & in eas res, quibus magis Ecclesia indiguerit, expendat; vel si aliqua major sit summa, perpetuus aliquis census ematur, & in rem Ecclesiæ, non in personam propriam Parochi, in inscriptione coram Aëis authenticis à Debitore facta, cum consilio Nostro vel Officiî Nostri collocetur.

Ut autem integritati rerum Ecclesiasticarum consulatur; Parochos & Ecclesiarum Rectores, ad demonstrandum quotannis ea, quæ suis Ecclesiis accesserunt, obligamus; & hujuscè rei animadversionem DD. Visitationibus commendamus, Qua-

Apud
Quarã
ra. V.
Archivũ.

Quamobrem inhærendo Constitutioni felicitis recor-
 dationis Sixti V. Papæ, præcipimus omnibus Curatis,
 cæterisq; quibusvis Beneficiatis, ac quorumvis locorum
 priorum Administratoribus, ut inventarium omnium Bo-
 norum, mobilium & immobilium, subditorum, & eorum
 obligationum, pecudum, Domûs Plebanalis & subdi-
 torum, casarum, & domorum, hortorum & agrorum,
 censuum quoq; reemptionalium, cum indicatione tem-
 poris, quo constituti fuerunt, cum expressione nomi-
 nis & cognominis constituentium & recipientium, Ca-
 stri quoq; & Actorum, coram quibus sunt recogniti,
 quotæ? quæ? qualis provenit? cæterorumq; reddituum
 & obventionum, Jurium & Jurisdictionum, Privilegi-
 orum & Scripturarum, accuratè conficiant, illudq;
 manu sua propria subscriptum, uno exemplari sibi re-
 servato, alterum ad Archivum Episcopale transmittant,
 tertium deinde apud Decanum Foraneum reponant,
 quotannis circa Visitationem, aut institutionem Suc-
 cessoris præsentandum. In eodem inventario connota-
 ri mandamus, legata pia cum suis oneribus, res malè a-
 lienatas, seu usurpatas, ac deniquè furto sublatas, tum
 deniq; Erecciones, Donationes, Instrumenta, ac docu-
 menta quævis, suis Ecclesiis servientia, etiam Jurispa-
 tronatûs; in quorum fine, ponatur clausula, quòd ex e-
 jusmodi inventario, nullum Ecclesiæ præjudicium ge-
 nerari debeat, si fortè postea alia Bona comperta fuerint,
 quæ

quæ quomodocunq; ad Ecclesias spectare & pertinere dignoscerentur.

Accuratam pariter, circa locationem & investituram censuum observationem, adhiberi præcipimus, ut scilicet præter Nostram licentiam, prius legitimè constet, tam de valore Fundi, super quo census imponitur, quàm de eo, quòd ejusmodi censui se obstringens, habeat verum Fundi Dominium, ab omni hypotheca & fidei commisso liberum, quòdq; sit solvendo idoneus, nec ære alieno gravatus. Eosdem contractus locati & conducti, nec non locationes censuum, cum Consanguineis Parochorum & Beneficiatorum, fieri ulla ratione, sub pœnis gravissimis inhibemus.

Prohibemus insuper, ne quicumq; Beneficiati, quidquam de bonis Ecclesiarum suarum, Beneficiorumq; immobilibus & mobilibus, donare, vendere, promittere, infeudare, obligare, hypothecare, seu alio quovis modo præsumant, nisi ex gravissimis, justissimisq; causis, adhibitaq; debita solennitate, idq; cum scitu Nostro, five Officii Nostri; alioquin ejusmodi alienationes nullæ sint & irritæ, alienantesq; privationis & excommunicationis sententiam eò ipsò se noverint incurfuros, & ab ea non aliàs, nisi alienatis, prius ad Jus & proprietatem Ecclesiarum, restitutis, absolvendos.

CAPUT XXXII.

De Dignitate, Vita & Honestate
Clericorum.

Magna & indicibilis Sacerdotum Dignitas, usq; a-
 deo est elevata, ut neq; caelesti Angelorum Hie-
 rarchiae queat comparari. Si enim eorum in mani-
 bus **DEI Filius**, velut in utero Virginis incarnatur, ita, ut
 non immerito Parentes Christi nominentur, mediatores
 DEI & hominum, Superiores Angelis, Sanctorum Patrum
 testimonio agnoscuntur. Sed quid honorum proderit
 titulus? aut quid est Dignitas, indigni humeris imposta?
 quam gemmae moniliaq; caeno superstrata ac proinde vae
 illi! cujus vita & actio cum tanto ac tali honore non
 coincidit, ei non conformatur nec correspondet!

Quisquis ergo est, qui Sacro Clericatus Ordini no-
 men dedit, videat, quantum & quam gloriosum gra-
 dum obtinet; Si enim altitudinem caeli contempletur? altior
 est; Si pulchritudinem solis & luna stellarumq;? pulchrior
 est; Si discretionem Angelorum? discretior est; Si omnium
 Dominorum sublimitatem? sublimior est; solo Creatore suo, in-
 ferior est.

Unde hortamur omnes in Domino, ut per bona opera
 certam vestram vocationem faciatis; Bonas faciat deinceps
 vias suas, ita agat & vivat, ut adolescentiam suam nulla
 sorde

De Dignitate, Vita & Honestate Clericorum. 131
*sorde commaculet, & ut ad Altare Christi tanquam sponsus
procedat de thalamo suo.*

Abfit, ut quispiam verbo, gestu, vel minima actione, audeat sanctitatem in se requisitam profanare, aut scœdâ quâdam voluptatulâ contaminare.

Caveant, ne gregem sibi commissum, quocunq; modo scandalizent & corrumpant; sed meminerint, quòd sint Presbyteri in populo DEL, & quòd ex illis, pendeat illorum anima; timeant, ne quandò illis exprobretur, quod legitur apud Psalmographum: *Adversus filium Psal. 49.*
marris tuæ ponebas scandalum, animas enim Fidelium requirit Dominus de manibus Sacerdotum.

Nec satis sit saltem finè reprehensione vivere, contendant omnino, ac totis viribus adnitantur, ne Laici, qui hujus mundi fluctibus sunt immerfi, Sanctioris vitæ inveniantur aut judicentur; sed tantâ omnes virtutis gloriâ præfulgeant, ut instar solis, cæteros quasi stellarum igniculos, suo fulgore faciant obscurari.

Et cum plerùmq; talis quis esse præsumitur, qualis ex habitu iudicatur, hac Nostra perpetuò duratura Constitutione sancimus, ut vestibus coloris alterius, quàm nigri, nemini uti liceat, in quibus etiam quidquid sæculum & vanitatem ipsius redolet, sedulo evitent, vestes pretiosas sericas, præcipuè verò floribus intextas, deferre Ecclesiasticis minimè convenit, multoq; meliùs id, vel in ornatum Ecclesiarum, vel in subsidium

pauperum converteretur, quod quandoq; non sine scandalo Sæcularium, in luxum & nimium apparatus impenditur. Pileos, vestes, à forma sæculari diversos, & ad modestiam Clericalem compositos gestent. Pilei sint rotundi, nigriq; coloris & pili, in itinere tamen alii, pro commoditate majori tolerari possunt, quibus nihilominus in Civitatibus & maximè in Ecclesiis uti omninò prohibemus.

Horas Canonicas singulis diebus devoti & attentè, Missæ Sacrificium, si non quotidie, saltem omnibus Diebus Dominicis & Festis, vel sæpius in hebdomada absolvant. Ubi autem unus tantum Presbyter penes Ecclesiam existit, quotidie pro commoditate Parochianorum celebret.

Crapulam & ebrietatem, quæ plurimorum & maximorum malorum fons est & origo, vitent. Nam *cum in* *Ephes. 5. vino sit luxuria,* & ingluviei comes sit libido, pestem hanc non solum Sacerdotes, sed & omnes vitare debere *Luca 21. ipse Salvator noster præcepit dicens: Attendite, ne graventur corda vestra,* *7. 34. in crapula & ebrietate, & curis hujus vitæ.* Quod si Sanctorum Patrum abstinentiam & jejunia, quibus illi perpetuò dediti erant, imitari durum fortasse alicui videatur, saltem delicatiores cibos non quærant, mensâ & victu frugali contenti sint.

1. Cor. 6. Libidinem tanquam lethale venenum fugiant, & ab- 7. 15. sit, ut tollens quis membra Christi, faciat membra meretricis.

Alio-

Alioquin si quis templum DEL, quod ipse est in se, violaverit, disperdet illum DELUS. Sæpius autem mente revolvant, si Vas electionis D. Paulus castigavit corpus suum & in servitutem redigebat, attamen sentiebat stimulos, ut quasi vim patiens vociferaretur: *Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Quomodo poterunt de se præsumere Ecclesiastici, ut absquè vulnere aut lapsu, tentationes carnîs superent, nisi ad vincendam earum tentationum pugnam, Divinum auxilium sinè intermissione imploraverint, nisi corpus jejuniis, vigiliis & aliis afflictionibus exercuerint, & lumbos, continentiaè disciplinâ præcinxerint, incentiva libidinis & omnes occasiones removerint, nisi deniq; omni custodia cor suum & sensus omnes custodierint, & ad castitatem conservandam, omnem viam muniêrint.

Ad evitandum autem ab altero sexu periculum, cùm adversus illud, fuga ac recessus à sœminis, potissimum sit remedium, decernimus, ut nemo de Clero Nostro, sub uno tecto cum mulieribus, cujuscunq; Statûs, manere præsumat, & sicubi ad præsens, aliqui Beneficiati unam tantum domum habent, in qua sub uno tecto & sœminæ manent, iis, quatenus intra decursum unius anni, à publicatione præsentis Synodi, domum vel domunculam distinctam, pro sua familia domestica construî faciant, ibiq; utriusq; sexûs familiam collocent, in timore DEL, & omni honestate conservandam, seriò præcipimus;

mus; aliàs certos Proventus suos, ad eum effectum no-
verint sequestrandos.

Omnes certò etiam persuasos esse volumus, Nos su-
per vitio hoc impudicitiae in Clero, si fortè reperiatur
in aliquibus, nullam habituros conniventiam, sed jux-
ta Sacros Canones rigorosè, contra delinquentes proces-
suros. Quare Decanis locorum in virtute Sanctae Obe-
dientiae praecipimus; ut siquos in Decanatibus suis, vi-
tio luxuriae praecipuè & ebrietatis deditos noverint,
sub poena privationis Officii, eosdem ad Nos, vel Offici-
um Nostrum deferre quàm primùm teneantur. Quod si
verò, quod DEUS avertat, ipsi Decani de hiscè delictis
suspecti fuerint, non solum ab Officio amovebuntur,
sed etiam aliis gravioribus poenis subjacebunt.

Nullus etiam Clericorum, doceat mulieres legere,
scribere, cantare, organa pulsare, fidibus canere, sub
gravi Canonica ultione, praetextu enim hujus tam
blandae actionis, immiscet se viscus impiissimae libidinis.

Avaritiam quoq; fugiant, cum enim avaro nihil sit
Tim. 6. scelestius, & *omnium malorum fit radix cupiditas*, ab eo
v. 10. scelere cavere debere praemonuit etiam Christus Domi-
Luc. 12. nus: *Cavete*, inquit, *ab omni avaritia, quia non in a-*
v. 15. *bundantia cujusquam, vita ejus est ex his, quae possidet.* In
summa, pecuniae lucrivè, avidi non sint; nemo enim
Matt. 6. potest servire DEO & mammonae, aut enim unum odio
v. 24. habebit, & alterum diliget, aut unum sustinebit, & alterum
conte-

De Dignitate, Vita & Honestate Clericorum. 135

contemnet. Semper quôq; meminerint, non Sæculi mercatores, non mammonæ sed Christi Ministros esse, ^{ibid. v. 20} nec thesaurizare sibi debere thesauros in terra, quos tinea & arugo demolitur, sed bonorum operum abundantiam cum charitate conjunctam thesauros facere in calis, studereq; debere lucrari animas DEO.

Qui de Clero Pauperes sunt, ne cupiant divites fieri, ut non incidant in tentationes nocivas & in laqueum diaboli. ^{Tim. 6. v. 9.} Paupertatem ne molestè ferant, paupertatem dilexit & docuit cælestis Magister Christus, qui nascens in præsepio ponitur, & nudus in Cruce moritur; paupertati sociæ sunt: sobrietas, abstinencia, & reliquæ virtutes, quibus prælucere oportet Ministros DEI. Timentibus DEUM, sanctumq; nomen Ejus invocantibus, nihil deesse potest, multò minùs Sanctis Sacerdotibus. Sit præ oculis Sanctorum veterum Patrum vita, qui lucrum non spectârunt, temporalia non quærebant, nihil tamen iis deerat, imò in paupertate, etiam illis aliquando, quæ aliis erogarent, abundabant.

Volumus etiam, ne Clerici ex redditibus Ecclesiæ, Consanguineos aut familiares suos augeant, multò minùs Ecclesiæ bona in malos usus convertant, vel ea dissipent, quorum non Domini sunt, sed Dispensatores; verùm exemplo Sanctorum, paupertate, sobrietate & parsimoniâ vitæ sic agant, ut non modò à supervacanearum rerum usibus abstinentes, sed suo etiam victui de-

defraudantes, Ecclesias & Altaria exornent, facta te-
cta conservent, Sacra supellectili instruant, & Paupe-
rum necessitatibus subveniant.

Manus suas à percussione hominum contineant, ar-
ma ne deferant, nisi necessitatis iuniorisq; causâ, ita
tamen, ut sinè scandalo publico fiat; Judicia ubi sanguis
effunditur, fugiant; ludicra spectacula, choreas, vena-
tiones, præsertim clamorosas, aleas, chartarum lusum,
ac ejusmodi inanes hujus mundi ineptias abhorreant.

Psal. 17. Conſuetudinem malorum hominum fugiant, *ne cum*
Eccl. 13. *perverſis pervertantur; qui enim tetigerit picem, inquinabi-*
v. 1. *tur ab ea; & modicum fermentum totam maſſam corrumpit.*
1. Cor. 5.

v. 6. Quorum autem officii ratio expoſcit, ut medicorum
more, non ut ipſi coinquentur, ſed ut alios potiùs cu-
rent, & exemplo Salvatoris, cum peccatoribus quan-
doq; converſari debeant, eum inter eos vivendi mo-
dum teneant, ut & dignitatis ſuæ, & eorum, cum qui-
bus converſabuntur, rationem habeant.

Procul ab eis ſint maledicta, detractiões, adulatio-
nes, mendacia, nugæ, verba otioſa, quæ aut ratione
juſtæ neceſſitatis, aut intentione piæ utilitatis carent,
ſed eorum ſermo ſit ſemper fale conditus, prudens, gra-
vis, modeſtus ac verax.

Dominis Sæcularibus, pro Factoribus, Villicis, aut
Oeconomis, cum Statùs & Dignitatis Clericalis dedeco-
re, ſub pœna ſuſpenſionis ferendæ, ab exercitio ſuo-
rum

rum ordinum, & ministerio Altaris, & aliis arbitrariis, non se exponant.

Charitatem, quæ Seminarium est omnium virtutum, omni studio amplectantur, *hoc enim maximum manda- Mat. 22. tum est, à quo lex pendet & Propheta;* quomodò enim *v. 38.* præcipuam hanc virtutem sectandam, populum sibi subiectum, docebunt? si ad invicem altercantes, intestinis odiis & contentionibus scissi fuerint, quos unius corporis mystici membra esse oportet. Quare Vicariis observantiam Parochorum, & Parochis amorem erga Vicarios insinuamus; obsecrantes per viscera misericordiae DEI Nostri, cujuscunq; Dignitatis Beneficiatos, ut non tantum per characterem Ecclesiasticum, suumq; decus & meritum, sed etiam per juratam Nobis & Successoribus Nostris, obedientiam & reverentiam, vitam & mores suos ad hanc Nostram Ordinationem sic componant, quatenus ædificent Ecclesiam DEI, & meliorem, quam hoc ferè ævo viderur, de Statu Ecclesiastico in animis Sæcularium impressionem faciant, ac præmium beatitudinis temporalis ac æternæ acquirant.

Porro cum diuturnâ experienciâ compertum sit, ad retinendam conservandamq; Sacerdotalis ordinis dignitatem & Sanctimoniam, maximè conducere, ut Viri Ecclesiastici, Spiritualibus Exercitiis aliquando vacent, quibus, quidquid sordium de mundano pulvere contractum est, commodè detergitur, Ecclesiasticus Spiritus

V

repa-

reparatur, mentis acies ad Divinarum rerum contemplationem extollitur, rectè Sanctèq; vivendi norma vel instituitur, vel confirmatur. Proinde ut pium hoc & saluberrimum Exercitiorum Spiritualium opus, in Diœcesi nostra frequentetur ac vigeat, omnes quocunq; titulo Beneficiatos, in Domino hortamur: ut quivis illorum, semel in anno, per octo, aut saltem per quinque dies, in Seminariis Diœcesanis, vel etiam in Domibus Religiosorum PP. Soc: JESU, seu Presbyterorum Congregationis Missionis, Recollectiones has Spirituales absolvat, & Testimonium de absolutis, Nobis sive Officiis Nostris exhibeat; quod à recurrentibus ad approbationes, Officiales Nostris sollicitè exquirent, & nisi docuerint, se exercitiis Spiritualibus vacasse, tempus absolvendarum Recollectionum iis præfigi volumus.

CAPUT XXXIII.

De Obligationibus & Residentia Parochorum.

Quærant imprimis salutem proximî, & tota cordis ac charitatis amplitudine effundant se in studium & lucrum animarum; nihil enim DEO tam gratum est, quàm pro viribus operam dare, ut homines reddantur meliores.

Sta-

De Obligationibus & Residentia Parochorum. 129

Statum animarum, nimirum qui? & quot Fideles intra eorum Parochias reperiantur? habeant connotatum; eumq; quotannis, circa Festum Paschatis, cum summa circumspeditione renoveant, ac Nobis vel Officio Nostro post expeditam Confessionem Paschalem, cum expressione, qui vitiis publicis laborant? in Censuris inforDESCUNT? Confessionem Paschalem non absolvunt? transmittere non negligant.

In Sacramentorum quorumq; administratione, non sint Ministri quæstuosi, sed quod *gratis acceperunt, gratis*, & ex charitate impendant; horribile enim nimis est, quòd apud quosdam, locum venalitas perhibeatur habere; qui res Sanctissimas, pretio nummario æstimare & dehonestare non verentur, atq; etiam Sacramenta differre, nisi ipsis tantum ac tantum detur, cum magno Fidelium scandalo & grandi periculo animarum.

Vocati ad infirmum, quocunq; tempore, atsq; ulla mora, omnibus aliis negotiis postpositis, statim evolent, & licet periculum non dicatur adeò esse magnum, tutiora tamen eo in passu sequantur consilia, imò non semper expectent, donec ab ipsis infirmis invitentur, sed ipsimet de Parochianorum suorum valetudine inquirent, ac periclitantibus paternè subveniant, juxta illud: *Consolare illum in exitu Spiritus sui.*

Ad lites Parochianis suis intentandas, nullatenus sint faciles, sed prius Nobis vel Officiali Nostro, Cau-

sam litis excitandæ exponi faciant; Nos vel Officia Nostra, civiliora remedia attentabimus, quæ si non succedent, licentiam jure agendi permittemus; quod non solum de criminalibus, verum etiam in civilibus, observari præcipimus. Popularis enim & grata est omnibus bonitas, nihilq; quod tam facilè illabatur humanis sensibus, in Sacerdotibus verò incredibile quantum procedat ad cumulum dilectionis, profectum & lucrum animarum.

Sub tempus Confessionis Paschalis, quantum fieri potest, alium Sacerdotem, dummodò sit approbatus pro confessionibus Parochianorum suorum, invitent, contingit enim, quòd cum periculo Sacrilegii, conscientiarum suarum latebras, proprio Parocho minus aperiant, confidentiùs autem iis, quibus suus author ignoratur, turpitudines humanæ revelantur.

Volumus etiam, ut statutum Illustrissimi olim ANDREÆ CHRYSOSTOMI ZAŁŪSKI Antecessoris Nostrî super modo benedictionis esculentorum pro Paschate, suum obtineat vigorem, observeturq; exactissimè à Parochis, quod hic inserimus: invaluit consuetudo ex intentione quidem pia, & laudabilis, ex abusu autem intolerabilis, benedicendi pro Paschate esculenta in Domibus Laicorum. Cùm autem Parochi, illo Sacro tempore, Christo Domino in Sepulchro reposito, benedictionibus ignis, sacri fontis, confessionibus excipientis,

dis, ac aliis sacris Cerimoniis intendere deberent, ipsi
iis, quæ oportet facere, omissis, per pagos, villas, domos
cursitant, & sæpè benè poti, vix redeunt ad levandum
de Sepulchro Christum Dominum, imò ad Missæ Sacri-
ficiū, in diē illo festivo inepti, cum ingenti scanda-
lo & Cleri opprobrio. Ideò imprimis doceant, non esse
necessarium, ut omnia esculenta benedicantur, sed suf-
ficere unum vel alterum, etiam solum panem, adeoq;
hæc faciliè posse adferri ad porticum Ecclesiæ, & simul
benedici. Nihilominus Sabbato Sancto, præsertim ubi
plures sunt Sacerdotes, poterunt ad domos nobiliorum,
in Ecclesiam beneficorum excurrere; ad quos cæteri
minoris conditionis, sua esculenta comportent ex illo
pago. Si autem omnes ferè sunt æquales, uno anno
ad unum, alio ad alium, & sic per consequens, hæc
esculenta conferantur pro benedictione. Impossibile
enim est, tam brevi spatio, in singulorum domibus be-
nedicere, præsertim ubi amplæ sunt Parochiæ, & diffi-
tæ villæ, ac difficilia itinera, uti ordinariè sunt illo
tempore. Caveant autem ne manè Sabbato Sancto, vel
Dominicâ Resurrectionis, pro hac benedictione excur-
rant.

Si ex Parochis unus, alterius opus habuerit adjuto-
rio, in confessionibus audiendis, aut Verbo DEI prædi-
cando, fraternè se invicem, citra tamen injuriam pro-
pria Parochiæ, in piis ejusmodi occasionibus adjuvent,

ficq; sobriè ac devotè tales solennitates celebrent.

Barbosa
de Officio.
Epotefta
re Paro-
chi. Discordias, summo cum charitatis studio, præcipuè inter proprios Parochianos filiosq; spirituales componere satagant, quibus sedandis, si fortè ipsimet impares extiterint, eas Nobis referant, Nos pro munere nostro succurremus.

Processus à Nobis, vel Officialibus, Decanisq; Nostris, cùm sint ad instar canalium, quibus tota Diœcesis, salutaribus monitis irrigatur, Parochi sinè ulla mora, ad vicinam Ecclesiam transmittant, non per seniculos pedestres, sed per scholares in equo, quò ad fieri potest, adnotatâ horâ, quâ ad quem pervenerunt, & quâ sunt expediti; illos tamen etiamsi impressi fuerint, describant in libro ad hoc specialiter destinato, & in visitatione exhibendo, curentq; illorum contenta benè intelligere, & quæ ordinantur, populo publicare.

Inhærendo Declarationi S. Congregationis Rituum, quâ vetatur, ne Sæcularibus, patenæ ad osculandum porrigantur, Synodaliter in omnibus & singulis, tam Sæcularium quàm Regularium Ecclesiis, hunc abusum tollere cupientes, sub pœnis Nobis vel Officialibus Nostris, reservatis mandamus, ne cuiquam alteri, præterquam in Ecclesiastica vel Senatoria dignitate constitutis, vel alio speciali fulgentibus honore, Ecclesiarumq; Patronis insignioribus, ad ipsum altare, non perambulando per Ecclesiam, patena detur reverenter exosculanda.

Cùm

De Obligationibus & Residentia Parochorum. 143

Cum autem primam, non bene administratæ curæ animarum occasionem & causam esse censeamus, absentiam Parochorum à beneficiis, sub rigorosa animadversione præcipimus, ut continuo muneri suo Pastoralis invigilent; circa Beneficia sua personaliter resideant; nec ex causâ cujuscunque obsequii, Sæcularium quarumvis Personarum, aut occasione prætensæ cujusvis necessitatis, sine licentia Nostra, sese ab Ecclesiis absentent; aliàs enim ultra reatum peccati mortalis; pro rata temporis absentiæ, fructus non facient suos, nec tutâ conscientiam quamvis etiam nulla Declaratio Judicis intercesserit, eosdem retinere possunt, sed pro fabrica loci, aut pauperibus erogare tenentur. Nec sibi quisquam confidat aut persuadeat, sufficere in vinea Christi per Vicarios laborare, alioquin satis esset per Vicarios manducare.

Quia verò multas alias obligationes Parochorum, sub aliis Titulis & Articulis, præsertim ubi de Sacramentis actum est, expressimus, ad illas illarumque notitiam, lectionem, quosvis Curatos referimus, viridemque earum observantiam commendamus; aliàs noverint se non tantum Nobis temporaliter, sed quod maximum, DEO Omnipotenti, strictam & indispensablem rationem reddituros.

CAPIT

CAPUT XXXIV.

*De Obventionibus & Accidentiis Pa-
rochorum, tum de quarta parte
Funeralium.*

Spontè ac ultrò oblata Sacerdotibus, accipiendi facultatem non præcludimus; quia tamen ea, quæ gratis accipiuntur, gratis dari debent, ut Sacramenta Ecclesiæ, non solum sinè simoniæ labe, sed etiam sinè omni avariæ & cupiditatis suspicione ministrentur, diligenter quisvis Sacerdos, sub rigorosa Canonica ultione, omninò cavere debet, ne in eorum administratione aliquid exigere directè vel indirectè, per se, vel per alium præsumat; neque ob id, si nihil ipsi offerretur, se difficiliorem aut incivilem in ministrando, cum molestia & scandalo interessentium exhibeat.

Quia verò continua inter Parochos & Parochianos, altercatio solet exoriri, ratione sepulturæ & funeralium, quid nimirum pro ejusmodi obsequio, mortuis exhibito, vel exhibendo dandum sit & tribuendum? ideò dispositionem, olim Illustrissimi ANDRÆE CHRYSOSTOMI ZALUSKI, Episcopi, Prædecessoris, & Patruï Nostri, in Litera sua Pastoralis expressam, imitantes, statuimus & inviolabiliter observari præcipimus, ut Pa-

De Obventionibus & Accidentiis Parochorum. 145

rochi pro Processionibus, Vigiliis, Conductu, Missa cantata, ac sepultura in Ecclesia, sint contenti primò à Personis Illustribus, duarum vel plurium Villarum Possessoribus, florenis viginti. Ab aliis minoris conditionis, subditos decem v. g. habentibus, florenis quindecim. A cæteris omnibus Nobilibus, civibus, rusticis in Ecclesia tumulari volentibus florenis decem. Quorum omnium, una tertia pars cedat, pro necessitatibus Ecclesiæ ad Corbonam, alia tertia pars Parocho, tertia Vicario (si adest,) cum scholaribus per medietatem dividenda. Pro sepultura in Cœmeterio cum Psalmo Miserere, & Salve Regina, à Sacerdote cantandis, florenis duobus. Pro pulsu campanarum, Crucis & Vexillorum delatione, teneatur antiqua consuetudo cujusvis Ecclesiæ, accipiendi aliquot grossos, nisi quòd, ubi majores sunt campanæ, à pluribus pro pulsu trahendæ, debeat plus aliquid accipi, usq; ad florenum, pro quolibet vice; ne fortè ob facilitatem pretii, omnibus pulsum illarum prætendentibus, citò destruantur, quæ cum tanto labore & sumptu sunt comparatæ,

Per hanc tamen declarationem, non præfigitur DD. Sæcularium liberalitati & generositati terminus, nec Sacerdotibus laxatur licentia, dictam quantitatem ab iis, qui verè non habent, unde juxta statum suum reddant, indiscretè ad novissimum usq; quadrantem exigendi.

Quia tamen nomine accidentium, venit etiam quar-

ta pars funeralium, quæ hodie ex generali consuetudine Parochis, & non alteri cuiquam, juxta dispositionem

(a) S. 246 Conc: Trid: (a) in quantitate, per consuetudinem Regio-
 nis & locorum solita & præscripta, (b) debet solvi;
 13. de Ref: (b) Cō Cō: ideo de eadem, hoc loco Statutum Nostrum adijciantes,
 in Ebred: 25. Julij. quòd pro exactione quartæ Funeralis non gravatur He-
 1695. res, sed lis agitur inter Parochum & Ecclesiam tumu-
 in Man-
 tuan. 13. lantem, (c) decisionem S. Congregationis Episcoporum &
 Ju. 1699. Regularium in Civitate Castelli 14. Aprilis 1615. hoc in
 (c) Mona passu, observari præcipimus; quòdquæ; Quarta Funeralis
 cel. For. debetur Parocho, non solum de his, quæ cum funere de-
 Pract. tit 14. for. 1. feruntur, sed de omnibus illis, quæ intuitu (d) sepul-
 n. 14. turæ tradita fuerunt Ecclesiæ tumulanti declaramus.
 (d) Mona Declaramus item, quòd Parochus super cadaveribus,
 cel. For. in quæ alibi, intra tamen fines illius Parochiæ (e) tumulan-
 Pract. in-
 addita-
 ment. post-
 dec. n. 4. tur, Officium funebre cantare & absolvere debeat, non
 p. 526. autem quispiam alius, nisi fortè ejusdem Parochi ac-
 cesserit permissio, à tumulantibus impetrata.

(e) Mona Ad extremum quibusvis extorsionibus obviando, u-
 cel. For. niversum Clerum per Christi viscera obligamus, ut
 Pract. tit 13. n. 70. charitatem ergà proximos maximè sollicitudini suæ com-
 missos, tantò magis erga mortuos suos Parochianos non
 fidam habeant, illis, pietatis Christianæ & quævis cha-
 ritatis Officia non denegent; circa sepulturas, mitès
 manus ac viscera paterna exhibeant; pauperes gratis
 sepeliant; ne qui sepeliunt, de damno gemino ingemi-
 scere,

scere, quòd Pater, Affinis, Maritusvè eos orbaverit, & quòd tanto pecuniæ impendìo illos tumulare compellantur; nevé illud Judæorum proverbium, quod mortuo Josepho & Levi, teste Genebrardo creverat, verificetur in grege Christi cum Isràëlitis: Uno è Fratribus mortuo, alii oppressi sunt.

C A P U T X X X V .

De Provisoribus, Provisione & Provisis, nec non de Clericis vagis & ad alias Diœceses trans-euntibus.

CUM multum intersit in reâta Provisionum, futuris Cuiuscujusq; Ecclesiæ Vicariis, à suis Provisoribus inscriptione procuranda, hæc enim si ritè & ad proportionem justi fuerit ordinata, Provisos in fidei Ecclesiæ ministerio conservat & retinet; sin secùs occasionem illis transfugii, ac turpis per alienas Diœceses divagationis præbet ac ostendit. Inde Nos sustentationi congruæ & decori, ac honestati eorum, qui Sacris initiantur, Pastoralì sollicitudine succurrentes:

Mandamus omnibus Parochis & Curatis, ut antequàm portionem sui redditus, seu sustentationem, ex

eodem, alicui per inscriptionem Provisionis promittant ac declarent, suæ cum primis indigentiae rationem habeant, non enim rectè ac prudenter alimenta distribuit, qui per factam alteri distributionem eorundem, se famelicum ac inopem constituit.

Ferant proindè Provisores ac procurent testimonium à Decano loci, cum subscriptione Notarii Decanatus ejusdem, per quod constet eosdem habere redditus sufficientes, ad fovendum Vicarium, quòd adsit domus pro Vicario, quòdque Vicarii fovendi justa ac rationabilis adsit necessitas.

Accedant quoque ipsimet in Persona sua, ad Nos, Officiumque Nostrum, & exposita vera & evidenti tenendi Vicarii necessitate, exhibita demùm supra requisita attestazione, Provisum etiam futurum, ante conspectum Nostrum inducant & præsented, sicque facultatem inscribendi Provisionem petant & deposcant.

Inscriptioni in Cancellaria per se solos, non autem per alium quempiam, aut per literam faciendæ, unà cum eo, cui providetur, præsentes adsint; præmissoque prius super eo, quòd priores Provisos ad suas Ecclesias vagos non habeant, de illis non sciant, aut in eorum præjudicium alteri non faciant, quòdque Provisum etiam volentem, à sua Ecclesia sine scitu & consensu Ordinarii non dimittent, corporali ad SS. DEL EVANGELIA juramento, hancè Provisionem tum primùm Aëis consignent.

Ultra

Ultra inscriptionem consuetæ, annui salarii quotæ, quæ florenos centum viginti non debet excedere, cum suis Provisis super congrua ipsorum sustentatione privatas conventiones ineant, easdem ad scripturas redigant, ut exortâ lite inter illos, Judicium de super informatum summarie causam decidere valeat.

His præmissis & clarè Proviso demonstratis, si eis acquieverit, & super hoc consenserit, is idem Provisus, Juramentum solitum, cui etiam apponatur clausula, quòd Provisionem sine scitu tam Ordinarii, quàm sui Provisoris non deferet, præstet & adimpleat.

Ad Provisionem autem relinquendam, prius à Nobis & Officio Nostro, ex justa & rationabili causa, scripto impressam obtineat facultatem, qui autem secus fecerit, postquam super eo fuerit requisitus, sub pœna excommunicationis ad suam Provisionem redire, & mulctam decem marcarum pro Seminario Diocesano conventuarum, solvere tenebitur.

Debebunt autem Provisi, intuitu suæ Provisionis, munia & officia sua diligenter obire, Provisori in omnibus licitis & honestis parere, eundem cultu debito prosequi, & antequàm ad Beneficium quodecunq; Ecclesiasticum cum Institutione obtentum, promoti fuerint, saltem biennio, circa suam Ecclesiam Provisionalem permanere, nisi necessitas & utilitas Ecclesiarum vacantium aliud postulaverit.

Et quia nonnulli reperiuntur, qui post sui ad Ordinem Presbyteratus admissionem, quantumvis Provisi, sive uni Ecclesie applicati & alligati, salubriores, per varias Dioeceses auras investigant, quærunt & odorant; quasi minus habeant, nativa suæ Dioecesis frui luce, nisi etiam soles conspiciant peregrinos, cum tamen nec ibi, fixo pede hæreant maneantque; Horum insolentiam, quæ & Ecclesie & Parochis est injuriosa, vitamque Sacris famulantium dehonestat, compescere fatagentes: statuimus, ut si quis ejusmodi facinus commiserit, & ab Ecclesia Provisioneque sua recesserit, & absque Dimissorialibus Literis, aut speciali licentia Nostra, hinc, ad aliam quamcunque Dioecesim transire, & ibi divagari præsumpserit, noverit se ipso facto pœnam Excommunicationis incursum, in qua si post Declarationem celebrare, aut aliquod Ecclesie Sacramentum ministrare attentaverit, canonicæ ultioni & gravioribus pœnis sciat se eò ipso subiacere.

Const. Synod. Ploc Serenissimi Caroli Ferdinandi. eod. tit.

Committimus pariter & mandamus Decanis locorum, ut super fugam dantibus, & loca suarum Provisionum deserentibus, serio invigilent; ab iis verò, quorum per Parochias, vagum curfitare & circumire contigerit, tanquam erronem captivari, detineri, & ad

Officium instantaneè adhibito etiam brachio
Sæculari, remitti volumus
& mandamus.

CAPUT

CAPUT XXXVI.

De Testamentis, ultima voluntate Clericorum, & rebus post obitum eorum derelictis.

UT ante languorem medicinam, ita ante diem resolutionis tempestivè domui nostræ disponere, nimirum animam quidem, ut eam Salvatori nostro tanquam immaculatam hostiam offeramus, Sacramentis & piis operibus præmunire, bona item, & quæ nobis ex Divinæ Providentiæ largitate sunt concredita, fideliter ad normam Servi Evangelici dispensare, Sacro Divini Pneumatis oraculo admonemur. Quapropter convenit universis, ut horam & diem mortis suæ prævenientes, adhibeant media, per quæ, bona eorum ruinam effugiant, & voluntas ipsorum, quam circa sua temporalia cupiunt adimpleri, fiat manifesta. Adeoq;

Ægrotante Parocho urbano vel rurali, mox eum vicinior visitet, ac ei omnem suam operam exhibeat, & si graviter decumbat, Sacramenta tam Eucharistiæ, quam extremæ Unctionis ei administret, totoq; ægritudinis tempore peculiarem circa illum sollicitudinem gerat & habeat; idemq; (si Sacerdotem vel Vicarium non habuerit) vices ægrotantis suppleat, donec saluti restitua-

tur;

tur, vel eo decedente, Ecclesiæ vacanti Oeconomus à Nobis deputetur.

Perfvadeat præterea eidem ægrotanti, ut dispositionem bonorum temporalium quantocyùs faciat, qualiter eadem dispartiri velit, exponat, eoq; sine ultimam voluntatem suam in scripturam redigat: ut autem evitetur perplexitas & dubietas testamentorum, Volumus: ut Clerici Testatores ad sua Testamenta duos Sacerdotes, si fieri poterit, vel iis deficientibus, alios probos viros, per quos possit de ipsorum voluntate constare advocent, Testamentumq; à se subscriptum, ab iisdem Testibus subscribi & consignari facient.

Executores Testamenti, ac ultimæ voluntatis suæ, viros probos ac conspicuos, non autem lucri cupidos, avaros, aut de cupiditatis vitio suspectos invitent, ac per Testamentum nominent ac deputent; quibus minimè deputatis, nullitatis vitio Testamenta subjaceant, ac ad dispositionem Nostram bona quævis derelicta devolvi debere jam pridem statuerunt Const: Synod: Provinc: lib. 3. de Testament.

Executores per Testamentum rogati & deputati, in dispositionem bonorum Defuncti, se nullatenùs intromittant, nisi priùs inventarium derelictorum, per se & fide dignos Testes subscriptum confecerint, approbationemque illius à Nobis vel Officio Nostro procuraverint, vigilantia erit Decanorum, ne de rebus ad inventari

um Ecclesiæ spectantibus, Beneficiati disponant, sed res Oeconomicae inviolatae, cum aliquo semper augmento consignentur successori, quas circa introductionem Beneficiati connotabit, unumq; exemplar penes Ecclesiam, aliud in Actis suis Decanalibus, tertium ad Officium Nostrum remittet.

Cavemus etiam, ne Testator circa conscriptionem Testamenti, rationem Seminarii Diocesani, sui Archidiaconatus, prætereat; verum aliquid, in rem ipsius, si ve ex bonis mobilibus, si ve ex pecunia designet ac disponat; aliàs si ejusmodi Testamentum, ex legatis, pro Seminario non continebit aliquid ordinatum, circa illius approbationem, ut certa portio de peculio Testatoris pro Seminario detrahatur, & illi applicetur, statui-
mus & perpetuò ordinamus.

Hortamur præterea, ne inordinato affectu circa dispositionem bonorum, erga Parentes & Consanguineos ducantur; hoc enim particulariter cautum est, ne res Ecclesiasticas, aut ex redditibus Ecclesiæ coacervatas, Consanguineis distribuant, cum vana vivorum gaudia sæpè transeunt in supplicia mortuorum.

Volumus etiam, & hac perpetua Sanctione declaramus, ut circa approbationem Testamentorum, ratio pauperum Legatariorum habeatur, nec quidquam ex eorum portione, & præsertim ex legato relicto, pro pauperibus studiosis in ulteriori doctrina educandis, pro ex-

dotandis puellis, specioso titulo approbationis detra-
hatur.

Quòd si verò aliquem intestatum decedere contige-
rit, ex bonis illius derelictis, absolūtâ sepulturâ, debi-
tis persolutis, familiâ, quæ inferviebat, expeditâ, conso-
latione sanguine junctis, ut pauperibus præstata, fun-
dato anniversario, parteq; pro fabrica Ecclesiæ, cui in-
ferviebat, designatâ, reliquum arbitrio Nostro, in pios
usus reservamus dispensandum.

Ad tollendam autem detestabilem in omnibus cupi-
ditatem & avaritiam, si quis manus suas, rebus post in-
testatum Clericum derelictis, contaminare præsum-
pserit, bona illius occupaverit, vel ipso adhuc viven-
te accepta non denuntiaverit, eum ultra excommunica-
tionem latæ Sententiæ per Synodum Provincialem
*Const. Synod. l. 4. de Ra-
ptor.* promulgatam, ad pœnas alias, etiã restitutionis in du-
plo, de ipso sumendas, decernimus ab Instigatore Offi-
cij adicitandum.

Ne autem res post Defunctos Clericos derelictæ de-
pereant, & rapinæ exponantur, si conditum sit Testa-
mentum, Executores, si verò quispiam intestatus de-
cesserit, Decanus loci acceptâ notitiâ indilatè & sinè
omni procrastinatione, inventarium derelictorum fide-
liter, in præsentia Testium, nil sibi appropriando, sub
pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, confi-
ciat; eadem derelicta, provisâ omni securitate, in Do-
mo

mo Plebanali vel Ecclesia consignet & obfigillet, de morte Beneficiati Officio deferat, inventarium manu suâ & Testium subscriptum transmittat, & super iis, quæ necessaria judicaverit, informet.

Executionem Testamentorum, ut legata legatariis reddantur, intra annum, à die approbationis prorogari nullatenus volumus, executione verò peracta, nulla expectata Citationem, calculum Nobis sive Officio Executores exhibere, erunt obligati & adstricti.

C A P U T X X X V I I .

De Regularibus.

Regulares omnes cujuscunq; Ordinis & instituti in hac Diœcesi nostra fundatos, sicut peramanter tanquàm strenuos in Vineâ Christi cooperatores, & conspicuum Ecclesiæ DEI ornamentum, paterno affectu complectimur, ita pariter quòd eorum Privilegia, Jura, ac immunitates illis, à Sancta Sede Apostolica, Summisquè Pontificibus concessa & collata, velimus conservare, protestamur; cupientes tamen, ut & Nostra Jura, contemplatione Religiosarum Personarum, Sacris Conciliis, Statutis Patrum, Canonicisq; legibus ordinata, in viridi semper observantia teneantur, & in iis, in quibus Authoritati Nostræ vel tanquàm Ordinariæ, vel tan-

quam Delegati Apostolici subiecti sunt, omnem obedientiã & reverentiã, Nobis exhibeant; statuim9; & quidem:

I. Quandoquidem Regulares juxta Conc: Trid: Sess: 23. de Reform: c. 15. non possunt audire Confessiones Sæcularium, etiam Sacerdotum, nisi fuerint ab Episcopo approbati; ideò omnibus Religiosis cujuscunq; Ordinis, instituti, etiam Soc: JESU districtè præcipimus, ut nullus in Diocesi nostra sub nullitate absolutionis Confessiones excipere audeat, nisi fuerit à Nobis vel Officio Nostro ad id approbatus.

II. Cùm juxta idem Conc: Trid. Sess: 5. de Reform: c. 2. & Sess: 24. itidem de Reform: c. 4. expressè constitutum sit. ut nullus Regularis, etiam in propria Ecclesia prædicare audeat, nisi ab Episcopo benedictionem prius petierit, in aliis verò Ecclesiis, quæ sui ordinis non sunt, præter benedictionem, etiam licentiam prædicandi obtinere debeat. Ideò ut hæc Decreta SS. Concil: Trident: observentur, feriò omnes requirimus, sciantq; se, si obedire, neglexerint, pœnis à Jure Statutis fore puniendos. *Idem Concionatores non in persuasibilibus humana Sapientiã verbis; aut adulterantes Verbum D E I,*
 1. Cor. 2. *aut vanam profanæ eloquentiæ sectantes auram, sed in Spiritu & veritate ministerium suum adimplere studeant; ad evitandos pravos mores, vitiaq; evitanda, mandatorum DEI observantiam, Christianasq; virtutes, Auditores suos cohortentur. Si verò (quod tamen per*
 2. Cor 4. *mise-*

misericordiam DEI nunquam eventurum speramus) aliquis errores prædicare, vel scandala seminare in populo repertus fuerit, talis sciat sibi officium prædicationis juxta dispositionem Conc: Trid: interdiciendum fore.

III. Regulares extra Monasterium degentes & delinquentes, juxta ejusdem Concilii Sess: 6. de Reform: c. 3. ab Episcopo tanquam à Sedis Apostolicæ Delegato puniri possunt. Qui verò intra Claustrum degunt, sed extra Claustrum delinquent, juxta dispositionem ejusdem Conc: Sess: 25. de Reg. à suo Superiore proprio, ad instantiam Episcopi, & intra tempus ab eodem præfigendum, severè puniantur, ac de punitione idem Superior Episcopum certiore facere debet, aliàs delinquens ab Episcopo puniri potest. His ergo decretis & dispositionibus SS. Conc: Trid: inhærendo, omnes Superiores quocunq; titulo & nomine vocandos, Paternè obsecramus in Domino, ut ita subditos suos in officio contineant, ne unquam ullum scandalum ab ipsis, qui omnis sanctitatis & perfectionis vivum debent esse exemplar, fidei populo detur; Nobisq; omnis occasio, pœnas promeritas contra delinquentes urgendi, aut respectivè ut supra in eosdem extendendi auferatur. Regulares verò extra Claustrum degentes (quod tamen non nisi legitimis ex causis, & cum licentia suorum Superiorum, facere non debent) bonæ conversationis exem

plum omnibus exhibeant, aliàs noverint Nos contra ipsos, juxta datam Nobis facultatem processuros.

IV. Nemo Regularium audeat quenquam inducere ad sepulturam eligendam, vel eam electam, non immutandam, sub pœnis *In C. animarum periculis de sepult: in 6. extensis*, neminemq; ipsis, in Ecclesiis suis, cum præjudicio Ecclesiarum Parochialium funerare liceat, nisi illos, qui vigore sepulturæ Majorum suorum, ibi sepeliri debent; vel qui sibi apud illos spontè & expressè sepulturam elegerint, de qua electione vel per Testamentum ritè conditum, vel saltem per duos testes, fide dignos, proprio Parocho significare omninò tenebuntur: corpora Defunctorum etiam illorum, qui apud ipsos sepeliri debent, non vocato Parocho & sine cruce Parochiali levare, & ad Ecclesias suas deferre non audeant. Sacrosanctum Viaticum, & Sacramentum Extremæ Unctionis administrare eisdem non licet sub pœna excommunicationis in Jure statuta.

V. Quia verò ob electionem sepulturæ, extra hanc, cui mortuus subjectus fuerat, Ecclesiam, passim damna Parochi perferunt & tolerant, dum eis fructus, qualis esse poterat, subtrahitur & aufertur, cum de Jure Quarta Funeralium suis Parochis debeatur, & adversus eandem Religiosi cujuscunq; Ordinis nulla exceptione ferri possunt, eò, quòd sit Concilio Tridentino, Constitutionibus Synodalibus Provincialibus, roborata; ejus itaq;

itaq; solutioni omnes Regulares Sacerdotes, antequam aliquis ex aliena Parochia venerit tumultandus, volumus esse obnoxios, ita, ut nihil ab eis intuitu funeris, donec ejusmodi Quartam, sive per se, sive per successores Defuncti sine disceptatione exolverint, attentetur.

VI. Missas in domibus privatis juxta tot Summorum Pontificum, maximè verò s. m. Clementis Papæ XI. 15. Decembris 1763. Decretum, nemini virtute etiam cujuscunq; Privilegii, celebrare liceat, nisi vel indultum Romanum, vel à Sacra Nunciatura à Nobis admissum, vel à Nobis facultas celebrandi concessa fuerit; sed ad hoc, locus separatus, aliis usibus non serviens, decenter ornatus, Authoritate & ex mandato Nostro revisus, & designatus esse debet. Observandæ verò sunt clausulæ & conditiones, in similibus indultis apponi solitæ, tam de Festis solennioribus, in quibus præfata celebratio prohibetur, quàm de numero Missarum absolvendarum, tum etiam de iis, quibus auditio Missæ in præfatis Orationibus privatis, ad implendum Præceptum Ecclesiasticum suffragatur.

VII. Osculum patenæ post Missam offeratur nemini, nisi Senatoribus, vel aliis in primis Dignitatibus Regni constitutis, tum & Collatoribus Ecclesiæ nobilioribus; quod intelligi debet, si propè Altare in quo celebratur, adsint, nam Sacerdoti in habitu Sacro, per Ecclesiam circuire, penitus indecens est, & hanc de osculo patenæ

næ prohibitionem ad quoscunq; Parochos & Presbyteros sæculares Diœcesis nostræ extendi volumus.

VIII. Religiosi dum à suis Superioribus, peregrè mittuntur, obedientiales eorundem Superiorum, tum & Testimonium de facultate excipiendi Confessiones (supposito quòd ad hoc approbati fuerint) secum deferant, aliàs sciant se à Parochis nec ad celebrationem Missarum, nec ad audiendas Confessiones esse admittendos.

IX. Nemo Regularium etiam in Ecclesiis suis, Indulgentias publicare audeat, nisi eas priùs Nobis, vel Officio Nostro exhibuerit, & easdem publicandi facultatem obtinuerit, quod expressè in Conc: Trid: Sess. 21. c. 9. statutum est. Si quæ verò Indulgentiæ jam expiraverint, iisdem uti non audeat, donec renoventur, vel novæ procurentur.

X. Officium Exorcistatùs nemo, nisi ad hoc expressam in scripto à Nobis vel Officio Nostro habuerit licentiam, exercere audeat. Quibus verò id permissum fuerit, condignè & devotè in Ecclesiis, & non alibi exercent, precibus orationibus, exorcismis in Rituali Romano præscriptis, ad hoc utantur. Ab aliis verò quæ quandoquè superstitionem redolent, omninò abstineant, præcipuè à balneis, maximè respectu personarum alterius sexûs conficiendis, sub pœnis arbitrariis & privatione in perpetuum concessæ sibi facultatis.

XI. Meminerint etiam omnes Superiores Regulares,
ad

ad quos spectat subditis suis Dimissoriales pro ordinibus concedere, quòd eas dirigere debeant, subditosq; suos ad ordinationem mittere, juxta Constit: Clementis VIII. 15. Martij 1596. latam, ad Episcopum Diocesānum, hoc est ad eum, in cujus Diocēsi Monasterium existit, in quo habitant, qui ordinandi sunt, nisi fortè Episcopus à Diocēsi sua abesset, vel non esset habiturus ordinationes, vel Sedes Episcopalis vacaret; tunc enim licitum erit præfatos subditos suos ad quemcunq; Episcopum mittere, dummodò ipsi Regulares de industria non distulerint concessionem Dimissorialium ad id tempus. Si verò Dimissoriales in casu, ut supra, ad Episcopum alium non Diocesānum dirigantur, in iisdem expressè apponatur ratio absentiae Episcopi Diocesani, vel ordinationum ab ipso non habendarum. Quæ omnia præfatus Clemens VIII. sub privatione Officij, dignitatis, administrationis, vocis activæ & passivæ, & aliis arbitrariis in præfata Constitutione decrevit.

XII. Cùm verò ex vi Concilii Tridentini Sess: 25 c. II. Personæ Regulares, animarum curam exercentes, subsint immediatè in iis, quæ ad dictam curam & Sacramentorum administrationem pertinent, Jurisdictioni, Visitationi & Correctioni Episcopi, in cujus Diocēsi commorantur; idcirco eis, ut obligationes Parochorum supra recensitas, Sacrosanctè servant, aliasq; partes boni Pastoris & Parochi adimpleant, præcipimus. Nec Pa-

rochos Regulares, apud Ecclesias Parochiales Monasterio unitas, finè socio manere volumus, prout declaravit S. Cong: Conc: in Bobien: 16. *Martij* 1630. secùs eisdem rigorosam animadversionem, juxta quod à Sacris Canonibus præcipitur, illos non evitatuos declaramus. Et ut Congregationibus Decanalibus bis in anno fieri solitis interfint, stringimus & obligamus Parochos Regulares.

XIII. Præterea rogamus omnes Superiores quorumcunq; Ordinum, ut quandocunq; à Parochis locorum, præcipuè in majoribus solennitatibus, in quibus ipsi Parochi, concurrenti populo satisfacere non possunt, invitati fuerint; ut in excipiendis Confessionibus vel aliis ministeriis adjuvent, id benevolè & prompto animo facere non dedignentur.

CAPUT XXXVIII.

O Pannach Zakonnych y Klastorach Pánienskich.

Błogosławieństwo Pasterskie zásyłamy Wam pošlubio-
ne BOGU przez trzy vota solenne, Dziewice Chrystusowe. Co zá godność, powága, y dostoięństwo Stánu wászego iest? łatwo wnošić mozećie, żešćie Oblubienice tego, ktorego gdy kocháćie, niez MÁZANE iestéšćie, ktore-
go

go gdy do łożnicy przydziecie, czystą y nieskażoną Pánienstwa koronę utrzymacie. Wszakże co też za przymiotow, doskonałości, uczciwości, honoru y známienitości ten Święty wasz Oblubieniec po Was potrzebuie, dochodzić kázda może, ktorákolwiek całym ku niemu udála się sercem, szczegulnie stára się oto, áby kochanek iey był zupełnie iey, á ona iego. Przeto Naymilsze Moie, tak wásze kieruyćie myśli y serca, ábyście cále y zupełnie w iednym kochanku swoim były zátopione y zánurzone. A że z dyspozycyi náprzod tegoż samego Oblubienca Wászego, tudzież y Námieśnikow Jego naywyższych Kościoła Bozego Pásterzow, stráž y pilnowanie Dusz wászych Nam iest poleczone, przeto Was naypierwey

Hebr. 13

nápominámy z Apostołem: Bądźcie posłuszne Przełożonym Wászym; y lubo Przełożénstwo nád wámi w niektórych mieyscach Nam samym, w niektórych klasztorach wespoł z Zakonnemi Przełożonemi iest Nam powierzone, iednak tak ná obiedwie strony przezorności Nászey oko, rzucać powinniśmy, żeby się cále nic bezprawnego nigdzie nieználázło. Dla czego ząbiegájąc wszelkim inkonweniencyom, przez Rány Chrystusowe obliguiemy, ábyście te trzy vota, ktoremiście się do Boga właśnie iák troistym sznurem przywiazály, wiernie y nieskázitelnie obserwowály. Ubostwo wásze niech bęćcie bogáte w iednym Bogu; uczciwość y kwiat Pánieński dla tego szczegulnie, ktory się między liliami,

to iest Duszami niewinnemi zwykł bawic, zachowany; Posluszeństwo niech będzie bez przygány, y z wszelkiewoli swoiey iákieykolwiek obnázone, iedynie tylko ná przełożonych rozkaz y skinienie chciwiewie obrocone. Ale nieszerząc się przemową generalnie, do partykularnych Obligacyi y konstytucyi Klasztorow przystępując:

I. Ponieważ S. Concilium Trideńskie pod pogrozką Sądu Bożego y wiecznego przekłętwa wszystkim Biskupom zleca y przykazuje, áżeby klauzury we wszystkich kláštorach Pánien Zákonnnych, nie tylko pod władzą ich, ále pod direkcyą y Jurisdikcyą Przełożonych Zákonnnych zostájących, dozieráli y przestrzegáli. Dla czego pod klátwą wszystkim Zákonnicom przykazuujemy, żeby żádna Zákonnica nieśmiała za klauzurę wyjść bez pozwolenia od Nas álbo Officyala nášzego Generálnego, ná Piśmie otrzymanego. Te zaś, ktore pod władzą Przełożonych Zákonnnych zostáją, oprócz pozwolenia Nášzego, máią też mieć pozwolenie od Przełożonych swoich; ktoreby zaś przeciwko temu wykroczyły, rzeczą samą w klátwę wpádáją, ktora samemu Oycu S. rezerwowána iest. Pod tąż klátwą także zakazuujemy, á żeby nikt do kláštoru Pánienkiego nietylko z Męszczyzn, ále też z Biáłychgłow wniść nie śmiał, bez tego pozwolenia Nášzego, ná Piśmie, iednakże dla Spowiedników, Doktorow, Cyrulikow, Rzemieślnikow, y innych, ktorych usługa, do kláštoru weyścia koniecznie

cznie potrzebuie, Przełożone Kláštorne generalną od Nas ná Piśmie otrzymać powinny licencyą, tego pilnie przestrzegáiąc, w czym sumnienie ich ciężko obowięzuiemy, áżeby pomienionych osob do kláštoru nie przypuszczáły, chyba w ten czas, kiedy tego włášna iest potrzeba, y tego teź przestrzegáiąc, áżeby te osoby tamże się nád potrzebę niebáwiły, áni w žádne z Zákonnícami niewdáwały rozmowy.

II. Swieckie Pánný ná ćwiczenie do kláštoru przyięte bydź niepowinny, które ieszcze siedmiu lat niedokończyły; iáko teź y te, które dwádzieścia y pięć lat máią w kláštorze trzymáne bydź niepowinny. Tych zaś przyjmować niebędą, chyba zá zgodnym kláštoru konsentem y Przełożonych pozwoleniem. Wyiścia z kláštoru pomienionym Pánnom Swieckim, ná ćwiczeniu zostájącym, Zákonnice žádnym iposobem pozwálać nie powinny, y iezeliby raz wyszły, náзад przyięte być niemáią. Przestrzegać y tego powinny Przełożone, áżeby te Pánný Swieckie miały osobne w kláštorach mieszkanie, bez wszelkiew z Zákonnícami komunikácii:

III. Do skromności Zákonney náleży do krat nieuczęszczac, y to bez pozwolenia starszych, y bez skutzney przyczyny być niepowinno. Przestrzegać więc tego będą Przełożone, á żeby u kráty Zákonnice wszelką zachowały skromność, y tám się nád potrzebę z Swieckimi niezábawiały rozmowami; śmiechow, żar-

tow, nowinek, y tego wszystkiego, cokolwiek przeciwno zakonney być może skromności, y coby za sobą iakie w ludziach Świeckich pociągnąć mogło zgorzelenie, pilnie się wystrzegając. Krąta zawsze zamknięta być powinna, y z otwartą krątą, albo drzwi klasztorne otworzywszy, Zakonnicom rozmawiać, całę jest zakázano. Młode osobliwie y niedawne Profeski bez Sociuszki do krąty niech niechodzą, któraby wszystko widzieć y słyżec mogła, co się u krąty dzieie albo mowi.

IV. Oprocz Spowiednikow ordynaryinych, ktorzy od Nas osobliwym sposobem, do tego approbowani być powinni, dwa albo trzy razy do roku extraordynaryiny Spowiednik także od Nas, albo Officyála naszego approbowany, má być náznáczony, przed ktorym wszystkie Zakonnice spowiadać się albo przynámniey onemu prezentować się powinny.

V. Kiedy się ktora z Świeckich Pánien albo Wdow, do Zakonu prósi, albo Probántkę do Professyi przypuścić będzie trzeba, wprzod niżeli Postulantkę do Habitu, Nowicyuszkę zaś do uczynienia Professyi przypuszczą, Przełożone Klášztorow Nam podległych máią Nas uwiadomić, ná miesiąc osobliwie przed Professyą, áżeby Nowicyuszka od Nas, albo ieżelibyśmy sami tego uczynić niemogli, od kogo z rámienia Naszego exáminowana y wypytána być mogła.

VI. Y to też wszystkim do wiadomości donosiemy, że

*Concili-
um Tri-
dentinū
Sess. 25.
c. 5. de
Reg.*

ze S. Concilium Trideńskie kłatwę wydało, ná tych wszystkich, iákiegokolwiek stánu y kondycyi być mogá, ktorzyby iáką Pánnę álbo Wdowę, álbo iákąkolwiek inną biáługłowę, poniewolnie do weysćia do kláštoru przymuszali, lub do przyięcia hábitu, lub do uczynienia Professyi. Ktorey to kłatwie podpádáią y ci, ktorzy rádá, pomocá do tego pomagáią, tákże y ci, ktorzy wiedząc, że ktora z pomienionych Osob gwałtem przymuszona do kláštoru wchodzi, álbo hábit przyimuie, álbo Professyá czyni, do tego álbo przytomnością swoią, álbo zezwoleniem, álbo powagá przykládáią się. Táż kłatwa od tegoż Concilium wydána iest, ná tych wszystkich, ktorzy przeciwnym sposobem bez słuszných rácyi y przyczyny, Biáługłowie iákiey weysćia do kláštoru, przyięcia Hábitu, y uczynienia Professyi przeskádzáią.

VII. Ponieważ, iáko toż Concilium Trideńskie iáwnie deklárowáło, że Zákonnicom, ktore Slub Ubostwa uczyniły, niegodzi się nic włásnego w osobności trzymać álbo záchowywać, ále wszystko cokolwiek im dáno, álbo darowáno będzie, ná kláštorną potrzebę obroćić się powinno. Dla tego wszystkie Przełożone tego pilnie dozierać powinny, áżeby to ubostwo Swięte iáko naysilniey y naydoskonáley záchowane być mogło, stáráiąc się wszelakim sposobem, żeby Zákonnicom swoim rzeczy potrzebne prowidowály, żeby niemiály okázyey Zákonnice

nice pod prætectem potrzeby, w czym przeciwno ubo-
stwu Świętemu wykroczyć.

CAPUT XXXIX.

De Decanis Foraneis, Obligationibus illorum & Congregationibus Decanalibus.

NON inane, aut sola nominis ambitione tumens De-
canorum munus & Officium est, ad illud Viris pro-
bis ac singulari qualitate præditis conferendum e-
tiam scriptura vetus stimulat & invitat inquiring: *Pro-
vide autem de omni Plebe Viros potentes, & timentes DE-
UM, in quibus sit veritas, & qui oderint avaritiam, &*
Exod. c. 18. v. 21. *constitue ex eis Tribunos, & Quinquagenarios & Deca-
nos, qui judicent populum omni tempore, quidquid autem
majus fuerit, referant ad te, & ipsi minora tantummodò
judicent, leviusq; sit Tibi partito in alios onere.* Quibus
verbis manifestissimè instruit, quàm sit honorificentif-
(a) *Synod. Trevir. A. 1548.* *synodissima atq; decora dignitas, quæ in Decanorum seu Vi-
cariorum Foraneorum Officio continetur. Unde & Ar-
(b) *Conc. Mediol. 1. p. 2. de Vic. Foran.* chipresbyteri (a) primiq; Presbyteralibus Officiis super-
intendentes, in Regione, cui præficiuntur regimen Sa-
cerdotum obtinentes (b) Clericalis disciplinæ Inspectores
dicuntur. De iis ergo ut & auctoritatem suam recogno-
scant,*

scant, & quod eorum incumbit humeris, sciant, Synodalem hanc Nostram Constitutionem hoc loco apponimus.

Omnes quicumq; à Nobis Decani sunt constituti, aut in futurum deputabuntur, ut libenter hoc officium suscipiant, nec collationi illius reclament, aut resistent, sub pœna arbitraria admonemus; *Qui enim potestati resistit, DEI ordinationi resistit.* Rom. 13.
v. 2.

Vitam suam sic instituunt, ut non solùm scientiâ, prudentiâ, verùm & bonis moribus, exemplaritate ubivis locorum præluceant, ut ne in minimo quidem audeant deviare; ut enim primum mobile omnes secum sphaeras trahit, & rapit, sic peccantis magnitudo & dignitas, sequentium habet multitudinem.

Ut autem rectè & plenè suum officium obeant, illos circa sui institutionem ad Decanatum, Juramentum Corporale super tali munere, juxta Rotham & formam Juramenti à Nobis præscriptam, præstare debere volumus, & ejusmodi Juramenti formam in Appendice adjicimus. *Numero VIII.* Noverint autem gravissimam esse; quam suscipiunt Decanorum Provinciam, utpotè ad quos totius Collegii disciplina, mores, cultus Divini ratio, in omnibus Ecclesiis requisita, spectat & pertinet; adeòq; sint pii, prudentes, vigilantes, fortes, & ad monendum imperterriti.

Attendant seriò & animadvertant, in vitam & mo-

1. Cor. 5. res Cleri universi, ne *fermentum* pessimum, quod *totam*
 6. *massam corrumpit*, reperiatur intra viscera suæ regionis,
 & aliàs si qui discoli & à vitæ Clericalis Regulis e-
 xorbitantes comperti fuerint, arguant, & obsecrent
 eos in charitate. Quòd si verò correctio eorum fuerit
 desperata pro Consilio & medela ad Officium Nostrum
 recurratur. Præcipuè autem si quis de Clero Decanali,
 fœminas suspectas domi suæ, aut extra foverit, vel ta-
 les, cum forti suspitione, & populi scandalo visitare,
 in uno curru cum mulieribus discedere, aut tabernas
 & hospitia ad compotandum vel choreas ducendum a-
 dire consueverit, si quis ebrietati deditus frequenter
 indulserit, si quis supellectilem sacram, præcipuè in
 auro argentovè, & pretiosiore (etiam in rem & ne-
 cessitatem Ecclesiæ suæ) citra expressam, & à Nobis ob-
 tentam in scripto facultatem oppignoraverit, aut ven-
 diderit, vel alienaverit, eum vel eos ad Nos Officiumq;
 Nostrum denunciare DD. Decani tenebuntur.

Studeant præterea optimè cognoscere ac sollicitè per-
 contari, quoties in eorum Decanatu consistentes Pre-
 sbyteri vel Clerici, Exomologesim peragant? DEOq;
 per Confessionem peccatorum reconciliari curent.

Sicut autem Decanos & Vicarios Foraneos, in par-
 tem sollicitudinis Nostræ assumpsimus, & per eos uni-
 versæ Diœcesis prosperitatem ac pericula cõtempla-
 mur, ita eosdem speciali reverentiâ ab omnibus volu-
 mus

mus honorari. Quapropter quæcunq; ex vi Officii sui, suis in Decanatibus ad mentem Synodi præsentis, aut Sacrorum Canonum præceperint, dummodò id non arroganter & malitiosè faciant, iis omninò à Clero Decanali obtemperandum decernimus.

Habeant etiam omnes & singuli Parochi, Commendarii & Vicarii, ac Ministri Ecclesiarum universi, cointelligentiam & correspondentiam cum suis Decanis, iisq; si quid certi, cum gravi offensa DEL, injuria Ecclesiæ, aut proximi, scandaloq; Fidelium aliquis perpetrari sciverit, non odio Personæ, sed amore justitiæ cuncta deferant; sua & Ecclesiarum incommoda & necessitates iis confidenter communicent, Fratrum defectus præsertim graves reportent ac revelent, taliterq; legem Domini, quæ fratrem corripere præcipit, adimplere satagant.

Mat. 18.
v. 15.

Quodsi quispiam obedientiam suo Decano tribuere detrectaverit, aut eum irreverenter habuerit, ac si Nobismet ipsis injurius & rebellis, puniatur.

Quia verò reperiuntur nonnulli Parochorum, qui pro Oleis Sacris & Rubricellis tardissimè recurrere solent, commodum esse judicavimus procurationis ejusmodi negotium Decanis locorum committere. Unde quatenus iidem factâ super hoc, in Congregatione cum Confratribus conferentiâ, eorumq; præmonitione, pro Sacris quidem Oleis, circa Festum Paschæ, Presbyte-

rum ex suo Decanatu, pro Rubricellis autem ad initium cujuslibet anni, Cursores tempestivè mittant, illasq; & illa, inter Clerum & Ecclesias sui Decanatus, salva refusione expensarum & vialium, distribuant. Non habentes Olea Sacra vel Rubricellas pœnâ aliquâ pecuniariâ, exnunc in Congregatione pro necessitatibus illius Ecclesiæ, ubi Congregatio fiet, persolvendâ condemnet, plenè committimus & commendamus.

Modum autem Congregationis Decanalæ exercendæ, tam Epistola Pastoralis Maciejoviana, quàm Illustrissimi olim ANDREÆ CHRYSOSTOMI ZAŁUSKI Episcopi Plocensis, Prædecessoris & Patruî Nostri Charissimi, instructio Decanorum omnibus numeris absoluta, optimo ordine descripsit; cùm tamen universæ leges, nisi sæpius subditorum mentibus inculcentur, in oblivione tumulantur, necessarium censuimus duntaxat aliqua renovare, &

Inprimis uno saltem mensè, literæ Circulares & Encyclicæ seu Processus per Ecclesias Decanatûs transmittatur, in eoq; Clero ac Ministris Ecclesiarum futura Congregatio Decanalæ intimetur, proponanturq; in eodem, tres quæstiones morales seu Casisticæ, admonebunturq; eodem Processu, ut quivis Beneficiatus, suum circa ea sensum, scripto uniformiter in philura connotet, non ut tota scriptura impleatur, sed ut postea commodè in unum volumen Actorum redigatur, cui

connotationi singuli nomina & cognomina sua, ac titulos, expressis (non initialibus) literis adijcient.

Præmonebitur etiam in eodem Processu unus ex Parochis singulis vicibus alius & alius per turnum, ut se pro exhortatione de statu, vocatione, vita, & honestate Cleri facienda, præparet, quæ tempore Congregationis dicta, à Decano in Congregatione consignabitur, & ad Nos Officiumq; Nostrum transmittetur, exhortationem autem habens, pro illa vice à resolutionibus Casuum conscientiaë liber erit.

In Congregationibus bis in anno celebrandis, secundùm antiquum morem, prævio, summo mane, Officio Defunctorum & Missâ pro Confratribus defunctis, Missa demùm Votiva de Spiritu Sancto, ab uno ex Parochis per turnum designando celebretur. Contendant autem omnes, ut vel ante Missam cantatam, vel sub tempus ejusdem Missæ, Sacrificia sua, qui voluerint, perficiant, ita ut post Missam cantatam nullus Sacrificio reperiatur impeditus.

Post absolutum solenne Sacrum Missæ Sacrificium, Parochus loci, Sæcularibus intimabit, eosdemq; rogabit, ut ab Ecclesia discedant, & Ministris quoq; Ecclesiæ amotis, clausis januis ad Sessionem primam matutinam Congregationis procedatur.

Quam inchoando, Decanus conversus ad Clerum, denuntiabit Congregationem Decanalem incipi & in-

cœptam esse, tunc ipse & omnes ante Altare in genua procumbent, & voce sonora cantabunt: *Veni Sancte Spiritus &c.* Decano in fine dicente Collectam: *DEUS qui corda &c. Actiones nostras &c.* deinde surgentes capient loca sua, ad mensam, in medio Chori minoris positam, Decanus à dextris, & à sinistris assistentes, demandabitq; ut instructio de ordine & modo Congregationis celebrandæ, per aliquem ex Beneficiatis legatur, finita lectione exhortationem habiturus, accepta Benedictione à Decano, ascendet gradus Altaris, facietq; sermonem ad Confratres, quo finito, legentur Quæstiones Casisticæ & earum resolutiones, quas Decanus sua resolutione concludet, ac omnium scripta folia, cum punctis & quæstionibus ad se recipiet.

Legentur postea capita aliqua Synodi præsentis, ita ut ab eo loco, in quo cessatum fuit, in futura Congregatione reassumantur. Processus nostri per Diœcesim publicati, & si quid aliquis non intellexerit, vel non esse in usu alicubi adverterit, datur ei facultas lectorem interrumpendi, & quod sentit, proponendi; alii verò, præsertim Decanus, obscura dilucidabunt, dubia resolvent, majora ad Nos remittent, ac deniq; se invicem ad exactam omnium observantiam cohortabuntur, Notarius verò omnes tam propositiones, quàm resolutiones in Actis connotabit.

Post lectionem, si jam fuerit hora prandii, omnes relictis

lictis superpelliceis, ibunt ad Aedes Plebanales, ibiq; præmissa benedictione cibum sument, quàm frugalissimè, paucis ferculis contenti; item in bibendo, sobrietatem omnimodam observabunt, si quis in potu vel minimum signum excessûs monstraverit, is à Decano ab Officio & Ordine suspensus declaretur, & insuper pœnâ pecuniariâ muldetur. Tempore mensæ legatur aliquis liber Spiritualis.

Sumpta refectione, omnes mox surgent à mensa, & facta gratiarum actione conferant se ad Ecclesiam, ita, ut ab egressu ab ea ad regressum, non intercedant, nisi binæ horæ ad summum. Ingressi Ecclesiam reinduti superpelliceis, Vesperas & Completorium omnes recitent, & postea in suis locis sedeant. Decanus verò hoc vel simili modo dicat: *vg. Credo nullum in Vobis esse qui nesciat, quæ ad boni Pastoris Officium & curam animarum fructuosè gerendam spectant. Itaq; si quis vestrum habeat aliquod circa hæc dubium, aut aliud quid specificè communicandum, proferat in medium, ut communicatis consiliis quid in proposito facere expediat, decidamus, vel ad Illustrissimum Dominum Loci Ordinarium deferamus.*

Hoc loco consurget aliquis & dicet: *Scio inter alia Pastoris Officia, præcipuum esse, juvare animas in agone & hora mortis, ac Sacramentis eas præmunire, contra periculosissimam tunc luctam; in mea verò Parochia, aliqui mortui sunt sine Sacramentis, non meâ culpâ quidem, sed eorum,*

rum, qui mihi de infirmitate periculosa non significarunt. Nam talis est abusus, quòd infirmi nolunt ad se vocari Sacerdotem, vel adeò tardè, dum jam sunt exira sensus; alii diebus Festis vocant, dum est difficile relinquere Ecclesiam; alii Extremam Unctionem penitus non curant, imò recusant. Peto igitur, quomodò his malis occurrere, & Parochianos meos ad celerem in agritudine recursum, ad Sacramenta & usum Extremæ Unctionis inducere queam, sapius monui, nihil prodest. Tunc Beneficiatis, qui voluerint, desuper sensum suum proferentibus, Decanus concludet v.g. Non occurrit mihi efficacius medium obviandi huic malo, quàm ut D. Parochus N. & Nos omnes frequenter in concionibus, explicemus damna & pericula decedentium sine Sacramentis, vel cum intempestivo eorum usu. Item recommendemus ingentes Extremæ Unctionis fructus, non solum animæ sed & corpori proficuos; si verò nec hoc efficax videtur esse medium, necessarium adhuc fore credo, ut singulis Dominicis & Festis interrogemus ex ambone: an aliquis non infirmetur? ut quicumq; id sciat, si ve domesticus, si ve vicinus significet Parocho post Missam. Adijciamusq; prohibitum nobis esse aliquid accipiendi etiam spontè oblatum, dum infirmos accedimus cum Sacramentis, ne fortè pauperiores non habentes quidquam in domo ad offerendum Sacerdoti, pudore retrabantur ab eo convocando. Novi etiam aliquos bonos Pastores, qui identidem suam Parochiam nunc has, nunc illas Villas & Domos visitant, ut suas Oves
quò

quò ad corpus & animam cognoscant, Nos quoq; deberemus hoc praticare, dum alia nos non premunt negotia; Notarius verò tam propositionem, quàm resolutionem connotabit. Et sic in similibus Casibus circa Baptismum, Pœnitentiam, Matrimonium proponet, qui volet.

Deinde interrogabit de gravaminibus, si quis habet aliqua, tunc sentiens se læsum & gravatum proferet: v.g. *Parochus iste, me invito & inconsulto administrat Sacramenta meis Parochianis, baptizat &c. sepulturas concedit &c.* Item: *Vicarius meus examen effugere & otiosi volens, approbationes elapso termino impetrare negligit, nec satis exemplarem se gerit &c.* Alius dicere poterit: *Dominus Collator præscribere vult tempus Missæ, & aliis devotionibus, agrè fert, quando non expectatur, etiamsi elapso tempore.* Item *D. N. à multis annis Censuræ ac Decimas retinet, & toties requisitus reddere non vult.* Super quolibet Puncto fiet annotatio & consultatio, sive resolutio per Notarium conscribatur.

Expeditis tali modo propositionibus, præcipuè inquireret de Presbyterorum vita, moribus, scientia, muneri eorum necessaria, & approbationis facultate, quòad Confessiones audiendas. An eorum culpâ Divinus in Ecclesia cultus negligatur? an aliqui finè Sacramentis decesserint, negligentia vel absentia Parochi interveniente? an suppressum sit alicujus Sacerdotis testamentum, & per quem? an post intestatum, aliquid Presbyteri, si-

ve Sæculares usurpaverint? an aliqua Personæ Ecclesiasticæ inter se sint discordes? mutuaq; odia foveant? an alicujus Presbyteri Materfamilias sit scandalosa? vel rixosa? multum dominetur, Dominum suum non honoret, vestes supra statum suum sibi comparet? An aliquis Parochus suscepit aliqua onera perpetua Missarum sine approbatione Officii? advertat quoq; an habeant omnes tonsuram decentem? capillos non nimis longos, vestes honestas, non sordidas, laceras, collare decens, superpelliceum mundum? videat item Breviarium an bonum, integrum, cum Patronis? Rubricellam, an Diocesana & Anni currentis? Item literas ordinationis saltem pro prima vice, Approbationes ad audiendas Confessiones &c. &c. Et si quem invenerit, ex examine & scrutinio cum Confratribus facto, Concupinarium, ebriosum, vel quomodolibet scandalosum, aut de his probabiliter suspectum, moneat eum publice coram aliis. *V. g. Intellexi ex testimoniis fide dignis, quod talis Presbyter N. N. sit vitio ebrietatis addictus, vel de incontinentia suspectus; idcirco eum moneo Authoritate Illustrissimi Domini Loci Ordinarii, ut ab his desistat, alias procedetur contra eum juxta Sacros Canones & novissima Reformationis Decreta.* Hanc autem monitionem speciatim in Actis connotet, addendo: sit ne prima? secunda? vel tertia? Quam monitionem Decanalem, in causis vitæ morum, correctionum pro Canonica, per Judicia Officialium Nostrorum habere volumus. De-

Demùm observatis iis, quæ instructione Decanorum Illustrissimi Antecessoris Nostri, de qua supra fit mentio, præscribuntur, pro Conclusionè intonabit Hymnum Ambrosianum: *Te DEUM laudamus*, accensis in Altari luminibus, cum pulsu Campanarum, & ad *Salvum fac*, benedictione cum Sanctissimo Sacramento, omnes à commestationibus in illo loco & computationibus abstinendo, ad propria redibunt.

Qui verò ad Congregationes Decanales, legitimè non impediti venire neglexerint, Parochi quinque florenorum, Vicarii duorum, subeant mulctam, pro prima vice absentia suæ; quæ mulcta cedat pro fabrica Ecclesiæ illius, ubi Congregatio celebrabitur. Pro secunda autem vice, si absentes fuerint, sciant se gravioribus subijciendos pœnis, & contra tales, actionem Instigatori Officii committimus.

In iisdem Congregationibus Decanalibus, fiat dispositio, ne ullus Parochorum audeat cistas, dolia, & alias res Parochianorum in Ecclesiis, multominus proprias, signanter ad esum & potum spectantes, etiam in Sacristia asservare, sub pœna sequestrationis earundem rerum, & in instanti distributionis earundem, ad hospitalia pauperum per Decanos facienda.

Inter alia in Congregationibus hujusmodi tractanda, meminerint Decani admonere suos Parochos, quatenus unusquisque inter limites suæ Parochiæ, cruces in

viis publicis venerationi Fidelium expositas, & vetustate aut ventorum vi collapsas, effigiem Crucifixi manibus vel capite truncato, vel aliàs deformatam aut inversam præferentes, quæ sunt reparabiles, restaurari; quæ verò putrefactæ & deformes, tolli & comburi curet; novis in earum locum substitutis, ne per hunc memoriæ Passionis Dominicæ neglectum, scandalum inter Judæos & Hæreticos abundet.

CAPUT XL.

De Visitationibus.

Visitationis munus utpote conservandæ restituendæ-
quæ Ecclesiasticæ disciplinæ remedium efficacissimum, ultra generalem, quam partim in Persona Nostra, partim per Commissarios à Nobis Deputatos peregimus, sacrosanctè ab his ad quos spectat & pertinet, mandamus adimpleri. Hoc autem ut accuratiùs expediat, *lib. 1. de Offic. Archidiacon.* Constit: Provinc: provisum est, ut Viri ætate moribusq; graves, ac virtutum Christianarum studiosi, in Officio Archidiaconatûs constituantur, qui statutis temporibus, Ecclesias visitent, & ad Episcopum referant, quæcunq; à se animadversâ vel corrigi vel reformari oportere judicaverint. Constituti itaq; seu constituendi deinceps in tali functione, incumbendum sibi sciant, ut

ut munus suum non solum nomine, sed certis Officij sui partibus, rectè atq; ordine Canoniarum Sanctionum adimpleant, & de triennio in triennium, juxta præscriptum Constitutionum Provin: Ecclesias suorum territoriorum visitent, actaq; hujusmodi suarum Visitationum, intra duos menses, ab actu Visitationis Nobis tradant & consignent. Decani autem, quotannis, Ecclesias suorum Decanatum visitent, in suis Visitationibus non solum supellestem & ornamenta, resq; Sacras Ecclesiarum, sed etiam fructus omnes, fundos, redditus, proventus, possessiones, bonaq; omnia, Jura, Privilegia, Dotes Beneficiorum, inscriptiones summarum, Pagosq; Jure Parochiarum cuilibet Ecclesiæ adscriptos, diligenter connotet; maximè autem de vita & conversatione Sacerdotum, ac de scandalis & excessibus notoriis, inter Parochianos utriusq; sexus inquirent, & defectus omnes tam in Spiritualibus, quàm temporalibus rebus accuratè & exactè describant, omni anno, Visitationes suas ad Nos Officiumq; Nostrum remittant, & super omnibus præmissis informant.

CAPUT XLI.

De Excommunicatione.

CUM Excommunicatio ex veteri Ecclesiæ DEI & SS. Canonum instituto, ad medicinam ferendam, non

ad mortem inferendam instituta sit; expedit omninò, ut in ferendis Excommunicationibus magna cautela adhibeatur, cùm uti Decreta SS. Conc: Trident: monent, experientia ipsa docet, Excommunicationem vilescere & contemni, si minus circumspèctè adhibeatur. Proinde Officiales Nostros cautè procedere volumus, ut non nisi tunc ad Excommunicationis gladium recurrant, cùm res aliter obtineri non potest.

Cùm autem plerosq; fideles ex ignorantia Juris, in contemptum potestatis Ecclesiasticæ & Censurarum, non sinè culpa mortali labi contingat, idcirco à Parochis & Regularibus in Concionibus, aut quoties commoda occasio sese obtulerit, admoneri populum volumus, ut ab Excommunicatione à Jure vel ab homine lata, pœnarum omnium maxima sibi metuant, illamq; dici ac haberi in Ecclesia DEL, pro gladio Spirituali, relicto à Christo Domino, justitiæ ac disciplinæ Magistro; Proindeq; cùm quis ob delictum & culpam lethalem contumax aut rebellis, à Capite ipso nostro, JESU Christo, cujus Corporis mystici membra sumus, uti pars mortua præcisus fuerit, illum è vestigio diabolicæ tradi potestati, deinde suffragiis Ecclesiæ communibus, Sacramentorum participatione activa & passiva, Sacrificiorum ac omnium Ecclesiæ universæ officiorum, meritorumq; fructu, habilitate ad Beneficia Ecclesiastica obtinenda, quandoq; retinenda, actionum omnium Judi-

dicialium facultate, Civilis vitæ, ac conversationis humanæ societate privari, non alio autem fine & intentione Ecclesiæ, quàm ut resurgat à peccato & salvus fiat, & in medicinam animarum adhiberi.

Præcipimus præterea Parochis ac Regularibus: ut populum doceant ob hanc potissimum causam, excommunicatos è suggestu denuntiari, vel ad valvas Ecclesiarum publicari, ut ab hominibus utriusq; sexûs fidelibus evitentur, ne communicantes cum excommunicato mortaliter peccent, & incurrant Excommunicationem minorem.

Clerici demùm Excommunicati & declarati, vel ab Officio suspensi, si ministrare ausi fuerint, sciant se pœnam depositionis ab Officiis ac Beneficiis incurrere, infames detestabilesq; esse, nec illis spem ad Beneficia Ecclesiastica restitutionis superesse, nisi Sedis Apostolicæ gratiam, cui soli facultas dispensandi ea in re est reservata, per condignam pœnitentiam obtinuerint.

C A P U T XLII.

De Causis Criminalibus per Procuratorem promovendis.

DEcet Ordinem Sacerdotalem, modestiæ & tranquillitatis studium; hinc ut à litibus multiplicandis

dis quisq; sibi temperet, quantum fieri potest, præsen-
 ti Synodo Personas Ecclesiasticas obligamus. Quia ta-
 men iniquitas & malitia hominum eò usq; devenit,
 quòd in rebus Ecclesiæ alienatio reputatur sagacitas;
 rapina, probitas; & violentia, fortitudo; cupientes
 hanc audaciam reprimere, & in vasoribus in patrimo-
 nium Christi fræna ponere, felicitatis recordationis Grego-
 rii XIII. Pontificis Maximi Clero Diocesis Regni Polo-
 niæ Breve, ad Causas Criminales per Procuratores pro-
 movendas indultum, ut omnibus innotescat, de verbo
 ad Verbum in Appendice inferi mandavimus *Num: IX.*

CAPUT XLIII.

De Conservatoribus.

Reassumendo Decreta in Synodis Diocesanis Plo-
 censibus tam per Illustrissimum olim Stanislaum
 Lubieński de Anno 1632. quàm per Serenissimum
 Principem Carolum Ferdinandum, Episcopos Plocenses
 de Anno 1643. de Conservatoribus lata, siquidem con-
 tinuâ edocti experienciâ observavimus, qualiter Sæcu-
 lares cum Regularibus lites & controversias exortas in
 Judiciis Ordinariis prosequi, & Justiciam in Causis suis
 consequi nequeunt, sed ad altiora subsellia evocantur,
 ac propterea dispendiis fatigati, etiam Causas justas de-
 fere-

ferere coguntur, ob exemptiones per Regulares sæpe-
numerò indebitè obtrufas; Proinde cùm juxta Conſtit:
Gregorii XV. in Synodo Provinciali receptam & pu-
blicatam, Regulares ad eligendos Conſervatores ſuos,
non obſtantibus quibusvis Privilegiis teneantur, (aliàs
Jurisdictioni Ordinariæ ſubjaceant) ideo eodem ſeriò
monemus, ut dictos Conſervatores eligant, aliàs à Ju-
risdictione Noſtra Ordinaria nullo modo ſe eximi poſ-
ſe præſenti Conſtitutione declaramus. Nomina verò
Electorum ad Acta Noſtra quàm primùm notificent, ut
eorum notitiam illi, quorum intereſt, habere poſſint.

C A P U T XLIV.
De Taxa Fori Spiritualis.

CUm in Eccleſiaſtico Tribunali *lex Domini immacu-* *Pſal. 118.*
lata reddens unicuiq; quod ſuum eſt, quosvis Ope- *v. 8.*
rarios deſervita fraudari mercede, & poſt longam
cauſarum audientiam jejunos dimittere nolit, & minimè
ſinat; ideo ne & partes nimis graventur exactionibus,
aut aliquando vexatione ſe gravari querulentur, ſpe-
ctatis utriusq; extremi circumſtantiis, & matura deli-
beratione ponderatis, Proceſſus & Inſtrumenta quævis,
ſeu mercedem pro iisdem, ad certam & determinatam
quantitatem reduximus, ſequentemq; in moneta cur-
rente præſcripſimus taxam. Bb Abſo.

	Flor:	Gr:
Absolutio in totum à Censuris	8.	
Aggravatio	3.	
Arestum unà cum adcitatione	3.	
Aresti relaxatio	2.	15.
Audientia Juramenti in Cancellaria, ejusq; expleti testimonium	1.	
Appellationis Acticatio	2.	15.
Citatio Simplex	1.	
Commenda alicujus Ecclesiæ	3.	
Commissio pro Inquisitione	3.	24.
Decretum Excommunicationis in Contumaciam latum	2.	15.
Declaratoriæ Excommunicationis, cum insertis tribus monitionibus Canonicis	4.	
Decretum Interlocutorium	2.	
Decretum ex Partium Controversiis	8.	
Decretum cum inserto toto Processu omnium Instantiarum, à qualibet philura 30. ri- garum in qualibet parte	1.	
Decretum in Causa Jurispatronatûs	30.	
Decretum in Causa Separationis, Divortij habito tamen respectu Personarum	40.	
Erectio à quolibet mille	45.	
Inscriptio Causæ ad Regestrum		12.
Instrumentum Appellationis	3.	
Interdictum, illiusq; relaxatio pro quolibet Instrumento	4.	
Inhibitio ejusq; Relaxatio, pro quolibet Instrumento	2.	15.
Inscriptio Provisionis cum ejus transumpto	3.	24.
Institutio ad Beneficium tenue	15.	
ad Beneficium pinguius	40.	
Indultum celebrandi in Ecclesiis non consecratis	3.	
In Oratoriis privatis	15.	
Diebus vetitis vescendi carnibus	3.	

De Causis Pauperum Sacerdotum.

	<i>Flor:</i>	<i>Gr:</i>
Literæ Cridæ ad instituendum	3.	
Monitorium simplex	1.	15.
non viso robore	3.	
Mandatum Executivum	5.	
Procuræ	2.	16.
Oblata quorumcunq; Documentorum à qualibet philura	1.	
Pro examine cujuslibet Testis	3.	
Pro Formatis seu Testimonialibus Ordinum	1.	8.
Pro Dimissorialibus cum reditu	4.	
sine reditu	8.	
Pro confirmatione seu Approbatione Testamen- torum à Centum	2.	
Pro sublevatione	3.	
Resignatio Beneficij	6.	24.
Suspensio ab Officio & Beneficio	3.	

Reliqua Instrumenta ad proportionem præmissorum taxabuntur, emergentium verò hac super re perplexitatum, declarationem Officio Nostro plenariè committimus.

C A P U T XLV.

De Causis Pauperum Sacerdotum.

Legimus in Vate coronato, quòd sit *jucundus homo*, *Pf.iii.*
qui miseretur & commodat. Sanè si cujus, certè Spiritu- *v. 5.*
 tualium Personarum, Ministrorum **DEI** injuriæ,

damna ac necessitates debent Nos, ad misericordiam permovere. Unde cum passim multorum Parochorum querela, aures Nostras verberet, quod tametsi per Dominos ac Possessores Bonorum in Decimarum extraditione, aliis rebus, & bonis ac Proventibus Ecclesiasticis sunt injuriati, propter tenuitatem ac inopiam suam jure cum injuriatoribus suis experiri non valeant, ejusmodi querimoniam ferre non valentes, hac perpetua Synodali Constitutione declaramus, mandamusq; ut quicumq; Sacerdotum, Parochorum & Curatorum injuriatus, & in tali necessitate constitutus fuerit, dummodo ei veritas suffragetur, nec e mentita & efficta paupertate se tueatur, illius causa gratis, quò ad omnes Juris gradus, per Instigatorem Officii promoveatur, Citationesq; & alia ipsius negotii munimini servientia Instrumenta, pariter sine ulla mercede ac salario, (nisi forte ipsemet aliquid obtulerit) ex Cancellaria Nostra extradantur, imò ejusdem injuriati Parochi expensis occurrendo, etiam ad simplicem ejusdem delationem ac querelam, Volumus ipsius causam per Officium promoveri, & injuriam vindicari. Si tamen aliqui (Const: Synod: lib: I. fol: 93.) dum possunt vindicare injurias, suas, dissimulant, talibus pœna ordinaria, quæ est contra alienatores assignata, infligatur.

CAPUT XLVI.

Praxim expediendæ Inquisitionis & Testium examinis decla- rans.

CUM in Jure magna sit vis Testium, & per eos, efficacissima, litesq; planè dirimens habeatur probatio, præfertim, si eorum examen legitimè reperiatur expeditum; ideo ne in hujusmodi Commissionibus, & nomen æstimationè Commissariorum vapulet, & Partes gravem, ob illorum imperitiam, sumptuum patiantur jacturam, litesq; per consequens, propter iteratas inquisitiones, immortales reddantur, omnibus & singulis ad præmissum Officium designatis, sequentes Regulas proponendas decernimus, & eas manuteneri mandamus.

Exhibitum sibi authenticum legitimi Superioris Instrumentum accipiens Commissarius, semel & iterum illud relegere debet, ut probè intelligat, à quo? ad cujus instantiam? contra quem? in qua causa committitur negotium? debet enim servare expressam mandati formam, quia aliàs actus foret nullus. *C. cum dilecta. 22. de rescrip. Sòestus in l. I. decretal: tit: 29. n. 21.*

Antequàm ad locum expediendæ inquisitionis sese contulerit, præmittet tempestivè literas innotescentia-

les; ad videndum & audiendum, in tali loco & termino, pro parte Actoris, vel Rei, Testes recipi, & jurare in hac Forma:

Oznaymujemy tym naszym obwieśzczeniem, komu by o tym wiedzieć należało, a mianowicie N. N. z iedney strony, y N. N. z drugiey; iż Jásnie Wielmożny Jmśc. Xiadz Biskup Ptocki (si directè à Nobis) vel Ułrzad konsystorski (si per Decretum Officialis Nostri emanavit Commissio) w sprawie N. N. o Rzecz N. N. z Aktoratu pomienionego N. N. toczacey się (& è contrà si est mutuus Actoratus) roszakal nam odprawic inkwizycya. Tedy Ja N. vel my N. N. naznaczeni Kommissarze temu Aktowi dzien N. miesiaca N. Roku terażnieyszego na godzinę N. z rana, na miejscu N. naznacząmy, na ktorym terminie aby Obie strony tak powodowa, iako zápozwana cum Interrogatoriis suis & articulis ad videndum & audiendum Testes recipi & jurare: Testes verò ad deponendum secundùm Articulos & Interrogatoria prævio Furamento, personaliter, legitime ac peremptorie compareant, tym Naszym Listem zápozwyamy. Dano &c.

Literas hujusmodi debet Partibus insinuare, & Copias ad valvas Ecclesie unius, vel plurium, prout res postulat, affigere, Clericus aut aliquis Minister Ecclesie, qui nomen, cognomen, Officium, & quòd literas hujusmodi legitime sit exequutus, scribat in iisdem Innotescentialibus.

Ad-

Advertat Commissarius, ad evitandos scrupulos, ut terminus pro Juramentis Testium designetur Die Juridica, nimirum Feriâ secundâ, quartâ aut sextâ. *Exa- Janid: p. 116.*
mina verò post præstita Juramenta, semper continuari possunt etiam die feriata.

Vigore Innotescentialium, in loco & termino, legitime constitutus, si commodè fieri potest, Missam de SPIRITU SANCTO celebret, vel audiat, unâ cum Partibus & Testibus, petendo SPIRITUM SANCTUM, ut Actui imminenti gratiâ suâ assistere dignetur: aliàs absq, Missa, tempore tamen matutino (propter Juramenta à jejunis præstanda) in præsentia Partium fundet Jurisdictionem, exhibitione & lectione Instrumenti Authentici, & in ejus fundamento, pro termino hodierno editarum, & legitimæ executioni mandatarum literarum Innotescentialium.

Fundata Jurisdictione, annotet Testes præsentis Partis actoreæ primò; tùm Citatæ; ac partium contra eos; & dicta eorum, protestationes & exceptiones in hac vel simili Forma:

Coram Me vel Nobis Commissariis, vigore Innotescentialium legitimæ executioni mandatarum, in loco & termino hodierno congregatis, post fundatam Jurisdictionem, in fundamento Decreti vel mandati &c. &c. comparentes personaliter, vel per legitimum mandatarium, cum mandato Procura, Partes induxerunt Testes, Actorea N. N. N. ad proban-

bandum; Citata N. N. N ad evadendum sibi objecta; quos Ego vel Nos salvis Protestationibus & exceptionibus Partium, contra eos, & dicta eorum, ad Iuramentum admisimus in hac v.g. Forma.

FORMA JURAMENTI.

*J*A N. N. przysięgam Pánu Bogu Wszechmogacemu, w Trocy S. Jedynemu, ná tym: Iż o co będę pytány ná tey inkwizycyi, w Sprawie N. N. Aktora N. N. z Pozwánym N. N. o rzecz N. N. toczacey się; tedy mam prawdę powiádać, niemam prawdy w niczym utaić, á to dla żadnych respektow, przyiáźni, nie zapátruiać się ná żadne dáry lub upominki, od ktoreykolwiek strony; y ná tym: iáko nie iestem namowiony, nieprossony, informowány, zkorrumpowány, lecz co wiem, y iáko wiem w tey Sprawie, tak zeznam podług Boga, y Świętey Sprawiedliwości, niwczym sumnienia mego niezáwodzac; náczym iáko sprawiedliwie przysięgam, tak mi **BOŻE** dopomoż.

Videat porro Commissarius, an utraq; pars sit præsens præstitioni Juramenti? nam finè præsentia Partis, Juramentum & actus totus nihil valet, Testimonii enim essentia in Juramento, præsentē eo, contra quem Testes inducuntur, præstando consistit. *L. jusjurandi. C. de Test.* nisi fortè altera Pars, legitimè Citata, venire pro termino neglexerit; quo casu eam pro contumace de-

declarabit, ac in ejus contumaciam poterit audire Juramenta Testium. *C. 2. ubi Abb. tit. eod.* Hoc tamen sciendum, quòd si negotium, de quo fit Inquisitio, favorem Partium principaliter respiciat, tunc iis consentientibus, Juramentum remitti potest, & eo casu Testes sine Juramento, sub fide tamen, honore, & conscientia deponere possunt. *per text. in C. tuis. quest. 39. & ibi Gl. in v. remittatur. de Testibus* quod locum non habet in Criminalibus, & ubi vertitur interesse Gloriæ DEI, boni Ecclesiarum, Communitatis &c. Item de valore Matrimonii, ac ubi proceditur viâ Inquisitionis ad cognoscenda delicta, & similibus, in quibus depositio Testium absq; Juramento nulla est.

Janilli:
p. 115.
m. 12.

Lud. Engel. l. 1. tit. 20. & 21. n. 42.

Quòd si Pars comparens protestatur, contra actum Commissionis, contra Testes, & dicta eorum, nolitq; auscultare Juramenta Testium: Commissarius describet Ipsius Protestationem in Actis, ad Examen nihilominus procedet.

Quòd si infirmitatem aut aliam legalitatem justam opponet; propter quam ad audienda Juramenta Testium non poterit adesse; detur Terminus ad comparendum, vel saltem ad Procuratorem mittendum, cum mandato Procuræ: sciat tamen Pars legalitatem interponens, eam, suo tempore, Juramento coram Officio comprobari, aliàs ad damna alteri Parti causata restituenda teneri.

De numero Testium, sciat Commissarius, sufficere eos in omni Causa duos, aut tres, dummodò sint omni exceptione majores ad plenam probationem; si tamen plures, Partes vellent inducere, eos non repellat, nisi numerum duodenarium excederent; contra enim effrænata Testium multitudinem Jura clamant. *C. in omni.*

Janid. p. 123. C. licet. de Test. §. L. ubi numerus ff. eod. hinc ad summum septem digniores, si una Pars seligeret, altera totidem in contra, ulteriori verò Testium productioni renuntiarent, optimum esset, nisi magnitudo Causæ aliud svaserit.

Si tamen queruletur Pars, Testes suos non venire, exgradat contra eos Citationes, imò monitiones, & annotet in Actis diligentiam Partis, in iis producendis, dabitur enim Ipsi campus postea eosdem adcitandi, & producendi coram Officio, aliàs si resignabit eorum productioni, ampliùs eorum productio non concedetur.

Juramenta hujusmodi præstantur à Sæcularibus genuflexis coram Imagine Crucifixi, à Spiritualibus ad S. DEL Evangelium.

Præstitis Juramentis Pars, contra quam Testes producuntur, debet dare Interrogatoria Judici aut Commissario; non Parti, quæ tamen si petita dare reculaverit, Commissarius Ipse debet ea formare, positis ob oculos articulis Causæ, ex libello, Protestatione aliisq; deductis in Judicium, *Lud. Engel. ubi supra n. 46. aliter enim confecta*

fecta nihil valent. Interrogatoria hæc scribat de verbo ad verbum in Actu Commissionis hoc modo: *Post Juramenta produxit Actor articulos, Citatus Interrogatoria, in tenore sequenti.* Et scribat hujusmodi Interrogatoria. Melius tamen Partes facient, si Interrogatoria pro Actu Commissionis prius in Judicio producta, & manu Judicis vel Notarii subscripta prompta & parata Commissariis exhibeant.

His habitis removeantur Partes & arbitri, ac instituat examina singulorum Testium seorsivè, & primò examinantur Testes ex parte Actorea, tum à Parte Citata inducti.

Testi inducto, proponat Examinator, quàm periculosum sit dicere falsum testimonium, & quòd falsus Testis, tribus sit obnoxius: DEO, cujus contemnit præsentiam; Judici, quem fallit mentiendo; Parti, quam Testimonio falso lædit. Uti habetur *C. i. de crimin: falsi:* moneatq; ut salutem animæ suæ consulat deponendo.

Testem simplicem doceat primò mysteria fidei, juramentique gravitatem, tum eum ad Juramentum admittat.

Si duo sint Commissarii, unus inquiret, alter notet responsiones Testium. Et quidem primò singulorum scribat nomen, cognomen, officium, ætatem, distantiam loci, frequentationem Sacramentorum. V.g. *Quando confessus, communicavit &c.*

Magnum Iudicij præstaret favorem, si adhuc quæret. Testem: *Jesli się znośit z innemi świádkámi? abo iesli go náuczono? y kto go náuczal? iáko ma odpowiádać? kto-rey stronie lepiey, sprzyia? czy niechce świádczyć z nienáwi-ści ku Osobie? czy niema swego interessu do tey sprawy? kto go prośil? czy wziął z á to iáki upominek &c.*

His annotatis exponet Testi primum Articulum in-terrogando: *quidnam sciat de eo? & unde sciat? an ex visu? auditu? quisnam Ipsi narravit? quo tempore? quo loco hoc vi-dit? vel audiuit? Si ex auditu: quæatur, á quo audiuit? gravisnè erat Persona? an levis? & illa, unde novit? item: an sciat benè? an tantùm credit? & arbitratur?* Sic peracto singularum circumstantiarum primi articuli examine, describet totum iis verbis; & idiomate, quibus & quo respondit Testis, unã cum rationibus & probationibus à Teste depositis, & præleget Testi descripta: nùm ita se res habeat? nec ne? potest enim in continenti, Testis se corrigere, non autem ex intervallo, nimirum post dimis-sionem ex examine, nisi fortè dicat se errasse in prima depositione, tunc enim probato errore poterit admitti, e-ritq; depositio illius ultima vera, prima falsa, uti habe-tur in C. 7. de Test: cogendis. Soësius in lib: 2. tit: 20. n. 41.

Examinato primo articulo, examinet secundum eodẽ modo, tùm tertium, & alios, usq; ad finem, anno-tando in terminis Testium responsiones, non autem af-firmative, negative, cum hæc faciant difficultatem, ma-ximè si articulus habeat aliquot puncta: Exa-

Examine completo, imponat Testi silentium, ne dicat de his, super quibus erat examinatus, ut caveatur aliorum Testium subordinatio, & expediatur. Testis alius introductus examinetur eodem modo, & scribantur verba Ipsius propria, quæ etfi eundem sensum habuerint cum primo Teste, non scribatur tamen taliter: *Ipsè Testis respondit ad primum vel secundum, sicut primus,* nam ex tali scriptura argueretur Testis de condictione, & sic posset reprobari à Judice.

Testis (idem dicendum de Commissario) non debet quidem accipere munera, ut se favorabilem uni exhibeat. Parvi præ alia; tenentur tamen Partes, tam Testes de longinquo vocatos, quàm Commissarium propriis sustentare expensis; & tam Testi, si uno alterovè die, immoretur ob hanc causam, quàm Commissario pro rato temporis & laboris, præter sustentationem, justam providere mercedem, nec hoc dicitur Testium aut Commissariorum corruptio, cum iis acceptis, Commissarius quod æquum scribere, & Testis deponere etiam contra suum teneatur Provisorem, nec pro eo indignationis remaneat locus.

Prædictis ita conscriptis concludet Commissarius Inquisitionem in hac vel simili forma: *Quæ omnia in occulto Rotulo Pultroviam rog. remittendo, ei aperiendo diem N. Mensis N. Anni currentis coram N. N. præfixi in quo termino ut Pars utraq; ad videndum & audiendum Rotulum*

aperiri, Testimonia publicari, in principali negotio definitivam ferri, personaliter, legitime ac peremptorie compareret, auctoritate mihi hac super re tradita injunxi.

Subscribet se Commissarius, componet & obsignabit Rotulum; remittens illum, per certum à Partibus conducendum cursorem cum obligatione, ne ulli tradat aut communicet Rotulum, sed directè ad locum designatum referat, inscribendo exteriorem Titulum in hac Forma.

Rotus Inquisitionis in Causa N. N. ad Instantiam N. N. contra N. N. & contra (si est mutuus Actoratus) expedita, aperiendus Die N. Mensis N. Anni presentis, si tunc &c. aliàs &c. coram V. V. Officio Consistorii Pultovien-
sis: remittitur v. g. Pultoviam.

Actus verò expeditæ Commissionis sic vel similiter connotari poterit.

Negotium Examinis Testium & Inquisitionis nobis per literas Commissionis, è Cancellaria Illustrissima Celsitudinis Vestræ, de data Pult: die N. Mensis N. anni currentis, in Personas nostras emanatas, Sigilloq; Illustrissima Celsitudinis Vestræ communitas, in Causa inter N. Actorem ex una, & N. occasione N. N. Citatum, Partibus ex altera, nobis demandatum, eâ quâ decuit diligentia exequentes; Imprimis Literas Innotescenciales contra Partem adversam, & Citationis contra Testes pramissimus, quarum termino adveniente, ad locum loci, videlicet Villam N. descendimus, in Domo Plebanali vel Ecclesia, Sessionem Nostram Commis-
soria

soriam constituimus, ubi coram nobis personaliter compar-
 ens N. Actor, reproductis Literis Commissionis supradictæ,
 necnon exhibitis Literis Imotescentialibus legitime [ut appa-
 rebat] executis, Jurisdictionem nostram Commissorialem
 in DEI Nomine fundari, nos Judices competentes Causæ
 & Partibus pronuntiari, Processumq; ulteriorem decerni de-
 bita cum Instantia petiit & postulavit. In presentia N. Ci-
 tati ex adverso Principalis in foundationem Jurisdictionis
 consentientis. Vel, cum DD. Commissarii sint sibi infensi,
 vel à Superiore inhibiti, prout authenticè deduxit, à funda-
 tione Jurisdictionis supersederi petentis. Nos verò Commis-
 sarii infrascripti auditis Partium, Actore & instantius, Cita-
 ta verò consensu, Jurisdictionem Commissorialem in DEI
 Nomine fundavimus, nos Judices competentes Causæ &
 Partibus pronuntiavimus, Processum ulteriorem decrevimus.
 Vel. Nos Commissarii, eò quòd præposterè exceptiones con-
 tra foundationem Jurisdictionis inferuntur. Vel. Non ob-
 stantibus uti frivolis & tergiversatoriis Exceptionibus Ju-
 risdictionem &c. ut supra, fundavimus. Tandem Actor pro-
 cedendo ulterius Testes videlicet N. N. legitime Citatos in-
 duxit, petens Ipsos prævio juramento examinari, juxta
 Interrogatoria, quæ in scriptis produxit. Presente N. Citato,
 ex adverso Principali contra N. quòd sit infamis, contra N.
 quòd sit inimicus, contra N. quòd sit Domesticus excipi-
 endo, Ipsosq; à deponendo Testimonio rejici petente, & Te-
 stes pro parte sua videlicet N. N. legitime Citatos inducen-

te, ipsosq; ad Juramentum admitti, & juxta Interrogatoria, quæ itidem produxit, examinari petente. In contrarium Actor domestica facta, domesticis probari Testibus debere, tum suspicionem facile per Juramentum purgari posse replicavit, & ut supra instetit; Contra verò Personas Testium per Citatum inductorum videlicet contra N. quòd sit interessatus, contra N. quòd sit Consanguineus &c. ideòq; eosdem à deponendo Testimonio rejici. Vel. quantum verò attinet Testes per Citatum inductos salva exceptione tam contra Personas, quàm contra dicta eorum, coram Judicio Illustrissimi Delegantis, utriq; Parti reservatis admisimus. Vel. Auditis Partium Controversiis & defensis ab utrinq; illatis, eo attento, quòd domestica facta domesticis debeant probari Testibus, aliterq; veritas haberi non possit, omnisq; suspicio contra Testem resultans facile per Juramentum purgetur. Vel. quòd exceptio præfata in continenti non probeatur. Vel non obstantibus exceptionibus per N. illatis, uti frivolis & tergiversatoriis, suprascriptos Testes admisimus, receptoq; ab eis solito de dicenda veritate Juramento, ad Partis utriusq; Interrogatoria examinavimus. Et quidem primus Testis N. &c. ut supra sonat Instructio post examen Testium.

Quæ omnia fideliter conscripta & connotata, manibusq; Commissariorum propriis subscripta, sigillisq; eorum munita, remittuntur Pultoviam, terminusq; Partibus ibidem coram sua Illustrissima Celsitudine, five e
jus

ius Judicio comparandi dies N. Mensis N. anni curren-
tis, Partibus præfigitur & assignatur.

CAPUT XLVII.

De Observantia Statutorum Synodi.

SCimus, quòd hujusmodi salutaria monita Nostra, per
Synodum evulgata facient *amaricari ventrem non* Apoc. 10.
nullorum, eò quòd animi passionibus resistent, atq;
morbis, ast omninò sumenda sunt, cùm *legem* contine-
ant, quam DEUS & conscientia, Vicaria Potestas scri-
psit, *mandavitq; custodiri nimis*. Nihil hìc novi adstrui-
mus, sed innovamus id, quod sæculis jam notum est. Pf. 113.
v. 4.
Præceptum ponimus, quà Pastorem agimus; consilium,
quà charitatem erga Diocæsanæ Ecclesiæ, ejusq; popu-
lum demonstramus. Utiq; quando mandatur, adest Au-
thoritas, quando commendatur, præluet charitas, &
mandato quidem respondet obedientia, consilio autem
fides, consilium suscipitur ad placendum, mandatum
autem ad non displicendum. Ac proinde Paternè com-
monefacimus universos, ut hæc Ordinatio Nostra Syno-
dalis, sit *quasi signum in manu, & quasi monumentum an-* Exod. 13
te oculos eorum; legant singuli! ethi fortè amaricata fue-
rit voluntas alicujus, hæc præcepta cum tabulis cordis
conterat, & ibi patebit ei veritas, manifestabitur chari-
tas,

tas, apparebit observacionis necessitas, & hanc præcipiet conscientia, instillabit Statûs decencia, amor honesti, horumq; in defectu (quod absit) timor utinam filialis. Fiet tandem id, quod erat contrarium legi mentis, tanquam mel dulce in ore singulorum. Sed quia executio legis recenti memoria continuâq; inspectione indiget, hortamur omnes Parochos & Beneficiatos, ut præsentès Constitutiones postquam à prælo venerint, sibi non negligant procurare, ut faciliùs muneris sui debitum agnoscentes, Officio ac Statui proprio valeant respondere; DD. verò Archidiaconi & Visitatores nec non Decani Foranei attendant diligenter, ut omnia hæc Decreta Nostra iidem Beneficiati in fideli observantia teneant; & si aliquem non habentem ejusmodi Constitutiones invenerint, pœnis arbitrariis puniant. *Pf. 118.* Interim *sit Pax multa diligentibus legem,* & qui hanc servaverint, Benedictionem illis à DEO Omnipotente exoptamus.

ANDREAS EPISCOPUS.

GRA.

GRATIARUM ACTIO

In Conclusionē Synodi.

Illustrissimo & Reverendissimo Domino

EPISCOPO.

à Perillustri & Admodum Reverendo Domino PAULO
DOMINICO DROMLER Uq; J. D. Canonico
Cathedrali Plocensi & Pultoviensi dicta.

Exultavit nuper Plocia binis retrò lustris, & gratulata sibi
ingressum Tuum Saculis Dignissime Antistes, dum sub regi-
mine tanti Presulis magnam sibi ominabatur felicitatem.
Magis imò maximè hodiè Celsitudinem Tuam sibi gratulatur Pul-
tovia, ibidemq; congregati Ecclesia Plocensis Status, dum Pastora-
lem sollicitudinem de populo Pontificia Tue Potestati calitùs com-
misso ita adimpler, ut pro vero Optimi Pastoris Prototypo ab o-
mnibus habearis. Sacrum hoc Concilium, quod in hac Majesta-
te & Sapientia peregisti, nostrum omnium salus est. Quis cura.

num Tuarum molem plenè edisseret? quam in presenti Synodo, lu-
cro animarum intentus expressisti, profectò cura illa nihil aliud lo-
quuntur, nisi ut qui benè valent, ita valeant, ut Medico non ege-
ant, qui verò malè valent, Cælestis Medici gratiâ & Tua solici-
tudine curentur. Magnus Ille dictis & factis Cancellarius Regni
Patruus Tuus Acta Dioecesanæ Synodi clausit, & jam hæcænis à
quadraginta propè annis tumulata Spiritualis Concilii facies, in Te
Præsul Vigilantissime è suis assurrexit umbris. Debet perennes
Alma hæc Dioecesis gratias suis Præsulibus, Tuis Illustrissime Pa-
stor Prædecessoribus, quod Illorum irrigata sudoribus, laboribus ex-
cultis, vigiliis custodita S. Fidem Romano-Catholicam constanter
retinet atq; profitetur. Implet Antecessorum Tuorum vestigia
meritorum paritate, temporum serie succedaneus, virtutum & ho-
norum splendore antecedaneus, adeoq; in sana Doctrina conservan-
da, Disciplina Ecclesiastica promovenda nihil Tibi legum Ze-
latori, scelerum Extirpatori antiquius, cum in sermone Ap. stolici
Spiritus id renovare in Grege Tuò, quod antiquatum, illud revoca-
re, quod vetustate collapsum, illud redintegrare, quod antiquitate
obliteratum, per Dioecesanæ Synodi absolutionem, cujus scopus uni-
cus bonorum morum reductio, emendatio malorum, totam mentis
Tua aciem direxisti. Præceperat supremum Numen in expiatori-
um holocaustum offerri sibi hoedum, Tu Arietem Tuum Gentiliu-
um, jam dudum in victimam consecrasti, imò Dignitatem Tuam pro
Ecclesia & Patria in perpetuam hecatomben dedicasti. Dioecesa-
num Paltoviensè Seminarium amplam laudis, imò gratiarum acti-
onis munificentia Tua porrigit materiam, dum dætem illius non
tantum amplificasti, sed inexhausta Tua liberalitate Domum pro
instituentis Clericis è fundamentis erigere decrevisti. Lucet in
Te

Te eximia in gubernando Clero, in regendo populo solertia, spectatur in DEUM religio, in templā pietas, in proximorum salutem zelus incomparabilis. Talis utiq; decebat, ut Nobis esset Pontifex, qui dispersa colligeret, constricta solidaret, disjuncta adunaret, Sanctis in hac Synodo sancitis legibus. Habes in me uno, o Gemma Præsulum! omnes, quotquot vides, Tuis acclines plantis. Exultat Cathedra cum suo Senatu, latantur Collegiales, jubilat Clerus, populus, universiq; Fidelium Gregis Tui coetus, laudantes Nomen Domini, qui fecit nobiscum misericordiam suam, & vocavit nos in Concilio Sanctorum, ad audiendam & custodiendam vocem ejus. O! diem hanc omnibus Nobis, populisq; jucundissimam! diem expectatissimam, quam ut viderent, exultarunt in Spiritu Patres Nostris, nos vidimus, celebravimus & gavisi sumus. Verè Tibi Illustrissime Præsul & ex animo gratulamur, quod tantam omnibus lætitiā, Tuo verò Nomini laudem, id quod maxime Divina benevolentie argumentum est, Dominus Tibi reservaverit, quem Nos votis omnibus & precibus supplices exoramus, ut Te Patrem amatissimum, Pastorem vigilantissimum, Præsulem dignissimum, incolumem pro Ecclesia suā commodo & incremento diutissime conservet. Det Tibi DEUS, quod solus dare potest; addat annos de nostris etiam annis lectos. Det Tibi Orbis Polonus primos honores, quos mereris, non sit meta, quam non teneas, non annales, quos non impleas, non anni, quos non vivas. Hoc Tibi nō odium vovet Concilium, à cujus vita Divinū honos, Ecclesie integritas, Patrie libertas, Cleri norma, populi forma, nostrum demum omnium propendit salus.

APPENDIX ad SYNODUM.

Anni MDCCXXXIII.

I.

*Bulla Clementis XI. confirmans & ampli-
ans Constitutionem Pauli III. de Privile-
giis Neophytorum quò ad Bona tempora-
ralia cum aliis ordinationibus pro sa-
ciliori Infidelium ac præsertim
Judæorum conversione*

Citata sub Cap. III. de Judæis.

CLEMENS EPISCOPUS

Servus Servorum DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Propagandæ per universum Terrarum Orbem Chri-
stianæ Fidei, cujus illibatum ac perenne depositum
Romana imprimis servat Ecclesia, pro commissi Nobis
Apostolici muneris debito jugiter intendentes, dùm in
remotissimas quasq; partes Evangelij Præcones ablega-
re

re satagimus, in eam simul curam diligenter incumbimus, ut quicumq; dejectis infidelitatis tenebris ad verum Justitiæ solem, qui Christus est, agnoscendum eo adjuvante festinant, nullis quò ad fieri potest, humanarum rerum obstaculis impediuntur, sicq; ad Catholicæ Ecclesiæ gremium ex omni natione, quæ sub cælo est, eò frequentior, quò facilius expediatur accessus.

§. I. Quamvis enim non temporalium rerum comodo, sed æternæ potiùs hæreditatis intuitu ad suscipiendam Christi Fidem Infideles allici oporteat, quin etiam edoceri præcipuam Christiani hominis gloriam in eo maximè sitam esse, ut terrena despiciat, existimetq; omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam JESU Christi Domini Nostri; nihilominùs rationi congruum, & piæ Matris Ecclesiæ institutis consentaneum arbitramur, ita Paternam Nostram erga eos, qui adhuc in fide parvuli, lacte potiùs quàm cibo solido nutriendi sunt, providentiam temperare, ut infirmiores quiq; à Christianæ Religionis proposito, amittendarum facultum, incurrendæq; prorsùs miseræ egestatis horrore non retrahantur: cum potiùs juxta Canonicas sanctiones eos, qui ad Fidem veniunt, melioris conditionis esse oporteat post Baptismum, quàm, antequam Fidem susciperent, haberentur, & in illis etiam impleri debeat Christi certa promissio: quærite primò Regnum DEI, & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.

§. II.

§. II. Quam quidem ob causam complures Romani Pontifices Prædecessores Nostri pro tradita sibi divinitus in iis, quæ ad ejusdem Sanctæ Fidei favorem & propagationem pertinent, Apostolica potestate, multa in Neophytorum commodum Privilegia concesserunt, aliis quoq; additis ordinationibus, quibus & indemnitati ipsorum, & Christianæ Religionis dignitati, & faciliori simul Infidelium conversioni consultum foret; præcipuè verò fel: rec: Paulus Pp. III. Apostolicam Constitutionem edidit in hæc verba, videlicet:

§. III. Paulus Papa Tertius. Ad perpetuam rei memoriam. Cupientes Judæos & alios Infideles quoslibet ad Fidem Catholicam converti, & prætextu bonorum per eos antea possessorum ab eadem Fide non distrahi, motu proprio, & ex certa nostra scientia, Authoritate Apostolica tenore præsentium hac in posterum valitura Constitutione sancimus, quòd cuicumq; eorundem Judæorum & infidelium ad dictam Fidem converti volenti, etiam si in patria potestate constitutus fuerit, bona sua quæcunq; tam mobilia, quàm immobilia intacta & illæsa permaneant. Ita ut etiam Filii familias & in patria potestate, ut præfertur, constituti, legitima & quæcunq; portione bonorum patrimonialium aut maternorum eis de jure, seu successione bonorum eis aliàs debitorum per eorum Parentes fraudari, aut privari non possint, neq; debeant, sed eis integrè, etiam si

con-

contra voluntatem Parentum suorum ad fidem ipsam conversi fuerint, etiam eorum parentibus viventibus debeantur.

§. IV. Etsi bona ipsa ex usura, aut illicito quæstu fuerint acquisita, & notæ sint personæ, quibus eorum fuerit de Jure facienda restitutio (quia non dimittitur peccatum, nisi restituatur malè ablatum) illa eisdem personis omninò restituantur; personis verò non extantibus prædictis, quia bona ipsa essent per manus Ecclesiæ in pios usus convertenda, bona hujusmodi eisdem Judæis & aliis infidelibus in favorem suscepti Baptismatis, tanquàm in pium usum liberè concedimus, eaq; apud ipsos sic conversos Judæos & alios infideles remanere decernimus. Interdicentes sub Divini anathematis pœna, quibusvis tam Ecclesiasticis, quàm Sæcularibus personis, ne ullam super bonis hujusmodi quovis quæsito colore molestiam inferant, aut inferri patiantur, sed magnum se fecisse lucrum existiment, dum tales Christo lucrati fuerint.

§. V. Et quoniam ut scriptum est, qui habuerit substantiam mundi hujus, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauerit viscera sua ab eo, quomodo charitas DEI manet in ipso? si ipsi conversionis tempore inopes, aut indigentes fuerint, omnes tam Ecclesiasticos, quàm Sæculares, per viscera misericordiæ DEI Nostri exhortamur, ut ipsis conversis manus por-

Ee

rigant

rigant adjutrices: ipsi quoq; Diocesani non solum Christianos ad subveniendum ipsis exhortentur, sed etiam tam de redditibus Ecclesiarum, prout poterunt, quam de his, quæ ad pauperum usus per ipsos convertenda devolvuntur, hujusmodi Neophytos sustentare non negligant, ipsosq; à detractionibus & contumeliis paterna affectione defendant.

§. VI. Et quoniam per gratiam Baptismi Cives Sanctorum & Domestici DEI efficiuntur, longèq; dignius existit regnare spiritu, quam nasci carne, eadem Constitutione statuimus, ut Civitatum & locorum, in quibus Sancto Baptismate pro tempore regenerabuntur, verè Cives sint & privilegiis, ac libertatibus & immunitatibus, quæ alii ratione nativitatis, & originis duntaxat consequuntur, gaudeant.

§. VII. Curent insuper Sacerdotes baptizantes, & alii de Sacro fonte eos suscipientes, tam ante Baptismum, quam post, illos in Articulis Fidei, ac Legis novæ præceptis, Catholicæq; Ecclesiæ ritibus diligenter instruere, & tam ipsi, quam Diocesani operam dent, ne cum aliis Judæis seu Infidelibus, saltem per longum tempus conversentur, ne sicut quandoq; contingit, ab infirmitate curatis, modica occasio ad pristinam damnationem, recidivam efficiat.

§. VIII. Et quoniam experientiâ teste compertum est mutuatam ipsorum Neophytorum inter se conversationem,

nem, ipsos in fide nostra fragiliores reddere, ac salutem ipsorum plurimum officere, hortamur locorum Ordinarios, ut quantum pro incremento fidei viderint expedire, curent & studeant Neophytos ipsos cum originariis Christianis Matrimonio copulare.

§. IX. Et prohibeant eisdem sub gravibus poenis, ne mortuos more Judæorum sepeliant, aut Sabbata aliasque solennitates & antiquæ sectæ ritus quoquo modo observent, sed & Ecclesias & prædicationes, prout alii Catholici, frequentent, & in omnibus Christianorum moribus se conformes reddant.

§. X. Contemptores autem prædictorum per Sacerdotes, in quorum Parochiis degent, aut alios, ad quos de jure vel antiqua consuetudine de talibus inquirere spectat, aut etiam per alios quoscunque Diocesanis seu Inquisitoribus hæreticæ pravitatis deferant, & invocato, si opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis, per eos taliter puniantur, quod aliis transeat in exemplum. Et insuper de his omnibus in Provincialibus & Synodalibus Conciliis diligens fiat inquisitio, & tam circa Episcopos, & Sacerdotes in præmissis negligentes, quam ipsos Neophytos, & Infideles prædictos contemptores opportunum adhibeatur remedium.

§. XI. Si quis autem cujuscunque gradus vel præeminentiæ fuerit, hujusmodi Neophytos, ne observantiam Ritûs Christiani, & aliorum præmissorum comple-

stantur, foverit, aut defenderit, pœnas contra fautores Hæreticorum promulgatas ipso facto incurrat; Neophyti verò si se corrigere post monitionem canonicam neglexerint, & ad vomitum judaizantes redire comperti sint, contra eos, tanquam perfidos Hæreticos, per Ordinarios locorum secundùm sacrorum Canonum instituta procedatur.

§ XII. Non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac quibusvis Privilegiis, indulgentis, & literis etiam Apostolicis, seu etiam Regiis, vel Imperialibus, eisdem Judæis, vel Infidelibus quomodolibet concessis, quæ quatenus in detrimentum Catholicæ Fidei, aut Nominis Christiani, seu aliquorum ex præmissis, quomodolibet vergant, & ad effectum præsentium, cassamus & irritamus, ac cassâ & irrita esse decernimus, aliis decretis, & Constitutionibus Apostolicis, quæ super præmissis sunt condita, in suo robore duraturis.

§ XIII. Et, ut hujusmodi Sanctæ Constitutionis jugis memoria habeatur, & ne quisquam ipsius ignorantiam prætere possit, illam per singulas Cathedralis & Collegiatis Ecclesias, aliâq; pia loca, in quibus uberior erit Fidelium concursus, semel in anno ad minus infra divina publicari volumus & decernimus.

§ XIV. Et quia difficile foret præsentibus ad singula quæq; loca deferre, volumus, & etiam declaramus, quòd earundem præsentium transumptis seu Copiis, etiam

impressis, & manu alicujus Notarii publici subscriptis, ac sigillo alicujus Prælati munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, ubicunq; forent exhibitæ vel extensæ;

§. XV. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub anulo Piscatoris die 21. Martii. Millefimo quingentesimo quadragesimo secundo, Pontificatûs Nostri anno octavo.

§. XVI. Nos igitur, ne tam salubris Constitutionis memoria temporis diuturnitate deficiat, & observantia neglectu cujuscumque obsolescat, aut etiam fidei hostium dolo, notitia converti volentibus supprimatur, de nonnullorum Venerabilium Fratrum Nostrorum S.R.E. Cardinalium, & Dilectorum Filiorum Romanæ Curie Prælatorum, quibus hujusmodi negotium commisimus exponendum, consilio, atq; etiam motu proprio, ex certa scientia ac matura deliberatione, Nostri, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine eandem præinsertam Constitutionem, omniaq; & singula in ea contenta tenore præsentium confirmamus, approbamus & innovamus, eamq; ab omnibus ad quos pertinet, inviolabiliter observari perpetuis futuris temporibus debere statuimus & mandamus.

§. XVII. Simulquæ ad omnis dubitationis umbram penitus removendam, eadem à memorato Paulo Prædecessore Statuta clariùs explicantes, & quatenus opus sit,

fit, etiam ampliùs extendentes, bona quælibet adventitia, quocunq; modo talia censeantur, ad filios familias Christianam Religionem profitentes, utpote à Patriæ potestatis jugo, quo Parentibus infidelibus subdebantur, Sacri Baptismatis beneficio prorsùs exemptos, pleno jure spectare, neq; super illis usum fructum, aut aliud quodcunq; Jus præfatis parentibus, quamdiu in infidelitate permanerint, ullo modo competere; è contra verò parentes ipsos, aliosquè quoscunquè, qui conversis, eorumq; descendantibus, aliàs alimenta, seu dotem præstare quocunq; titulo, etiam in subsidium tenerentur, ad eadem alimenta, seu dotem illis subministranda pariter teneri, & obligatos esse post conversionem eorum, similiter tenore præsentium declaramus, atq; etiam ex integro statuimus, decernimus & mandamus.

§. XVIII. Et quoniam Infidelium, ac præ cæteris Judæorum, malitiam, eò usquè in odium Christiani nominis processisse pluries compertum est, ut bona sua occultando, seu in alios transferendo, vel aliàs de illis inter vivos, vel etiam in ultima voluntate disponendo, Filios aliosq; Consanguineos ad Christi fidem conversos eorundem bonorum successione, ad quam ab intestato legitimè admittendi fuissent, aut etiam spe successio- nis ejusdem fraudare tentaverint; Idcirco Nos rec. mem: Gregorii Pp. XIII. Prædecessoris Nostri, qui per suas quasdam sub annulo Piscatoris die 13. *Septembris* 1581. Pon-

Pontificatûs sui anno decimo datas literas, hujusmodi malo, utpote in Christianæ Fidei detrimentum cedenti, occurrendum meritò censuit, vestigiis inhærentes, Judæos quoslibet, sicut & alios Infideles, bona sua & Jura quæcunq; in præjudicium filiorum, aut aliorum consanguineorum, qui aliàs ipsis ab intestato decedentibus successuri essent, & Christianam susceperint Religionem, quocunque modo alienare seu occultare, vel diminuere inter vivos, aut in qualibet ultima voluntate non posse; sed potius eadem bona & jura quæcunque (tradita statim post Baptismum legitima quibuscunque aliàs post obitum competeret eorundem) integrè conservare teneri & obligatos esse; tamq; ipsos quàm alios bonorum eorundem detentores, vel occupatores ad illa, seu eorum rationes quoties opus fuerit, exhibenda, & de eisdem Inventarium legitimè faciendum, & de utendo & fruendo arbitrio boni viri, cavendum, opportunis Juris & facti remediis compelli posse, atq; in eorum bonis & juribus, si in infidelitate decesserint, ipsorum filios, seu alios quoscunq; consanguineos, ut præfertur, Christianos eodem prorsùs modo & jure, nulla etiam obstante ingratitude, aut alia quantumvis legitima exhæredationis causâ, quam ob suscepti postea Baptismi venerationem, sublata prorsùs esse volumus, succedere debere, ac si iidem Judæi, seu alii Infideles, nullum fecissent aut ordinâssent testamentum, vel aliam ultimam

mam voluntatem; omnesquè & singulas bonorum & jurium, siue inter vivos, siue in ultima voluntate, alienationes, distractiones, aut alias dispositiones prædictas in hujus Nostræ Constitutionis fraudem, & in odium Christianæ Fidei factas, seu potius attentatas, censeri, ac nullius propterea roboris & momenti esse, motu, scientiâ, & potestatis plenitudine similibus, tenore præsentium sancimus, decernimus, & ordinamus.

§. XIX. Cæterùm ne dum provida sollicitudine temporalia Conversis ad Fidem commoda comparamus, Spirituale animarum lucrum negligere videamur in convertendis; quemadmodùm Infideles cæteros, qui longè sunt, Sacris Missionibus institutis, Evangelica prædicatione instruere non cessamus; ita de Judæis etiam, qui magno numero inter Christianos vivunt, & nostris quodammodò oculis obversantur, æterna salute procuranda præcipuè cogitamus. Tristitia enim nobis magna est, (fidenter cum Apostolo dicimus) & continuus dolor cordi nostro, dum paterni amoris visceribus misereamur Israëliticam gentem, olim DEO amabilem populum, quem elegit Dominus in hereditatem sibi, & custodivit quasi pupillam oculi sui, nunc autem (postquam Judaica in summum sceleris erumpente perfidia, verè iratus est furore Dominus in populum suum, & usq; in finem abominatus est hereditatem suam) velut gregem sinè Pastore dispersum per invia quæque, & in-
aquo.

aquosa miserè divagantem, ac Verbi DEL, quod illi unicum superest, salutari pabulo destitutum, solo scilicet literæ, quæ occidit, à Judæis cortice degustato, Spiritu verò qui vivificat, ab animalibus hominibus non percepto.

§. XX. Propterea ad eosdem Judæos in Sanctæ fidei veritate salubriter erudiendos, & trahendos ad Christum, ea omnia & singula, quæ de sacris lectionibus, seu sermonibus per singulas hebdomadas ad ipsos, ubicunq; eorum Synagogæ fuerint, habendis, memoratus Gregorius Prædecessor Noster in aliis suis, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo octogesimo quarto, kalendis Septembris, Pontificatûs sui Anno ter-tiodesimo, editis Apostolicis Literis, quarum tenorem pro expresso in præsentibus haberi volumus, sapienter constituta sunt, ab omnibus, ad quos pertinet, inviolatè servari, & sicubi in desuetudinem abièrunt, in usum revocari præcipimus & mandamus; Concionatores omnes, qui ad id munus electi fuerint, specialiter admonentes, iisq; etiam in Nomine Domini districtius injungentes, ut memoratos Judæos non injuriis, contumeliis, aut nimia verborum asperitate, quibus in Judaica magis perfidia obfirmarentur, sed charitate potius & mansuetudine, quam mitis nos & humilis corde Christus edocuit, velut oves errantes ad Sanctæ Ecclesiæ caulas suaviter allicere, & patefacta ex veterum potif-

simùm quas venerantur scripturarum oraculis, Christianæ veritatis luce, velamen ab oculis eorum detrahere omni studio satagant, ut ex Judaicæ pravitatis tenebris, quibus obscurati sunt oculi eorum, ne videant, DEI Omnipotentis operante virtute, liberentur.

§. XXI. Postremò Judæos omnes, cæterosquè Infideles quoscunque, qui ad Baptismi gratiam, DEO donante pervenerint, omnibus Ecclesiarum Prælati, ac sæcularibus etiam Principibus per misericordiæ DEI nostri viscera commendamus, ut eos patrocinio foveant, Autoritate adjuvent, potentiâ tueantur; nequè ab aliis, præsertim verò à Judæis, aut quibusvis Infidelibus ulla in re indebitè vexari patiantur; Universosq; ubique Terrarum Christi Fideles in Unigeniti Filii DEI, & Salvatoris nostri J E S U Christi, cujus vice fungimur, nomine hortamur & obsecramus, ne venientes ex Infidelitate præsertim pauperes, despiciant, aut averfentur; sed potius novella hujusmodi Ecclesiæ germina officiis ac beneficiis, prout quisquè poterit excolere, & irrigare non desint, atquè ut veros in Christo fratres, ac domesticos Fidei effectos benignè excipiant, in necessitatibus sublevent, & omni demum Christianæ charitatis genere prosequantur; ut de suscepto Sanctæ Fidei proposito gaudium ipsorum sit plenum, & exultatio, iis verò, qui foris sunt, & adhuc infidelitatis caligine detinentur, ad ejusdem Sanctæ Matris Ecclesiæ gremium properandi desiderium excitetur.

§. XXII.

§ XXII. Decernentes easdem præsentem Literas etiam ex eo, quòd quicumquè in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes eisdem non consenserint, aut vocati seu auditi non fuerint, aliàq; quavis de causa quantumvis legitima, & Corpore Juris clausa, de ullo subreptionis vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quocunquè defectu notari, impugnari, vel in controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci nullatenus posse, sed semper & perpetuò validas, firmas, & efficaces existere, & ab iis, ad quos spectat, & in futurum spectabit, inviolabiliter observari; sicquè per quoscunquè Judices Ordinarios & Delegatos quavis Authoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales etiam de Latere legatos, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & Authoritate ubiquè judicari & definiiri debere; irritum quoq; & inane, quidquid secus super omnibus & singulis præmissis, vel circa ea à quocunquè quavis Authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ XXIII. Non obstantibus de Jure quæsito non tollendo, ac cæteris nostris, & Cancellariæ regulis, aliisq; Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, etiam Conciliaribus, necnon aliis quibuslibet, etiam Jramento, Confirmatione Apostolica, aut alia quavis fir-

mitate roboratis Statutis, consuetudinibus etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, indultis, & literis, etiam Apostolicis, seu etiam Regiis & Imperialibus, eisdem Judæis, vel Infidelibus quibuslibet singulis, aut eorum universitatibus quomodolibet, & ex quibusvis causis, etiam publicis, gravissimis, & urgentissimis, atque etiam titulo oneroso, & vim contractus hinc inde obligatorii inducente concessis, quæ quatenus in detrimentum Catholicæ Fidei, quam humanis quibusque rationibus quicumque debet præferre Christianus, quomodolibet vergant, & ad effectum duntaxat præsentium cassamus & irritamus, ac cassa & irrita esse decernimus, aliisque omnibus sub quibuscunque verborum tenoribus & formis, quomodolibet in contrarium præmissorum editis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiam si pro sufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium & singulorum tenores, formas, & occasiones, ac alia etiam speciali expressione digna præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, insertis, & servatis respectivè habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum specialiter, & expressè derogamus, ac dero-

derogatum esse volumus, cæterisq; contrariis quibuscunque.

§. XXIV. Ut autem eadem præsentis literæ omnibus innotescant, quibuscunque locorum Ordinariis, in quorum Diœcesibus aliqua Judæorum Synagoga, aut notabilis aliorum Infidelium numerus reperiatur, injungimus & mandamus, ut ea omnia, quæ à nobis ut præfertur, constituta & ordinata sunt, ad eorundem Judæorum, aliorumvè Infidelium notitiam quotannis semel seu pluries, & eo modo, qui iisdem Ordinariis opportunior visus fuerit, sermone vernaculo deduci faciant, & in memoriam revocari; atque ut nemo prorsus earundem Literarum ignorantiam allegare valeat, volumus, ut illæ, seu earum exemplum ad valvas Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum, ac præfatæ Cancellariæ Apostolicæ, Curiaque Generalis Innocentianæ, necnon in acie Campi Floræ de eadem Urbe per aliquem ex Cursoribus nostris, prout moris est, publicentur, & affigantur, quæ sic publicatæ & affixæ omnes, & singulos perinde afficiant, ac si illis personaliter intimatæ fuissent.

§. XXV. Quodquæ illarum transsumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis eadem prorsus fides in Judicio, & extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostentæ.

§. XXVI. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostræ confirmationis, approbationis, innovationis, declarationis, extensionis, Statutorum, decretorum, mandatorum, sanctionis, ordinationis, præceptorum, admonitionis, commendationis, irritationis, cassationis, derogationis, & voluntatum infringere, vel ei casu temerario contraire, Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis DEI, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quarto. Quinto Idus Martii, Pontificatûs nostri Anno Quarto.

J. Card: Prodatarius.

F. Oliverius-

Visa de Curia C. A. Fabronus.

Philippus Porta.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Anno à Nativitate D. N. JESU Christi Millesimo septingentesimo quarto, Indictione XII. die verò undecima Martii, Pontificatûs autem Sanctiss: in Christo Patris & D. N. D. CLEMENTIS Divinâ Providentiâ Papæ XI anno quarto, supradictæ literæ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad valvas Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, Curie Generalis Innocentianæ, in Acie Campi Floræ, ac aliis locis felitis, & consuetis Urbis, per me Sebastianum Vassellum SS. D. N. PP. Curforem.

Pro D. Magistro Curforum Thomæs
Orlandus Curfor.

II.

II.

*Rescriptum Serenissimi Regis glor: mem:
AUGUSTI II. de Sagis pro Diœcesi
Plocensi.*

Cit: sub Cap. IV. de Sagis.

*AUGUSTUS Secundus, DEI Gratiâ Rex Polonia
Magnus Dux Litvania, Russia, Prussia, Masovia, Sa-
mogitia, Livonia, Kijovia, Vothynia, Podolia, Podlachia,
Smolenscia, Severia, Czerniechoriaq, necnon Hereditarius
Dux Saxonia & Princeps Elector.*

UNiversis & singulis, quorum interest, præser-
tim Magistratibus quibusvis tam Castrensibus,
quàm Civilibus Majorum & Minorum, necnon
Officiis Villanis in Diœcesi Episcopatus Plocensis confi-
stentibus, aliisque quorum interest Gratiam nostram
Regiam. Quòd licet Constitutionibus Regni ac Statutis
cautum sit, ne Magistratus quivis Sæcularis in Causas
sagarum sese ingerat, nisi priùs eadem Causæ à Judicio
Spirituali cognitæ ac disjudicatæ fuerint. Nihilominùs
relatum nobis est nonnulla Officia tam Civilia, quàm
Villana, minùs notitiam ac scientiam ejusmodi Causa-
rum

rum habentia, in contrarium præfatarum legum sese in Judicia fagarum ingerere, multaque inconvenientia inde patrari, hominesque innocentes morte damnari; Hinc nos obviando similibus casibus, ac inhærendo Constitutionibus Regni, omnibus ac singulis Officiis, & quidem Civilibus sub pœnis mille Hungaricalium, Villanis verò sub pœna Colli ad Instantiam Instigatoris in Judicio quoyis vindicandis inhibemus, ac ferio mandamus, ne se in Judicium fagarum ingerant, nisi prius eadem Causæ per Judicium Spirituale prædictæ Diœcesis Plocensis discussæ & disjudicatæ, & ad Judicia eorum remissæ fuerint. In cujus rei fidem præsentis manu nostra subscriptas, sigillo Regni communiri jussimus. Datum Varaviae die XXV. Mensis Aprilis Anno Domini M.DCC.XXVII. Regni verò nostri XXX. Anno. AUGUSTUS Rex. Locus Sigilli. Rescriptum ad Civitates, Oppida, & Villas Diœcesis Plocensis de non comburendis fagis. Andreas Franciscus Cichocki S. R. Majestatis Secretarius. manu propria.

III.

A K T Y.

Ktore przed Komunią S. z ludźmi do Komunii S. przystępującemi, także y po Komunii S. tak w Kościołach iako też kiedy chorym Wiatyk Przenay. świętŹy administrować będy, powinni Plebani pod obowiązkiem sumnienia odprawnować.

Cit. sub Cap. XV. de Eucharistia.

PAnie JEZU Chryste BOZE y Zbawicielu moy wierzę mocno, iż w Przenayświętzym SAKRAMENCIE, który przyimować mam, iest prawdziwe Ciąło, Krew, Dufza y Bostwo Twoje pod osobami chleba: á to wierzę iáko y insze Artykuły Wiáry świętey, żeś to sam obiáwił y do wierzenia podał.

Kłániam się Tobie iáko Naywyższemu Pánu moiemu, y iáko Stworcę moiego, całym sercem moim wyznáwam y adoruję.

Dziękuję o BOZE moy zá wszelákie Dobrodziejstwa Twoje, á osobliwie zá postanowienie tego Nayświętszego Sákrámentu: Záco niech Cię wszyscy Aniołowie, wszyscy Święci y Stworzenia Twoje chwálą y błogostáwią ná wieki.

Mám nádzieję w dobroci y Miłosierdziu Twoim, że dáwšzy mi siebie samego, dáš mi też odpuszczenie wszystkich grzechow moich, łáskę Twoię y wiekuištą chwálę, o ktorą Cię przez zášlugi Twoje, Mękę, Krew y śmierć Twoię iáko naypokorniey uprášzam.

Miuię Cię o BOZE moy z całego serca, y z całej dusze moiey. Zauię o BOZE moy, zem cię B O G A moiego nieskończoney dobroci kiedyszkolwiek obráził. Brzydę się wszystkimi grzechámi moimi, mam státeczną wolá iuž się do nich niewracać, zá pomocą łáski Twoiey świętey, o ktorą Cię goráco proszę. Wyznáwam o BOZE moy niegodność moię do przyięcia Ciebie BOGA

moiego; dla tego skruszonym sercem do Ciebie wzdychając mówię: Pánie nie jestem godzien &c.

AKTY po KOMMUNII

Wlerzę o B O Z E moy, żeś Ty sam, któryś przez dziewięć miesięcy w Zywocie Przenayświętzey Boga-Rodźice Pánny zostawał; któryś dla mnie ná Krzyżu umarł; który teraz w Niebie z Oycem y z Duchem Świętym krolujesz, jesteś teraz prawdziwie y istotnie w wnętrzościach moich. Adoruję iáko Pána y BOGA moiego. Ofiaruję ná dziękczynienie zá tak wielkie dobrodzieystwo, cokolwiek dobrego od początku swiáta stało się, y aż do skończenia dzieła będzie.

Miłuję cię z całego serca mego, y miłować cię aż do śmierci y przez całą wieczność pragnę. Oddać się całę ná wolą Twoją z ciałem y duszą moją, niech się zemną, we mnie, przezemnie wszystko stanie według woli Twójej świętej. Tu mnie śiecz, tu mnie karz, tu mnie pal, tu nieprzepuszczay, byleś przepuścił ná wieki.

Niech będzie pochwalony Przenayświętszy SAKRAMENT, teraz y ná wieki wieków Amen.

*Kiedy Choremu administruie komunią S,
przyda następujące Akty.*

Ofia-

O Fiáruięć o BOZE moy tę chorobę moię, wszystkie boleści, wszystkie trudności y przykrości moie za grzechy y niepráwości moie, łącząc to wszystko, cokolwiek ćierpię y ćierpieć będę aż do ostátniego tchu życia moiego, z niewinną Męką y gorzką śmiercią Twoią. Proszę Cię o BOZE moy o ćierpliwość y stosowanie się do woli Twoiey we wszystkich boleściach moich, á nádewszystko przez Krew Twoię, przez Rány y Krzyż Twoy, pokornie proszę, á żeby w łasce Twoiey skończyć y umrzeć mógł.

Te Akty przed Kommunią y po Kommunii S. przepisać, y ná Táblicy iákiej przykleić, álbo przybić powinien Pleban, y mieć záwsze pogotowiu przy Otrárze, kędy Przenajświętszy Sákráment do Kommunii záchowuie się, áby ich kiedy tego potrzeba, mógł mieć ná pogotowiu.

IV.

Klatwy Pápieckie in Bulla Cane Domini wyrażone, ktore co Rok w Wielki Czwártek w Rzymie od Oyca S. publikowane bywáia, a według Concilium Prowincyalnego, z reskázania Nászego dwa rázy do Roku, w pierwszą Niedzielę Adventową, drugi raz w pierwszą Niedzielę Poštu, po Paráfjach także publikowane bydz máia.

Cit. sub Cap. XVIII. de Poenitentia.

NAprzod Jmieniem Boga Wszechmogącego, Oyca, y Syna, y Ducha S. władzą Apóstołow Piotra y

Gg2

Pá.

Páwla y Pápiešką, wszyscy Heretykowie, Sektárze, od Wiá-
ry S. Apostátowie, Schizmátocy, y ci, ktorzy od posł-
szeństwa Rzymkiego Pápieża upornie odstępuią: także
wszyscy Heretykow Fautorowie, obrońcy, onym wiá-
rę dájący, także księgi Heretykow błędy w sobie zawie-
rájące, álbo o wierze traktujące, bez pozwolenia Pápie-
skiego trzymájący, drukuiący, álbo one pod iákimkol-
wiek pretextem lub publicznie, lub potáiemnie bronią-
cy: Wyklęci są.

Po wtore Wyklęci są wszyscy y kázdy z osobna, iá-
kiegokolwiekby stánu, kondycyi, y godności byli, kto-
rzy od ordynacyi dekretow Pápieških do przyszłego
Generalnego Concilium appelluią, iáko y ci, zá kto-
rych pomocą, rádá, y sprzyiánieniem te appellácyce zánie-
sione były. Collegia zász, kápituły, Univerfitates, kto-
reby się tego wázyc miály, pod Interdykt Pápieški pod-
pádáią.

Po trzecie. Wszyscy Rozboynicy morscy, y ich obroń-
cy, fautorowie, iáko y ci, co ich przyjmuią.

Po czwarte. Wyklęci są wszyscy, ktorzy rzeczy Chrze-
ściańskie ná Okrętach ná morzu álbo rozbitych, álbo
z samych Okrętow, álbo ná brzegach znáydujące się
zábieráią, w czym zádne Privilegium, zwyczaj, álbo
by naydłuższego czásu possessia, álbo inny iáki pretext
exkuzowác niemoże.

Po piate. Wyklęci są wszyscy, ktorzy iákiekolwiek,
nowe

nowe podatki kładą albo podnoszą, ieżeli ná to, od práwa albo od Stolicy Apostolskiej pozwolenia niemáią, także y ci, ktorzy też podatki włożone albo podniesione wybieráią.

Po szóste. Wyklęci są wszyscy, ktorzy listy Pápieckie od Oyca S. albo Kościoła S. Podkancelerzow, albo ich námiestnikow wydane fałszuią, albo inne zmyślone iákoby od nich podpisane pod Imieniem Pápieckim, lub zwyż pomienionych Officyalistow fabrykuia.

Po siódme. Wyklęci są wszyscy, ktorzykolwiek do Saracenow, Turkow, y innych Chrześciańskiego Imienia nieprzyiációł, Heretykow od Stolicy Apostolskiej wyraźnie y w osobności wyrażonych donoszą, albo dowożą, konie, zeláza, droty, cynę, stal, albo infze iákie metalle y woienne rynsztunki, drzewa, konopie ná powrozy, albo same powrozy do okrętow, lub inne iákie rzeczy, ktoremi Chrześcianow woiaią; iáko y ci, ktorzy przez się, albo przez drugich o rzecz do stánu Chrześciańskiej Rzeczypospolitey náleżących ná zgubę y szkodę Chrześcianow, teyże Chrześciańskiej Wiary nieprzyiációłom, Turkom, Heretykom, donoszą wiadomości, y onymże pomoc, rádę, y fawor iákimkolwiek sposobem pokazuią.

Po osme. Wyklęci są wszyscy, ktorzykolwiek przeskádzáią, áżeby żywności do Rzymu niedodáwano, ktorzy tego dodáwania zákazuią, przeszkody czynia,

álbo to czyniącym bronią, lub przez się lub przez innych iákieykolwiek kondycyi y godności, lub świeckiey lub Duchowney.

Po dziewiate. Wyklęci są wszyscy, którzy do Stolicy Apostolskiej idących, álbo z támtąd powracających się, lub sami przez się, lub przez drugich zábiiáią, káleczą, odzieráią, łápáią, przytrzymuią; Jáko y ci, którzy w samym Rzymie, niemáiąc ná to žádney Jurisdikcyi toż samo czynić śmieią.

Po dziesiąte. Wyklęci są wszyscy, którzy Romipetow álbo Pielgrzymow z nábożeństwa peregrinuiących, álbo tamże zostawaiących lub powracających, przez się samych lub przez drugich káleczą, zábiiáią, odzieráią, zadržymuią, lub też rozbiáią, iáko y ci, którzy pomocą, rádá do tego przykádáią się.

Po iedenáste. Wyklęci są wszyscy, którzy S. Kościoła Rzymskiego Kardynałow, Pátryarchow, Arcy-Biskupow, Biskupow, Stolicy Apostolskiej Legátow, ábo, Nuncyuszow zábiiáią, káleczą, ránią, łápáią, bią, wiążą, zadržymuią, álbo po nieprzyiácielsku prześláduią, álbo ich z Dyecezyi swoich, Pánstw wyrzucáią, iáko y ci, którzy to rokázuią, approbuią, álbo pomocą, rádá, lub faworem przykádáią się.

Po dwánáste. Wyklęci są wszyscy, którzy przez się álbo przez drugich Osoby Duchowne álbo świeckie do Dworu Rzymskiego w sprawach swoich uciekájące się, álbo

álbo tamże też sprawy promowujące, także Adwokatów, Prokuratorów, Agentów, Audytorów, Sędziów do tychże spraw deputowanych, z okazyi pomienionych spraw zabicia, bicia, z dobr odzieraia, álbo lub przez się lub przez drugich wyraźnie, álbo potajemnie, aliàs directè vel indirectè, podobne występki popelniać, exekwować, promowować, albo do tego pomocy, rady, faworu śmieia y nieobawiaia się dodawać, iakieykolwiekby byli prae-minencyi y godności.

Po trzynaste. Wyklęci są wszyscy tak Duchowni iako y świeccy, iakieykolwiekby godności byli, którzy pod prae-textem appellacyi od uciążenia iakiego álbo przyszley exekucyi Listów Apostolskich, nawet in forma Brevis do expedycyi Rzymskich należących, także Pozwów, Inhibicyi, Processów, Sequestrow, Dekretów od Stolicy Apostolskiej Legatów, Nuncyuszów, y inszych Sędziów Apostolskich, wydanych, álbo ktore ná potym wydane będą, do Sądów y władzy świeckich uciekaia się, y choć by zá instancyą Fiskalnego Prokuratora o przyięcie pomienionych appellacyi stáraiać się, á Listy, Inhibicye, inne Dekreta Rzymskie pomienione przeymuia; iako y ci, którzy w całe niepozwałaia, albo bez pozwolenia swego nie dopuszczaią, áżeby pomienione listy do exekucyi przywiedzione były, ábo żeby pisarze Instrumentów do exekucyi tychże Dekretów spisować, álbo opisane wydawać nieśmieli komu nále-

należy, przeszkadzaią, y zakazują, iako też y ci, którzy lub samych w sprawach swych, iako y wyżej uciekających się, lub ich Agentow, pokrewnych, powinowatych, Przyjaciół, Pisarzow, Exekutorow, Subexekutorow, pomienionych Dekretow Rzymskich śapaia, białą, ranią, do więzienia sadzaia, z Miałt, Prowincyi, krolestw, swoich wypędzaia, dobra onychże odbieraią, przestraszaia, przegrażaia się, przez się albo przez innych, publicznie albo sekretnie, iako też y ci, którzy iakimkolwiek osobom w sprawach swoich, lub ná otrzymanie łask, do Rzymu, rekursu czynić zakazują, albo żeby tychże łask y Listow Apostolskich nieotrzymali, niezazywali, iakimkolwiek sposobem zakazują, przeszkadzaia, albo one, lub sami u siebie, albo u Notaryuszow, albo Pisarzow publicznych, albo innym iakimkolwiek sposobem zatrzymywać śmieia.

Po czternaste. Wyklęci są wszyscy, którzy lub przez się, lub przez drugich, władzą własną pod prętextem iakieykolwiek exempcyi łask, sprawy Beneficialne, Dzieśięćiny, lub inne Duchowne, albo z niemi złączone od Auditorow, Kommissarzow, y innych Sędziow Duchownych odciągają, y bieg onychże tamuią, y lub partykularnym osobom, lub kollegiom, kapitułom, klasztorom pomienione sprawy popieraającym, przeszkodę czynią, w rozładzeniu tych spraw iako Sędziowie udają się, którzy także Aktorow przymuszają, áżeby wydane

dane Pozwy, Inhibicye, Dekreta rewokowane były, albo, żeby, przeciwko którym klątwy y inſze kary w tychże Dekretach ferowane były, od nich uwolnieni byli; lub przez wyroki ſwoie, lub innym iakim ſpofobem przymuszaia; albo exekucyi Liſtow Apoſtolskich, Proceſſu, Dekretow niedopuszczaią; abo onymże iakimkolwiek ſpofobem przeſzkadzaia; lubo do tego radą, pomocą, ſaworem, lub zezwoleniem przykładaia ſię: choćby to czynili pod pretextem niedopuszczania iakiey wiołencyi, lub też udaiąc, aż wprzod do Oyca S. ſami lub przez ſię lub przez drugich ſupplikować będą; ażeby nas wtym informować mogli: chyba żeby podobne ſupplikacye przed Stolicą Apoſtolską należycie zaczęte popierali y promowowali. Ta zaś klątwa wydana ieſt na tych wſzyſtkich, ktorzyby ſię tego ważyć mieli, iakieykolwiek kondycyi, by naywyżſzey Duchowney y ſwieckiey.

Po piętnaſte Wyklęci ſą wſzyſcy ktorzykolwiek pod pretextem Urzędu ſwego, albo na Inſtancyą czyiákolwiek Osoby Duchowne, kapituły, klaſztory, kollegia, do ſądow ſwoich przeciwko dyspozycyi Prawa Duchownego pociągaia; albo żeby pociągnione były, iakimkolwiek ſpofobem rokazuia albo ſtaraia ſię. Jako też y ci, ktorzy Ordynacye albo inſze Dekreta z iakieykolwiek przyczyny, albo pod iakim pretextem, lub zwyczaiu y przywilciu, lub inſzym iakim ſpofobem ſtanowia,

publikuią, albo iuż uczynionych y postanowionych zażywaią, przez ktoreby wolność Duchowna zniešona albo obrażona, lub iakimkolwiek sposobem umnieyszona być mogła, albo Prawom Stolicy Apostolskiej, albo innym Kościołom, iakimkolwiek sposobem lub iawnie lub potajemnie uszczerbek iaki przynoszą.

Po szesnaste. Wyklęci są, ktorzy Arcy-Biskupow, Biskupow y innych tak wyższych iako y niższych Prałatow, albo Sędziow Ordynaryinych, iakimkolwiek sposobem wiążąc ich Agentow, Prokuratorow, Przyjaciół, Domowych, krewnych, Powinowatych, albo inakszym sposobem przeszkadzaia, ażeby władzy y Jurisdikcyi swoiey Duchowney według Praw Kościelnych, á osobliwie S. Concilium Tridentkiego zażywać niemogli. Jako też y ci, wyklęci są, ktorzy uchodząc Dekretow sądu Duchownego, Sędziow Ordynaryinych albo od nich deputowanych, do Kancellaryi Sądow y Trybunałow świeckich uciekaią się, y od nich Inhibicye, zakázania, albo iakiekolwiek inne Dekreta, przeciwko tymże Sędziom Duchownym, lub Sędziom ordynaryinym, lub delegowanym otrzymuią. Także y ci, ktorzy przeciwko tymże Sędziom, Dekreta, Inhibicye, wydaią, exekwuią, albo do tego ráda, pomocą, protekcyą swoią y faworem przykładaią się.

Po siedmnaste. Także wyklęci są, ktorzy Jurisdikcye, Intraty, pożytki tak do Stolicy Apostolskiej, iako y do

y do infzych Osob Duchownych, względem Kościołow, kláštorow, y innych Duchownych Beneficyow należące sobie przywłaszczaią, álbo z iákieykolwiek okázyi y przyczyny, bez pozwolenia Rzymfkiego Pápieża, álbo innych do tego władzą májących, sekwestruią y odbieraią.

Po ósmnáste. Wyklęci sá, ktorzy kollekty, Dziefićciny lub iákiekolwiek infze ciężáry, ná Duchownych, Práátow, álbo infze Osoby Duchowne, y ná ich Dobra, to iest do Kościołow, kláštorow y infzych Beneficya Duchowne należących, álbo ná ich intráty, pożytki, ciężáry bez wyráznego Oyca S. pozwolenia wkładaią, álbo iákiemikolwiek fposobámi, wynálázkámi wybieraią, álbo ták wložone choć od dobrowolnie dájących odbieraią. Tákże y ci, ktorzy przez fię y przez drugih pomienione rzeczy czynić, exekwować, y do nich fię pomocą, rádá, álbo infzym iákimkolwiek fposobem przykládaią.

Po dziewiętnáste. Tákże wyklęci sá wfzyscy Pifarze, Sędziowie, Exekutorowie, ktorzy iákimkolwiek fposobem wdáią fię w fpráwy głowne, álbo kryminalne przeciwo osobom Duchownym one processuiąc, z kráíow swoich wypędzaiąc, tápáiąc, álbo Dekreta przeciwo nim feruiąc, lub iuz ferowane exekwuiąc bez wyráznego y ofobliwego S. Stolicy Apostólfkiej pozwolenia. Jáko y ci, ktorzy toż pozwolenie do osob y przypadkow niewyrázonych pociągáią, álbo onych źle zázywáią.

Ná ostátek. Wyklęci są wszyscy, którzy krolestwa Prowincye, Miásta, y insze kráie do Kościoła Rzym-
skiego náležące, y tegoż Kościoła Jurisdykcyi podległe,
sobie uzurpuia, one odbieráią, Jurisdykcyą tegoż Ko-
ścioła mieszać, y przeszkádzac iákimkolwiek sposobem
wázá się. Jáko y ci, którzy takowym, pomoc, rádę, obro-
nę, y iákakolwiek protekcyą podáią.

Z takich klátew nikt niemoże rozgrzeszyć, boby
wpádł w klátwę Pápiešką, tylko sam Pápież, wyiáwwszy
przy śmierci, ábo ci, którzy od niego máią náto osobli-
we pozwolenie, iáko to bywa pod czas mióściwego la-
ta, y to zádosyć uczynieniem, ábo zá wárunkiem otym
dosyć uczynieniu.

Klátwy Pápieške Ordynáryine.

- N**Aprzod w taką klátwę wpadáią, którzy Ducho-
wne osoby bią, ábo ránią y pomocnicy,
2. Także którzy do służby Bożej przypuszczáią wyklę-
tych od Oycy Świętego.
 3. Także którzy ze złości páłá, y wyiámuią Kościoły
y kláštory.
 4. Także którzy przy śmierci od klátwy Pápieškey ro-
zgrzeszeni, nie stáwili się Przełożonym ozdrowia-
wšy.
 5. Także y Zákonnicy, którzyby się wázylí administro-
wac

wać Sákráment Matżeństwa, Oleu S. bez dozwolenia Plebana álbo Biskupa.

6. Tákże Káplani y Zákonnicy, ktorzyby kogo náma- wiali, áby się u nich w Kościele chował.
7. Tákże ktorzy przymuszáią káplany mieć Mszą w In- terdykcie Kościoła.
8. Tákże y ci, ktorzy się wázyli kogo rozgrzeszyć od- ślubu, do Rzymu, do Jeruzálem, S. Jákuha, Czysto- ści y Zákonu.
9. Tákże y ci, ktorzy się wáżą co brać od przyimowá- nia do Klasztora dáwać.
10. Tákże ktorzy się dopuszczáią simonii w dostąpieniu Beneficia y Ordines.
11. Tákże ktorzy bez dozwolenia y przyczyn stu- szych wchodzą do Pánien Zákonných.
12. Tákże ktorzy przeszkádzáią, áby iákie dobra nie- dochodziły Duchowných, ktore im náleżą.
13. Tákże ktorzy pojedynki odprawuią y pátrzą na nie.
14. Tákże ktorzy páłą domy, zboża, bywaią od Bisku- pa záklęci y publikowáni, tylko od Oyca S. bywá- ią rozgrzeszeni.

V.

Zápowiedź Stanu Kápláńskiego,

Cit. sub Cap. XXII. de Sacramento Ordinis.

POdáiemy do wiadomości łask wászych, iż N. N. udá-
ie się do stánu Duchownego, y chce się święcić ná
Subdyakona, álbo Dyákona álbo Kápłána. Jezeliby
tedy kto z was wiedział o iákicy przeszkodzie, dla kto-
reyby niegodziło mu się brać święcenia, niechże do
mnie Plebana przyidzie, y to mi oznaymi, álbo też kto
woli, do samego Jáśnie Wielmożnego JMści Xiędza Bi-
skupa naszego, álbo do ktorego Officyála. Zebyscie zaś
wiedzieli, ktore to są do stánu Duchownego przeszkod-
dy, oto ie wam ná ścienie przy Zakryłtyi przybite dla
czytania prezentuemy.

Nie mogą być Kápłánami.

1. **K**Torzy się z Heretykow, z Lutrow, Kalwinow,
Schizmatykow, Zydow nienáwroconych do wia-
ry świętey, urodzili, álbo ieżeli też sami w taką
wpádli byli herezyą.
2. Ktorzy są niedobrego łoża, także ci, ktorzy z tych,
co Kápłána dobrowolnie zabili, y co z nich pochodzą
aż do czwartego pokolenia.
3. Ktorzy dwie Zony, albo iednę Wdowę, lub też
nierządem się báwiącą mieli.
4. Ktorzy w iawnym iákim śmiertelnym leżą, albo
leżeli grzechu, lubo to w cudzołóstwie, lub w iákim in-
szym nierządzie, albo ieżeli są krzywoprzyścizcy, pijá-
ni.

nice, kosterowie, buntownicy, zwádliwi, ktorzy się mſzczą krzywd swoich, domy nachodzą; ktorzy fałszywe dali świadectwo, ktorych o krádzież pomowiono, ktorzy są o nierząd iáki podeyrzeni, ktorzy iáwną czynili pokutę, wszyscy infamisowie, banitowie, lichwiarze, ktorzy od pożyczania zboża álbo piędędzy lichwę brali.

5. Ktorzy rachunkow nieoddawali, lubo to Panom Rzeczypospolitey, Woiewodztwu, ziemi, lub też szpitalom, Kościołom, Kupcom, albo poddani bez konsensu Dziedzicow.

6. Ktorzy iaką tajemną na cíele wadę mają, iako to, ieżeli wielką chorobę miewaią, ieżeli są albo byli od złego opętani, albo są niezppełna rozumu, albo zdrowego niemaią rozsądku.

7. Ktorzy kogo zabili albo obćieli, albo w krwawey potyczce byli, gdzie wiele ludzi zabito; ktorzy na śmierć kogo osądźili, albo do tego przyczyńcami byli, lubo co pisząc, radząc, czyniąc, zkąd potym śmierć komu nastąpiła.

Te są przeszkody do stanu Duchownego. Jeżeli tedy kto wie co takowego o tym, który się do tego stanu zabiera, niech nam o tym bez omieszkania znać daie. Wczym każdego sumnienie obowiazuiemy, y obiecuiemy, że tego kto doniesie, niewydamy, uważać iednak będziemy, ieżeli podobna delacya nie z gniewu, nienawiści, albo iakiego interessu pochodzi. *Prze-*

APPENDIX
VI.

Przeszkody do Matrzeństwa, dla których niegodzi się osobom, między ktoremi się te przeszkody znayduia, ślubu brać, y ktore nieważny czynia: ktore to przeszkody dwa razy do Roku, to iest wdzień Trzech Krolow y w przewodna Niedziele według rozkázania nášego po Kázaniu publikowane być maia.

Cit. sub Cap. XXIV. de Matrimonio.

Ponieważ wiele znayduie się nietylko prostych, ale y znacznieyszych kondycyi ludzi, ktorzy niewiedząc o przeszkodach albo impedimentach od Kościoła S. postanowionych nieważnie ślub biorą. Dla tego przykazuiemy Plebanom, áżeby dwa razy do roku, to iest wdzień Trzech Krolow, y w Niedziele Przewodną po Kazaniu, te przeszkody ogłaszałi, áżeby ci, co do ślubu przystępuia, uważać wszystko dobrze, y drudzy, ktorzyby o nich wiedzieli, wcześniej Plebanom znać dawać mogli; gdyż ná tę intencyą Kościół Święty postanowił, áżeby zapowiedzi przed ślubem czynione były.

Pierwsza przeszkoda znaczy się przez to słowo łacińskie *error*, co się znaczy błąd, to iest, kiedyby kto lub przez niewiadomość, lub przez oszukanie ludzkie, brał ślub z inszą osobą, à nie z tą którą ma w intencyi y myśli

śli swoiey. Náprzykład: ma kto intencyą poiąć zá żonę Katarzynę corkę Piotra, &c. á tym czásem bierze ślub z Barbárá, o ktorey nie myślał; álbo náprzykład chce kto wziąć zá męža, starszego brata tey, á tey familiey, á tym czásem nic o tym niewiedząc, bierze ślub z młodszym brátem. W tákowych y tym podobnych okazyách ślub byłby niewážny dla defektu zezwolenia y intencyi osoby, ktora do infzey osoby dirigowana była. Kiedyby zaś był błąd około infzych okoliczności accidentalnych álbo powierzchownych, iáko to, żeby kto rozumiał, że ta osoba jest bogata, piękna, w stanie pánińskim zostájąca, szlachetna, &c. tákowe okoliczności ślubu niewážnego nieczynią, choćby się wrzeczy samey nieznaydowały.

Druga przeszkoda wyráza się tym słowem łacińskim *Conditio*: to jest stan niewolniczy, ktory rzadko się teraz między Chrześciany znayduje.

Trzecia przeszkoda znaczy się przez to słowo *Votum*, to jest ślub, przez co rozumieć się ma ślub solenny czystości w Zákonie iákim od Kościoła S. approbowánym uczyniony, iáko też ślub czystości, ktory czynią Subdiakonowie przy święceniu swoim. Ktoby zaś ślub czynił prywatny czystości, á potym się ożenił, álbo ktora biálogłowa takimże ślubem obowiązana poszła zá mąż, luboby ciężko grzeszyli y świętokradztwo popełnili, iednakże ślub ich wáżny jest.

Czwarta przeszkoda jest *Cognatio*, to jest pokrewieństwo, które jest troiaki: Pokrewieństwo naturalne albo według krwi między osobami teyże familii albo domu. Drugie Duchowne względem Chrztu albo Bierzmowania. Trzecie legalne albo prawne z adoptacyi albo przyposobienia kogo za syna albo za córkę. Co się tycze pokrewności pierwszej: ci którzy są sobie we krwi aż do czwartego pokolenia, między sobą zawierają Mąż-ństwa niemogą bez dyspensy Oycy S. Pokrewieństwo zaś Duchowne jest między tym, który chrzci i trzyma do Chrztu z jednej strony; a z drugiej między tym, który jest ochrzczony i Rodzicami jego tak dalece, że gdyby kto w potrzebie ochrzcił dziecię iakie, niemógłby potym z tą osobą od siebie ochrzoną ślubu wziąć, ani z Rodzicami Jego. Także kto trzyma dziecię do Chrztu lub męszczyzna, lub białogłowa, niemoże potym ani z tym kogo trzyma, ani z Rodzicami Jego małżeństwa zawierać, i takowe małżeństwo byłoby nieważne. Toż się rozumie o pokrewieństwie Duchownym, pochodzącym z bierzmowania. Trzecie pokrewieństwo jest legalne, to jest z przyposobienia, że tu w Polsce nie jest zwyczajne, opuszcza się.

Piąta przeszkoda *Crimen*; przez co się rozumieć ma dwoiaki występki: naprzod kiedy mąż zmowiwszy się z infzą białogłową z tą intencją, żeby się z nią ożenił, zabiła, albo stara się o zabicie żony swojej; albo przeciwnym

wnym sposobem żona zmowiwszy się z kim inszym z tą intencją, zabiia, lub true męża swego, między takowemi osobami ślub ważny być niemoże. Także choćby zmowy o zabicie męża albo żony, niebyło, ale tylko cudzołstwo za żywota męża lub żony, między sobą popełnili, choćby z nich ktora osoba o zabicie się niestarala, y ná nie niezezwołała, między takowemi także ślub ważny być niemoże. Drugi występpek jest: kiedy dwie osoby popełniaią cudzołstwo, albo obiecuiąc się napotym wziąć, albo kiedy wziąwszy z iednym, z drugim znowu ślub bierze y z nim cudzołozy, to choćby pierwszy małżonek umarł, z tym powtornym ślub ważny być niemoże. Toż się rozumieć ma y o męszczyźnie z którą inszą po wziętym ślubie cudzołozącym, y oneyże albo ślub napotym obiecuiącym, albo biorącym.

Szosta przeszkoda *Cultus disparit*, asprzez co się rozumieć ma różność Religii, to jest, że Chrześcianin z Żydowką, Turczynką, Poganką, albo też Chrześcianka z Turczyńcem, Poganinem, abo inszym jakim człowiekiem nieochrzczonego ślubu wziąć ważnie niemoże. Małżeństwo zaś z Heretykami, Apostatami, lub zawsze niemal jest niebezpieczne, y od Kościoła S zakazane, iednakże ważne jest.

Siodma przeszkoda *Vis*, Gwałt albo przymuszenie, to jest, kiedy kto do ślubu y małżeństwa gw. item przymuszony lubo od Rodziców, lubo od kogo inszego do

ślubu przystępuje. Co się tak o mężczyźnie iako y biogłowach rozumieć ma.

Osma przeszkoda *Ordo*, to jest święcenie, kiedy kto Subdyakony, albo insze iakie więkksze święcenie odbierze, takowy ślub ważnie brány być niemoże,

Dziewiąta przeszkoda *Ligamen*, to jest związek małżeńki, to jest, że żaden ślubu brać niemoże, poki pierwsza żona żyje, iako też y żona poki mąż żyje z kim inszym ślubu brać nie może, y chociażby niewiem iako długi czas lub mąż od żony, lub żoná od męża oddalona była, y iedno o drugim niewiedziało, poty iednak, poki o śmierci słusznych y prawdziwych dowodow niebędzie, do powtorzenia małżeństwa nietylko przystępować się niegodzi, ále y ślub niebyłby ważny; nawet, iako to często bywa, że miawszy dowody o śmierci żony albo męża, z kim inszym za pozwoleniem Zwierzchności Duchowney ślub wziął, á potym się pierwsza żona álbó mąż pokazali, tedy opuściwszy powtornego małżonka lub żonę, do pierwszego wrocić się powinni małżeństwa.

Dziesiąta przeszkoda *Honestas publica*, Przystoynosc publiczna, to jest; kiedy kto zaręczy iaką osobę, niemoże potym ważnie ślubu wziąć z kim inszym krewnym osoby zaręczoney w pierwszym pokoleniu. Naprzykład, kto zaręczy matkę, niemoże potym opuściwszy matkę ożenić się z corką. Także po zaręczynach z iedną siostrą;

strą, drugiey iey siostry wziąć niemoże rodzoney. Co się także o białogłowach rozumieć ma, że ktora zaręczona była za syna, poysć niemoże za oycę, albo przeciwnym sposobem. Także zaręczona za brata, z drugim brat ślubu niemoże bratem iego rodzonym. To iednak wiedzieć potrzeba, że jeżeli zaręczyny, niebyły ważne, w ten czas ta przeszkoda ustąie. Z małżeństwa zaś należyte zawartego choćby potym rzeczą samą nie wykonanego, przeszkoda aż do czwartego stopnia powinowactwa rościąga się.

Jedenaśta przeszkoda *Affinitas*, to iest Powinowactwo, ktore znayduie się między pokrewnemi męża albo żony tak dalece, że mąż po śmierci żony swoiey niemoże ważnie bez dyspensy należytey z krewną teyże żony swoiey aż do czwartego stopnia żenić się; toż się ma rozumieć y o żonie po śmierci męża swoiego. Kiedyby zaś kto dopuścił się grzechu z osobą iaką, niemoże potym ważnie ślubu wziąć, z pokrewną albo pokrewnym oney osoby aż do drugiego stopnia. Náprzykład dopuściwszy się kto grzechu z matką, niemoże ślubu wziąć ani z corką, ani z wnuczką, ani siostrą cioteczną, stryliczną, lub wuieczną, daleko barziesz rodzoną; toż się y o białogłowach względem krewnych aż do drugiego stopnia tych, z którymi się grzechu dopuścili rozumieć ma.

Dwunaśta przeszkoda *Raptus*, to iest, kiedy kto gwałtem

tem weźmie iaką białogłową poty, poki zostacie pod mocą y władzą tego, który ją wziął, ślubu znią ważnie wziąć niemoże, chyba żeby ná miejscu bezpiecznym y wolnym była, y tam dobrowolnie na małżeństwo znim zezwoliła.

Trzynasta Przeszkoda, *si clandestinus*, to jest, kiedy kto ślub bierze bez asystencyi własnego Plebana, y przytomności dwoch świadkow. Pleban zaś czyli to oblubięca czyli oblubienicy będzie przytomny, dosyć jest doważności ślubu. Może także lub Biskup, lub też Pleban własny oblubięca albo oblubienicy, dać pozwolenie inszemu Kapłanowi do asystowania przy ślubie, y w ten czas przy takim pozwoleniu ślub iest ważny. Gdyby zaś inszy Kapłan, nawet y Biskup inszey Diecezji, żadney władzy niemający nad temi, którzy do ślubu przystępują, ślub dał, takowy ślub ważny nie iest.

Czternasta przeszkoda *Impos*, nieposobność do wykonania małżeństwa, Co się rozumieć ma o nieposobności przed ślubem znajdującey się.

Naostatekostatnia przeszkoda *Aetas*, Defekt lat, to iest, że męszczyzna ważnie ślubu brać niemoże, jeżeli lat czternastu nieskończył, białogłowa zaś do ważnego ślubu przynajmniey lat dwanaście mieć powinna.

Te wszystkie przeszkody powinny być doniesione do Plebana kiedyby kto onich wiedział, żeby nachodzić
mia

miały między osobami, które do ślubu poysć myślą, dla tego Kościół S. postanowił, żeby trzy zapowiedzi przed ślubem czynione były. Ci także którzy do ślubu się zabierają, jeżeliby o ktorey z tych przeszkod wie-
dziali, albo wątpliwość jaką mieli, powinni się Pasterza
swoiego, albo iakiego uczonego Spowiednika poradzić,
nizeli do ślubu przystąpią. Jnaczy, mający którą z
tych przeszkodę do ślubu idący, y ślub iego nieważny
jest, y bez ciężkiego y śmiertelnego grzechu w mał-
żeństwie zostawać niemoże, które nawet y małżeństwem
zwać się niepowinno.

VII.

*Puncta inferiùs specificata idioma Polonico, quilibet Pa-
rochus populo ad Divina audienda congregato quatuor vi-
cibus quotannis ex ambone publicare tenebitur, scilicet Do-
minicâ secundâ Quadragesimæ, Dominicâ infra Octavam
Ascensionis Domini, in Fêsto S. Laurentii Martyris, &
Dominicâ Tertiâ post Pentecosten.*

Cit. sub Cap. XXX. de Decimis.

- P**Odawszy różne Plebanom y innym Duchownym
Osobom Diecezji naszej do dobrego rządu y go-
dnego powinności ich sprawowania przestrogi,
niezাপominamy też owieczek naszych stanu świeckiego:
te niektóre potrzebniejszye podając nauki, y Pasterkie
ná

nápominánia, ktore ázeby cztery rázy do roku we dni náznaczone po Páráfiach z Ambony publikowane były, tymże Plebanom roskazaliśmy. Anáprzod wszystkim Jchmościom PP. Kollatoróm do podávania Plebanow albo ná inſze Beneficia práwo mającym iáko nayspilniey zálecamy, ázeby gdy ſię tráfi okazyá, ofoby godne, nauká y cnotami Kapláńskimi przyozdobione prezentowali, z tym ſię oſwiadczaiąc, że ieżeli by kogo albo nauki, albo cnoty tey, ktorey ſtan Kapláński potrzebuie niemajúcego prezentowali, tákiego žádnym ſpofobem przyiáć y inſtytuowác niemożemy Y w tym też przestrzegamy, ázeby żadnych podarunkow, upominkow od tych, ktorych ná Beneficia prezentuią, niebrali, ani w żadne z niemi pakta ábo kontrakty o też Beneficia niewchodzili, bo gdy by ſię iaka naysmnieyſza ſuſpicja ſwiętokupſtwa pokazać miáła, nietylko ten ktory by to popełnił, odrzucony by był ale ieſzcze ſurowo barzo wedlug kanonow ſwiętych karany. Co y ci, ktory o Beneficia ábo Prezenty ſtáraią ſię pilno uważać powinni, y kiedy po Inſtytucyą przyidą, nietylko ſię na examen nágotowác, ále też *Testimoniales de vita & moribus* od ofob godnych, á oſobliwie od Plebana y Dziekana ſwoiego tudzież y ze ſzkoł, ieżeli by tam zoſtávali, mieć powinni; toż ſię rozumieć ma y otych co ná ſwięcenie przychodzą, ázeby toż ſwiadećtwo y inſze requiſita z ſobą przynoſili.

Powtore: Tychże lchmciow PP. Kollátorow z Pasterfkiej powinności Nászey nápominamy, ázeby czynsze, dzieścićiny, wyderkaffy, legacye, y inſze Koſciołom należące intraty, wiernie y ochotnie dla Páná BOGA oddáwali, ſpodziewáiąc ſię nie tylko wieczney od Páná Boga, ále teź y doczesney ná tym ſwiećie nágrody, poniewaź zwyczajnie Pan BOG obfitzemi opátrywać zwykł błogofławieńſtwy, ktorzy co Boſkiego Bogu, co Koſcielnego Koſciołowi oddáią. Przeciwnym zaś ſpofobem ci, ktorzy Intraty Koſcielne od ſwiątobliwych Przodkow nádane wydzierác, álbo przywłaſzczác ſobie uſiłuią, nie tylko w ciężzką klątwę Papieską wpadáią, ále teź ná ſiebie y Domy ſwoie przekłęctwo y káráníe Boſkie záciągác zwykli. Aże ták wiele Koſciołow upadájących znayduie ſię, tedy ciż lchmć PP. Kollátorowie ſtárác ſię będą według możności ſwoiey one rátwác y reſtauwówać, żeby do oſtátney nie przyſzły ruiny. Do czego teź Plebani nie tylko ſámi, według możności ſwoiey przykładać ſię będą, ále teź y drugich Páráſianow do tego pobudzác.

ztiò. Poniewaź w Piſmie S. ták wiele rázy Pan BOG ludowi ſwemu roſkázował, ázeby dni Święte ſzanowác y czćić umieli, y ná przestępcow, y gwałtownikow dni Świętych nie tylko częſte y ciężkie czynił przez Prorokow pogroźki, ále teź y ſurowe przepuſzczal káránía y plagi. Dla tego wſzytkich w obec y kaźdego nápomi-

namy, áżeby dni Święte ná cześć y chwałę Boską, Przenajświętszey Pánny, y Wszyftek Świętych Boskich postánowione, y sámi nabożnie obchodzili, y żeby od poddáných, także czeladzi uczczone były, pilno się o to stáráli. Mielibyśmy się wszyscy y wstydzić, y uczyć od sámych Heretykow, w íakim nabożeństwie oni obchodzą swoje Święta, kiedy nie tylko żadnych targow, iarmarkow, handlow niepozwaláią, ále y sáme nawet zamykáią bramy, poty, áż się ich nabożeństwo skończy. U nas zaś najczęstsze targi, iarmarki, á przytym pijatyki, zbytki, poswarki, á częstokroć krwie rozlánia, záboystwa, we dni Święte znayduią się, á osóbliwie podczas kiermaszu, odpustu. Czemu Pasterze, Plebani, poki się ieszcze skutecznieyszy iaki ná wykorzenienie tych złych, y zakazáných zwyczajów nie wynaydzie sposób, íako będą mogli naylepiej zábiegác, stárác się będą, á osóbliwie często náuczáiąc, ná co są od Kościoła Bożego Święta postánowione, y íako obserwowane bydź máią.

400. Między inszemi szkodliwemi, ktore się znayduią zwyczajami, y tem częstokroć bywa, że po mnieyszych miasteczkach, ba y częstokroć po wsiach Burmistrze, Woytowie, nie tylko náuki, prawa niemáiący, ále y czytác, y pisać nieumieiący, wdáią się w sądy względem czarownic z wielkim niebezpieczeństwem, íako się to nieraz tráfia, że niewinne osoby ná ciężkie tortury, á czasem ná śmierć potępiają. Dla tego stosu-
iác

iąc się do tego, co świątobliwie Antecessorowie naši postanowili byli, surowo y pod klątwą zakázuiemy, áżeby te wzwyż pomienione urzędy do sądzenia tych spraw niewtrącáli się, ále osoby podeyrzane do Miałt głównieyszich, y kędy ná sądach ludzie uczeni, y rozumni zásiadáią, odsytali. Nawet niepowinny się żadne Swieckie Urzędy w takie wdawác Sądy, áż wprzod w Sądzie Duchownym ágitowana ta sprawa, y potym do Sądu Swieckiego odeśána będzie. Kwoli czemu otrzymáliśmy Reskrypt nieśmiertelney pámieći Nayiasnieyszego Krola Imći AUGUSTA II. który jest *in Appendice Numero Secundo* ingrossowany. Dla tego ieżeliby w pomnieyszich miasteczkách, albo wioskách, iáko się rzekło, takowe odprawowác się miały Sądy, Plebani tymże Reskryptem Krolewskim składác się, y wszelakim sposobem opponowác się będą, klątwą *etiam* groząc; ieżeliby zaś uporu przeprzec niemogli, otym do Nas, álbó Officyála Nászego Generalnego znác dáváć powinni będą, iák nayprzedzey.

5to. Y to często Plebani zálecác będą, áżeby dźiatek małych Rodzice w łozku trzymác z sobą ná noc nieśmieli, gdyż bárdzo częstokroć przytráfia się, że one nieostroźnie záduśzaią, co jest wielkim y ciężkim grzechem, y od ktorego sam chyba Biskup, álbó ci, ktorzy od niego máią ná to pozwolenie, rozgrzeszyć mogą.

6to. Ze częstokroć przytráfia się, iż dźiatki małe dla

ślabości zdrowia swojego, y niebezpieczeństwa życia do Kościoła do Chrztu Świętego zanieśione być niemogą, álbo Káptana, lub inszey Duchowney Osoby ták prętko przyzwąć niepodobna, dla tego Plebani náuczać powinni, że w tákowych okáyách dziećie w niebezpieczeństwie życia zoltájące każdy człowiek ochrzcić może, byle wody do tego záżył; y te słowa: *Ja ciebie chrzczę w Imię Ojca, y Syna, y Ducha Świętego* wymowił, máiąc intencyą czynić to, co Kościół Święty czynić w takiej okáyzi zwykł, y roskázuie. Ciz Plebani náuczać powinni osobliwie białegłowy te, ktore dzieći odbieraią iáko sobie postąpić máią w podobnych okáyzych.

7mò. Ná ostátek wśzystkich Diecezji Nászey, iákieykolwiek kondycyi y stánu Pásterskim nápomina my, y przez wnętrzości miłosierdzia Boskiego upráfzamy áffektem, ażeby w boiázni Boskiej, trzeźwo, spráwiedliwie, Bogoboynie żyjąc, Boskie, náturálne, y Kościelne przykázánia wiernie záchowuiąc, wszelakich grzechow, á osobliwie publicznych, y zgorśzenie drugim przynofzających, za ktore częstokroć gniew Boski, y surowe káránia nie tylko ná tych, ktorzy się ich dopuszczaią, ále też y ná całe Krolestwo zaciągnione bywáią, iáko najpilniey wystrzegáiąc się, spokojnie życie swoje, według Chrześciáńskiej powinności, y obowiazkow ná Chrście Świętym przyiętych, prowadzili; Swieccy ludzie

dzie Plebanom, Káplanom, y inſzym Duchownym ludziom tak wyſoką godność od Pána BOGA im udzieloną uważając, należyty honor oddawali, Káplani wzajemnie zbawienną nauką, dobrym y Swiątobliwym życia przykładem, ná usługę bliźniego, zdrowia y życia, jeſli tego potrzeba niezaſuiąc, y ſami do ſzczęśliwey, poſtępowali wieczności, y drugim do niey torowali drogę. Pámiętajcie Náymiłſi w Chryſtufie Panie, Diecezanie Moi, do ktorych iako do Owieczek od Náywyſzſzego Páſterza Nám powierzonych Paſterſkim y Oycowſkim mowiemy affektem: Pámiętajcie ná Krew Pána y Zbáwićieła dla nás wſzytkich hoynie wylaną, áżebyście zá tak wielkie y inne dobrodzieyſtwa od BOGA odebrane iako náywierniey y náydoſkonáley według nauki Ewángelij Swiętey ſłużyć onemu umieli. Przypomináycie ſobie często, to co Pán y Zbáwićiel uſty ſwoimi powiedział: *Quid prodeſt homini, ſi univerſum mundum lucretur, anima verò ſua detrimentum patiatur;* Co pomoże Człowiekowi, choćby Swiat cały pozyskał, kiedy duſzę ſwoię utraci? Przypomináycie ſobie oſtátnie, ktore nás wſzytkich czekają rzeczy, áżebyście tym ſpoſobem grzechow uſtrzedz ſię mogli, według oney Piſma Swiętego przelſtrogi: *Memorare noviffima tua & in aternum non peccabis.* Pámiętaj ná oſtátnie rzeczy twoie, á ná wieki niezgrzeſzysz. Stáraycie ſię tak doczeſnych zażywać rzeczy, żebyście wiecznego nieutraćili.

ćili szczęścia. Dla tego iako náyprzędzey y bez odwłoki do szczerey y serdeczney udawamy się pokuty skruszonym y upokorzonym sercem do Májestátu Boskiego u-stawicznie supplikuiąc: *ut à nostris reatibus absoluti, à cunctis etiam eruamur periculis.* Ażeby oco Kościół Święty prośić nás náuacza, od wszelkich uwolnieni nie-prawości, od wszelkiego też wybawieni byli niebepie-czeństwa.

VIII.

Forma Juramenti Decanorum Foraneorum.

Cit sub Cap. XXXIX. de Decanis,

Ego N. N. Spondeo ac juro, quòd nullum Confratrem Parochum, aut quemvis Beneficiatũ, vel eorum Vicarium, siue quovis titulo Presbyterum, aut Clericum, penes quamvis Ecclesiam in meo Decanatu existentem, ex odio aut aliquo malo pretextu, ac colore quæsito, sed ex charitate & necessitate correctionis ad Illustrissimum & Reverendissimũ Dominum Loci Ordinarium, siue ejus Officium deferam. Tum quòd derelicta post Intestatos Parochos & quosvis Clericos fideliter conscribam, & conscripta intacte restituum ad quem de Jure; non immutabo, res meas, aut alienas pro rebus melioribus defuncti Intestati ponendo, nequẽ mihi quidquam

quam ex derelictis usurpabo, aut alteri dabo sine expressa
licentia Illustrissimi, siue ejus Officij. Item quòd ultimas
voluntates Parochorum non infringam neque supprimam, imò
contra Suppressores agam, & illos propalabo. Item quòd ex
vi Officij Decanalis quotannis visitabo Ecclesias intra De-
canatum N. consistentes. Decreta & ordinationes à sua Il-
lustrissima Cellitudine, aut à Visitoribus ejus in Visita-
tione Generali pro Statu meliori & regimine Ecclesiarum
factas aut faciendas fideliter exequar. De vita & moribus
predictarum Personarum, & de aliis excessibus inquiram,
& Illustrissimo Loci Ordinario aut ejus Officio, ut gra-
vitas excessuum postulabit, puniendos deferam. Convocationes
Decanales binis vicibus de anno instituem, & alia quæ
ad munus Decanale pertinent fideliter peragam. Sic me DE-
US. &c.

IX.**BREVE APOSTOLICUM**

*In quo Clericis Regni Poloniae facultas da-
tur Causas in Criminalibus per Procura-
torem promovendi.*

Cit. sub. Cap. XLII. de Causis Criminalibus.

Venerabilibus Fratribus, Archiepiscopo Gnesnensi, Primati, Episcopisque ejus
Suffraganeis, nec non Capitulis Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum,
atq; Universo Regni Poloniae Clero.

Grego.

APPENDIX
GREGORIUS PP. XIII.

Venerabiles Fratres & dilecti Filij. Salutem & Apostolicam Benedictionem

*E*t Nostra Ecclesiarum omnium sollicitudo, & Vester erga Sanctam Sedem Apostolicam sincera devotionis affectus requirunt, ut quantum possumus in Ecclesiarum vestrarum regimine & Jurium ipsarum prosecutione vobis Auctoritate nostra opitemur. Cum itaque dilectus Filius Jacobus Brzeznicus, Canonicus Posnaniensis vestro Nomine nobis exposuisset, sæpe accidere, ut in territoriis, villis, pagis alijsq; locis, quæ ratione vestrarum Ecclesiarum possidetis, & in quibus temporale dominium, ac forsitan merum & mixtum imperium, gladiiq; potestas vobis competit: hæretici, schismatici, sectarij, ac alij milites & prædones, etiam generis nobilitate pollentes, vobis & aliis Ecclesiasticis Personis plurimum infesti sint, & frequenter territoria, villas, pagos, & vasallos & subditos, vestrasq; & illorum res, possessiones, & bona depradari, extenuare, opprimere, & ibi grassari, illisq; varia dispendia & damna inferre, boves, equos, & alia armenta vi ex bonis vestris, certis limitibus, & confiniis circumscriptis, seu circumdatis, diripere, & illinc abducere, ac deniq; infinita alia latrocinia, homicidia, neces, insultus, & excursiones facere, & exercere audeant: & cum vos, qui alio modo similes violentias, invasiones, & vestrorum vasallorū depradationes repellere non valetis, nec potestis, adversus hæreticos, schismaticos, sectarios, latrones & homicidas, nec non
alios

alios delinquentes prædictos criminaliter agere, & experiri ac inquirere, debitisque pœnis coërceri, & puniri facere intendatis, si vobis ad id Sedis Apostolica suffragetur auctoritas: & ideo nobis Idem pro parte vestra humiliter supplicaverit, quatenus in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur: Nos cupientes, ut delinquentium similes ausus congruis remediis coërcantur, & aliis aditus committendi similia præcludatur, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis, ut per Procuratores à vobis, deputari solitos, quoscunq; hæreticos, sectarios, latrones, homicidas, & alios delinquentes præfatos, coram competentibus Judicibus accusare & deferre, & contra eos tam civiliter, quàm criminaliter, & mixtim agere, & experiri; nec non desuper quoscunq; Processus & Inquisitiones formari, ac sententias ferri & promulgari, easque debita executioni demandari petere, instare, & procurare, absque excommunicationis aut irregularitatis, vel inhabilitatis, seu privationis Beneficiorum Ecclesiasticorum, per vos pro tempore obtentorum, aut cujusvis alterius pœna, vel censura incursum, liberè & licitè possitis, Apostolica Autoritate, tenore præsentium de speciali gratia concedimus & indulgemus, ac vobis eum, quatenus opus sit, desuper dispensamus. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscunquè. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die VIII. Aprilis. M. D. LXX VII. Pontificatus Nostri Anno sexto.

Vi. Cæ. Gloriosius.

Ll

In-

*CONCORDATA inter Illustrissimum Re-
verendissimum Dominum Episcopum Plocen-
sem, & Venerabile Capitulum Ecclesie Ca-
thedralis Plocensis, ratione bonorum
Mense Episcopalis Sede vacante.*

Cit: sub Cap: XXV. de Sacrosanctis Ecclesijs.

In Nomine Domini, Amen.

Cunctis ubiq; pateat evidenter & notum sit, quòd Anno à Nativitate Domini MDCCXXXI. die verò IX. Mensis Aprilis, Pontificatùs autem SSmi in CHRISTO Patris & Dñi Nostri Dñi CLEMENTIS Divinâ Providentiâ PP. XII. Anno Ejus primo. Ego Officialis Deputatus vidi, & legi quasdam literas Apostolicas in forma Brevis sub Annulo Piscatoris expeditas tenoris qui sequitur: CLEMENS PP. XII. ad futuram rei memoriam. Salvatoris & Domini Nostri JESU Christi, qui veritas est & DEUS pacis, licet immeriti vices gerentes in terris, illa, quæ inter Personas Ecclesiasticas amabilis concordie studio, provide conventa esse noscuntur, ut firma atq; illibata persistant, Apostolici muniminis præsidio, cum id à Nobis petitur, libenter constabilimus. Exponi siquidem Nobis nuper fecerunt Venerabilis Fr. modernus EPISCOPUS Plocensis, & dilecti Filij Capitulum & Canonici ejus Cathedralis Ecclesie, quòd circa Administrationem reddituum Mensæ Episcopalis, tempore vacationis Ecclesie Plocensis inter ipsum Episcopum ac Capitulum & Canonicos, nonnullæ Conventiones seu Statuta per Eosdem, Capitulum & Canonicos observanda & exequenda concordata fuerunt sub diversis Pactis & Conditionibus prout in Scriptura desuper emanata tenoris qui sequitur videlicet. L. J. C. Anno Domini Millesimo Septingentesimo Trigesimo, die verò Mercurij, nona Mensis Augusti, Pultovix coram Officio Actisq; presentis Curie Illustrissimi Excellentissimi ac Reverendissimi Domini ANDREÆ STANISLAI KOSTKA in Zaluskie ZAŁUSKI, DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ Episcopi Plocensis comparens per-
sona-

sonaliter Perillustriſ & Admodum Reverendus Paulus Dominicus Drom-
 ler Canonicus Cathedralis Plocenſis omnibus &c. ad omnem meliorem ſi-
 nem & Juris effectum obrulit Decretum Venerabilis Capituli Eccleſiæ
 Cathedralis Plocenſis, Authenticum Sigillo Capitulari munitum, & manu
 Notarij Officio præſenti bene nota ſubſcriptum, quod ad Acta præſen-
 tia ſuſcipi & ingroſſari affectavit. Cujus quidem Decreti eſt tenor ejuſmo-
 di: Actum ad Eccleſiam Cathedralẽ Plocenſem in Capitulo Generali
 Sancti Sigifmundi Anno Dni MDCCXXIX. Cũ negotium diſpoſitionis
 proventuum Menſæ Episcopalis Plocenſis, ejuſdem Sede vacante, locum sæ-
 pius dederit in anteaſſum multis difficultatibus, exindeq; minùs laudabiles
 exorta ſint controverſiæ, inter Episcopos & Capitulam, quod quidem cen-
 ſuit pluries potiùs reverenter cedere, quàm pacis & unionis harmoniam
 cum ſuo Capite imperturbare. Quamvis enim in Conſtitutionibus Prouza-
 na de Anno MCCCCLXXXV. & Ivezij Noviana de Anno MDCXXVIII.
 plura circa Sedem vacantem ſint ſalubriter ſtatuta: Quia tamen ea, quæ
 circa congruam ſignanter ſuſtentationem Regentum Clavium, & Ad-
 miniſtrationem bonorum in dictis Conſtitutionibus habentur, modernis
 ſæculis ac ingenijs non uſquequaq; conveniunt, vel ex eo quòd eadem
 Congrua nunquam fuerit taxata, & ad certam aliquando ſpeciem deter-
 minatam reducta. Ideo Domini Regentes aliquando illam laxiùs, ali-
 quando ſtrictiùs pro libitu ſuo quivis interpretârunt. Advertens itaq;
 Venerabile Capitulum quòd aliàs in contingentijs vacata hujus Sedis ve-
 titum jure fuerit quidquam ſtatuerẽ ſeu innovare, ſuo ſinẽ Episcopos:
 Quòdq; Illuſtriſſimus & Reverendiſſimus D. Antiftes Noſter feliciter mo-
 dernus non ſolùm quòd ad præſens digniſſimẽ maximoq; ſuo Merito im-
 plet Paſtoralis ſui Officij partes, ſed etiam ſolicitus de futuro æquanimi-
 ter cogitat ea, quæ in poſterum conferre poterunt in majus bonum uti-
 litatemq; vacaturæ (& utinam poſt ſerum tempus) hujus Eccleſiæ, hinc
 eſt quòd Perilluſtres DD. Prælati & Canonici in loco Capitulari, atq; Ca-
 pitulariter congregati, plenumq; Capitulum repræſentantes, prævia ma-
 tura deliberatione, & inſitis priùs Conſilijs ac præhabito ſenſu ac con-
 ſenſu Illuſtriſſimi Dñi Episcopii Plocenſis, pro majori utrinq; honore, inde-
 mnitate & unione Capituli cum reliquo corpore hoc Cathedralico, provi-
 dere cupientes ſtabiliori modo & forma, bono Regimini & Adminiſtratio-
 ni hujus Episcopatùs illiuſq; Menſæ fructuum pro eo tempore, quo Eam
 vacare contigerit, & exinde ad tollendas quaſcunq; diſcordiarum occa-

siones censuerunt, statuerunt & unanimiter decreverunt, prout præfenti
 Ordinatione statuunt, & decernunt, qua possunt & valent efficaciam
 omnium; meliori modo quoad præfatam repartitionem omnium, & quo-
 rumcumque fructuum atque proventuum Mensæ Episcopalis vacantis, tum
 Administratione Justitiæ & conservatione Bonorum Episcopaliū Sede
 vacante, ut quoties Sedem Episcopalem Plocensem vacare contigerit, ad-
 hærendo Dispositioni Sacri Concilij Tridentini, Ejusque Declarationi Al-
 mus Administrator sive Vicarius Capitularis in Spiritualibus per Vota
 Secreta, Vir omni exceptione Major eligatur, qui tantummodo atten-
 dat Judicaturam Causarum, nec se in Administrationem Bonorum Episco-
 palium quomodolibet interessabit, & pro meliore Administratione Justi-
 tiæ designabit, taliter Electus locum tenentes sive Surrogatos duos, unum
 pro Plocia, alterum pro Pultovia, qui sub Nomine Administratoris, & Si-
 gillo ejusdem pro facultatibus sibi ab Administratore concessis, causas expedi-
 ent, & dijudicabunt: Ut autem res OEconomica Bonorum Mensæ Episco-
 palium vacante Sede exactius administraretur, eligentur statim una eademque
 die, post Electionem Administratoris in Spiritualibus, duo Administratores
 seu OEconomi in temporalibus, unus Clavium sive Bonorum Episcopaliū
 trans fluvium Nareva, alter Clavium circa fluvium Nareva jacentium, quo-
 rum curæ erit Bona Episcopalia fideliter administrare, proventus ex
 iisdem diligenter colligere, collectos in thesaurum Capitularem reponere,
 & pro futuro Episcopo conservare; causas subditorum Episcopatus
 Plocen: sæculares, tam ordinarias, quam ex appellatione à Capitaneo
 Pultovix (qui idem, qui plena Sede conservandus erit) devolutas disju-
 dicare, eosdemque ab oppressione tenentiariorum, quam vicinorum defendere.
 Tenebuntur autem dicti OEconomi post Electionem suam in in-
 stanti juramentum corporale, in facie Capituli præstare, in eam jura-
 menti rotham: Ego N. juro DEO Omnipotenti, quod Bona Episcopatus
 Plocensis fideliter & diligenter administrabo, Subditos in iisdem Bonis, à
 quibusvis oppressionibus defendam, tenentarios Bonorum Episcopatus circa
 contractus illorum conservabo, nec quidquam in contractibus in præjudi-
 cium eorundem immutabo; proventus ex Bonis præfatis pro Prædecessore
 Episcopo post Ascensum sive mortem; pro ejus Executoribus sive hæredi-
 bus quos deserivit pro rata sui temporis juxta Bullam LEONIS X.
 pro Regno Poloniæ debitos, quam pro futuro Episcopo provenientes
 fideliter colligam, collectos sive Antecessori Episcopo, sive ejus testa-
 men-

menti Executoribus vel hæredibus, juxta dispositionem illius reponam, & restantes pro futuro Episcopo in arario Capituli conservabo: Sic me DEUS &c. Et intra spatium trium Mensium iisdem OEconomis à die Electionis suæ computando, tenebuntur inventarium in unum volumen redigere, & de diligentia sua post expiratos tres Menses Capitulum edocere sub pœna amotionis ab Officio, & alterius in locum negligentis substitutionis. Et quia ex Experientia rerum Magistra constat vacante Sede per Dominos Regentes Clavium, defalcationes cum tenentariis Bonorum Episcopaliū factas fuisse, & Summarum in contractibus conventarum diminutiones: Ideo similia DD. OEconomis in futurum omnino inhibentur, aliis secus facientes diminutas Summas de proprio refundere tenebuntur. In casu vero aliquo notabilem diminutionem Proventuum causante, re fideliter per Commissarios à Capitulo etiam Septimanali destinandos examinata, defalcatio ad futurum Generale Capitulum reservetur. Etsi mutatio alicujus tenentarij expediens videretur, hæc similiter prævia Commissione à Capitulo Generali determinetur. Facta Electione Administratoris in Spiritualibus, & OEconomorum in temporalibus, deputabuntur à Capitulo duo Thesaurarij, qui fructus pro Rata temporis perceptos ab OEconomis percipient, & receptos una cum iisdem OEconomis in Thesaurio Capituli, à quo tam OEconomis, quam Thesaurarij distinctas Claves habebunt, fideliter asservabunt, in nullos usus alios expendent, præterquam in hac ordinatione specificatos, etiam accedente Mandato Capituli, alias sub pœna restitutionis de proprio per OEconomos, & Thesaurarios Summæ in alios usus quam hic specificatos expensa. Quia verò tam Officium Administratoris in Spiritualibus, quam OEconomorum in temporalibus, personalem requirit attendentiam, statuitur ut durantibus illorum Officijs, sint ineligibiles ad functionem Deputatorum Regni, alias tam Officium Administratoris, quam OEconomia ipso jure vacet, & in locum vacantis, Capitulum aliam Personam idoneam eliger, dato prius Capitulo sufficienti calculo per OEconomum functionem tribunalicam acceptantem, ac similiter cautione, futuro Episcopo iterum eundem præstandi, Sede vacante autem finita, tenebuntur OEconomis & Thesaurarij coram Capitulo Generali calculationem facere. Si autem hæc Illustrissimo Episcopo non placuerit, ex tunc aliam coram eodem Illustrissimo, & duobus Capitularibus per ipsum assumendis reddere adstri-

Et erunt. Quia verò præfenti Ordinatione Regentiæ antea præctica-
 tæ, & congruæ sustentationes pro Regentibus in Constitutionibus præ-
 nominatis Sproyiana & Svezykoviana specificatæ tolluntur, & Admini-
 stratio in temporalibus totius Episcopatus, nonnisi in duas Personas Capi-
 tulares transfunditur. Hinc ut hæc fiant sinè præjudicio consolationis
 concernentis Personas Capitulares, vacante Sede, Perillustres DD. habito
 ad hæc similiter consensu Illustrissimi & Reverendissimi Domini Pastoris
 sui, & Diocesis totius Plocensis decreverunt, ut solutis Prædecessori Epi-
 scopo sive Ejus hæredibus ijs fructibus & proventibus quibuscunq; in
 exactis quos deservivit pro Rata sui temporis ad diem cessus sive decessus;
 reliqui omnes fructus & proventus ejusdem Mensæ de tempore Sedis
 vacantis decurrendi, & maturandi dividantur in tres partes, quarum
 duæ Illustrissimo Episcopo reserventur. Ex quibus tamen observata
 praxi & antiqua consuetudine pro majori Fabrica Ecclesiæ Cathedralis
 Plocensis, pro qua Illustrissimi Episcopi duas partes expensarum, tertiam
 verò Capitulum erogare consueverunt; Domini OEconomis sive unus ipso-
 rum ingruente tali aliqua necessitate Ecclesiæ, tales expensas, duas par-
 tes salva tertia parte, omninò ex Capitulo inferenda suppeditabunt; fu-
 turo Episcopo, easdem in calculo porrecturi. Tertia verò pars proven-
 tum Sedis vacantis in vim congruæ cedet personis Capitularibus ijs dun-
 taxat, qui præfentes fuerunt in Capitulo Electionis Administratoris.
 Et hæc tertia pars dividetur iterum in quatuor partes, ex quibus tres
 æqualiter inter omnes Capitulares distribuentur: Quartam verò partem
 Administrator cum OEconomis inter se dividunt, ita ut medietas quar-
 tæ partis solum Administratorem intuitu onerum sustinendorum concer-
 nat; medietas altera binis OEconomis extradenda. Qui tamen electi
 Administrator & OEconomis non obstante hac quarta parte, etiam de
 tribus partibus, æqualiter cum cæteris Prælatiis & Canonicis gaudebunt.
 Pro Ministris verò Cancellariæ tam Plociæ, quàm Pultoviæ vacante
 Sede conservandis, & Causis in gradibus appellationum contra Presby-
 teros immorigeratos promovendis habebit insuper D. Administrator
 pensionem Mille Tynfonum, à Judæis in Episcopatu Plocensi existentibus,
 pendi quotannis Illustrissimis Episcopis solitam. Quare non suffra-
 gantibus alijs Ordinationibus & Sancitis, quæ vel hactenus locum non
 habuerunt in praxi, vel minùs uniformi & legitima observantia niteban-
 tur; cùm præfens dispositio Repartitionis ut supra ordinatæ, magis censea-
 tur

tur accomodata justitiæ æquitati, & communi tranquillitati: eam Venerabile Capitulum omninò servandam fore in posterum, & servari debere, utquè robur perpetuæ firmitatis obtineat, & vim Statuti habeat, inter alia hujus Ecclesiæ Statuta, referendam censet, & decernit. Ad quorum præmissorum omnium effectum, supplicandum esse S. Sedi idem Capitulum pariter decrevit, ut Authoritate Apostolica illam convalidare & confirmare dignetur, illiusq; observantiam injungat atq; demandet. In quem finem Illustrissimus & Reverendissimus Dominus Episcopus, sua quoq; Officia, & curam se interpositurum appromisit. Si autem (quòd absit) etiam nondum secuta à Sancta Sede hujus ordinationis approbatione, Sedem Episcopalem vacare contigerit, Venerabile Capitulum decernit ordinationem istam inviolabiliter debere observari, renunciando in perpetuum cuivis alteri. MARTINUS in Zaluskie ZALUSKI Suffraganeus Nominatus, & Decanus Plocensis, Canonicus Cracoviensis Præsident. Ex Actis Venerabilis Capituli Cathedralis Plocensis extractum, & Sigillo ejusdem Capituli communitum. Locus † Sigilli ejusdem Venerabilis Capituli Plocensis. Josephus Antonius Pulkowski, Apostolicus & Venerabilis Capituli Cathedralis Notarius, & Collegiatæ Canonicus Plocensis, manu propria. Post cujus quidem Decreti Ingrossationem idem supra scriptus Perillustris offerens Originale ejusdem Decreti, ad se recepit, & de recepto Cancellariam quietavit. P. C. N. ex Protocollo Actorum Curia superscripti Illustrissimi Excellentissimi ac Reverendissimi D. Episcopi Plocen: extract: & Sigillo ejusdem communitum. Loco † Sigilli. Theodorus Thaddæus Jartyszewski Actorum Curia Episcopalis Plocensis Notarius. Cùm autem sicut eadem Expositio subjungebat Episcopus & Capitulum prædicti, conventiones seu Statuta hujusmodi quò firmitus subsistant, & servantur exactius, Apostolicæ Confirmationis Nostræ Patrocinio communiri summopere desiderent. Nos specialem ipsis Exponentibus Gratiam facere volentes, & eorum singulares Personas, à quibusvis Excommunicationis suspensionis & interdicti, alijsq; Ecclesiasticis sententijs, Censuris & pœnis, à Jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, supplicationibus Eorum Nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, qui Vo-

tum

tum Dilecti Filij Nostri Nicolai Mariæ ejusdem S. R. Ecclesiæ Cardinalis Lercari nuncupati, ad ejusmodi negotium examinandum à præterita Congregatione Cardinalium Deputati, perpenderunt, Consilio: præ narrata Statuta, seu Conventiones autoritate Apostolica tenore præsentium, confirmamus & approbamus, illisque in violabilis Apostolicæ Firmitatis robur adijcimus, ac omnes & singulos juris & facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint supplemus, salvâ tamen semper in præmissis Autoritate Congregationis eorundem Cardinalium. Decernentes ipsas præsentis Literas semper firmas, validas & efficaces existere & fore, suosq; plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac illis ad quos spectat, & pro tempore quandocunq; spectabit, in omnibus & per omnia plenissimè suffragari. Sicq; in præmissis, per quoscunq; Judices Ordinarios, & Delegatos etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores iudicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit, attentari. Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis ac dictæ Ecclesiæ Ploensis, etiam juramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus, Privilegijs quoq; indultis ac Literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & singulis, illorum tenores præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliâ in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice duntaxat specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibusque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris Die VII. Aprilis MDCCXXXI. Pontificatus Nostri Anno primo F. Cardinalis Oliverius. Loco † Annuli Piscatoris. Super quibus quidem Literis Ego Notarius infrascriptus, præsens transumptum confeci, signoq; & subscriptione munivi. Actum Romæ ut supra præsentibus DD. Petro de Chard: & Julio de Rubeis Testibus ad præmissa vocatis, atq; rogatis.

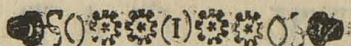
Prejus be: Litera Apostolica cum Originali revise concordant

J. B. Riganu Officialis Pptus.

Ad

M. D. G.

IN.

Funeralium quarta parte. c. 34. p. 144.

H.

Hæreticis c. 27. p. 41.

Honestate Clericorum . . . c. 32. p. 130.

Hospitalibus, c. 29. p. 115.

J.

Immunitate Ecclesiastica. c. 25. p. 102.

Inquisitione c. 46. p. 189.

Judæis c. 3. p. 8.

M.

Maledictionibus c. 5. p. 19.

Maleficis. c. 4. p. 15.

Matrimonio c. 24. p. 96.

Missæ Sacrificio c. 15. p. 55.

Missionibus & Missionariis. c. 10. p. 35.

Monialibus. c. 38. p. 162.

O.

Obligationibus Parochorum. c. 33.
p. 138.

Obventionibus eorundem. c. 34. p. 144.

Oneribus Missarum . . . c. 17. p. 66.

Oratoriis privatis . . . c. 26. p. 107.

Ordinis Sacramento . . . c. 21. p. 85.

P.

Pœnitentia c. 18. p. 69.

Prædicatione Verbi Divini c. 9. p. 29.

Processionibus cum Venerabili c. 16.
p. 63.

Procuratore Causarum c. 42. p. 183.

Provisoribus, provisione & provisis c. 35.
p. 147.

Q.

Quarta parte: Funeraliū c. 34. p. 144.

R.

Rebus post mortem Clericorū c. 36.
p. 151.

Reductione Missarum c. 17. p. 66.

Regularibus c. 37. p. 155.

Residentia Parochorū. c. 33. p. 138.

Restauratione Ecclesiarū c. 28. p. 113.

S.

Sagis c. 4. p. 15.

Seminariis c. 23. p. 92.

Simonia c. 7. p. 23.

Statutorum Synodalium observatione
c. 47. p. 201.

Supellectili Sacra . . . c. 26. p. 107.

T.

Taxa. fori spiritualis c. 44. p. 185.

Testamentis Clericorum c. 36. p. 151.

Testium examine . . . c. 46. p. 189.

Transitu Clericorū ad alias Diœceses
c. 36. p. 147.

U.

Ultima voluntate Clericorū c. 36.
p. 151.

Unctione extrema . . . c. 20. p. 80.

Visitacionibus c. 40. p. 180.

INDEX

Rerum & Verborum.

A.

ABSOLUTIO v. **CONFESSARIUS**
ACTUS qui ante & post Communio-
nem cum populo eliciendi? 225. cum infir-
mis 227.
ADULTERIUM quando impedimē-
tum Matrimonii 243.
ÆTAS ad valorem Matrimonii quæ?
246.
AFFINITAS qualis? impedimentum
Matrimonii 245.
AGENDA major in Parochialibus Eccle-
siis habeatur 38.
ALIENATIO qualiscunq; bonorū &
provētū Ecclesiæ sevēre prohibetur 126.
absq; consensu Officij est nulla 129.
ALTARIA in Ecclesiis qualia esse debe-
ant? no. plura quān necesse est non sta-
tuantur *ibid.* Altaris portatilis privilegia
revocata 62 v. *Oratorium privatū.*
ANNIVERSARIA pro defunctis Epi-
scopis & Canonicis devotē obcunda 105.
Vnū pro intestato Beneficiate ex relictis
fundandum 154.
APPARATUS sacer v. *Supellex Sacra.*
APPROBATIO ad confessiones audiēdas
requiritur ad valorem 72. 156. ultra tem-
pus & locum concessum non valet 72.
ejus testimonium à Beneficiatis præsen-
tandum in Congregatione Decanali. 178.
AQUA *Benedicta* ejus aspersio in domib9
privatis fiat per scholares diebus Domi-
nicis 35.
ARENDÆ tabernarum Judæis in Mazo-
via non permittendæ 10. neq; bonorū
Ecclesiasticorum 14. v. **LOCATIO.**

ARCHI DIACONI quales esse debeant?
180. intra quodvis triennium suas Ecce-
lesias visitent: acta Visitationis Episcopo
reddant. 181.

ARCHI-PRESBYTER v. *Decanus.*

ARMA à Clericis non deferenda. 134.

AVARITIA Clericis fugienda -- 136.

B.

BANNÆ v. *Denuntiationes Matrimonii.*

BAPTISM9 est janua Sacramentorū 40.
ejus necessitas. *ibid.* ejus Minister quis?
41. 252. materia & forma *ibid.* extra gra-
vem necessitatem in domibus privatis
non administrandus 41. sub conditione
quando & quomodo dandus? 42. ex eo ori-
tur cognatio spiritualis *ibid.* v. *Patri-
nus. Cognatio. Metrica.*

BENEDICTIO *post partum* in Ecclesia &
non alibi fiat 45. super mulieres fornicar-
ias non fiat. 100.

Benedictio Esculentorum in Paschate
quomodo ordinatē instituenda 140. 141.
BENEFICIA. incompatibiliū pluralitas
jure Divino prohibita, quān enorme
peccatum. 112. v. *Dispensatio.* Beneficii in-
ventarium semper cum augmento tra-
dendum Successori. 153. v. *Inventarium.*
Fructus.

BENEFICIATI omnes fidei professionē
in Officio facere tenentur, & quando?
ac sub quibus penis 23. Censuræ & pro-
ventus Ecclesiæ vindicare quān graviter
obligentur? 126. quæ circa locationem bo-
norum sui Beneficii observare debeant.

126.

126. seqq. nulla bona Beneficii promittere, donare, inf feudare aut quomodocūq; alienare possunt absq; consensu Officii 129. Casus conscientia in scripto resolvere tenentur, & quando? 172. Singuli quovis anno exercitia Spiritualia absolvant 138. v. *Parochus Provisor.*

BLASPHEMI severè puniendi & domo eijciendi 19. 20.

BONA *Ecclesiastica* in malos usus non convertenda 135. v. *Census. Proventus.*

BVLLA Cœnæ quotannis publicanda. 77. 227. item Clementis XI. in favorem Neophytorum 15. 206. eaq; vernaculo idioma 221. §. 26.

C.

CALIX ad Sacrificium sit integer & inauratus III.

CANONICI unde sic dicti? 105. Cathedraliū prerogativa & obligatio *ibid.* Episcopo assistere tenentur ejusq; Officium juvare 106.

CANCELLARIA causas pauperum Sacerdotum gratis expediat. 188.

CAPELLÆ, in campis obserandæ 109. ruinosa aut restaurandæ, aut demoliendæ *ibid.* Novæ nullæ erigendæ absq; scitu Officii *ibid.* v. *Oratorium privatum.*

CAPELLANVS *aulicus.* hujus officium nemo suscipiat ante revisionem Capellæ officiosè factam 108. in aulis quomodo se gerere debeat. 109. Exercitia Spiritualia quovis anno absolvat *ibid.*

CASTITAS ejus votū & quale? est impedimentū Matrimonii 241. ejus conservandæ & acquirendæ media 133.

CASVS qui? Loci-Ordinario reservati 78. 79. reservationis necessitas 77.

CATECHISMVS illius tradendi necessitas & modus 25. 26. dicendus in villis festis minoribus loco concionis 33.

CATHEDRÆ *Plocensis* antiquitas & dignitas 103.

CENSVS *Ecclesiastici* eorū inscriptiones diligenter asservandæ 126. 127. denegati omni conatu vindicandi *ibid.* *Reemptoriales* in alia bona transferri vel diminui privata autoritate non possunt *ibid.* in iis locandis quæ cautelæ adhibendæ? 129. Consanguineis beneficiatorum non locandi *ibid.* v. *Locatio.*

CHARITAS feminariū omniū virtutū 137. commendatur Clericis ad invicem *ibid.* & Parochis erga mortuos Parochianos 146.

CHRISTIANI. ijs apud Judæos famulari non permittendum. 10. II.

CIBORIVM v. *Tabernaculum.*

CLANDESTINITAS Matrimonii impedimentum dirimens & quid sit? 246.

CLAVSVRA *Monialium* v. *Moniales.*

CLERICI quæ vitia ipsis maximè vitanda? 132. 133. 136. separati à familia utriusq; sexûs habitent 133. Consanguineos ac familiares non ditent 135. Mulieres legere scribere &c. non doceant 134. arma sine necessitate non deferant 136. aleas chartas &c. vitent *ibid.* eorum vestitus sit honestus non pretiosus 131. 132. sint Sancti in sermone & conversatione 136. 137. Villici & factores Dominorum secularium non sint 137. Scandalosi publice monendi à Decano & ubi? 178. v. **INTESTATUS. TESTAMENTUM**

COLLATOR Ecclesia vacante dignos presentet; 248. à presentandis munera nō accipiat, neq; cum ijs cōtractus ullos ineat

ineat *ibid.* Ecclesiar, quæ debet solvat, & à ruina provideat. 249. *Simoniacus* pro illa vice jure præsentandi careat. 25. Ecclesias ruinas restaurare tenentur 114. foundationibus suorum Majorum non satisfaciendes benedictione Divina destituntur. 125. 249.

COGNATIO *Spiritualis* impedimentū Matrimonii ex baptismo inter quos oritur? 42. 242. item ex confirmatione 47. 242.

COLLEGIATA *Ecclesia*, Pultoviensis dignitas. 103. Ploensis S. Michælis cædio & translatio. 104.

COMMISSARII *Synodales* contra Judæos 13. 14.

COMMISSARII *ad inquirendum* servent expressam mandati formam 189. munera nulla accipiant præter sustentationem & mercedem 197. v. *Inquisitio*.

COMMUNIO *Paschalis* ejus tempus. 50. pro ea schedulæ Parochianis distribuendæ & examinandæ 51. eam negligentium pœna 50. eam etiam absentes post reditum sumere debent in Parochia propria nisi constet &c. 51.

CONCIO omnibus Dominicis & festis habenda 33. pro ea in Villis dicatur Catechismus *ibid.* ei dum in Parochiali habetur fideles interint 60. post illam auctus fidei &c. cum populo eliciendi 34. an? & ubi ad Judæos habenda 279. 20.

CONCIONATORES eorum dignitas. 29. quales esse debeant moribus, præparatione & modo dicendi 30. 31. 32. quæ populū docere & dedocere debeant? 33. 34. quatuor novissima septimurè proponant *ibid.* à fabulis jocis &c. abstineant *ibid.* excommunicationis gravitatē interdum explicent 182. de censuris contra Decima-

rum retentores erudiant, his in anno, & quando? 123. Collatores, officii commonefaciant 114. *Regulares* professionem fidei facere tenentur 3. iidem etiam in Ecclesijs suis prædicaturi, Loci Ordinario se præsentare, & ab eo benedictionem petere tenentur 32. 33.

CONCUBINARIJ eorū periculosus status. 21. contra eos, qui & quales processus faciendi? 22.

CONFESSARIJ animarū Medicus & Judex 70. 71. quæ necessario scire debeat? 71. Casistarum lectioni fedulus incumbat 72. super pelliceo & stolâ amictus audiat *ibid.* in interrogando sit prudens 73. quibus negare vel differre debeat absolutionē? 73. 74. quid variè tentatis proponere possit? 74. in audiendo non properet *ibid.* in poenitentis injungendis sit discretus & cautus 74. de auditis ex confessione nunquam ne generatim quidem loquatur 74. 75.

CONFESSIO in locis obscuris non locandum 72.

CONFESSIONES in Ecclesia, & nō alibi extra necessitatem audiantur. 72.

CONGREGATIO *Decanalis* bis in añū celebranda 173. modus eam indicendi, inchoandi & finiendi 2. p. 172. in ea quid in particulari inquirendum? 177. 178. ejus *Notarius* proposita dubia & resolutiones notet 174. in ea dicenda exhortatio, & dicta ad Officium mittenda 173. ab ea absentes puniantur 179.

CONFIRMATIO *Sacramentum* ejus utilitas 45. 46. Minister quis? 46. post 12 annum ut suscipiatur non negligendum 47. ad eam Patrinus uno vel Matriona una tantum admittatur *ibid.* Patrinus

vel Matrina debent esse iam confirmati
ibid. ad eam Patrini non sint Clerici
Sacris initiati. *ibid.* Cognatio Spiritualis
ex ea qualis? 47. 242.

CONTRIBUTIONES novas seu peda-
gia imponentes excommunicantur 229. §. 3.

CRIMEN quod? impedimentum
Matrimonii 242.

CRIMINALES *Causa* à Clericis per
Procuratorem contra invadentes bona Ec-
clesiastica promoveri possunt 256. 184.

CRUCES in viis publicis truncatæ &
deformes tollendæ 180.

CULTVS *disparitas* impedimentum
Matrimonii 243

D.

DECANALIS Congregatio v. Congregatio

DECANUS FORANEUS, ejus consti-
tuendi necessitas, honor & obligatio 168.
Et seqq. illius vita sit exemplaris 169. Ju-
ramentum quale? 254. Clericos quos
monere? quos ad Officium deferre tenea-
tur? 170. quovis anno Ecclesias sui Decana-
tus visitet 181. ab illo in visitatione &
post, quæ præstanda? *ibid.* visitet Ora-
toria privata, & quot sint in Decanatu?
deferat. 63. Olea Sacra & Rubricellas
pro suo Decanatu procuret. 171. Sci-
re curet quàm sæpe Clerici in suo Deca-
natu confiteantur 170. circa Cruces in
viis deformes quid ipsi commissum? 180.
invigilet, ut in quavis Ecclesia sit ma-
jor agenda 38. item ne Clerici de rebus
Inventarii Beneficii testentur. 153.
Clericum fugitivum à sua Provisione &
vagum, captivatum Officio statuatur. 150.
ipsi, quid incumbat post mortem Cleri-
ci intestati? 154.

DECIMÆ de iis præceptum Divinū
120. eas dare detrectans est de fide su-
spectus & quomodo puniendus? 121. eas
occupans, vel vendi, locari, convehi pro-
hibens est excommunicatus 121. 349. ea-
rum retentores non absolvendi 123. MANI-
PULARES exigendi Consuetudo legiti-
ma 121. eas in pecuniariam aut alio modo
commutare nulla privata autoritate li-
cet 121. 122. Consuetudo solvendi pecu-
nariam pro manipulari, si approbata
non sit, est nulla 124. ex campis colonor-
um si per aulas consumentur, exigen-
dæ. 122. ante exdecimationem Parochi,
segetes à Domino non convehantur,
quandoq; tamen, & quomodo id permit-
titur? 122. 123.

DEFUNCTI v. Anniversaria. Funebre.

DENUNTIATIONES MATRIMO-
NII trinæ præmittendæ. 97. fiant tribus
festis continuis, in Parochia utriusq; tam
sponsi quàm sponsæ 98.

DENUNTIATIONES ad Ordines SS.
promovendorū ubi? & quando faciendæ?
89. quâ formâ faciendæ? 238. fiant in Pa-
rochia originis & domicilii. *ibidem.*

DIMISSORIALES ad SS. ordines
habeant Regulares. à quo? & ad quem?
quidq; in ipsis necessario exprimendum?
161.

DISPENSATIO super incompatibili-
tate Beneficiorum exhibenda Officio. 113.
tam petentes, testimonium de veritate
sux narrativæ à Loci Ordinario habeant
ibid. ejus executio soli Episcopo refer-
vatur *ibid.*

DISPUTARE de fide inter convivia
prohibetur 4.

DOCTRINA Christiana v. Catechismus.
DUEL-

DUELLANTES & duelli spectatores excommunicantur. 237.

E.

ECCLESIA ejus bona quomodo locari possint? 126. ejus pecunia in privatos usus non est convertenda 127. quomodo & ubi asservanda? *ibid.* ea uade depauperentur? 120. 125.

ECCLESIA PAROCHIALIS unaquæq; sigillum proprium habeat & quale? 44. desolata & Parocho destituta viciniore Parochiali incorporanda 114. in ea Concioni interesse tenentur fideles 60. Missam in ea ut audiant, hortandi fideles *ibid.* in ea, res Oeconomica Parochianorum & Parochi non asservanda sub pœnis. 179. v. FABRICA.

ECCLESIAE Proventus nullo modo alienandi 126. ij in alios commutari, nulla privata conventionione possunt 122. v. *Census.*

ECCLESIASTICIS onera imponentes excommunicantur 235. v. *Clerici.*

EREGIO v. *Inventarium.*

ERROR qualis? impedimentum Matrimonii 240.

EUCCHARISTIA ejus excellentia 47. 48. reverenter administranda & sumenda 48. 49. quibus deneganda? 49. sæpius frequentanda 50. ad eam, hostiæ & vinum 60. Vincitis & ad mortem condemnatis quomodo decenter administranda 54. ad infirmos quomodo deferenda? 52. 53. ad non valentes eam sumere, scienter non deferatur. 54. in Ecclesiis decenter conservanda 63. 64. v. *Tabernaculum.*

EUCCHARISTIÆ EXPOSITIO vel *Processio* cum ea, non fiat sine licentia

Officii 65. quibus festis id generaliter permiffum? *ibid.* dum exponitur ad minimum sex cerei ardeant absq; lampadibus 66.

EUCCHARISTIÆ Renovatio quando faciendâ hieme? quando æstate? 65. ejus factâ, annotatio fiat in tabula in Sacristia *ibid.*

EVANGELIUM quavis Dominicâ in domibus Parochianorum per scholares legendum 35.

EXACTIONES omnes pro ministeriis Spiritualibus prohibentur. 139. 145. 146. 176.

EXAMINATORES Synodales 90. 91. eorum obligatio *ibid.* inhabilibus ad catechizandum, testimonium capacitatis pro excipiendis confessionibus denegent 28.

EXCOMMUNICATI Clerici Sacramenta administrantis pœna 183.

EXCOMMUNICATIO ad medicinam instituta 182. est omnium pœnarum maxima *ibid.* ejus gravitas populo inculcanda 182. minor quando incurratur 182.

EXCOMMUNICATIONES *Bulle* *Cœna* quæ? 227. *Et seq.* aliæ Papales 236.

EXECVTORES Testamenti Clericorum qui? & quales designari debeant? 152. ipsi ante omnia inventarium derelictorum fideliter conficiant. 152. confectum cum testibus subscribant *ibid.* 154. ante testamenti approbationem nil disponant. 152. ex bonis defuncti nil sibi approprient sub pœna 154. intra annum exequantur & rationem reddant Officio 155.

EXERCITIA Spiritualia, eorum necessitas & utilitas. 137. 138. quovis anno a Beneficiatis absolvenda. 138. Item a Capellanis

Capellanis aulicis 109. ab ordinandis quādo absolvenda? 89.

EXORCISMI ab Ecclesia approbati, & non alij usurpandi 160.

EXORCISTÆ officium absq; licentia Loci-Ordinarii in scripto obtenta, non exercendum 160.

EXPOSITIO *Santissimi v. Eucharistia Extrema Unctio v. Unctio*

F.

FABRICA *Ecclesia* pro ea, designanda pars ex relictis Intestati Beneficiati 154.

FALSIFICATORES Literarum Apostolicarum excommunicantur 229.

FESTI dies devotè obeundi. 249.

FIDES Catholica in Mazovia incrupta. 1. 5. de ea suspecti ad Officium deferendi. 7. de ea inter convivia disputare prohibetur. 4. ejus *mysteria ignorantes* Matrimonio non copulandi 28. in Paternos non admittendi *ibid.*

FIDEI *Professio* à Beneficiatis omnibus in Officio faciendā: & quando? 2. 3. Item à concionatoribus. 3. Scholarum Rectoribus *ibid.*

FISCALIS *Officii* citare debet Concubinarium monitum non correctum 22. transferentes in alia bona, census Ecclesiasticos, aut eos diminuentes 126. occupantes bona derelicta intestati Clerici, aut accepta non denuntiantes ipso vivente. 154. absentantes se à Congregationibus Decanalibus 179. Beneficiatos, proventus Ecclesiæ & Hospitalium non vindicantes 117. 118. Iudæos, dies festos Christianorum profanantes. 12. causas pauperum Sacerdotum gratis promoveat per omnes Iuris gradus. 182.

FORVM *Seculare* in causis Sagarum immediatè procedere non potest. 15. &

seq.

FORI *Spiritualis* taxa. 183.

FORMVLÆ inscribendi baptizatos.

44. Matrimonio copulatos 102.

FRVCTVS *Beneficii* quando sequestrari possunt? 110. 133. 134.

FRVGALITAS commendatur Clericis. 115. 175.

FVNDATIONES earum erectiones, inscriptiones, donationes diligenter aservandæ. 122. iis non satisfacientes benedictione Divina destituuntur 125.

FVNBRE *Officium* in Ecclesia etiam non Parochiali à Parocho loci absolvendum: vel de ejus licentia ab alio. 146.

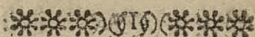
FVNERALIA circa ea obventionum taxa 145. eadem quomodo dividendæ *ibid.* v. *Quarta funeralium.*

H.

HÆRETICI ab incolatu Mazoviæ pœnis criminalibus arcentur. 6. illis stabiliter domos locare in Mazovia aut diu mercaturas exercere & habitare non licet *ibid.* eorum libros legere prohibitum 4. eorum nomina & numerus in qualibet Parochia quotannis notari & Officio deferri debet. 7. eorum Scholæ extra Patriam non frequentandæ *ibid.*

HONESTAS *publica* impedimentum Matrimonii, quid sit? 244.

HOSPITALIA *pauperum*, Parochorū curæ commendantur 115. in illis quomodo se *pauperes* gerere debeāt 116. quales ad illa admittendi? & qui eijciendi? *ibid.* ubi in Ecclesia, & quali ordine federe debeant? 118. eorum in Ecclesiis obsequia quæ

quæ? *ibid.* ad labores Plebanales nisi mercede conducti non cogendi *ibid.* ipsis medicare per Ecclesiam, nisi ad ejus januam non permittatur *ibid.*

HOSPITALIUM *Tutores* ex fundatione vel privilegio instituti, conservandi sunt 116. 117 aliâs eligendi sunt, & quales eligendi? 117. hi juramentum præstent, inventaria conficiant, rationes reddant, eorum officium ultra triennium non duret *ibid.*

HOSPITALIUM *iniuriatores* excommunicantur 117. contra eos Parochi jurant *ibid.*

HOSTIÆ pro Sacrificio Missæ quales? 60.

J.

JMAGINES *Sanctorum* in Altaribus sint decentes non deformes. 110.

JMPEDIMENTA *Matrimonii* quæ? 240. *sequ.* ea bis in annum publicanda & quando? 101. 102.

JMPEDIMENTA *SS. Ordinum* quæ? 238. ea affixa habeantur ad Sacristiam cuiusq; Ecclesiæ Parochialis. 90.

JNCENDIARIJ excommunicati 237.

JNDVLGENTIÆ nullæ publicandæ absq; facultate Loci Ordinarii. 160.

JNFIDELIS *conversi* v. *Neophyti*

JNFIRMI à Parochis sæpius visitandi 83. ad illos asacriter excurrendum. 38. 139. eorum cubiculum, dum SS. Eucharistiam sumpturi sunt, quomodo adornandum? 54. actus cum ipsis eliciendi. 225. v. *Euch.*

JNQUISITIO *juridica* à Commissariis quomodo instituenda? 189. & *sequ.* ejus innotescentiales quomodo scriben-

N.

da? 190. totius præcessus præxis 198. *sequ.*

JNSTIGATOR *Officii* v. *Fiscalis.*

JNTESTATUS *Clericus* ab eo *derectus* ad dispositionem Loci Ordinarii spectant. 152. 154. ea occupantium, & accepta non denuntiantium poena 154. eorum quomodo dispensanda? *ibid.*

JNTERDICTUM sub illo Missam celebrare cogentes excommunicantur. 237.

JNVENTARIUM *beneficii* ejus, triplex exemplar conficiatur, & ubi quodq; asservandum? 128. 153. in ipso annotanda erectio &c. & quæ eidem clausula apponenda? 128. 129. post mortem Beneficiati ex rebus relictis semper augendum 153. præsentandum est quovis anno in visitatione, item in institutione Successoris 128.

JRREGULARITAS v. *Impedimenta* ad SS. ordines.

JUDÆI quare in Polonia tolerentur? 8. in Mazovia non tolerandi. 9. eorum perversitas & cœcitas 9. 216. contra eos facti Processus in Mazovia 9. 10. ipsis in Mazovia domos extruere, habitare, famulatum Christianum habere, mercari, propinare, tabernas arendare, interdicitum, 10. per ipsos, Parochiæ provectus imminutos, ut restituant cogendi. 11. cum Christianis permixtim non habitent 11. Domi se contineant ostiis clausis die Parasceves, & dum Eucharistia publice defertur 12. ab usuris coerendi *ibid.* à servilibus, diebus apud Christianos festis abstineant. 12. suorum cadavera per se ipsos & clam sepeliant. 13. ipsis Synagogas extruere non permittendum 13.

JVDÆI

Officialibus, & incolis Regni, & Magni Ducatus Lithvanie, Externorumq;

JUDÆI *Conversi v. Neophyti*
JUDICES *Sæculares* causas Sagarum
 immediatè cognoscere non possunt. 17,
 251. 223. trahentes, personas Ecclesiasti-
 cas ad sua tribunalia excommunicantur
 233. 234. 235.

JURAMENTUM à sæcularibus corâ
 Crucifixo, à Spiritualibus ad SS. Evânge-
 lia præstandum. 194. à *testibus* fieri debet
 die juridica, iisq; jejuniis. 191. ejus formu-
 la. 192. ejus gravitas iisdem exponenda.
 195. præstari debet à *Provisore* 148. etiâ
 à *Provisore*. 149. à *Decanis* foraneis 169.
 ejus forma 254.

L.

LEGATA à Clericis pro pauperibus
 studiosis, puellis edotandis non minu-
 antur titulo approbationis testamenti.
 153.

LIBERTAS *Matrimonii* 99. Ecclesia-
 sticam lædentes excommunicantur 234.

LIBROS Hæreticorum retinentes, le-
 gentes &c. excommunicantur 228.

LIGAMEN impedimentum Matri-
 monii, quid sit? 101. 244.

LITES *forenses* ab Ecclesiasticis vitan-
 dæ 184. ab iis non intentandæ inconsulto
 officio. 140. sæcularium cum Regulari-
 bus coram Conservatoribus expediendæ.
 184. 185.

LOCATIO pecuniæ & bonorum Ec-
 clesiasticorum non fiat, nisi visis probis;
 nec ultra triennium; nec absq; consen-
 su Episcopi. 126. 127. ejus contractus
 cum reservatione fori sæcularis irritus
 est & nullus. 127. super ea, cautio in fo-
 re sæculari non faciendâ. *ibid.*

M.

MACHINATIO in necem qualis? est
 impedimentum Matrimonii. 243.

MAGISTRATUS hæreticis & Judæis
 diutiùs in civitatibus mercaturas exerce-
 re, permittere non possunt. 6. 10. v. *For-
 rum. Judices.*

MALEDICTIO ejus punitæ exem-
 pla. 20.

MALEFICIA sunt causæ Fori spiri-
 tualis 16. 17. 251. modus ea præcavendi,
 & remedia 18. v. *SAGÆ.*

MANIPULARES *Decima v. Decima.*

MATRIMONIUM. est verum Sa-
 cramentum. 97. celebrari potest in Paro-
 chia vel sponsi vel sponsæ. 98. ad illud
 nemo cogatur. 99. à sponsis indilatè so-
 lemnizandum. *ibid.* ei præmittenda Cõ-
 fessio, examen rudium de mysteriis fi-
 dei: 98. 28. ejus tempus vetitum. 101. A-
 catholici cum Catholica vel e contra non
 celebrandum *absq; consensu Episcopi* 7. 243.
absq; illo neq; in ædibus privatis 101.
 Christiani cum infideli est invalidum
 243. ejus impedimenta. v. *Impedimenta.*
 item *Demeritatio.*

MAZOVIE elogium à fide Catholica
 15. hæreticos non patitur 6. nec Iudeos. 9.

MENDICARE pro Ecclesia alterius
 Diœcesis, nulli liceat sinè consensu of-
 ficii 119.

MERCATORES. Catholici famulos
 hæreticos non habeant. 6. v. *Hæretici.*

METRICA baptizatorum quomodo
 ordinatè conficiendâ? 43.

MISSA quam puritate celebrandâ?
 55. 56. ad eam præparatio duplex. 56. di-
 cenda nõ memoriter, & exactè secundû
 Rubri-

Rubricas. 57. *Lectam* quamdiu durare expediat? 57. *Summa* diebus festis qua hora habenda? 61. celebranda, diebus precibus saltem Matutino & Laudibus 59. à Parochis quando pro populo offerri debeat 60. diebus festis à populo ubi audienda? *ibid.* circa dicendam *pro elemosyna* quid cavendum? 59. pro futura eam dicere prohibitum. 61. *in adibus privatis* nunquam celebranda. 107. *in Oratoriis privatis* an? & quando celebrari possit? v. *Oratorium privatum*. Ab ea celebranda, *arcedi* scandalosi, vagi, peregrini absq; testimonialibus. 58. Item non honestè vestiti. III.

MISSARUM ONERA descripta & affixa habeantur in Sacristia cujusq; Ecclesiæ 58. ea absoluta notentur, & quo modo? *ibid.* ea, de die & loco determinatis, regulariter non sunt transferenda *ibid.* nova nulla suscipiantur, sine approbatione officii 67. ea quomodo approbari possint? *ibid.* eorum *Reductio* quomodo licite fieri possit? 68. pro iis inscriptæ summæ, de loco in locum absq; scitu officii transferri non possunt. 69.

MISSIONES earum utilitas. 35. non alibi, nisi ad Ecclesias ab officio designandas instituantur. 36. earum fructus annuatim officio exhibendi. 37.

MONIALES subsunt jurisdictioni Episcopi 163. earum vota Religiosa 163. è *Clausura* egredientes, & externi eam ingredientibus excommunicantur. 164. 237. ipsæ ex illa egredi quomodo licite possint? 164. Externi licentiam ingrediendi qualem? & à quo? habere debeant? *ibid.* ad crâtes sint modestæ, nō frequentes, & juniores associatæ 165. 166. iis apertis,

cum externis non loquantur *ibid.* ipsi *Confessarius* extraordinarius quoties concedendus? 166. coram eo quæ earum obligatio? *ibid.* earum *Superiores* de professione futura Novitiæ, tempestivè significare debent Episcopo. *ibid.* item de assumendo habitu *ibid.* Nulla bona Monasterii eloquent Judæis 14. neq; absq; scitu Episcopi 126. 127. *Ad Convictum* in Monasterio, puellas ante 8vum annum ætatis non suscipiant, neq; eas retineant post 25tum. 63. hæ separatæ à monialibus habitent. &c. *ibid.*

MONITA Synodalia. 247. quater in annum publicada, & quado? 123.

N.

NAUFRAGORUM bona diripientes excommunicati 269.

NEOPHYTI à Parentibus infidelibus nullo modo exheredari possunt 14. 215. illis adjudicanda portio competens hæreditatis, parentibus ipsorum infidelibus etiam viventibus. 208. ab usuris restituendis, si personæ, quibus debentur non extent, dispensantur. 209. ad danda ipsis alimenta Parentes infideles cogendi. 214. Adventitia bona ipsis vindicentur etiam stante vita Parentum infidelium. 214. omnibus privilegiis Civitatis gaudeant in qua baptizantur. 210. in pios usus aliàs convertenda, ipsis tradantur. *ibid.* à Christianis magna charitate fovendi 318. ex redditibus Ecclesiarum juvandi. 220. in eorum præjudicium factæ à Parentibus infidelibus donationes rescindendæ 215. ii, quæ maximè cavere debeant? 210. judaizantes exemplariter puniendi. 211.

NOSOCOMIUM v. Hospitalia pauperum.

O

OBSTETRICES de modo baptizandi
examinandæ & edocendæ: 41. 252.

OBVENTIONES v. Funeralia.

OFFICIALIS Episcopi in institutio-
ne per Plenipotetem injungat Princi-
pali, ut professionem fidei personaliter
faciat in officio. 3. indultum pro orato-
rio privato concedere non potest. 63. no-
va onera Missarum non approbet nisi
constet de sufficientia proventuum. 67. in
excommunicando sit cautus. 182. à recur-
rentibus pro approbatione testimonium
de absolutis Exercitiis requirat &c. 138.

OLEA SS. à quo? & quomodo pro
Ecclesiis procuranda? 171. ab iis claves
quomodo asseruanda? 64. v. *Unctio.*

OPPRESSIO infantum, casus reserva-
tus 79. pro ea in effectu secuta pœnitē-
tia publica 100. ejus periculum quomodo
præcavendum. 251. & publica pœnitētia
placetendum 100.

ORATORIUM *privatum*, quale esse
debeat? 108. pro eo *indultum* in originali
exhibendum Episcopo *ibid.* absq; eo dato
vel admissio ab Episcopo, in illo celebrari
non potest. 62. 159. nequē festis in Indulto
exceptis, secus, audientes, præcepto de
audienda Missa non satisfaciunt 62. neq;
ultra concessam Missam, alia 62. 108.
neq; concessa, post meridiem *ibid.* neq;
absentibus personis quarum respectu in-
dultum obtentum 108. illius locus offi-
siosè revideri & designari debet. 108. 159.

ORDO SACRAMENTUM conser-
vat unitatem in Ecclesia 83. ad Ordines
susceptiendos sit pura intentio 86. ad il-
los quænam sint impedimenta 238. illos

ab Episcopo Diocesano petere tenentur
Regulares, 161. & quando illos ab alio E-
piscopo suscipere possunt? *ibid.*

ORDINANDI *ad minores* quas qua-
litates habere debeant? & quale testimo-
nium? 88. exercitia spiritualia semel
per 8. dies absolvant. 89. *ad majores* quæ-
nam callere debeant? 89. ante quemlibet
exercitia spiritualia absolvat *ibid.* in Sc-
minario saltem per annum exerceantur
ibid. v. *Denuntiatio.*

P.

PAROCHI se invicem, & Vicarios
suos charitate prosequantur 137. in labo-
ribus, vicinum Parochum juvent. 141.
præsertim infirmum. 151. *Lites Parochia-
norum* componere curent 142. nullas *iis-
dem* inconsulto officio intendant. 139.
pro *iisdem* diebus Dominicis & festis mis-
sam offerant. 60. erga Catholicos colli-
mitaneos, inter hæreticos degentes sint
maximè charitativi 38. ad *Ecclesiam* suam
residere tenentur. 143. nullas res œcono-
micas in illa asseruare possunt sub pœnis
179. non catechizantes puniendi. 27. mo-
neri facient Iudeos, ut a servilibus ab-
stineant, diebus festis. 12.

PAROCHUS *singulis annis* tenetur: E-
lenchum hæreticorum in sua Parochia
morantium, Dominicâ 4. Quadra. mitte-
re ad officium. 7. *semel publicè* vernacu-
la lingua Bullam de Neophytis. 15. 206.
221. §. 24. bis Bullam cœnæ & quando?
227. Item bis impedimenta Matrimonii
& quando? 102. 240. bis & quando? infor-
mare populum de censuris in retento-
res decimarum, 123. quater & quando?
publicare monita Synodalia 123. statum
animarum

animarum Ecclesie sue connotatum officio transmittere & quando? 139.

PAROCHUS circa Sacramenta ea gratis sine questu administret. 139. 144. 39. eorum dignitatem, & cerimonias populo explicet 40. extra necessitatem, sibi non subiectum non baptizet 43. ejus negligentia in inscribendo baptizatos punienda. 44. in baptizando, negligens beneficio privandus 45. Obstetrices modum baptizandi doceat 41. v. *Infirmi. Eucharistia. Confessarius. Sacerdotes. Clerici. Circa Matrimonium* quae cavere debeat? 97. alienae Parochiae sponfos copulare non potest. 97. 246. Matrimonio A catholici cum Catholica vel e contra non assistat sine consensu officii, & previo juramento de prole catholice educanda. 7. contractum inscribat Metricae & quomodo? 102. *Circa Sepulturam* in quacunque Ecclesia suae Parochiae ipse officium funebre absolvere potest. 146.

PAROCHUS libros scriptos necessario habeat baptizatorum 43. copulatorum 102. onerum Missarum cum absolutarum connotatione 58. supellestilis sacrae 111. decimarum perceptarum & de bitarum 124. Processuum Episcopi, Officialium & Decanorum 142. inventarium. 128.

PAROCHUS in Paschate schedulas singulis Parochianis & villas in dies certos pro Confessione faciendae distribuatur 51. 76. statum animarum Ecclesiae suae annotatum renovet. 76. 139. Adjutorem pro Confessione habeat. 140. convenientes pro Confessione laboribus non gravet sub poenis 52. 76. 77. invigilet ut omnes communicent 50. 51. 76. benedictionem esulentorum quomodo ordinate instituet. 141.

PATENA ad Sacrificium sit inaurata. 111. ejus osculum quibus post Missam concedendum? 142. 159.

PATRINUS unus & *Matrina* unum tantum in baptismo admittendi 42. eorum officium qualitas, & qui non admittendi? v. *Baptismus. Confirmatio.*

PATRONUS Ecclesiae v. *Collator.*

PAUPERES v. *Hospitalia.*

POENITENTIA ejus utilitas & efficacitas 69. 70. publica pro oppressione insantum, & ejus periculo. 100.

PRÆDICATIO Verbi DEI 29. v. *Concionatores.*

PRÆSENTATI ad beneficium testimonium de vita & moribus habeant 248.

PROCESSIO cum Venerabili sine licentia Officii non fiat, & quibus festis permittitur? 65.

PROGRESSVS quomodo per Dioecesim publicandi? 142.

PROFESSIO Fidei v. *Fides.*

PROVISIO Vicarii inscribi debet, juridice per ipsum Proviforem praesente Provifo 147. 148. conventio de congrua sustentatione Provifi, Actis consignanda. 149. Provisionem susceptam nemo relinquere potest sine consensu Officii 149.

PROVISOR jurare debet in officio, & quid? 148. v. *Hospitalia. Seminaria.*

PROVISUS quomodo se gerere debeat erga summum Proviforem. 149. ejus salarium quale? *ibid.* jurare debet, & quid *ibid.* ad beneficium cum institutione non promoveatur nisi biennio Ecclesiae Proviforis infervierit *ibid.* clam Diocesim deserens excommunicatur. 150.

PROVENTVS Ecclesiae v. *Ecclesia.*

PURIFICATORIA ES Corporalia purificatoria

mum lavari debent à Diacono vel Presbytero 110.

Q.

QVARTA pars funeralium solvenda Parocho, & de quibus solvenda? 146. exigenda non ab hærede, sed ab Ecclesia tumulante *ibid.* ab ea solvenda Regulares non sunt exempti. 158. 159.

R.

RECOLLECTIONES. v. *Exercitia.*

REDVGTIO onerum Missarum quomodo licite fieri possit? 66. Beneficiatis, proventus non vindicantibus suffragari non debet. *ibid.*

REGVLARES Iudæis bona & tabernas non elocent. 14. nova onera perpetua missarum non suscipiant; nec antiquorum summas transferant sine consensu officii 69. absq; approbatione Episcopi Confessiones secularium audire non possunt. 156. à reservatis Episcopo, absq; ejus licentia, absolvere non possunt. 79. *Concionatores* ut in suis Ecclesiis predicare valeant, benedictionem ab Episcopo obtineant: ut in alijs, etiam licentiam 156. Viaticum & extremam unctionem non administrèt sub excommunicatione 158. Matrimonio assistere non possunt 236. extra claustra manentes & delinquentes ab Episcopo puniri possunt. 157. Indulgentias publicare non possunt absq; facultate Episcopi. 160. ad *sepulturam* apud se eligendam neminem inducere possunt sub excommunicatione 158. 237. apud eos qui sepeliri possunt? 158. Corpora defunctorum, non vocato Parocho deferre non possunt *ibid.* *Ordinandi* v. *Dimissoriales*

in domibus privatis, missam dicere ipsis non licet. 159. v. *Capellanus, itinerantes* testimoniales habeant. 160. Conservatores ab illis eligendi. 183. in Seminariis educatos ad Religionem non alliciant. 95.

REGVLARES Curati quo ad curam animarum immediatè subsunt Episcopo. 161. in suis Parochiis sine focio non maneant 162. Decanalibus Congregationibus interesse debent. 172.

RENOVATIO Eucharistia v. *Eucharistia.*

Rescriptum *Regium de sagis* 223.

RESERVATI Casus v. *Casus.*

RESTITVTIO in pias causas, potissimum Neophytis facienda. 210.

Rubicella *Dioecesis* propria ab omnibus habenda. 172. 60.

S.

SACERDOTES eorum dignitas & excellentia 55. 130. quanta puritas esse debeat? 37 55. *seqq.* & Sanctitas? 131. bis in diem conscientias examinent. 57. Missam celebrantes, in Altari nil impertinens patiantur. 61. sub ea nil impertinens loquantur. 57. v. *Missæ.* Reconciliadi in alba vel superpelliceo non accedant. 72. quibus dotibus præcipuè pollere debeant? 86. ab iis datum scandalum, quam grave sit? 131. v. *Clerici.*

SACRAMENTA sunt potissima fragilitatum humanarum remedia. 20. 81. ad ministranda gratis, sine quæstu 39. 139. 144. & sanctè. 37.

SACRISTÆ sint superpellicati dum est expositio Venerabilis. 66. ii. de imminentibus festis Iudæos moneant, ut à servilibus vacent 12.

SACRISTIA in illa res œconomi-
ca non asservandæ sub pœnis 179.

SAGÆ illas per aquas probare il-
licitum. 15. earum examen, & inqui-
sitio immediatè ad forum Spirituale
spectat. 16. 250. iis ad mortem da-
mnatis absq; prævia inquisitione Fori
Spiritualis, Parochus assistere recuset.
76.

SCHOLÆ earum Rectores fidei
professionem faciant 3. *Scholares* die-
bus Dominicis per domos aquã benedi-
ctã deferant & Evangelium legant. 35.

SCRIPTURÆ S. abusus severè
prohibetur. 4.

SEMINARIA eorum pro Clero
instituendo necessitas. 92. ad illa qui?
& quales suscipiendi? 93. 94. in iis
quæ docèda? *ibid.* in iis eruditi, præ-
cæteris ad Beneficia vocandi. 89. in iis
educati, & Diœcesim deferentes, quo-
modo coercendi? 95. in Pultoviensi
& Plocensi quot alendi? 93. eorum *Pro-
visores* quotannis rationẽ reddant. 96.

SEPULTURA *Ecclesiastica* eã
privandi in Paschate non communicã-
tes 50. Decimarum retentores. 121.
pro illa, si in Ecclesia fiat quid exigi
possit? secundum statum defunctorum
145. quid? si in Cæmeterio fiat. *ibid.*
pauperes gratis sepeliantur. 146. ejus
electio apud Regulares debet testamẽ-
to, vel duobus testibus probari. 158.

SIMONIA punita 24. *Simoniaci*
excommunicantur. 237. *Simoniacè*

presentatus fit inhabilis ad quævis bé-
neficia, & sic *presentans* pro illa vice
jure presentandi privatur. 25.

SIGILLUM *Confessionis* v. *Confessæ*:
SIGILLUM cuiusq; Parochiæ sit
proprium & quale? 44.

SORTILEGIA v. *Maleficia*.

SPONSI separatim habitent 99.
v. *Denuntiatio*.

STOLÆ linteolis circa collum
obducendæ III.

SUPELLEX *Sacra* quomodo uti-
liter conservanda. 110. Linea sæpius
lavanda *ibid.* pro ea comparanda, si
Parochus negligat, fructus Beneficii
sequestrandi *ibid.* ejus inventarium
quale? & quotuplex? acubi asservã-
dum? 111. unius Ecclesiæ propria, al-
teri non commodanda. *ibid.* quæ, quo-
vis anno accessit connotanda, & visi-
tatoribus exhibenda. 127. eam oppi-
gnorantes ad officium deferendi. 170.

SUSPENSI Clerici, Sacramentali
administrantis pœna. 183.

SYNAGOGAS Judæis extruere nu-
lo modo permittendum. 13.

SYNODALES Plenipotentes con-
tra Judæos 13. 14.

SYNODALES Examinatores v.
Examinatores.

SYNODUS eam quisq; Beneficiatus
habeat. 202. T.

TABERNACULUM pro Eucha-
ristia conservanda, quale esse debeat?
64. ab eo claves quomodo asservandæ?
65.

TAXA

TAXA Fori Spiritualis 180. obventionum funeralium. 145.

TESTAMENTUM Clericorum ejus tempestive condendi necessitas. 151. quomodo legitime faciendum? 152. absq; nominatione ejus Executorum est invalidum. *ibid.* ejus Executores quales designari debeant? *ibid.* factum cum oblivione Seminarii non approbetur, nisi parte pro eo, ex legatis deputata. 153. affectu inordinato erga consanguineos non condendum. 153. v. Executores

TESTES quomodo in inquisitione examinandi? 189. 195. jurare debent 193. quomodo? & coram quibus? 192. in omni causa sufficiunt duo vel tres, & ultra 12. non admittendi 194. Testis errans an corrigere se possit & quomodo? 296. munera accipere non debet, debetur tamen ei sustentatio & merces. 197. Testis falsus detestabilis 197. non absolvendus sacramentaliter donec verè deponat. 79. eorum examina, juridica die institui debent; continuari possunt diebus etiam non juridicis. 191.

TUTORES Hospitalium v. Hospitalia. V.

VIATICUM v. Eucharistia. Infirmi. VICARIUS Parochi. ad talem habendum requiritur vera necessitas Ecclesie, & de hac testimonium Decani 148. v. Provisio Provisus.

VISITATIO Ecclesiarum ejus necessitas 180. ab Archi-Diaconis quolibet

triennio fiat. 181 à Decanis quovis anno. *ibid.*

VISITATOR Ecclesiarum à visitato requirat: Sigillum ejus Ecclesie 44. Regestrum decimarum cujuslibet Beneficii verificet & subscribat 124. inventarium bonorum omnium beneficii. 128. item quæ post ultimam visitationem accesserunt 127 item Librum processuum publicatorum 142. Synodum quoq; præsentem. 202.

VITRICI Ecclesie alteram clavim ab ejus pecunia habeant. 127.

VOCATIO ad statum Ecclesiasticum ejus signa 86. 87 de ea consulendi Spirituales Viri *ibid.*

UNCTIO extrema ejus utilitas, sæpe populo explicanda 81. 82. non administranda infantibus, perpetuo amentibus, publicis peccatoribus &c. 82. 83. permittitur phreneticis, furiosis, pueris deli capacibus, & illis, qui catholice vixerunt, licet non petierint 83. in eodem morbo semel tantum administranda. *ibid.* X.

XENODOCHIA v. Hospitalia pauperum. Z,

ZELUS Animarum. 138.

Soli DEO Laus.

Errata sic corrige.

pag. 41. tit. de Eucharistia lege de Baptismo.
pag. 116. X. 2. carbonas lege corbonas
p. 217. V. 19. specialite radlege specialiter ad
p. 237. V. 20. zakleci lege wykleci
p. 243. V. 16. Disparitas lege Disparitas
p. 248. V. 9. potzebuie lege potrzebuie.

BIBLIOTH. UNIV.

JAGELLONICA

Biblioteka Jagiellońska

str0026676

49

LIBRARY
JAGIELLOŃSKA
BIBLIOTEKA
KRAJOWA
W KRAKOWIE
2008

